

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – I) (CGPA) Examination, 2015
ENGLISH COMPULSORY
‘On Track’ English Skills for Success

Day and Date : Tuesday, 20-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 70

N.B. : 1) *All questions are **compulsory**.*
2) *Figures to the **right** indicate **full** marks.*

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative : **14**
- 1) The name of the policeman on the beat was _____
a) Jimmy Porter b) Jimmy Wel
c) Jimmy Mail d) Jimmy Wells
 - 2) Twenty years ago Jimmy and Bob dined at _____ restaurant.
a) Big John Bradly’s b) Big Joe Brady’s
c) Big Brothers d) Big Boss Brandy’s
 - 3) Miss Krishna had spent all her life looking after an ailing _____
a) mother b) brother c) father d) sister
 - 4) The narrator of the story ‘The Connoisseur’ is _____
a) Rina Dalal b) Nergis Dalal
c) Rina Lal d) Nergis Lal
 - 5) Mr. Binet was the psychologist who developed _____
a) Computer software b) IQ test
c) GK test d) Aptitude test
 - 6) The essay, ‘The Myths of Artificial Intelligence’ is written by _____
a) Attia Hosain b) O. Henry
c) Attila Narin d) Nergis Dalal
 - 7) In the poem ‘Bangle Sellers’ the speaker is _____
a) a young unmarried woman b) a married woman
c) a customer d) Bangle seller

- 8) The bangle seller carry the load of shining bangles to the _____
- a) village fair b) city fair
c) temple fair d) none of the above
- 9) The speaker in the poem 'An Irish Airman Foresees His Death' is _____
- a) The British Airman b) The Jewish Airman
c) The American Airman d) The Irish Airman
- 10) Geeta and Gampu have come to see her.
The underlined word is _____
- a) Pronoun b) Collective noun
c) Mass noun d) Common noun
- 11) I go to school _____ bus.
- a) buy b) bye
c) by d) none of the above
- 12) Kalidas is _____ Shakespeare of India.
- a) the b) a c) an d) no article
- 13) Let's go on _____ picnic today.
- a) the b) a c) an d) no article
- 14) The eggs were _____ the nest.
- a) in b) inn c) by d) off
2. Answer **any seven** of the following questions in **two** or **three** sentences **each** : **14**
- 1) What was the policeman constantly doing with his stick ?
- 2) Why does Jimmy send another policeman to arrest Bob ?
- 3) Why did the narrator consider Miss Krishna an annoying guest ?
- 4) What is the meaning of the title 'Connoisseur' ?
- 5) What are the areas in which the computer is much faster than a human brain ?
- 6) How can you define 'intelligence' ?
- 7) What colours of bangles are suitable for a maiden's wrists ?
- 8) How does the speaker imagine he will die, in the poem 'An Irish Airman Foresees His Death' ?

3. A) Write paragraphs of about **ten** lines on **any two** of the following : **8**
- 1) Drugs and Youth
 - 2) Terrorism : irrational and inhumane
 - 3) Preserve Nature.
- B) Answer **any two** of the following questions briefly : **6**
- 1) How does the poet describe the faithful wife who is now middle-aged ?
 - 2) What is the shocking discovery made by Miss Krishna's sister and the narrator together ? How does this reveal Miss Krishna's real character ?
 - 3) What sort of relationship did Bob and Jimmy share ?
4. Write an essay on **any one** of the following topics : **14**
- 1) The problem of city slums and possible humane solutions.
 - 2) Importance of games in life.
5. Read the following passage and make notes of it. Use an appropriate title for your notes : **14**
- The basic aim of a TV ad is to push a product through the market. This is done through a mix of information, education, entertainment, appeals to the instinctive behaviour and above all, a touch of creativity. The magical world of advertising has captured many a heart. Most TV viewers, for instance, will admit that they enjoy the ads that precede the programmes much more than the programmes themselves. The captured hearts develop a lingering desire for the products advertised. The viewers are also effectively influenced to try out the product. The hidden messages of a TV ad, viz., appearance, poise, voice modulation, tilt of the eyebrow, the innocent smile, the fancy and blinkings, body languages and gestures – profoundly influence people's attitudes, shape their opinions, stimulate demand, effect brand-switching reinforcement and so on.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Semester – I) (CGPA) Examination, 2015
PRINCIPLES OF BUSINESS MANAGEMENT**

Day and Date : Wednesday, 21-10-2015

Max. Marks : 70

Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives. 14
- 1) Planning is the _____ process.
 - a) Ordinary
 - b) Less-intellectual
 - c) Intellectual
 - d) All of the above
 - 2) _____ and Responsibility are the two sides of the same coin.
 - a) Discipline
 - b) Direction
 - c) Control
 - d) Authority
 - 3) _____ is Art, Science and Profession.
 - a) Organisation
 - b) Planning
 - c) Management
 - d) Controlling
 - 4) Generally the period five years or more is treated as a _____ planning.
 - a) Short-term
 - b) Long-term
 - c) Administrative
 - d) Overall
 - 5) The selection based on some criteria from two or more alternatives is called as
 - a) Planning
 - b) Organising
 - c) Decision-making
 - d) Administration
 - 6) _____ is the process of grouping of activities necessary to accomplish goals and objectives.
 - a) Planning
 - b) Organising
 - c) Motivating
 - d) Controlling
 - 7) The number of persons that can be effectively supervised or controlled by one person (boss) is called _____.
 - a) Span of control
 - b) Planning
 - c) Communication
 - d) Controlling

- 8) Systematic delegation of authority in an organisation is called as _____
- a) Centralisation b) De-centralisation
c) Division of labour d) Departmentation
- 9) _____ of policies and decisions is the responsibility of management.
- a) Determination b) Setting
c) Execution d) None of the above
- 10) The first stage in the process of decision-making is
- a) To find out the alternatives b) To find out remedies
c) To identify the problem d) None of the above
- 11) Operation Research technique is used in _____ process.
- a) Planning b) Organising
c) Decision-making d) Motivation
- 12) _____ approach suggests that the task of managers is to try to identify which technique will, in a particular situation best contribute to attain goals.
- a) The Contingency b) The Systems
c) The Behavioural d) All of the above
- 13) The power to make decisions which guide the actions of others is called
- a) Responsibility b) Relationship c) Authority d) Organisation
- 14) Plans required to support the basic plan are _____ plans.
- a) Long term b) Short term c) Strategic d) Derivative
2. Write short notes on : **14**
- a) Line and staff organisation.
b) Decisions under certainty and uncertainty.
3. Answer in brief : **14**
- a) Importance of strategic planning.
b) Development of management thoughts.
4. Explain the concept of management. State the functional areas of management. **14**
- OR
- Explain the meaning of 'Planning'. Explain the process of 'Planning' in detail.
5. What is 'Organisation Structure' ? Explain in detail the functional type of organisation. **14**
- OR
- What is 'Decision-making' ? Explain the effective Decision-making process.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याची निवड करा. १४
- १) नियोजन ही _____ प्रक्रिया आहे.
अ) सामान्य ब) कमी-बौद्धिक क) बौद्धिक ड) वरील सर्व
- २) _____ आणि जबाबदारी या एकाच नाण्याच्या दोन बाजू असतात.
अ) शिस्त ब) निर्देशन क) नियंत्रण ड) अधिकार
- ३) _____ ही कला, शास्त्र व पेशा आहे.
अ) संघटन ब) नियोजन क) व्यवस्थापन ड) नियंत्रण
- ४) सर्वसाधारणपणे ५ वर्षे किंवा त्याहून जास्त कालावधीसाठी केल्या जाणाऱ्या नियोजनास _____ नियोजन समजले जाते.
अ) अल्प-कालावधी ब) दिर्घ-कालावधी
क) प्रशासकीय ड) सर्व-समावेशक
- ५) काही निष्कर्षांच्या आधारावर दोन किंवा जास्त पर्यायातून करण्यात येणारी निवड म्हणजे _____ होय.
अ) नियोजन ब) संघटन क) निर्णय घेणे ड) प्रशासन
- ६) ध्येय आणि उद्दिष्ट करण्यासाठी कामकाजाचे गट तयार करण्याच्या पद्धतीला _____ म्हणतात.
अ) नियोजन ब) संघटन क) कार्यप्रेरणा ड) नियंत्रण
- ७) एका व्यक्तीकडून (प्रमुख) योग्य पद्धतीने देखरेख किंवा नियंत्रण करणे शक्य असलेल्या व्यक्तीच्या संख्येस _____ म्हणतात.
अ) नियंत्रणाची व्याप्ति (Span of control)
ब) नियोजन (Planning)
क) संदेशवहन (Communication)
ड) नियंत्रण (Controlling)
- ८) संघटनेतील अधिकार सत्ता पद्धतशीरपणे हस्तांतरित करण्याची व्यवस्था म्हणजे _____ होय.
अ) केंद्रिकरण ब) विकेंद्रिकरण
क) श्रम विभाजन ड) विभागीकरण

- ९) धोरणे व निर्णय यांची _____ ही जबाबदारी व्यवस्थापनाची असते.
 अ) शोध घेणे ब) निश्चित करणे
 क) अम्मलबजावणी करणे ड) वरील कोणतेही नाही
- १०) निर्णय प्रक्रियेतील पहिली पायरी _____ होय.
 अ) पर्यायांचा शोध घेणे ब) उपाय योजना शोधणे
 क) समस्या समजावून घेणे ड) वरील कोणतेही नाही
- ११) _____ प्रक्रियेमध्ये, कार्यात्मक संशोधन तंत्र उपयोगात आणले जाते.
 अ) नियोजन ब) संघटन क) निर्णय घेणे ड) कार्यप्रेरणा
- १२) _____ व्यवस्थापन विचार सांगतो की, “विशिष्ट परिस्थितीत कोणते तंत्र व्यवस्थापनाचे उद्दिष्ट साध्य करण्यास मदत करू शकेल हे ओळखणे असते”.
 अ) संभाव्यता/परिस्थितीजन्य ब) पद्धती
 क) वर्तणूक ड) वरील सर्व
- १३) _____ म्हणजे निर्णय घेण्याची अशी ताकद की, जी लोकांना कृती करण्यास मार्गदर्शन करते.
 अ) जबाबदारी ब) नातेसंबंध क) अधिकार ड) संघटन
- १४) मूळ नियोजनास सहाय्य वा मदत करणाऱ्या नियोजनास _____ नियोजन म्हणतात.
 अ) दिर्घ मुदतीचे ब) अल्प मुदतीचे क) डावपेचात्मक ड) दुय्यम/उप
२. टीपा लिहा. १४
 अ) रेखा व कर्मचारी पद्धतीचे संघटन.
 ब) निश्चित व अनिश्चित परिस्थितीतील निर्णय.
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. १४
 अ) डावपेचात्मक नियोजनाचे महत्त्व.
 ब) व्यवस्थापन विचारांचा विकास.
४. “व्यवस्थापन” ही संज्ञा स्पष्ट करा. व्यवस्थापनाची कार्य क्षेत्रे (Functional Areas) सविस्तर सांगा. १४
 किंवा
 नियोजन म्हणजे काय ? नियोजन प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.
५. “संघटन रचना” म्हणजे काय ? “कार्यात्मक संघटन प्रकार” सविस्तर स्पष्ट करा. १४
 किंवा
 निर्णय-घेणे म्हणजे काय ? कार्यक्षम निर्णय प्रक्रिया स्पष्ट करा.
-

- 7) According to Maharashtra Co-Operative Societies Act 1960, a co-operative society should prepare a Profit and Loss Account and a Balance Sheet as on 31st March of each year, within _____ day of the closure of the accounting year.
- a) 42 b) 84 c) 90 d) 45
- 8) Which English alphabet is similar to the shape of an account ?
- a) I b) T c) H d) None
- 9) According to Rule _____ every co-operative society is required to maintain certain books of accounts and registers.
- a) 60 b) 65 c) 75 d) 85
- 10) Taxes due to local government authority are
- a) Secured creditors b) Unsecured creditors
c) Preferential creditors d) Fully secured creditors
- 11) The accounts of co-operative societies are prepared in the _____ form.
- a) M b) O c) N d) P
- 12) Under the Presidency Town Insolvency Act rent due to landlord is preferential for a period of
- a) Two months b) One month
c) Three months d) Four months
- 13) Purchase consideration receivable from limited company is credited to
- a) Realisation Account b) Partners Capital Account
c) Cash Account d) All the above
- 14) Double entry system was propounded by
- a) Chanakya b) Lee c) Luca Pacioli d) All the above
2. Write short notes (7 marks each) : 14
- A) Branches of accounting
B) Purchase consideration
3. A) Write short notes on preferential creditors 7
B) Deficiency Account 7

4. A) Mr. Dinesh is adjudged as insolvent on 30th September 2014. From the following particulars prepare Statement of Affairs and Deficiency Account.

Particulars

Book Debts :

Good	35,000
Doubtful and bad (estimated to produce Rs. 2,000)	10,000
Shares (estimated to realize Rs.16,000)	15,000
Stock (estimated to realize Rs.40,000)	60,000
Cash at bank	100
Bills receivables (estimated to realize 100%)	1,400
Factory building (estimated to realize Rs.11,000)	20,000
Machinery (estimated to realize Rs.12,000)	15,000
Fixtures (estimated to realize Rs.1,500)	3,000
Motar car (estimated to realize Rs.6,000)	9,000
Creditors for goods supplied	80,000
Bills payables	10,000
Creditors secured by lien on shares	40,000
Creditors secured by lien on stock	15,000
Liability on bills discounted (estimated to rank Rs.3,000)	7,000
Mortgage on factory building	10,000
Creditors for rent, rates and taxes (preferential)	3,000

Mr. Dinesh started his business on 1-1-09 with capital of Rs. 50,000. During the six years profits were made totaling Rs. 55,000 and losses were incurred totaling Rs. 25,000 after allowing Rs. 3,000 per year as interest on capital. His total drawings amounted to Rs. 88,000.

OR

B) From the following Trial Balance as on 31-12-2014, prepare Final Accounts of Aditya Co-op. Credit Society in the prescribed form.

Particulars	Debit	Particulars	Credit
	Rs.		Rs.
General expenses	150	Share capital	23,000
Loans and advances	28,000	Share transfer fee	250
Loose tools	5,000	Reserve fund	5,000
Fees of committee members	800	Debentures	4,000
Salary of staff	2,200	Interest	22,625
Contribution to provident fund	400	Deposits	10,000
Bank charges	300	Bank loan unsecured	5,000
Postage and telegrams	150	Staff provident fund	1,000
Audit fee	750	Rebate received	350
Printing and stationery	615	S. creditors	600
Travelling expenses	175	Commission received	600
Interest paid	2,250	Dividend	150
Building	17,500	Sale of forms	215
Investment in shares of other society	5,500	P & L Account	1,000
Sundry debtors	6,000		
Staff provident fund investment	1,000		
Cash and bank balance	2,000		
Rent and taxes	1,000		
	73,790		73,790

Adjustments :

- 1) Interest due but not paid Rs. 250
- 2) Interest accrued due but not received Rs. 625
- 3) Salary payable Rs. 250 and prepaid taxes Rs.100
- 4) Stock of stationery on 31-12-2014 amounted to Rs. 65
- 5) Directors decided the following :
 - i) Transfer Rs. 500 to members welfare fund
 - ii) Transfer to education fund Rs.100
 - iii) Dividend to shareholders at 6% p.a.

14

5. A) From the following details, prepare the Receipts and Payments Accounts and Balance Sheet of AB and Co. Chartered Accountant for the year ending 31-12-2014.

Balance Sheet as on 31-12-2013

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Capitals : A – 13,000		Motor car	8,000
B – 9,000	22,000	Office equipments	3,500
Outstanding Establishment Charges	250	Furniture	4,000
Provision for outstanding audit fees	4,500	Outstanding Audit fee	
		A,s client – 2,000	
		B,s client – <u>2,500</u>	4,500
Advance audit fee received-A,s client	500	Cash in hand	750
Clients accounts	1,000	Cash at bank	6,250
		Library	1,250
	28,250		28,250

The summary of firms cash book for the year ended 31-12-2014.

Receipts	Rs.	Payments	Rs.
Opening balance		Establishment charges	12,000
Cash in hand	750	Motor car expenses	5,000
Cash at bank	6,250	Printing and stationery	350
Audit fees		Postage and telegram	150
A,s client	45,000	Subscription for journal	300
B,s client	25,000	Library books	750
		Office equipment	3,750
Fees for other services :		Travelling and conveyance	1,250
A,s client	20,000	Membership fees	200
B,s client	10,000	Drawings :	
Miscellaneous income	250	A	25,000
		B	20,000
		Clients Disbursement	
		Accounts	750
		Cash in hand	1,250
		Cash at bank	36,500
	1,07,250		1,07,250

Additional information :

- 1) Provide the depreciation at the rates-motor car 20%, on office equipment 15%, library books 10%, furniture 10% p.a.
- 2) Outstanding audit fee as on 31-12-2014-A,s client Rs. 3,000 and B,s client Rs.1,000.
- 3) Establishment charges are outstanding to the extent of Rs. 500 as on 31-12-2014.
- 4) The profit is to be shared in the ratio of 2 : 1.

OR

B) A,B and C were in partners sharing profits and losses in the ratio of 4 : 3 : 1 respectively. On 31-12-2011 they agreed to convert their business into a limited company. On which date India limited was formed to take over the running business of partnership firm when the Balance Sheet of the firm was as follows.

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Capital Accounts :		Land and building	1,80,000
A	2,00,000	Machinery	1,20,000
B	1,50,000	Debtors	1,50,000
C	1,30,000	Stock	1,30,000
Loan from bank	40,000	Cash	20,000
Sundry creditors	80,000		
	6,00,000		6,00,000

The company took over the following assets at valuation stated below :

Land and building	2,20,000
Machinery	1,10,000
Debtors	1,40,000
Stock	1,20,000
Goodwill	40,000

The company also agreed to take over creditors at Rs. 77,000 but not took over loan from bank which was totally paid by the partnership firm. The company paid purchase consideration as Rs. 3,36,000 in fully paid shares of Rs.10 each and balance in cash. The expenses amounted to Rs. 5,000 which was paid by the partnership firm. The partnership firm sold the shares received from the company for Rs. 3,40,000. Prepare Realisation Account, New Co. A/c, Shares in New Co. A/c and Cash Account in the books of partnership firm.

SLR-Y – 4

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – I) Examination, 2015
BUSINESS ECONOMICS (CGPA)

Day and Date : Monday, 26-10-2015

Max. Marks : 70

Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) **All questions are compulsory.**
 - 2) **Figures to the *right* shows *full* marks.**
 - 3) **Draw diagram *where* necessary.**

1. Choose correct alternative.

14

- 1) Surveys are important techniques for short term _____ forecasting.
 - a) Production
 - b) Supply
 - c) Demand
 - d) Stock
- 2) According to Marshall the concept of utility is
 - a) positive
 - b) cardinal
 - c) ordinal
 - d) negative
- 3) When Edgeworth firstly introduction the concept the indifference curve
 - a) 1881
 - b) 1981
 - c) 1991
 - d) 2011
- 4) The cross elasticity of sugar and salt is
 - a) One
 - b) Two
 - c) Three
 - d) Zero
- 5) Who benefits the forecasting of demand ?
 - a) Labour
 - b) Producer
 - c) Price mechanism
 - d) None of these
- 6) The right of marking private property is the feature of _____ economy.
 - a) Socialistic
 - b) Closed
 - c) Free market
 - d) Mix
- 7) According to price elasticity unit elasticity demand curve is
 - a) Rectangular Hyperbola
 - b) Positive
 - c) Negative
 - d) None of above
- 8) Under free economy _____ is the king.
 - a) Seller
 - b) Investor
 - c) Consumer
 - d) Producer

P.T.O.

- 9) Expert opinion method is known as _____ method.
 - a) Sample
 - b) Market survey
 - c) Delphi
 - d) Zero
- 10) There are _____ types of income elasticity.
 - a) two
 - b) three
 - c) four
 - d) five
- 11) Free market economy is controlled by _____ system.
 - a) Investor
 - b) Price
 - c) Seller
 - d) Finance
- 12) In generally the shape of indifference curve is
 - a) Positive
 - b) Negative
 - c) State
 - d) None of above
- 13) Marginal rate of substitution is
 - a) Increasing
 - b) Decreasing
 - c) Stable
 - d) All of above
- 14) Joel Dean published _____ book in the year 1951.
 - a) Sociology
 - b) Economics
 - c) Business economics
 - d) Managerial economics

- 2. Give short answer :
 - a) Explain the subject matter of business economics. 7
 - b) Importance of forecasting methods. 7
- 3. Write short notes :
 - a) Defects in utility analysis. 7
 - b) Functions of price mechanism. 7
- 4. Answer **any one** : 14
 - a) State the features of free market economy.
 - b) Explain the types of elasticity of demand.
- 5. Answer **any one** : 14
 - a) Explain the methods of demand forecasting.
 - b) Explain the properties of indifference curve.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
३) योग्य तेथे सुबक आकृती काढा.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१४

- १) सर्वेक्षण हे अल्पकालीन _____ अंदाजातील महत्वाचे तंत्र होय.
अ) उत्पादन ब) पुरवठा क) मागणी ड) सांठा
- २) मार्शलच्या मते उपयोगिता ही _____ प्रकारची संकल्पना आहे.
अ) धनात्मक ब) अंकवाचक क) क्रमवाचक ड) ऋणात्मक
- ३) एजवर्थ यांनी समवृत्ती वक्राची सर्वात प्रथम मांडली केंव्हा केली ?
अ) १८८१ ब) १९८१ क) १९९१ ड) २०११
- ४) साखर आणि मिठ यांची छेदक लवचिकता _____ असते.
अ) एक ब) दोन क) तीन ड) शून्य
- ५) मागणीच्या पूर्वानुमानाचा उपयोग कोणाला होतो ?
अ) कामगार ब) उत्पादक क) किंमतयंत्रण ड) यापैकी नाही
- ६) खाजगी मालमत्तेचा अधिकार हे _____ अर्थव्यवस्थेचे महत्वाचे वैशिष्ट्ये आहे.
अ) समाजवादी ब) बंदिस्त क) खुली बाजार ड) मिश्र
- ७) किंमत लवचिकतेनुसार एकक लवचिकता मागणी वक्र _____ असतो.
अ) लंब परावर्त ब) धनात्मक क) ऋणात्मक ड) यापैकी नाही
- ८) खुल्या बाजार अर्थव्यवस्थेत _____ हा राजा असतो.
अ) विक्रेता ब) गुंतवणुकदार क) उपभोक्ता ड) उत्पादक
- ९) तज्ञांच्या मताची पद्धती _____ या नावाने ओळखली जाते.
अ) नमुना ब) बाजार पाहणी क) डेल्फी ड) शून्य
- १०) उत्पन्न लवचिकतेचे _____ प्रकार आहेत.
अ) दोन ब) तीन क) चार ड) पाच
- ११) खुल्या बाजार अर्थव्यवस्थेचे नियंत्रण _____ यंत्रणेकडून केले जाते.
अ) गुंतवणुक ब) किंमत क) विक्रेता ड) वित्त

- १२) सर्वसाधारणपणे समवृत्ती वक्राचा आकार _____ असतो.
 अ) धनात्मक ब) ऋणात्मक क) सरळ ड) यापैकी नाही
- १३) सीमांत पर्यायितादर _____ असतो.
 अ) वाढता ब) घटता क) स्थिर ड) वरील सर्व
- १४) जोएल डीन यांनी १८५१ _____ पुस्तक प्रकाशित केले.
 अ) समाजशास्त्र ब) अर्थशास्त्र
 क) व्यावसायिक अर्थशास्त्र ड) प्रबंधनाचे अर्थशास्त्र
२. थोडक्यात उत्तरे द्या.
 अ) व्यावसायिक अर्थशास्त्राचा अभ्यास विषय सांगा. ७
 ब) मागणी पूर्वानुमानाचे महत्व. ७
३. टीपा द्या.
 अ) उपयोगिता विश्लेषणातील दोष. ७
 ब) किंमत यंत्रणेची कार्ये. ७
४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तरे द्या. १४
 अ) खुल्या बाजार अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये सांगा.
 ब) मागणीच्या लवचिकतेचे प्रकार सांगा.
५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर द्या. १४
 अ) मागणी पूर्वानुमानाच्या पद्धती सांगा.
 ब) समवृत्ती वक्राचे गुणधर्म स्पष्ट करा.

SLR-Y – 5

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Semester – I) (C.G.P.A) Examination, 2015
MARATHI (Srujanrang)**

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015

Max. Marks : 70

Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१४

- १) आपल्या जातीच्या लोकांचे _____ सर्वश्रुत आहे.
अ) कलाकौशल्य ब) हस्तकौशल्य क) श्रमकौशल्य ड) बुद्धिकौशल्य
- २) :शोधु: यापरी भटोबासांचे _____ द्रव्य उपयोगा नेलें : तवं सुकाळ जाला :
अ) द्रव्य ब) भीक्षा क) एकी पोळी ड) झोळिये
- ३) मराठी माणसास कशाची मिरास मिळालेली आहे ?
अ) अभिमानाची ब) दारिद्र्याची क) स्वाभिमानाची ड) ज्ञानलालसेची
- ४) 'सगळी दुनिया आपल्यासाठी संपली !' हे उद्गार कोणाचे ?
अ) कावेरी ब) अप्पा क) विठोबा ड) नलू
- ५) '... विटाळ एकाचिये आंगा । सोवळा तो जगामाजी कोण ?'
अ) अभक्ताचा ब) पाचांचा क) विठुलाचा ड) दैवाचा
- ६) फळास आलेल्या इमारतीचा पाया कोणी रचला आहे ?
अ) ज्ञानदेव ब) एकनाथ क) नामदेव ड) तुकाराम
- ७) नव्या मनूचा शिपाई कोणाला पूजतो ?
अ) ब्रह्माला ब) स्वला क) विश्वाला ड) आपल्याला
- ८) 'एकमेकांभंवती फिरता, _____ जीवाना आली'.
अ) गिरकी ब) फिरकी क) भोवळ ड) चक्कर
- ९) ग्रामसुधारणेच्या मूलमंत्रात गावाचे रक्षण _____ करून करता येते.
अ) शक्तीसंघटन ब) समाजसंघटन क) न्यायदान ड) सेवक

P.T.O.

- १०) अमर शेख यांनी जुनाट इमला ही प्रतिमा कशास संबोधिली आहे ?
 अ) जुनाट रूढी ब) राजवाडे क) सावकार ड) धनदांटगे
- ११) टिप्पणी कोणास मार्गदर्शन करते ?
 अ) कारकूनास ब) वरिष्ठ अधिकाऱ्यास
 क) पत्रलेखकास ड) पत्रवाचकास
- १२) जाहिरात _____ आहे.
 अ) विद्या ब) कला क) शास्त्र ड) गरज
- १३) विकिपीडिया काय आहे ?
 अ) शब्दकोश ब) ज्ञानकोश क) विश्वकोश ड) संज्ञाकोश
- १४) घोषवाक्य कशाचे महत्त्वाचे घटक आहे ?
 अ) पत्रलेखनाचे ब) जाहिरातीचे क) ई-मेलचे ड) मसुद्याचे

२. दोन-तीन वाक्यांत उत्तरे द्या (कोणतेही ७) :

१४

- १) प्रदर्शनाच्या आवश्यकतेची कोणती कारणे शाहू महाराजांनी सांगितलेली आहेत ?
- २) टिप्पणीचे महत्त्व सांगा.
- ३) कार्यालयीन पत्रव्यवहाराचे प्रकार सांगा.
- ४) ई-कॉमर्सचे फायदे लिहा.
- ५) जाहिरात मसुदालेखकाच्या अंगचे गुण सांगा.
- ६) 'सांगा माझ्या बापानं....' कवितेचा आशय लिहा.
- ७) शाहीर अमर शेखांनी 'मारा हाका, जमवा लोका' असे का म्हटले आहे ?
- ८) शेकू तिन्ही सांजेला अधीर-अस्वस्थ का झाला होता ?

३.अ) पुढीलपैकी दोनवर टीपा लिहा :

८

- १) विकिपीडिया.
- २) मराठी माणसाचे मन.
- ३) 'गावठाप'चा आशय.

ब) पुढीलपैकी दोहोंचे संदर्भासह स्पष्टीकरण लिहा : ६

१) “सध्या राजाश्रयापेक्षा लोकाश्रयच विशेष श्रेयस्कर आहे”.

२) “मनुष्य इंगळी अति दारुण । मज नांगा मारिले तिनें”.

३) “खादाड असे माझी भूक, चतकोरानें मला न सूख ..”

४. तुमच्या वाणिज्य महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी निर्माण केलेल्या हस्तकलावस्तूंची वृत्तपत्राकरिता जाहिरात तयार करा. १४

किंवा

‘..तेथे कर माझे जुळती’ या कवितेचे रसग्रहण करा.

५. ऑगस्ट १९२० मध्ये दिलेल्या भाषणातील शाहू महाराजांचे विचार स्पष्ट करा. १४

SLR-Y – 6

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – I) (CGPA) Examination, 2015
HINDI
“Sahityadhara” Aur Vyavaharik Hindi

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015

Max. Marks : 70

Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाँई ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

1. निम्नलिखित पर्यायों में से उचित पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14
- 1) 'एक पारमिता' कहानी का प्रकाशन सन् _____ में हुआ।
[1951, 1961, 1971, 1981]
- 2) सन् _____ में भाऊराव के पिता ने नोकरी से त्यागपत्र दिया।
[1914, 1913, 1915, 1916]
- 3) _____ इस धरती को स्वर्ग बना सकता है।
[प्रेम, दया, सत्य, धर्म]
- 4) सिखों से नफ़रत करना चाहता तो _____ आँखों में छा जाते।
[गुरुनानक, विवेकानंद, बुद्ध, राम]
- 5) देवपुत्रों से हुई मुलाकात के कवि _____ है।
[चंद्रकान्त देवताले, तिवारी, अरुण कमल, कुँवर नारायण]
- 6) श्राद्ध का अन्त कविता _____ की विडंबना का चित्र प्रस्तुत करती है।
[मानव, नारी, समाज, जीवन]

P.T.O.

7) 'कर्मवीर भाऊराव पाटील' की पत्नी का नाम _____ है।

[लक्ष्मीबाई, ताराबाई, राधाबाई, मीराबाई]

8) 'श्रीमान' किधर से मिलेगा _____ का रास्ता ?

[रामतीर्थ, चक्रतीर्थ, गंगातीर्थ, कृष्णतीर्थ]

9) अनुवाद को मराठी में _____ कहते हैं।

[भाषांतर, भावांतर, अर्थांतर, अनुवाद]

10) हिंदी में पूर्ण विराम का चिन्ह _____ है।

[., , |, ;]

11) पुरस्कार के लिए हिंदी में _____ शब्द का प्रयोग होता है।

[इनाम, ईमान, किमान, विमान]

12) 'नाखून क्यों बढ़ते हैं' यह _____ विधा है।

[कहानी, निबंध, रेखाचित्र, जीवनी]

13) 'इंस्पेक्टर मातादीन चाँद पर' के लेखक _____ है।

[हरिशंकर परसाई, हिमांशु जोशी, ह.प्र. द्विवेदी, मोहन राकेश]

14) गीत-अगीत कविता के कवि का नाम _____ है।

[प्रसाद, निराला, दिनकर, धूमिल]

2. निम्नलिखित में से सात प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। शब्दयुग्म के अर्थ लिखिए।

14

1) कुल -

कूल -

2) द्विप -

द्वीप -

3) तरंग -

तुरंग -

4) अल्पविराम का अर्थ लिखकर चिन्ह लिखिए।

5) पूर्णविराम का अर्थ लिखकर चिन्ह लिखिए।

6) प्रश्न चिन्ह का अर्थ देकर वाक्य में उपयोग कीजिए।

7) कबीरदास जेवढ़े मोठे कवी होते तेवढ़ेच मोठे भक्त होते. समाज सुधारक हे त्यांचं तीसरं रूप होतं.
(इस वाक्य का हिंदी में अनुवाद कीजिए।)

8) अनुवाद का मूल अर्थ क्या है ?

3. अ) निम्नलिखित अवतरणों में से किन्ही दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए।

8

1) केसो कहा बिगाडिया, जे मूंडै सौ बार।

मन कौ काहे न मूंडिए, जामै विषय विकार ॥

2) दो प्रेमी है यहाँ, एक जब

बड़े साँझ आल्हा गाता है,

पहला स्वर उसकी राधा को

वर से यहाँ खींच लाता है।

3) “पर होता है इसका ठीक उलटा

कोई-न-कोई, कहीं-न-कहीं, कभी-न-कभी ऐसा मिल जाता

जिससे प्यार किए बिना रह ही नहीं पाता।”

ब) निम्नलिखित में से किन्ही दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

6

1) कबीर की दृष्टि से अति की बुराई स्पष्ट कीजिए।

2) नए युग के युवकों की बदली वर्तनी स्पष्ट कीजिए।

3) नफरत की तुलना में प्रेम श्रेष्ठ है, स्पष्ट कीजिए।

4. निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए : 14

एक पारमिता कहानी में चित्रित नारी चेतना स्पष्ट कीजिए।

अथवा

श्राद्ध का अन्त कविता के माध्यम से जीवन की विडंबना प्रस्तुत कीजिए।

5. मनुष्य के नाखून उसकी पाश्विक वृत्ति के प्रतीक हैं, स्पष्ट कीजिए। 14

- 8) The central theme of marketing is
- a) exchange
 - b) selling
 - c) earning profit
 - d) advertising
- 9) The goods which are used to increase the standard of living are known as _____ goods.
- a) Consumer
 - b) Shopping
 - c) Convenience
 - d) Luxury
- 10) When the brand name is legally protected it becomes
- a) Product name
 - b) Out-dated
 - c) Trade-mark
 - d) None
- 11) In _____ market the possession of goods is immediately given to the buyer after sale.
- a) spot
 - b) regulated
 - c) unregulated
 - d) future
- 12) The third stage of product life cycle is related with
- a) Introduction
 - b) Maturity
 - c) Growth
 - d) Decline
- 13) Generally the price of speciality goods are
- a) Low
 - b) High
 - c) Medium
 - d) Moderate
- 14) 'Free service and maintenance' during warranty period is the example of
- a) direct selling
 - b) impersonal selling
 - c) indirect selling
 - d) after sale service

2. Write short answers :

- a) Explain the features of marketing environment. **7**
- b) State the various stages in 'product life cycle'. **7**

3. Write short answers :

- a) State the types of consumer goods. **7**
- b) SWOT technique. **7**

4. Answer **any one** of the following questions : **14**

- a) State the various bases for market segmentation.
- b) Define the term 'Price'. State the various factors affecting price of a product.

5. Answer **any one** of the following questions : **14**

- a) Explain the importance of marketing as a business function and in the economy.
- b) What is marketing environment ? State the various factors of macro environment.

SLR-Y – 9

Seat No.	
-------------	--

B.Com. Part – I (Semester – I) (CGPA Pattern) Examination, 2015
KANNADA
Modern Prose and Poetry – I

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 70

೧. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

14

1) ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವ - ಇದು ಒಂದು

ಅ) ಕತೆ

ಆ) ಕಾದಂಬರಿ

ಇ) ನಾಟಕ

ಈ) ಚರಿತ್ರೆ

2) ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವದ ಲೇಖಕರು

ಅ) ಕಾರಂತ

ಆ) ಭೈರಪ್ಪ

ಇ) ಲಂಕೇಶ

ಈ) ಬೇಂದ್ರೆ

3) ಕಾರಂತರು ಪಡೆದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಅ) ಅಕಾಡೆಮಿ

ಆ) ನೋಬೆಲ್

ಇ) ಬೂಕರ್

ಈ) ಜ್ಞಾನಪೀಠ

4) ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದವರು

ಅ) ಕೆರೆಮನೆ

ಆ) ಹೆಗಡೆ

ಇ) ಶಂಭು

ಈ) ಕಾರಂತರು

5) ಕಾರಂತರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದ ಶಾಲೆ

ಅ) ಮುಕ್ತಬನ

ಆ) ಅಂಗಳ

ಇ) ವನರಾಜಿ

ಈ) ಬಾಲವನ

6) ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವ ಯಾರು ?

ಅ) ಕಾರಂತರು

ಆ) ಪ್ರಾಣಿಗಳು

ಇ) ಗಿಡಗಳು

ಈ) ಗೋಪಾಲಯ್ಯ

7) ಗೋಪಾಲಯ್ಯನವರ ಮಗ ಕಲಿತದ್ದು

ಅ) ವ್ಯಾಪಾರ

ಆ) ಶಿಕ್ಷಕ ವೃತ್ತಿ

ಇ) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್

ಈ) ವಕೀಲಿ

8) ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ ಇದು ಒಂದು _____ ಸಂಗ್ರಹ.

ಅ) ಕಾವ್ಯ

ಆ) ಕಥಾ

ಇ) ಚರಿತ್ರೆ

ಈ) ಪ್ರಬಂಧ

P.T.O.

9) ನಿತ್ಯೋತ್ಸವದ ಕವಿಗಳು

ಅ) ದರ್ಗಾ ಆ) ರಂಜಾನ್ ಇ) ಕಣವಿ ಈ) ನಿಸಾರಹಮದ್

10) ಜೋಗದ ಸಿರಿ

ಅ) ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಆ) ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಇ) ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈ) ಮಿಂಚಿನಲ್ಲಿ

11) ನಮ್ಮ ಕಾಯುವ ಕುರುಬ_____ ನಾದ!

ಅ) ಮಾಯ ಆ) ಕಟುಕ ಇ) ಪುಢಾರಿ ಈ) ಜಾಣ

12) ನಾವು ನೀವು ಅವರು ಇವರು_____ ಸಾರ್!

ಅ) ಹುಲಿಗಳು ಆ) ನರಿಗಳು ಇ) ಕುರಿಗಳು ಈ) ಮರಿಗಳು

13) ಸೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಆಗಿ ಹೋದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ

ಅ) ಬೇಂದ್ರೆ ಆ) ಜೇವೂರು ಇ) ಶ್ರೀರಂಗ ಈ) ಮುಗಳಿ

14) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ_____.

೨. ಏಳಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

14

- 1) ಕಾರಂತರು ಎಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು ?
- 2) ಕಾರಂತರು ಏನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಹೊರಟರು ?
- 3) ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದರು ?
- 4) ಕಾರಂತರು ಯಾರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು ?
- 5) ಗೋಪಾಲಯ್ಯನವರು ಯಾರು ?
- 6) ಗೋಪಾಲಯ್ಯನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರು ಇದ್ದರು ?
- 7) ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಲು ಕಾರಣಗಳೇನು ?
- 8) ನನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಭಾವಗೀತೆ_____.

೨. ಎರಡರ ಸಂದರ್ಭ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರಿ:

14

1) ಒಂದೆ ಮಡಿಲ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಭೇದ ತಾಯಿ!

2) ನಮ್ಮ ಕಾಯುವ ಕುರುಬ ಕಟುಕನಾದ!

3) ಹುಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಾರೆ. ನೋಡಿ ಬರೋಣ ನಡೆಯಿರಿ!

೪. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

14

1) ಗೋಪಾಲಯ್ಯನವರು ಕಾರಂತರನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಪಚರಿಸಿದರು ?

2) ನಿತ್ಯೋತ್ಸವದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

೫. ಗೋಪಾಲಯ್ಯನವರು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಲವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಸಿದ್ದರು ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

14

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – I) (C.G.P.A.) Examination, 2015
BUSINESS MATHEMATICS

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 70

- N.B. :** 1) Graph paper will be supplied on **request**.
2) **All** questions are **compulsory**.
3) Figures to the **right** indicate **full** marks.
4) **Use** of calculator is **allowed**.
5) **Assume** suitable data, if required.

1. Fill in the blanks from the given alternatives :

14

- 1) If $A : B = 7 : 9$ and $B : C = 3 : 5$, then $A : B : C$ is _____
a) $7 : 9 : 15$ b) $21 : 35 : 45$ c) $7 : 9 : 5$ d) $7 : 6 : 5$
- 2) $\log\left(\frac{32}{4}\right)$ is equal to _____
a) $\left(\frac{\log 32}{\log 4}\right)$ b) $\log 32 - \log 4$ c) 2^3 d) None of these
- 3) The simple interest on ₹ 50,000 invested for 2 years is ₹ 3,000. Then the rate of interest is _____
a) 5% b) 3% c) 4% d) None of these
- 4) If the annuity is paid at the end of period it is called as _____
a) Immediate annuity b) Deferred annuity
c) Annuity due d) None of these

12) $\begin{vmatrix} a & 0 & 3 \\ b & 4 & 8 \\ a & 0 & 3 \end{vmatrix} = \underline{\hspace{2cm}}$

- a) $3b - 8a$ b) 1 c) $12a$ d) None of these

13) $\begin{bmatrix} 2 & -5 \\ -7 & 8 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} -2 & 5 \\ 7 & -8 \end{bmatrix} = \underline{\hspace{2cm}}$

- a) $\begin{bmatrix} -4 & -25 \\ -49 & -16 \end{bmatrix}$ b) $\begin{bmatrix} -4 & -10 \\ 14 & -64 \end{bmatrix}$
c) $\begin{bmatrix} 9 & -10 \\ 15 & 40 \end{bmatrix}$ d) $\begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}$

14) $\log_{10}(100) = \underline{\hspace{2cm}}$

- a) -2 b) $\frac{1}{2}$ c) 2 d) 1

2. a) If $a : b = 2 : 5$ then find $\frac{10a + 3b}{5a + 2b}$. 7

b) Find x, y if 7

$$\left\{ 3 \begin{bmatrix} 4 & 6 \\ 0 & 7 \\ 5 & 1 \end{bmatrix} - 5 \begin{bmatrix} 3 & 8 \\ 9 & 4 \\ 2 & 1 \end{bmatrix} \right\} \begin{bmatrix} 2 \\ 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} x \\ y \\ z \end{bmatrix}$$

3. a) Suhas borrowed ₹ 1,00,000 at 10% p.a. Simple interest. He immediately lent the whole amount at 10% p.a. compounded annually. How much amount he would gain at the end of 3 years. 7

b) Find t_n and t_q of an A.P. 7
21, 18, 15, 12, _____

4. Attempt **any one** out of (A) and (B).

A) i) Find the present value of an annuity ₹ 30,000 at the end of each year for 6 years if the money is worth 9% p.a. **10**

ii) Prove that : **4**

$$\log_5 \left[\frac{625}{4\sqrt{25}} \right] = 3.5.$$

B) i) Find the inverse of matrix using adjoint method. **10**

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & -1 \\ 2 & 3 & 7 \\ 0 & -5 & -6 \end{bmatrix}$$

ii) The terms of a G.P. are 3, 6, 12, 24 _____ **4**

Find the sum upto 8th term.

5. Attempt **any one** out of (A) and (B).

A) i) Solve by Cramer's rule **10**

$$5x + 2y + 4z = 8$$

$$3x + y + 6z = 9$$

$$7x + 4y + z = 5$$

ii) If $A = \begin{bmatrix} 5 & 1 \\ 7 & 2 \end{bmatrix}$ Compute $A^2 - 9A + 5I$. **4**

B) A doctor recommends two food packets P and Q to a patient to intake vitamin A and B. One unit of P contains 3 units of Vitamin A and 5 units of Vitamin B. One unit of food packet Q contains 4 units of Vitamin A and 3 units of Vitamin B.

The minimum requirements of Vitamin A is 120 units and that of Vitamin B is 150 units. The cost of food packets P and Q are ₹ 500 and ₹ 700 respectively. Express the L.P.P. and solve it by graphical method. **14**

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Sem. – I) (CGPA) Examination, 2015
INSURANCE**

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 70

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentences : 14

- 1) The Insurance Policy is contract between Insurance Company and _____
 - a) Policy Holder
 - b) Insurance Agent
 - c) Surety
 - d) Nominee

- 2) _____ must present in Life Insurance Policy at the time of taking Insurance Policy.
 - a) Owner
 - b) Insurable Interest
 - c) Nominee
 - d) None of the above

- 3) Under _____, premium is paid after retirement of life assured.
 - a) Single payment whole life policy
 - b) Convertible whole life policy
 - c) Limited payment whole life policy
 - d) Ordinary whole life policy

- 4) A Licence of Insurance Agent may renewed after _____ year.
 - a) one
 - b) two
 - c) five
 - d) three

- 5) According to principle of utmost good faith the insured should disclose the _____
 - a) Material Facts
 - b) General information
 - c) Social information
 - d) None of the above

- 6) The _____ office of the Insurance Regulatory Development Authority (IRDA) is situated at Hyderabad.
- a) Branch b) Head c) Divisional d) State Level
- 7) First step of taking Life Insurance is _____
- a) Payment of Insurance Premium
b) To prepare Insurance Agents report
c) To fill proposal form
d) Medical Examination
- 8) The Govt. of India opened insurance for Private Sector in the year _____
- a) 1956 b) 1973 c) 1991 d) 1999
- 9) When the same property is insured with two or more insurance companies against the same risk, then it is called as _____
- a) Principle of Contribution
b) Principle of Indemnity
c) Principle of Co-operation
d) Principle of Causa-proxima
- 10) _____ is appointed to take action against the corrupted officers in insurance business or corporation.
- a) Authority President
b) Insurance Lokpal
c) Insurance Advisory Committee
d) Magistrate

11) _____ is a plan of insurance which provides coverage to a number of person under one contract.

- a) Life Insurance
- b) Whole Life Policy
- c) Group Insurance
- d) Endowment Policy

12) Life Insurance contract begins when _____

- a) Selection of company
- b) Proposal submitted to company
- c) Proposal accepted by company
- d) Insurance premium paid to Insurance company

13) In Life Insurance after death of insurer the amount of contract is given to _____

- a) Nominee
- b) Relatives
- c) Daughter
- d) None of these

14) In India, Insurance Act passed in the year _____

- a) 1914
- b) 1938
- c) 1947
- d) 1956

2. Write short notes : **14**

- a) Importance of Insurance
- b) Functions of Insurance Agent.

3. Write short answer : **14**

- a) Explain the procedure of taking Life Insurance Policy.
- b) State the functions of Insurance Regulatory Development Authority (IRDA).

4. Define 'Insurance Agent'. Explain the Code of Conduct of 'Insurance Agent'. **14**

OR

Define 'Insurance'. State the nature of insurance. **14**

5. Explain the various principles of Insurance. **14**

OR

State the procedure of settlement of Life Insurance claim. **14**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा : **१४**

१) विमापत्र हे विमा कंपनी आणि _____ यांच्यामधील करार आहे.

अ) विमेदार ब) विमा प्रतिनिधी

क) हमीदार ड) वारसदार

२) आयुर्विमा प्रकारात विमा घेताना _____ असले पाहिजे.

अ) मालक ब) विमेय हित

क) वारसदार ड) वरीलपैकी नाही

३) _____ या प्रकारामध्ये विमेदाराला निवृत्तीनंतर विमेहप्ते भरावे लागतात.

अ) एक हप्ता आजीवन विमा

ब) परीवर्तनीय आजीवन विमा

क) मर्यादित हप्त्याचा आजीवन विमा

ड) सामान्य आजीवन विमा

१०) विमा व्यवसायातील किंवा महामंडळाच्या अधिकाऱ्यावरील भ्रष्टाचाराच्या तक्रारीसाठी
_____ नेमले आहेत.

- अ) प्राधिकरण अध्यक्ष
- ब) विमा लोकपाल
- क) विमा सल्लागार समिती
- ड) न्यायाधिश

११) _____ ही विम्याची अशी योजना आहे कि, जिच्याद्वारे अनेक व्यक्तीना एकाच विमा
कराराच्या सहाय्याने विम्याचे संरक्षण दिले जाते.

- अ) आयुर्विमा
- ब) आजीवन विमा
- क) समूह विमा
- ड) हयातीतील विमा

१२) आयुर्विम्याचा करार _____ सुरू होतो.

- अ) कंपनीची निवड केल्यानंतर
- ब) प्रस्ताव अर्ज विमा कंपनीकडे सादर केल्यानंतर
- क) प्रस्ताव अर्ज कंपनीने स्विकारल्यानंतर
- ड) विमाहप्ता कंपनीकडे भरल्यानंतर

१३) आयुर्विम्यात विमेदार व्यक्तीस कराराची मुदत संपण्यापूर्वी मृत्यु आला तर कराराची रक्कम
त्याच्या _____ दिली जाते.

- अ) वारसास
- ब) नातेवाईकास
- क) मुलीस
- ड) वरीलपैकी नाही

१४) भारतात विमा कायदा _____ साली संमत झाला.

- अ) १९१४
- ब) १९३८
- क) १९४७
- ड) १९५६

२. टीपा लिहा : १४
- अ) विम्याचे महत्त्व
ब) विमा प्रतिनिधीची कार्ये.
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४
- अ) आयुर्विमा घेण्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.
ब) विमा नियमन व विकास प्राधिकरणाची कार्ये सांगा.
४. 'विमा प्रतिनिधीची' व्याख्या द्या. 'विमा प्रतिनिधी'साठीची आचारसंहिता स्पष्ट करा. १४
- किंवा
- 'विम्याची' व्याख्या द्या. विम्याचे स्वरूप सांगा. १४
५. विम्याची विविध तत्त्वे स्पष्ट करा. १४
- किंवा
- आयुर्विमा पत्राची रक्कम मिळविण्याची कार्यपद्धती सांगा. १४
-

Seat No.	
----------	--

B.Com. I (Semester – I) (C.G.P.A.) Examination, 2015
GEOGRAPHY
Economic Commercial Geography
Economic Geography (Paper – I)

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 70

- N.B. :** 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.
3) Neat diagrams and maps should be drawn **wherever** necessary.
4) The use of map stencil is allowed.

1. Rewrite the following sentence choosing appropriate words. 14
- 1) The nature of Economic Geography is
A) Static B) Dynamic C) Creative D) Changing
 - 2) The study of economic activity is done in _____ Geography.
A) Agriculture B) Economic C) Industrial D) Commercial
 - 3) In magnetite _____ percent of iron ore found.
A) 72 B) 60 C) 48 D) 70
 - 4) _____ country rank first in production Manganese in the world.
A) Russia B) India C) U.K. D) U.S.A.
 - 5) _____ country is rank first in Bauxite import in the world.
A) Japan B) India C) U.S.A. D) France
 - 6) _____ country rank first in production of cotton textile in the world.
A) India B) U.S.A. C) Japan D) U.K.
 - 7) _____ country is rank second in manganese production in the world.
A) U.S.A. B) Japan C) Russia D) India

- 8) Ural iron ore area located _____ in country.
A) India B) Russia C) France D) U.K.
- 9) Industry is _____ type of economic activities.
A) Primary B) Secondary C) Tertiary D) Fourth
- 10) Durgapur Iron and Steel industry is located _____ in the state of India.
A) Bihar B) W. Bengal C) Orissa D) U.P.
- 11) In cotton textile production India stand _____ rank in the world.
A) First B) Second C) Third D) Fourth
- 12) Mining is a _____ economic activities.
A) Primary B) Secondary C) Tertiary D) Quaternary
- 13) _____ country is known as Bauxite Bate.
A) Sri Lanka B) Jameka
C) Surinamgyana D) Japan
- 14) _____ is a father of Economic Geography.
A) R.S. Smith B) Hetner C) Chisholm D) Marphy

2. Answer the following. **14**
1) Branches of Economic Geography.
2) Classification of resources.
3. Answer the following. **14**
1) Primary activities
2) Bauxite production
4. 1) Give an account on cotton textile industry in U.S.A. and India. **14**
OR
2) State the problem of Iron and steel industry in India. **14**
5. 1) Write on production and trading manganese in the world . **14**
OR
2) Describe the factors affecting on localization of Industry. **14**

- १२) खाणकाम हा एक _____ आर्थिक व्यवसाय आहे.
 अ) प्राथमिक ब) द्वितीय क) तृतीय ड) चतुर्थ
- १३) _____ या देशाला बॉक्साईट बेट म्हणतात.
 अ) श्रीलंका ब) जमेका क) सुरिनाम गियाना ड) जपान
- १४) _____ याना आर्थिक भूगोलाचे जनक म्हणतात.
 अ) आर.एस्. स्मीथ ब) हेटनर क) चिशॉल्म ड) मर्फी
२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १४
- १) आर्थिक भूगोलाच्या शाखा
 २) साधनसंपत्तीचे वर्गीकरण
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १४
- १) प्राथमिक व्यवसाय
 २) बॉक्साईटचे उत्पादन
४. १) यू.एस.ए. आणि भारतातील सूती वस्त्रोद्योगाचा वृत्तांत द्या. १४
किंवा
- २) भारतातील लोह पोलाद उद्योग धंद्याच्या समस्या सविस्तर द्या. १४
५. १) मंगलधातूचे जागतील उत्पादन व व्यापार यावर सविस्तर माहिती लिहा. १४
किंवा
- २) उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरणावर परिणाम करणारे घटक सांगून सविस्तर माहिती लिहा. १४

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) (New) (CGPA) Examination, 2015
ENGLISH (Compulsory)
On Track – English Skills for Success

Day and Date : Tuesday, 20-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 70

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternatives : 14
- 1) At the Parliament of Religions Swami Vivekanand met Protap Chunder Mazoomdar, the chief of the _____
 - a) Indian Theists
 - b) Brahmo Samaj
 - c) Theosophical Society
 - d) Jain Community
 - 2) When Swami Vivekanand arrived in Canada, the weather was _____
 - a) Very cold
 - b) Humid
 - c) Damp
 - d) Hot
 - 3) Nani A. Palkhivala was a reputed Indian _____
 - a) Poet
 - b) Jurist and economist
 - c) Journalist
 - d) Scientist
 - 4) The oldest human rights organisation, _____, was founded in 1839.
 - a) Anti-Slavery Society
 - b) Amnesty International
 - c) Anti Oppression Society
 - d) Liberty
 - 5) Building a _____ wall is a backbreaking work, according to Dr. Kalam.
 - a) Brick
 - b) Rock
 - c) China
 - d) High
 - 6) _____ was called the father of modern rocketry.
 - a) Dr. Abdul Kalam
 - b) J. H. Wright
 - c) Wernher Von Braun
 - d) Romain Rolland

- 7) Emerson uses the word 'Brahma' to refer to the lord of _____ in the Hindu canon.
- a) The universe
 - b) Creation
 - c) Seven hills
 - d) The priests
- 8) In the poem 'Brahma', the poem explains the need for _____ in the entire universe.
- a) Oneness
 - b) Idol worship
 - c) Positive attitude
 - d) Strength
- 9) The moon is referred to as the _____ in the poem 'Full Moon'.
- a) Bubble house
 - b) Mother Goose
 - c) Brahma
 - d) Goddess
- 10) In the modern age the moon has become more of a _____ to rocket experts.
- a) Challenge
 - b) Source of inspiration
 - c) Decisive force
 - d) Symbol of honour
- 11) _____ are words that have same pronunciation but different spellings and meanings
- a) Homographs
 - b) Homophones
 - c) Synonyms
 - d) Antonyms
- 12) Mount Everest is _____ mountain in the world.
- a) High
 - b) The highest
 - c) Higher
 - d) Most highest
- 13) Kamala has _____ chocolates than all her friends.
- a) Fewer
 - b) Few
 - c) Fewest
 - d) None of the above

- 14) The _____ speech was short and interesting.
- a) Commanders-in-chief
 - b) Commander-in-chief's
 - c) Commander's-in-chief
 - d) Commander-in-chief

2. Answer **any seven** of the following questions in **two** or **three** sentences. **14**

- 1) Why was Vivekanand not prepared for the weather conditions in Chicago ?
- 2) Who were the different delegates present at the Parliament of Religions ?
- 3) Why does Palkhivala say that the world continues to be 'less than half free' ?
- 4) What kind of personality was Von Braun, according to Dr. Kalam ?
- 5) What are the different factors connected to 'Flow' ?
- 6) Why is the moon no longer 'the throne of a goddess' – Explain with reference to the role of time in the poem 'Full Moon'.
- 7) Explain the role of religion and gods in the poem 'Brahma'.
- 8) What are the common factors among all successful men and women ?

3. A) Answer **any two** of the following questions in brief : **6**

- 1) Summarise the points of advice that Von Braun gave to Dr. Kalam.
- 2) What are the different images in the poem 'Brahma' and explain how they elaborate on the theme of the poem.
- 3) Explain the theme of innocence versus experience in the poem 'Full Moon'.

B) Attempt **any two** : **8**

- 1) Draft an e-mail to be sent to the manager of Salem Chemicals, Pune, at saleco23 @gmail.com, expressing your desire to work as a management trainee in the HR department of the company. Inform that you are a commerce graduate and presently studying in the final year of MBA course. Also send a copy of the e-mail to the director of your institute at bvbsprin @gmail.com.

2) In response to an advertisement for the post of sub-editor, write an application to the editor, Pune Times, Pune and send it by e-mail to punetimesed@rediffmail.com. Request them to refer to your CV which is attached with the mail. Also mention that you have completed a course in communication and journalism and have two years work experience.

3) Draft an e-mail to be sent to a candidate (email id-rakeshzh@gmail.com) inviting him to attend the interview for the post of Marketing Executive, in your office.

4. Answer **any one** of the following :

14

a) Imagine that you are Sudesh Narang, Saras Vihar, Thane and you wish to apply for a challenging position in a multinational company. Prepare an impressive CV for the post of Export Manager.

b) As Brijesh Bose of Regal Apartments, Link Road, Bandra, Mumbai, prepare a CV for the post of Project Manager in a Co-operative Bank.

5. Draft the notice of the third meeting of the staff members of Brilliant Career Academy, 25 S.V. Road, Mahim, Mumbai and also write a seven point Agenda of the meeting.

14

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2015
(New) (CGPA Pattern)
PRINCIPLES OF BUSINESS MANAGEMENT**

Day and Date : Wednesday, 21-10-2015

Max. Marks : 70

Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives : 14
- 1) Autocratic leadership style is effective in _____ situation.
a) routine b) ordinary
c) emergency d) none of the above
 - 2) Communication can be _____
a) written only b) oral only
c) both written and oral d) none of the above
 - 3) Change is _____ process.
a) economic b) traditional
c) continues d) none of the above
 - 4) A point at which costs and revenues of the enterprise are exactly equal is called
a) return on investment b) ratio
c) break even point d) none of the above
 - 5) The process of passing information from one person to another is called
a) leadership b) training
c) communication d) motivation
 - 6) The ability to secure desirable actions from a group of the followers voluntarily without the use of coercion is called
a) communication b) control
c) leadership d) co-ordination
 - 7) _____ is the checking of current performance against predetermined performance, with a view to ensuring adequate progress.
a) Planning b) Decision-making
c) Organising d) Controlling

- 8) The leadership style which is based on consultation with group is called _____ style.
a) Autocratic b) Democratic c) Free-rein d) None of the above
- 9) Sending mails, letters, reports etc. are the examples of _____ type of communication.
a) oral b) written
c) informal d) none of the above
- 10) _____ is the first step in the process of controlling.
a) performance appraisal b) corrective action
c) establishment of standards d) none of the above
- 11) Praise, promotion and participation are the examples of _____ incentives.
a) financial b) non-financial
c) both financial and non-financial d) none of the above
- 12) Positive motivation helps to
a) high performance b) low performance
c) high labour problems d) none of the above
- 13) _____ is one who knows the way, who shows the way and who goes the way.
a) leader b) society c) worker d) none of the above
- 14) _____ leadership style consults its subordinates and delegates authority to subordinates.
a) Autocratic style b) Democratic style
c) Free-rain style d) None of the above
2. Write short note on : **14**
a) Non-financial factors of motivation.
b) Effective presentation.
3. Answer in brief : **14**
a) Nature of Management of Change.
b) Break Even Analysis/Point technique.
4. Explain the concept 'Leadership'. State the advantages and disadvantages of autocratic style of leadership. **14**
- OR
- Explain the concept 'Management of Change'. State the various reasons of resistance to change.
5. Explain in detail the PERT (Programme Evaluation and Review Technique) and CPM (Critical Path Method) of Managerial Control Techniques. **14**
- OR
- What is communication ? Explain the important forms of business writings.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्यायाची निवड करा :

१४

- १) एकतंत्री/हुकुमशाही नेतृत्वशैली _____ परिस्थितीत प्रभावी ठरते.
अ) नेहमी/वांरवार
ब) सर्व साधारण
क) आणीबाणी
ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- २) संदेशवहन _____ असू शकते.
अ) फक्त लिखित
ब) फक्त तोंडी
क) दोन्ही-लिखित व तोंडी
ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- ३) बदल ही _____ प्रक्रिया आहे.
अ) आर्थिक
ब) परंपरागत
क) सतत चाळणारी
ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- ४) संस्थेचा खर्च व उत्पन्न अगदी समान असतात त्या बिंदूला _____ म्हणतात.
अ) गुंतवणूकीवरील परतावा
ब) गुणोत्तर
क) समविच्छेदन बिंदू
ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- ५) एका व्यक्तीकडून दुसऱ्या व्यक्तीकडे माहिती पाठविण्याच्या प्रक्रियेस _____ म्हणतात.
अ) नेतृत्व ब) प्रशिक्षण क) संदेशवहन ड) कार्यप्रेरणा
- ६) कोणतीही सक्ती न करता, समुहातील आपल्या अनुयायाकडून त्यांच्या स्वेच्छेने अपेक्षित कृती करवून घेण्याच्या क्षमतेला _____ म्हणतात.
अ) संदेशवहन ब) नियंत्रण क) नेतृत्व ड) समन्वय
- ७) पुरेशी प्रगती घडवून आणण्यासाठी चालू असलेल्या कामाचे पूर्वी निश्चित केलेल्या कार्याशी केलेल्या तपासणीस/तुलनेस _____ म्हणतात.
अ) नियोजन ब) निर्णय घेणे क) संघटन ड) नियंत्रण
- ८) समुहाच्या सल्लामसलतीवर आधारीत असणाऱ्या नेतृत्वशैलीस _____ नेतृत्वशैली म्हणतात.
अ) एकतंत्री ब) लोकशाही
क) मुक्त ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- ९) मेल, पत्रे, अहवाल वगैरे ही उदाहरणे _____ प्रकाराच्या संदेशवहनाची आहेत.
अ) तोंडी ब) लेखी
क) अनौपचारिक ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

- १०) नियंत्रण प्रक्रियेची पहिली पायरी _____ ही होय.
 अ) प्रमाण तुलना ब) प्रमाण उपाय
 क) प्रमाण निश्चिती ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- ११) स्तुती, बढती व सहभागीत्व ही _____ कार्यप्रेरणेची उदाहरणे आहेत.
 अ) आर्थिक ब) आर्थिकेतर
 क) दोन्ही-आर्थिक व आर्थिकेतर ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- १२) सकारात्मक कार्यप्रेरणा _____ मदत करते.
 अ) कार्यक्षमता वाढविण्यास ब) कार्यक्षमता कमी करण्यास
 क) कामगार समस्या वाढविण्यास ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- १३) मार्ग माहीत असणारा, मार्ग दाखविणारा व त्या मार्गाने जाणाऱ्या व्यक्तीस _____ म्हणतात.
 अ) नेता ब) समाज क) कामगार ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- १४) _____ नेतृत्वशैलीचा नेता आपल्या सहकाऱ्यांशी विचार विनिमय करतो आणि सहकाऱ्यांना अधिकार समर्पण करतो.
 अ) एकतंत्री/हुकुमशाही शैली ब) लोकशाही शैली
 क) मुक्त शैली ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

२. टिपा लिहा : १४
 अ) कार्यप्रेरणेचे आर्थिकेतर घटक.
 ब) परिणाम कारक सादरीकरण (Presentation).

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४
 अ) व्यवस्थापकीय बदलाचे स्वरूप.
 ब) समविच्छेदन बिंदू / विश्लेषण तंत्र.

४. 'नेतृत्व' ही संकल्पना स्पष्ट करा. एकतंत्री/हुकुमशाही नेतृत्वशैलीचे गुण-दोष सांगा. १४

किंवा

'व्यवस्थापकीय बदल' ही संकल्पना स्पष्ट करा. बदलाला विरोध करण्याची विविध कारणे सांगा.

५. व्यवस्थापकीय नियंत्रणातील (PERT) कार्यक्रम मूल्यमापन व पुनरावलोकन तंत्र (CPM) निर्णायक मार्ग पद्धत सविस्तर स्पष्ट करा. १४

किंवा

'संदेशवहन' म्हणजे काय ? व्यवसायिक पत्रलेखनाचे महत्वाचे प्रकार (forms of business writing) सांगा.

Seat No.	
----------	--

**B.Com. (Part – I) (Semester – II) (New) (CGPA) Examination, 2015
FINANCIAL ACCOUNTING**

Day and Date : Friday, 23-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 70

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Out of Q. 4 (A) and Q. 4 (B) solve any one.**
3) **Out of Q. 5 (A) and Q. 5 (B) solve any one.**
4) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative and complete the given sentence : 14

- 1) What is correct ?
A) Capital = Assets + Liabilities
B) Capital = Net assets
C) Net assets = Assets + Liabilities
D) Liabilities = Capital – Assets
- 2) The assets of a business on 31st March 1996 are worth Rs. 50,000 and its capital is Rs. 35,000.
Its liabilities on that date shall be _____
A) Rs. 85,000
B) Rs. 15,000
C) Rs. 35,000
D) Rs. 40,000
- 3) Accounting does not record non-financial transactions because of
A) Entity concept
B) Accrual concept
C) Money Measurement concept
D) Double entry concept
- 4) According to which of the following concepts even the owner of the business who provides capital treated as a creditor of the business ?
A) Entity concept
B) Cost concept
C) Money measurement concept
D) Convention of disclosure

- 5) When Del Credere Commission is involved, loss on account of bad debts from credit sale of consigned goods will generally fall on _____
- A) Consignee
 - B) Consignor
 - C) Both consignor and consignee equally
 - D) Endorser
- 6) According to money measurement concept, which one the following will be recorded in the books of accounts _____
- A) Excellent morale of workers
 - B) Quality control in the business
 - C) Managing ability of the manager
 - D) Cost of machinery
- 7) Contingent liability is shown in the balance sheet because of
- A) Convention of consistency
 - B) Convention of materiality
 - C) Convention of disclosure
 - D) Convention of adventure
- 8) The policy of anticipate no profit and provide for all possible losses arises due to convention of
- A) Consistency
 - B) Disclosure
 - C) Matching
 - D) Conservatism
- 9) Receipts and payment account record receipt and payments of _____
- A) Revenue nature only
 - B) Capital nature only
 - C) Both revenue and capital nature
 - D) Capital receipts
- 10) Subscriptions for the current year received during the current year are to be _____
- A) Credited to receipts and payments account
 - B) Debited to income and expenditure account
 - C) Credited to income and expenditure account
 - D) Credited to revenue account
- 11) Subscription in arrears (given in adjustment) is shown on the _____
- A) Credit side of income and expenditure account and assets side of balance sheet
 - B) Debit side of the income and expenditure and liabilities side of the balance sheet
 - C) Only in the assets side of balance sheet
 - D) Only in the liabilities side of balance sheet

- 12) The cash and credit sales of a branch are Rs. 5,000 and Rs. 10,000 respectively. The amount collected from debtors is Rs. 10,000. Under debtors system the amount credited to branch will be
- A) Rs. 20,000
 B) Rs. 15,000
 C) Rs. 25,000
 D) Rs. 10,000
- 13) Capital at the beginning Rs. 8,00,000 drawings Rs. 1,80,000 capital at the end Rs. 9,00,000 Capital introduced during the period Rs. 50,000. Net profit is _____
- A) Rs. 2,00,000
 B) Rs. 2,30,000
 C) Rs. 2,40,000
 D) Rs. 2,45,000
- 14) Cash at bank Rs. 3,000; debtors Rs. 4,000; stock Rs. 16,000; furniture Rs. 2,000 and creditors Rs. 5,000. Find out capital
- A) Rs. 12,000
 B) Rs. 15,000
 C) Rs. 20,000
 D) Rs. 22,000
2. A) Following is the Receipts and Payment account of a recreation club for the year ended 31st March 2009.

Receipts and Payments Accounts for the year ended 31st March, 2009

Receipts	Amount (Rs.)	Payments	Amount (Rs.)
To cash in Hand	8,320	By Rent of Hall	3,600
To Subscriptions	26,000	By Salaries	5,200
To Entrance Fees	3,900	By Purchase of Sports Equipment	16,640
To Sale of refreshments	9,880	By Dance Expenses	4,940
To Sale of Dance Tickets	5,850	By Supply of Refreshment	6,800
To Interests on		By Honorarium	1,040
Investments @ 7%	4,550	By Sundry Expenses	3,250
		By Electricity charges	1,820
		By Cash at Bank	15,210
Total	58,500	Total	58,500

Following additional information are also provided to you :

i) Following were the assets and liabilities on 31st March, 2008 :

Sports equipment Rs. 6,760, subscription in arrears Rs. 1,950, Furniture Rs. 12,480 Liabilities – Accrued rent Rs. 780 and subscription received in advance Rs. 520.

ii) Following were the assets and liabilities on 31st March 2009 :

Sports equipments Rs. 19,760, subscription in arrear Rs. 1,690, Furniture Rs. 11,180, Liabilities – Accrued rent Rs. 390, subscription received in advance Rs. 2,340.

iii) Entrance Fees is to be capitalized.

You are required to prepare income and expenditure account for the year ended 31st March, 2009. 7

B) Explain accounting principles. 7

3. A) Explain the following terms (**3.5** marks **each**) : 7

- 1) Del-Credre Commission
- 2) Account Sales.

B) Find out credit purchases from the following particulars :

	Rs.	
Balance of creditors on 1 st Jan, 2003	60,000	
Balance of creditors on 31 st Dec, 2003	48,000	
Cash paid to creditors	2,40,000	
Cheques issued to creditors	80,000	
Returns outwards	10,000	
Discount received from creditors	7,200	
B/P given to creditors	17,000	
B/P dishonored	4,000	
B/R endorsed to creditors	6,000	
B/R endorsed to creditors dishonored	2,400	
Cash purchases	1,00,000	7

4. A) Delhi Head Office supplies goods to its branch at Kanpur at Invoice Price which is cost plus 50%. All Cash received by the branch is remitted to Delhi and all branch expenses are paid by the head office. From the following particulars related to Kanpur branch for the year 2006 prepare : Branch Stock Account, Branch Debtors Account, Branch Adjustment Account and branch profit and loss account in the books of the head office.

Particulars	Rs.
Stock with branch on 1-1-06 (at invoice price)	60,000
Branch Debtors on 1-1-06	12,000
Petty Cash balance on 1-1--06	10
Goods received from head office (at invoice price)	1,86,000
Goods returned to head office	3,000
Credit sales less returns	84,000
Allowances to customer at selling price (Already adjusted while invoicing)	2,000
Cash received from Debtors	90,000
Discount allowed to Debtors	2,400
Expenses (Cash paid by head office) :	
Salaries 2,400	
Rent 24,000	
Petty Cash 1,000	27,400
Cash sales	1,04,000
Stock with Branch on 31-12-06 (at invoice price)	54,000
Petty Cash balance on 31-12-06	100

4. B) H.Ltd. forwarded on 1-7-2002, 100 bicycles to Vasu of Hyderabad to be sold on behalf of H.Ltd. The cost of each bicycle was Rs. 150 but the invoice price was Rs. 200. H.Ltd. incurred Rs. 1,000 on freight and insurance. Vasu received the consignment on 14-7-2002 and accepted a three months draft drawn upon him by H.Ltd. for Rs. 10,000. Vasu paid Rs. 400 as rent and Rs. 250 as insurance and by 31-12-2002 had disposed of 80 bicycles at Rs. 205 each. Vasu is entitled to a commission of 5 percent on sales including a del-credre commission of 1 percent. Vasu sold 20 bicycles on credit and was not able to recover sales proceeds of 5 bicycles because of insolvency of the debtors.

Prepare Ledger Accounts to record the above transactions in the books of H.Ltd. and Vasu.

14

5. A) Prepare Income and Expenditure Account for the year ended 31st March 2009 and the Balance Sheet as at 31-3-2009 from the following information related to Somnath Welfare Society.

**Receipts and Payments Account of Somnath Welfare Society
for the year ended 31st March, 2009**

Receipts	Amount Rs.	Payments	Amount Rs.
To Balance b/d	19,800	By Salaries and Wages	1,42,802
To Subscriptions		By 10% Investments (Face value	
2007 – 08 – Rs. 8,910		13,750) Purchased on 1-10-08	11,000
2008 – 09 – Rs. 2,31,000		By Rates and Taxes	6,809
2009 – 10 – <u>Rs. 2,750</u>	2,42,660	By Office Expenses	8,602
To Legacies	7,920	By Entertainment Material	64,020
To Donations for Building	46,200	By Telephone Charges	2,860
To Sale of Old Furniture	6,600	By Advance for Building	16,500
(at book value)		By Internet Charge	1,320
To Miscellaneous Receipts	79,408	By Balance c/d	1,48,675
Total	4,02,588	Total	4,02,588

Additional Information :

- i) On 31st March 2008, the society has following assets and liabilities :

Assets :

10% Investment Rs. 1,21,000 (face value Rs. 1,65,000), Furniture Rs. 88,000, Musical instruments Rs. 13,420, Machinery Rs. 61,600, Fax Machines Rs. 18,700, Subscription in arrears Rs. 17,600.

Liabilities :

- i) Creditors for entertainment material Rs. 5,500, subscription received in advance Rs. 2,310 and building fund Rs. 55,000.
- ii) Charge depreciation @ 20% on furniture, machinery and fax machines.
- iii) On 31st March, 2009 entertainment material was valued at Rs. 28,732. Internet charges was outstanding Rs. 1,650.
- iv) Each year subscription is paid by 110 members, each paying Rs. 2,310.
- v) Payment for entertainment material includes 2,200 for previous year. **14**

5. B) You are given the Balance Sheet of Kumar on 31-03-2012, a cash account for the year ended 31-03-2013 and additional information. You are required to prepare a Trading, Profit and Loss Account for the year ended 31-03-2013 and Balance Sheet as on that date.

Balance Sheet as on 31-03-2012

Liabilities	Amount	Assets	Amount
Creditors	20,000	Cash	5,000
Bills Payables	40,000	Banks	10,000
Capitals	1,00,000	Bills Receivables	20,000
		Debtors	25,000
		Stock	20,000
		Furniture	10,000
		Plant	70,000
	1,60,000		1,60,000

Cash Account for the year ended 31-03-2013

Receipts	Amounts	Payments	Amounts
To Balance b/d		By Drawings	12,000
Cash 5,000		By Wages	20,000
Bank <u>10,000</u>	15,000	By Payments to creditors	35,000
To Cash sales	35,000	By Bills paid	60,000
To Collection from debtors	80,000	By Sundry exps.	30,000
To Bills receivables	75,000	By Rent, rates , taxes	20,000
		By Balance b/d	
		Cash 3,000	
		Bank <u>25,000</u>	28,000
	2,05,000		2,05,000

Additional Information :

Particulars	Amount
Debtors as on 31-03-2013	40,000
Creditors as on 31-03-2013	25,000
Bills receivables as on 31-03-2013	30,000
Bills payables as on 31-03-2013	50,000
Stock in trade as on 31-03-2013	30,000
Bills receivables in hand dishonoured during the year	50,000
Bills payables dishonoured	2,000
Bills receivables endorsed	15,000
Bills receivables endorsed dishonoured	2,000
Discount allowed	1,000
Discount received	2,000

Seat No.	
----------	--

**B.Com. – I (Semester – II) Examination, 2015
(CGPA Pattern)
BUSINESS ECONOMICS (Paper – I) (New)**

Day and Date : Monday, 26-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 70

Instructions : 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.
3) Draw diagram **wherever** necessary.

1. Choose the correct alternative given below : **14**

1) The functional relationship between input and output is called as _____.

- a) Production function b) Demand function
c) Cost function d) None of these

2) _____ = $\frac{\text{Total cost}}{\text{Number of goods produced}}$

- a) Average cost b) Marginal cost
c) Fixed cost d) Variable cost

3) Production means _____.

- a) Creation of price b) Creation of cost
c) Creation of utility d) Creation of profit

4) Price discrimination is the feature of _____ market.

- a) Perfect competition b) Monopoly
c) Monopolistic competition d) None of these

5) The law of variable proportions assumes _____ situation.

- a) Short run b) Long run
c) Short run and long run d) None of these

6) Homogeneous product is the feature of _____ market.

- a) Perfect competition b) Oligopoly
c) Monopolistic competition d) None of these

- 7) _____ firstly introduced the concept of Quasi Rent.
 a) Ricardo b) Dr. Marshall c) Keynes d) J.S. Mill
- 8) Product differentiation is done by the producer in _____ market.
 a) Monopoly b) Perfect competition
 c) Monopolistic competition d) None of these
- 9) Where the total cost and total revenue of the firm equals it is called as _____
 a) Indifference curve b) Isoquants curve
 c) Break-even point d) None of these
- 10) _____ means the labour paid remuneration for their work.
 a) Wages b) Profit c) Rent d) Interest
- 11) 'Break-Even Point' analysis is useful in _____.
 a) Short period b) Long period
 c) Very long period d) None of these
- 12) In the perfect competition market demand curve is always parallel to _____.
 a) X axis b) Y axis c) Origin d) None of these
- 13) _____ introduced the innovation theory of profit.
 a) Dr. Marshall b) Prof. Schumpeter
 c) Prof. Hawley d) Prof. Knight
- 14) _____ introduced the 'Liquidity preference theory of interest'.
 a) J.M. Keynes b) Dr. Marshall c) Ricardo d) None of these
2. Write short answer of the following questions :
 A) Explain the features of monopoly market. 7
 B) Explain the innovation theory of profit. 7
3. Write short notes :
 A) Production function. 7
 B) Quasi Rent. 7
4. Answer **any one** : 14
 A) Explain the law of returns to scale.
 B) Explain the features of perfect competition.
5. Answer **any one** : 14
 A) Explain the importance of Break-Even Analysis.
 B) Explain the Liquidity Preference theory of interest.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) योग्य तेथे सुबक आकृती काढा.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१४

- १) आदान आणि प्रदान यांच्यातील कार्यात्मक संबंध म्हणजे _____ होय.
अ) उत्पादन फलन ब) मागणी फलन क) खर्च फलन ड) यापैकी नाही
एकूण खर्च
- २) _____ = $\frac{\text{एकूण खर्च}}{\text{उत्पादीत नग संख्या}}$
अ) सरासरी खर्च ब) सीमांत खर्च क) स्थिर खर्च ड) बदलता खर्च
- ३) उत्पादन म्हणजे _____ होय.
अ) किंमत निर्मिती ब) खर्च निर्मिती
क) उपयोगितेची निर्मिती ड) नफ्याची निर्मिती
- ४) मूल्यभेद हे _____ बाजाराचे वैशिष्ट्य आहे.
अ) पूर्ण स्पर्धा ब) मक्तेदारी
क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा ड) यापैकी नाही
- ५) बदलत्या प्रमाणाचा नियम _____ काळात प्रचीतीस येतो.
अ) अल्प ब) दीर्घ
क) अल्प आणि दीर्घ ड) यापैकी नाही
- ६) एकजिनसी वस्तू हे _____ बाजाराचे वैशिष्ट्य आहे.
अ) पूर्ण स्पर्धा ब) अल्पजनाधिकार
क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा ड) यापैकी नाही
- ७) सर्वप्रथम आभास खंडाची संकल्पना _____ यांनी मांडली.
अ) रिकार्डो ब) डॉ. मार्शल क) केन्स ड) जे.एस्.मिल
- ८) उत्पादक वस्तुभेद _____ बाजारात करतो.
अ) मक्तेदारी ब) पूर्ण स्पर्धा क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा ड) यापैकी नाही

SLR-Y – 17

Seat No.	
----------	--

B.Com. – I (Semester – II) (CGPA) (New) Examination, 2015
MARATHI (Com.)
मराठी आवश्यक – सृजनरंग

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 70

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न: योग्य पर्याय निवडा :

१४

- १) 'रयतेचा वाटा रयतेशी द्यावा' हा आदेश कोणी दिला ?
अ) यशवंतराव चव्हाण
ब) छ. शिवाजी महाराज
क) राजर्षी शाहू महाराज
ड) छ. संभाजी महाराज
- २) 'ऋणानुबंध' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) शंकरराव चव्हाण
ब) माधव चव्हाण
क) गणपतराव चव्हाण
ड) यशवंतराव चव्हाण
- ३) 'चंद्रबनातल्या सावल्या' या ललित-गद्याचे लेखक कोण ?
अ) अरविंद ताटके
ब) डॉ. प्रकाश आमटे
क) चंद्रकुमार नलगे
ड) यशवंतराव चव्हाण
- ४) 'न्यू ग्रेट इन्शुरन्स कंपनी' कोणी स्थापन केली ?
अ) हिराचंद
ब) रतनचंद
क) नेमचंद
ड) बालचंद
- ५) 'प्राण्यांचे गोकूळ' हा उतारा कोणाचा ?
अ) चंद्रकुमार नलगे
ब) अरविंद ताटके
क) प्रकाश आमटे
ड) यशवंतराव चव्हाण
- ६) 'तू देवा कृपासींधु शरणागतु मीं तुझा अनंता': ही काव्यपंक्ती कोणाची ?
अ) संत तुकाराम
ब) महदंबा
क) संत नामदेव
ड) फादर स्टिफन्स
- ७) तारांमध्ये बारारासी । सप्त वारांमाजि रवी ससी । यां दिपिचेआ भासांमध्ये तैसी । बोली मराठिया ।।
असे कोणी म्हटले आहे ?
अ) संत तुकाराम
ब) फादर स्टिफन्स
क) अरुण कोलटकर
ड) मंगेश पाडगावकर

P.T.O.

८) 'जें कां रंजले गांजले।' ही रचना कोणाची ?
 अ) महदंबा ब) संत नामदेव क) संत तुकाराम ड) संत एकनाथ

९) 'नाकासमोर बघण्यात जन्म गेला' असे कोणी म्हटले आहे ?
 अ) महदंबा ब) जनाबाई क) रख्माय ड) मुक्ताई

१०) 'त्यांचे राज्य उद्याचे' ही रचना कोणाची ?
 अ) संजीवनी ब) मंगेश पाडगावकर
 क) अरुण कोलटकर ड) ज्योती लांजेवाड

११) ज्ञान हीच माता । सर्व विकासाची । सर्व शाखांचे । मूलस्थान ॥ असे कोणी म्हटले आहे.
 अ) फादर स्टिफन्स ब) दत्ता हलसगीकर
 क) प्रा.जे. बी. शिंदे ड) संजीवनी

१२) वृत्तपत्र बातमी हे कसले माध्यम आहे ?
 अ) दृश्य ब) वाचनीय क) श्राव्य ड) दृश्य आणि वाचनीय

१३) "चांगलं व्याख्यान म्हणजे परिणामकारक शब्द आणि अर्थपूर्ण विचार यांचा समसमा झालेला संयोग" असे कोणी म्हटले आहे ?
 अ) माधव गडकरी ब) सिसरो
 क) कृष्णशास्त्री चिपळूणकर ड) निर्मलकुमार फडकुले

१४) 'अनुस्वारांचे नियम किती ?
 अ) दोन ब) तीन क) चार ड) पाच

२. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही सात) :

१४

- १) यशवंतरावांच्या जीवनातील दोन निराशेचे प्रसंग सांगा.
- २) 'वालचंद' यांच्या व्यक्तिमत्वाचे दोन विशेष सांगा.
- ३) 'प्राण्यांचे गोकूळ' मध्ये कोण-कोणत्या प्राण्यांचा संग्रह होता ?
- ४) संत नामदेवांनी सांगितलेले दोन भक्ती मार्ग सांगा.
- ५) फादर स्टिफन्स यांनी मराठी भाषेची तुलना कशाशी केली.
- ६) तुकारामांनी खरा साधू ओळखण्याची कोणती खूण सांगितली आहे.
- ७) बातमीची व्याख्या सांगा.
- ८) दूरदर्शनसाठी बातमी लिहिताना कोण-कोणती काळजी घ्यावी.

३. लघुत्तरी प्रश्न :

८

अ) टीपा लिहा (कोणतेही दोन) :

- १) 'रयतेचा वाटा रयतेशी द्या' या उतान्यामधील कल्याणकारी राज्याची संकल्पना स्पष्ट करा.
- २) 'वालचंद' यांनी योगदान दिलेल्या उद्योग विश्वाचा परिचय करून द्या.
- ३) 'औदुंबर' या कवितेतील निसर्ग सौंदर्य स्पष्ट करा.

ब) संदर्भासह स्पष्टीकरण (कोणतेही दोन) :

६

- १) “दगडासारखी झाली, मान अगदी धरली बहा ।
इकडची तिकडं जरा, होत नाही !।।”
- २) “प्रवेश ज्यांना कधिं न महाली । घरेज्यांची आणि पथावरी । खरेच वारस असती जे परिबुद्धाचे
ख्रिस्ताचे । त्यांचे राज्य उद्यांचे ।।”
- ३) “बहुतेक सर्व राजबंदी सुटतील व निवडणुकीचे वातावरण प्रस्थापित होईल. धिज अगेन !
हवा मोकळी होईल, आज मी आनंदात आहे !”

४. दीर्घोत्तरी प्रश्न :

१४

‘प्राण्यांचे गोकूळ’ मध्ये विविध प्राण्यांचा संग्रह कसा वाढत गेला ते. सांगा.

किंवा

प्रभावी वक्तृत्वासाठी वक्त्याकडे कोणत्या गोष्टींची आवश्यकता असते ?

५. ‘कविता स्फुरते कशी’ या कवितेचे वाङ्मयीन महत्व विशद करा.

१४

SLR-Y – 18

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) (New) (C.G.P.A.) Examination, 2015
HINDI (Com.)
Sahityadhara Aur Vyavharik Hindi

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 70

N.B. : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाँड़ि ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

बहुविकल्पीय प्रश्न (14 में से 14) :

14

- निम्नलिखित पर्यायों में से उचित पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए।
 - 'मलबे का मालिक' कहानी सन् _____ में प्रकाशित हुयी।
(1950, 1957, 1958, 1961)
 - रामवृक्ष बेनीपुरीजी का जन्म सन् _____ में हुआ।
(1901, 1902, 1920, 1921)
 - 'महादेवी वर्मा' _____ की प्रमुख कवयित्री थी।
(प्रगतिवाद, रहस्यवाद, छायावाद, हालावाद)
 - रहीम का पूरा नाम _____ है।
(अब्दुरहीमखान, अब्दुरहीम खानखाना, उब्दुरहीम पठाण, अब्दुरहीम ख्वाजा)
 - 'भरी हुई बस में लाल साफ़े वाला आदमी' कविता के कवि _____ है।
(भगवत रावत्, इब्बार रब्बी, कुमार अम्बुज, वीरेन डंगवाल)
 - कचरा बीननेवाली लडकियाँ कविता के कवि _____ है।
(भगवत रावत्, कुमार अम्बुज, निराला, दिनकर)
 - घुमते _____ के बीच कैसी लगती है ये लडकियाँ।
(कुत्तों, सुअरों, जानवरों, भैसों)

P.T.O.

- 8) जब मन हुआ _____ चल दिए।
(कोरिया, साइबेरिया, नायज़ेरिया, मलेशीया)
- 9) रहीम की लोकप्रियता का कारण _____ है।
(भक्तिकाव्य, प्रेमकाव्य, रीतिकाव्य, नीतिकाव्य)
- 10) वह जानना चाहता है आनेवाले _____ के बारे में।
(बस्ती, रास्ते, पीढ़ी, कस्बे)
- 11) प्रेषक _____ को कहते हैं।
(भेजनेवाले, पानेवाले, पढ़नेवाले, लिखनेवाले)
- 12) 'ने' विभक्ति प्रत्यय _____ कारक में लगता है।
(कर्ता, कर्म, करण, अधिकरण)
- 13) कर्म कारक में _____ प्रत्यय लगता है।
(ने, को, से, में)
- 14) का, की, के, प्रत्यय _____ कारक में लगते हैं।
(कर्ता, करण, संबंध, अधिकरण)

2. निम्नलिखित में से किन्हीं सात प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

14

- 1) संबोधन के बाद नोकरी के लिए आवेदन पत्र की शुरुआत किस वाक्य से की जाती है ?
- 2) कार्यालय आदेश किसे कहते हैं ?
- 3) संबोधन किसे कहते हैं ?
- 4) संलग्न किसे कहते हैं ?
- 5) विभक्ति किसे कहते हैं ?
- 6) कर्म कारक की व्याख्या लिखिए।
- 7) करणकारक और अपादान कारक का अंतर सोदाहरण स्पष्ट कीजिए।
- 8) 'को' विभक्ति प्रत्यय किन-किन कारकों में प्रयुक्त होता है ?

3. निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या दीजिए। 14
- 1) “रहिमन अति न कीजिए, गहि रहिए निज कानि ।
सैजन अति फूलै तऊ, डार-पात की हानि ॥”
 - 2) “झील के पंछियों
तुम हमारे आदर्श नहीं हों ।”
 - 3) “जब यह पैदा हुआ था
दुबला सा, रोंदु और भोंदू
हम लाये थे खरीद कर बेबी-बुक
रात-रात भर उसका पारायण किया था ।”
4. निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए। 14
- निरालाजी हृदय की निधियों में सबसे समृद्ध भाई है, ऐसा महादेवीजी को क्यों लगता है ?
- अथवा**
- ‘मोबाईल पर उस लडकी की सुबह’ कविता का आशय स्पष्ट कीजिए ।
5. दीर्घोत्तरी प्रश्न : 14
- बलदेवसिंह का चरित्र चित्रण कीजिए ।
-

SLR-Y – 20

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) (New) CGPA Examination, 2015
PRINCIPLES OF MARKETING

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 70

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from the given alternatives : **14**
- 1) _____ is concerned with movement of goods from the point of production to the point of consumption.
 - a) Distribution
 - b) Advertising
 - c) Publicity
 - d) Promotion
 - 2) _____ is the process whereby individual decide what, when, how and from whom to purchase goods and services.
 - a) Salesmanship
 - b) Leadership
 - c) Consumer Behaviour
 - d) Market Research
 - 3) _____ is observed as 'National Consumer Day' in India.
 - a) 15 March
 - b) 24 December
 - c) 26 December
 - d) 15 April
 - 4) In real sense _____ is the connecting link between manufacturer and consumer.
 - a) Buyer
 - b) Customer
 - c) Salesman
 - d) None of these

P.T.O.

- 5) Giving share in profit to salesman is _____ means of motivation.
- a) Financial
 - b) Non-financial
 - c) Social
 - d) Political
- 6) As per Consumer Protection Act the Chairman of the State Commission shall be
- a) District Judge
 - b) Supreme Court Judge
 - c) High Court Judge
 - d) None of these
- 7) _____ is systematic attempt to get information useful in solving marketing problems.
- a) Sales Research
 - b) Product Research
 - c) Customer Research
 - d) Marketing Research
- 8) _____ is an art of persuading the customers to buy goods and services.
- a) Sales promotion
 - b) Leadership
 - c) Control
 - d) Salesmanship
- 9) All disputes of compensation above Rs. 20 Lacs and upto Rs. 1 crore are settled at
- a) State Commission
 - b) District Forum
 - c) National Commission
 - d) World Commission
- 10) _____ is a person who provides information about the product and services to prospective customers and motivate them to buy it.
- a) Salesman
 - b) Leader
 - c) Partner
 - d) Social worker
- 11) Advertising, publicity, personal selling etc., are the methods of
- a) Research
 - b) Promotion
 - c) Strategy
 - d) Control

12) Distribution creates _____ utility.

- a) Place
- b) Time
- c) Ownership
- d) None

13) The study of consumer behaviour helps the marketer to decide _____ policy.

- a) Production
- b) Buying
- c) Distribution
- d) Sales

14) Good Physique is a _____ quality of successful salesman.

- a) Ethical
- b) Physical
- c) Social
- d) None of these

2. Write short notes :

- A) State the different methods of promotion. **7**
- B) State the salient features of Consumer Protection Act. **7**

3. Write short answers :

- A) State the qualities of successful salesman. **7**
- B) State the financial and non-financial methods of motivation to salesman. **7**

4. Answer **any one** of the following questions : **14**

- A) What is 'Distribution' ? State the various factors affecting choice of distribution channels.
- B) State the grievance redressal machinery of District Forum.

5. Answer **any one** of the following questions : **14**

- A) Define the term 'Marketing Research'. Explain the steps involved in the process of marketing research.
- B) Explain the various factors affecting consumer behaviour.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा.

१४

१) वस्तूची उत्पादन केंद्रापासून उपभोग केंद्रापर्यंत होणारी हालचाल ही _____ शी संबंधित आहे.

अ) वितरण	ब) जाहिरात
क) प्रसिद्धी	ड) वृद्धी

२) _____ ही एक अशी प्रक्रिया आहे की जीच्या माध्यमातून व्यक्ति कोणतीवस्तु, केंव्हा, कशी व कोणाकडून खरेदी करावी याचा निर्णय घेते.

अ) विक्रयकला
ब) नेतृत्व
क) उपभोक्त्याची वर्तणूक
ड) बाजारपेठ संशोधन

३) _____ हा दिवस भारतात 'राष्ट्रीय ग्राहक दिन' म्हणून ओळखला जातो.

अ) १५ मार्च	ब) २४ डिसेंबर
क) २६ डिसेंबर	ड) १५ एप्रिल

४) _____ हा खऱ्या अर्थाने उत्पादक व उपभोक्त्यामधिल दुवा असतो.

अ) खरेदीदार	ब) ग्राहक
क) विक्रेता	ड) यापैकी कोणतेही नाही

५) विक्रेत्यांना नफ्यातील हिस्सा देणे हे _____ प्रलोभनाचे साधन आहे.

अ) आर्थिक	ब) आर्थिकेतर
क) सामाजिक	ड) राजकीय

- ६) ग्राहक संरक्षण कायदानुसार _____ हे राज्य आयोगाचे अध्यक्ष असतात.
- अ) जिल्हा न्यायाधीश
ब) सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती
क) उच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती
ड) यापैकी कोणतेही नाही
- ७) विपणन समस्या सोडविण्यासाठी आवश्यक माहितीच्या प्राप्तीसाठी केलेले पद्धतशीर प्रयत्न म्हणजे _____ होय.
- अ) विक्री संशोधन
ब) वस्तु संशोधन
क) ग्राहक संशोधन
ड) विपणन संशोधन
- ८) ग्राहकांना वस्तु व सेवा खरेदी करण्यास प्रवृत्त करणारी कला म्हणजे _____ होय.
- अ) विक्रय वृद्धी
ब) नेतृत्व
क) नियंत्रण
ड) विक्रयकला
- ९) रु. २० लाखापेक्षा जास्त आणि रु. एक कोटी पर्यंत रकमेच्या नुकसान भरपाईच्या सर्व तक्रारी _____ मध्ये सोडविल्या जातात.
- अ) राज्य आयोग
ब) जिल्हा न्यायमंच
क) राष्ट्रीय आयोग
ड) जागतिक आयोग
- १०) संभाव्य ग्राहकांना वस्तु व सेवांची माहिती देवून त्या खरेदी करण्यास त्यांना प्रवृत्त करणाऱ्या व्यक्तिस _____ म्हणतात.
- अ) विक्रेता
ब) नेता
क) भागीदार
ड) सामाजिक कार्यकर्ता

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४

अ) 'वितरण' म्हणजे काय ? वितरण मार्ग निवडीवर परिणाम करणारे विविध घटक सांगा.

ब) जिल्हा ग्राहक मंचची तक्रार निवारण यंत्रणा सांगा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४

अ) 'विपणन संशोधन' या संज्ञेची व्याख्या द्या. विपणन संशोधन प्रक्रियेतील अवस्था स्पष्ट करा.

ब) उपभोक्त्याच्या वर्तणूकीवर परिणाम करणारे विविध घटक स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Semester – II) (C.G.P.A.) (New) Examination, 2015
BUSINESS MATHEMATICS

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 70

- N.B. :** 1) Graph paper will be supplied on request.
2) **Use of calculator is allowed.**
3) Figures to the **right** indicate **full** marks.
4) **All questions are compulsory.**
5) Assume suitable data if necessary.

1. Solve the following multiple choice questions : **14**

- 1) If elasticity of demand is greater than one, then the demand is said to be
a) Elastic	b) Inelastic
c) Perfectly inelastic	d) None of these

- 2) If C is the total cost then $\frac{dc}{dx}$ is called as
a) Average Cost	b) Variable Cost
c) Fixed Cost	d) Marginal Cost

- 3) $\lim_{x \rightarrow 2} (2x + 9) =$
a) 10	b) 13	c) 9	d) 27

- 4) If $f(x) = x^2 + 2x - 1$ then $f(-) =$
a) -2	b) 1	c) 2	d) -1

- 5) $\int 5dx =$
a) $5 \frac{x^2}{2}$	b) $5 + c$	c) $5 \frac{x}{c}$	d) $5x$

6) $y = \log 5x$ then $\frac{dy}{dx} =$

a) $\frac{5}{x}$

b) $5x$

c) x

d) $\frac{5x^2}{2} + c$

7) $R(x) - C(x) =$

a) Profit function $P(x)$

b) Average cost $A(x)$

c) Marginal cost $M(x)$

d) All of the above

8) If $f(x) = 7$ then $f(x+1) - f(x-1) =$

a) 14

b) 2

c) 0

d) 5

9) $\frac{d}{dx} \left[\frac{u}{v} \right] = \frac{1}{v^2} \left[v \frac{du}{dx} - \dots \right]$

a) $v^2 \frac{dv}{dx}$

b) $v \frac{dv}{dx}$

c) $u \frac{dv}{dx}$

d) uv

10) The value of integral is _____ in a definite integral.

a) definite

b) indefinite

c) both a) and b)

d) none of these

11) If $y = f(u)$ & $u = g(x)$ then y is called _____ function.

a) constant

b) composite

c) revenue

d) parametric

12) $\int_a^a f(x) dx =$

a) a^2

b) 0

c) $2a$

d) $f(a)$

13) For minimum average cost we must have $\frac{dq}{dx} =$ _____

where q is average cost function.

a) greater than zero

b) less than zero

c) equal to zero

d) one

14) The domain of $f(x) = \frac{1}{x-3}$ is set of

a) all real numbers more than 3

b) all real numbers less than 3

c) all real numbers including 3

d) all real numbers except $x = 3$

2. A) Prove that $\frac{d}{dx}[uv] = v \frac{du}{dx} + u \frac{dv}{dx}$. 7

B) Differentiate the following : 7

i) $y = \frac{2x^2 - 18}{x - 3}$

ii) $y = \log(5x + 9)$.

3. A) Evaluate : 7

i) $\lim_{x \rightarrow 1} \left[\frac{2x^2 - 3x + 1}{5x^2 - 4x - 1} \right]$

ii) $\lim_{x \rightarrow 2} \left[\frac{\sqrt{x^2 + 1} - \sqrt{5}}{x - 2} \right]$.

B) The cost of a commodity is given by $C = x^2 + 9x + 9$ find the output for which the marginal cost equals the average cost. 7

4. Attempt **any one** out of A and B

A) a) Evaluate $\lim_{x \rightarrow \infty} \left[\frac{5x^2 + 7}{10x^2 + 11} \right]$. 4

b) Solve : 10

i) If $y = x^2$ find $\frac{dy}{dx}$ using first principles.

ii) Find $\int \frac{x}{(x-3)(x+1)} dx$.

B) a) Solve : 10

i) $\int_0^5 \frac{\sqrt{x}}{\sqrt{x} + \sqrt{5-x}} dx$

ii) If $y = Ax^2 + Bx + C$ find the value of $\frac{d^2y}{dx^2} - 4y$.

b) Find the cost function and the average cost function if the marginal cost function (MC) is given by $MC = 3x^2 - 2x + 7$ and the fixed cost is ₹ 500/-. 4

5. Attempt **any one** out of A and B :

A) a) i) If $y = x^3 + 5x^2 + 4x + 1$ find $\frac{d^2y}{dx^2}$. **10**

ii) Find the consumer surplus when $x = 5$ if the demand law is $P = 85 - 4x - x^2$.

b) A function $f(x)$ is defined as **4**

$$f(x) = 3x + 5, -3 \leq x < 0$$

$$= 2x - 1, 0 \leq x < 4$$

Draw the graph of a function.

B) a) Find the form of $f(x)$ using Newton's divided difference formula **10**

$$x : 0 \quad 3 \quad 5 \quad 8$$

$$f(x) : 2 \quad 2 \quad 12 \quad 42$$

b) Find $\int x^2 e^x dx$. **4**

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Semester – II) (New) (CGPA) Examination, 2015
INSURANCE**

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015

Max. Marks : 70

Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose correct alternative : 14
- 1) _____ Insurance is mainly started for rural farmers for their cattles.
A) Life B) Marine C) Crop D) Cattle
 - 2) _____ Insurance Scheme was started by the Government of India in 1985.
A) Fire B) Marine C) Crop D) Motor
 - 3) _____ policy designs to give cover of insurance to the properties situated at different location in same town.
A) Accident Insurance B) Floating Insurance
C) Voyage Insurance D) Time Insurance
 - 4) Burglary Insurance is important type of _____ insurance.
A) Accident B) Voyage C) Time D) Hull
 - 5) Marine Insurance Act passed in India in
A) 1936 B) 1963 C) 1952 D) 1961
 - 6) The Head Office of General Insurance Corporation of India is situated at
A) Bhopal B) Mumbai C) Ahamadabad D) Delhi
 - 7) _____ Insurance is the type of motor insurance.
A) Fidelity B) Burglary C) Third party D) Fire
 - 8) Life Insurance Corporation of India has come in to existence on
A) 1st September 1961 B) 1st September 1957
C) 1st September 1956 D) 1st September 1947
 - 9) All Fire Insurance contracts are the contract of
A) Indemnity B) Life
C) Social D) Social work

- 10) In the history of Insurance _____ is the oldest type of insurance.
A) Marine Insurance B) Fire Insurance
C) Life Insurance D) Sickness Insurance
- 11) _____ insurance first time introduced in Mysore state in the year 1939.
A) Motor B) Crop
C) Cattle D) Fidelity
- 12) The goods worth Rs. 4,00,000 insured for Rs. 2,00,000 against fire his actual loss by fire is Rs. 2,00,000. Assuming that there is average clause, then his claim is Rs.
A) 4,00,000 B) 1,00,000
C) 50,000 D) 3,00,000
- 13) The _____ is contained in the fire insurance policy to penalise the insured for under insuring the property than its real value.
A) Average clause B) Contribution clause
C) Notice D) None of the above
- 14) Generally fire insurance contracts are made for _____ duration.
A) One year B) Two years
C) Six months D) Five years

2. Write short notes on : **14**

- 1) Motor Insurance.
- 2) Crop Insurance.

3. Write short answer on : **14**

- 1) Explain the types of marine losses.
- 2) Explain the functions of G.I.C. of India.

4. Explain the procedure of taking Fire Insurance Policy. **14**

OR

State the role and performance of Life Insurance Corporation of India.

5. Explain in brief the types of Marine Insurance Policy. **14**

OR

Explain meaning and risk cover in cattle insurance and burglary insurance.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्यायाची निवड करा :

१४

१) ग्रामीण शेतकऱ्यांच्या पशुधनासाठी _____ विमा सुरु करण्यात आला.

अ) आयुर्विमा ब) सागरी क) पीक ड) पशुधन

२) _____ विमा योजना भारत सरकारने १९८५ मध्ये सुरु केली.

अ) अग्नी ब) सागरी क) पीक ड) मोटार

३) विविध ठिकाणी असलेल्या मालाला संरक्षण देण्यासाठी तयार करण्यात आलेल्या विमा पत्रास _____ म्हणतात.

अ) अपघात विमापत्र ब) तरते विमापत्र
क) प्रवासी विमापत्र ड) मुदती विमापत्र

४) घरफोडीचा विमा हा _____ विम्याचा महत्वाचा प्रकार समजला जातो.

अ) अपघात ब) प्रवासी क) मुदती ड) जहाज

५) सागरी विमा कायदा _____ साली भारतात संमत करण्यात आला.

अ) १९३६ ब) १९६३ क) १९५२ ड) १९६१

६) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.

अ) भोपाल ब) मुंबई क) अहमदाबाद ड) दिल्ली

७) _____ विमा हा मोटार विम्याचा प्रकार आहे.

अ) प्रामाणिकपणाचा ब) घरफोडी
क) तृतीय पक्ष ड) अग्नी

८) भारतीय आयुर्विमा महामंडळ _____ रोजी अस्तित्वात आले.

अ) १ सप्टेंबर १९६१ ब) १ सप्टेंबर १९५७
क) १ सप्टेंबर १९५६ ड) १ सप्टेंबर १९४७

९) सर्व अग्नी विमा करार हे _____ करार असतात.

अ) नुकसानभरपाईचे ब) जीवनाचे
क) सामाजिक ड) सामाजिक कामाचे

१०) विमा व्यवसायाच्या इतिहासामध्ये _____ हा विमा प्रकार सर्वात जुना आहे.

अ) सागरी विमा ब) अग्नी विमा
क) आयुर्विमा ड) आजारपणाचा विमा

- ११) _____ विमा योजना १९३९ मध्ये सर्वप्रथम तत्कालीन मैसूर राज्यात सुरु करण्यात आली.
 अ) मोटार ब) पीक
 क) पशुधन ड) प्रामाणिकपणाचा
- १२) रुपये ४,००,००० किंमतीच्या मालाचा अग्नीविमा रु. २,००,००० चा घेतला, त्या वस्तुचे २,००,००० रुपयाचे नुकसान झाले सरासरी विमा कलमापासून त्याला रु. _____ नुकसान भरपाई मिळेत.
 अ) ४,००,००० ब) १,००,००० क) ५०,००० ड) ३,००,०००
- १३) मालमत्तेच्या खऱ्या मूल्यापेक्षा कमी मूल्याचा विमा घेण्यात प्रतिबंध करण्यासाठी अग्नी विम्यात _____ याचा समावेश असतो.
 अ) सरासरी कलम ब) वर्गणीचे कलम
 क) सूचना ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- १४) सर्वसाधारण अग्नी विमा करार _____ कालावधीसाठी केले जातात.
 अ) एक वर्ष ब) दोन वर्ष
 क) सहा महिने ड) पाच वर्ष

२. टीपा लिहा : १४

- १) मोटार विमा
 २) पीक विमा

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४

- १) सागरी हानीचे प्रकार स्पष्ट करा.
 २) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाची कार्ये स्पष्ट करा.

४. अग्नी विमापत्र घेण्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा. १४

किंवा

भारतीय आयुर्विमा महामंडळाची भूमिका सांगून त्याच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.

५. सागरी विमापत्राचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा. १४

किंवा

पशुधन विमा व घरफोडीचा विमा म्हणजे काय सांगून त्यामधील देण्यात येणारे विमा संरक्षण स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) (Old) Examination, 2015
ENGLISH (Compulsory)
On Track-English Skills for Success

Day and Date : Tuesday, 20-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternatives : **10**
- 1) Vernher Von Braun is known as the father of _____
 - a) SLV-3
 - b) Modern Rocketry
 - c) V-2 missiles
 - d) None of the above
 - 2) Vivekananda presented Hinduism as the _____
 - a) True religion
 - b) Mother of all religions
 - c) Only religion
 - d) Best of all religions
 - 3) The main reason for serious economic problems of the majority is _____
 - a) Famine
 - b) Drought
 - c) Ignorance
 - d) Negligence
 - 4) The parliament of religion was to be held in _____
 - a) America
 - b) Japan
 - c) Singapore
 - d) Canada
 - 5) In the poem 'Brahma', which begins with the reference to war, the poet was influenced by _____
 - a) The Ramayana
 - b) The Shakuntala
 - c) The Mahabharata
 - d) The Vedanta
 - 6) Today the moon is merely an attraction for _____
 - a) The poets
 - b) The lovers
 - c) The children
 - d) The scientists

7) The moon has been depicted as _____ to rocket experts by the poet.

- a) a challenge b) a threat
c) a comfort d) a culprit

8) The homophone of 'meat' is _____

- a) mat b) met
c) meet d) mate

9) Raju is talking about _____ own sister.

- a) her b) his
c) my d) its

10) There is no other personality in the Mahabharat as _____ as Lord Krishna.

- a) Charmed b) More charming
c) Charming d) Most charming

2. Answer **any five** of the following questions in **two** or **three** sentences **each** : **10**

- 1) What kind of a personality was Von Braun, according to Dr. Kalam ?
- 2) Describe the appearance of Swami Vivekananda.
- 3) What did Swami Vivekananda speak about at the parliament of Religion ?
- 4) What is Dr. Kalam's attitude towards work culture ?
- 5) What does Nani Palkhivala say about freedom ?
- 6) What do you understand by human rights ?

3. A) Answer **any two** of the following questions in **two** or **three** sentences **each** : **4**

- 1) What is the message that the poet Emerson is trying to give in 'Brahma' ?
- 2) What is the theme of the poem 'Full Moon' ?
- 3) How did different people approach the moon in the past ?

3. B) Answer **any two** of the following questions : **6**
- 1) What is an e-mail ? What role does it play in the process of communication ?
 - 2) What is the C.V. ? How is it important in the letter of application ?
 - 3) You have to go to Kashmir to work on a software project for your company in Mumbai. Send an e-mail letter to Shankar Travels, asking them to make travel arrangements. Specify the airline you would prefer to travel by date, class, food and mode of payment in an attachment called 'Travel details'.
4. Answer **any one** of the following questions : **10**
- 1) You are the N.S.S. programme officer of your college. You wish to call upon a meeting to discuss on 'Organization of NSS Halting Camp'. Draft a notice and agenda of the meeting. Imagine the agenda to be discussed in the meeting.
- OR
- 2) Draft notice of the meeting and agenda of the second meeting of the Managing Committee of Shri Shivaji Shikshan Prasarak Mandal, Pune to be held at the institution's office at 5.00 p.m. on Tuesday. Agenda, date etc. to be imagined.
5. Write a suitable C.V. for the post of Manager in Rameshwar Sugar Works Ltd., Solapur. **10**
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Semester – II) Examination, 2015
PRINCIPLES OF BUSINESS MANAGEMENT (Old)**

Day and Date : Wednesday, 21-10-2015

Max. Marks : 50

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

N.B. : 1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives : **10**

- 1) Autocratic Leadership is effective in _____ situation.
a) Ordinary b) Routing c) Emergency d) None
- 2) A point at which costs and revenues of the enterprise are exactly equal is called _____
a) Return on investment b) Ratio
c) Break Even Point d) None
- 3) Change is _____ process.
a) Economic b) Continues c) Traditional d) None
- 4) The leadership style which is based on consultation with group is called _____ leadership.
a) Autocratic b) Democratic c) Free-rein d) None
- 5) Praise, promotion are the examples of _____ incentives.
a) Financial b) Non-financial
c) Economic and non-economic d) None
- 6) Positive motivation helps to _____
a) Low Performance b) High Performance
c) High Labour Problems d) None

P.T.O.

- 7) _____ is the first step in controlling process.
 - a) Corrective Action
 - b) Performance Appraisal
 - c) Establishment of Standards
 - d) None
- 8) Checking current performance against predetermined performance is called _____
 - a) Planning
 - b) Organising
 - c) Decision-making
 - d) Controlling
- 9) _____ is one who knows the way, who shows the way and who goes the way.
 - a) Society
 - b) Leader
 - c) Worker
 - d) None
- 10) Salary, bonus are the examples of _____ motivation.
 - a) Social
 - b) Financial
 - c) Non-financial
 - d) None

2. Write short notes on : **10**

- a) Functions of a leader.
- b) Budgetary control.

3. Answer in brief : **10**

- a) Nature of management of change.
- b) Autocratic style of leadership.

4. Explain the concept of 'Motivation'. State the various financial factors of motivation. **10**

OR

What is 'Resistance to change' ? State and explain the reasons for resistance to change.

5. What is 'Managerial Control' ? Explain the modern techniques of managerial control. **10**

OR

What is 'Management of Change' ? Explain the role of management in changing environment.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्यायाची निवड करा :

१०

१) हुकूमशाही नेतृत्व _____ परिस्थितीत परिणामकारक ठरते.

अ) सामान्य ब) नेहमीया क) आणिबाणीच्या ड) कोणतेही नाही

२) संस्थेचा खर्च व उत्पन्न अगदी समान असतात त्या बिंदूला _____ म्हणतात.

अ) गुंतवणूकीवरील परतावा ब) गुणोत्तर
क) समविच्छेदन बिंदू ड) कोणतेही नाही

३) बदल ही _____ प्रक्रिया आहे.

अ) आर्थिक ब) सतत चाळणारी
क) पारंपारीक ड) कोणतेही नाही

४) लोकांशी सल्लामसळत करण्याच्या नेतृत्वशैलीस _____ नेतृत्व म्हणतात.

अ) हुकूमशाही ब) लोकशाही क) मुक्त ड) कोणतेही नाही

५) स्तूती, बढती ही _____ कार्यप्रेरणेची उदाहरणे आहेत.

अ) आर्थिक ब) आर्थिकेतर
क) आर्थिक व आर्थिकेतर ड) कोणतेही नाही

६) सकारात्मक कार्यप्रेरणा _____ मदत करते.

अ) कमी कामगिरी ब) जादा कामगिरी
क) जादा कामगार समस्या ड) कोणतेही नाही

७) नियंत्रणाची _____ ही पहिली पायरी असते.

अ) सुधारणा घडवून आणणारा ब) कामकाजाचे मूल्यमापन
क) प्रमाणन निश्चिती ड) कोणतेही नाही

८) आधी निश्चित केलेल्या कामगिरीशी सध्य स्थितीतील कामगिरीशी तुलना करण्याच्या पद्धतीचा समावेश _____ मध्ये होतो.

अ) नियोजन ब) संघटन क) निर्णय घेणे ड) नियंत्रण

९) ज्याला मार्ग माहीत असावा, त्याला मार्ग दाखविता यावा आणि त्यामार्गाने त्याला जाता ही यावे अशा व्यक्तीस _____ म्हणतात.

अ) समाज ब) नेता क) कामगार ड) कोणीही नाही

१०) पगार, बोनस ही उदाहरणे _____ कार्य प्रेरणेची आहेत.

अ) सामाजिक ब) आर्थिक क) आर्थिकेतर ड) कोणतेही नाही

२. टीपा लिहा :

१०

अ) नेत्याची कार्ये.

ब) अंदाज पत्रकीय नियंत्रण.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

अ) व्यवस्थापकीय बदलाचे स्वरूप.

ब) हुकूमशाही नेतृत्वशैली.

४. 'कार्यप्रेरणा' ही संकल्पना स्पष्ट करा. कार्यप्रेरणेचे विविध आर्थिक घटक सांगा.

१०

किंवा

'बदलास विरोध' म्हणजे काय ? बदलास विरोध करण्याची कारणे सांगून स्पष्टीकरण करा.

५. 'व्यवस्थापकीय नियंत्रण' म्हणजे काय ? व्यवस्थापकीय नियंत्रणाच्या आधुनिक तंत्रे स्पष्ट करा.

१०

किंवा

व्यवस्थापकीय बदल म्हणजे काय ? बदलत्या पर्यावरणात व्यवस्थापकाची भूमिका स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Semester – II) (Old) Examination, 2015
FINANCIAL ACCOUNTING**

Day and Date : Friday, 23-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) Attempt **any one** question from Q. No. 4 (A) and 4 (B).
3) Attempt **any one** question from Q. No. 5 (A) and 5 (B).
4) Figures to the **right** indicate **full** marks.
5) **Use of calculator is allowed.**

1. Choose the correct alternative and complete the given sentences. 10

- 1) _____ branches are not working under the instructions of the Head Office.
- a) Dependent b) Independent
c) Foreign d) Agency
- 2) The relationship between consignor and consignee is one of _____
- a) Seller and buyer
b) Debtor and creditor
c) Producer and consumer
d) Principal and agent
- 3) Accounting _____ means those rules of action adopted by the accountants universally while recording accounting transactions.
- a) System
b) Principles
c) Procedure
d) None of the above

- 4) At periodical interval the consignee submits a statement, known as _____
- a) Account sale
 - b) Proforma Invoice
 - c) Income statement
 - d) Bank statement
- 5) Under the process of conversion of single entry into double entry system, following accounts are opened _____
- a) Cash and Personal Accounts
 - b) Personal and Real Accounts
 - c) Personal and Nominal Accounts
 - d) Real and Nominal Accounts
- 6) If goods are supplied to branch at 50% above cost, then it would be _____ on Invoice price.
- a) 33.33%
 - b) 20%
 - c) 25%
 - d) 75%
- 7) On discounting the bill by consignor, received from consignee the discount is charged to _____ Account.
- a) Consignment A/c
 - b) Consignee's A/c
 - c) Goods sent on consignment A/c
 - d) Total sales A/c
- 8) Discount received from creditors is debited to _____ A/c.
- a) Total debtors A/c
 - b) Bills receivable A/c
 - c) Total creditors A/c
 - d) Bills payable A/c

9) The primary objectives of _____ organisation is to provide services.

- a) Partnership
- b) Company
- c) Sole Trader
- d) Non-profit

10) Any amount received towards Building Fund is a _____ receipts.

- a) Revenue
- b) Capital
- c) Both a) and b)
- d) None of the above

2. Write short notes on : **10**

A) Types of Branches **5**

B) Account Sale and Proforma Invoice **5**

3. A) From the following information prepare Total Debtors A/c for the year ended 31. Dec. 2014. **5**

- 1) Balance on Debtors as on 1-1-2014 Rs. 4,000.
- 2) Total sales Rs. 9,80,000 (including cash sales of Rs. 4,20,000).
- 3) Bills Receivables received during the year Rs. 1,10,000.
- 4) Discount allowed Rs. 4,000.
- 5) Bad debts written off Rs. 10,000.
- 6) Bills Receivable dishonoured Rs. 20,000.
- 7) Sales return Rs. 30,000.
- 8) Cash collections from debtors Rs. 1,50,000.
- 9) Provision for bad and doubtful debts Rs. 9,600.
- 10) Allowances given Rs. 2,000.

B) Sachin consigned 100 computer sets each costing Rs. 25,000 to Rahul to be sold on the commission of 10% on sales. The expenses paid by Sachin were freight Rs. 1,000, insurance Rs. 5,000 and packing charges Rs. 3,000. The account sales sent by Rahul indicated that he sold 75 computers at Rs. 30,000 each for which he incurred the following expenses.

Carriage Rs. 500, Octroi Rs. 1,000, Godown Rent Rs. 10,000 and advertisement Rs. 5,000.

5

Ascertain the value of closing stock.

4. A) Mr. Kumar Keeps his books on single entry basis. The following is the analysis of his cashbook for the year ending 31-3-2011.

10

Receipts	Rs.	Payments	Rs.
To Bank Balance (1-4-2010)	2,800	By Creditors	35,000
To Received from Debtors	48,000	By Salaries	6,500
To Cash sales	11,000	By Rent and Taxes	1,500
To Capital brought		By Sundry expenses	2,300
during the year	6,000	By Drawings	3,600
To Interest on Investments	200	By Cash purchases	12,000
		By Cash and Bank	
		Balance (31-3-2011)	7,100
	68,000		68,000

The Assets and Liabilities as follows :

Particulars	1-4-2010	31-3-2011
Sundry Debtors	14,500	17,600
Stock	3,900	5,700
Investments	5,000	5,000
Machinery	7,500	7,500
Sundry Creditors	5,800	7,500
Furniture and fixtures	1,200	1,200

Prepare Trading, Profit and Loss A/c for the year ended 31-3-2011, and Balance Sheet as on that date after providing depreciation at 10% on machinery and furniture and provide Rs. 800 against doubtful debts.

OR

- B) Ashish Traders has a branch at dhule Goods are invoiced to the Branch at 20% profit on sale. Branch has been instructed to all cash daily to the Head-Office. From the following particulars, prepare Branch Account and Branch Debtors A/c in the books of Head Office. 10

The details of transactions for the year ended 31 March 2013 were as under :

Particulars	Rs.
Stock on 1-4-2012 (Invoice price)	42,000
Sundry debtors on 1-4-2012	18,000
Cash in hand as on 1-4-2012	800
Office furniture on 1-4-2012	4,000
Goods invoiced to Branch (Invoice Price)	1,60,000
Goods returned to Head Office (Invoice Price)	2,400
Goods returned by debtors	1,000
Cash received from debtors	62,000
Cash sales	1,00,000
Credit sales	64,000
Discount allowed	1,200

Expenses paid by the H.O. :

Rent	2,400	
Salary	4,800	
Printing and Stationary	<u>8,000</u>	15,200
Petty expenses paid by Branch Manager		600

Depreciation is to be provided on branch furniture at 10% p.a.

Stock on 31-3-2013 at Invoice Price Rs. 30,000.

5. A) Samarth from Solapur consigned goods costing Rs. 40,000 to Mr. Patil from Pandharpur. Samarth paid Rs. 1,500 for freight, Rs. 200 for carriage and Rs. 300 for insurance. He also drew a bill of exchange of Rs. 25,000 for 3 months on Mr. Patil which the latter accepted. Samarth discounted the bill @ 6% p.a. **10**

Mr. Patil spent Rs. 200 for clearing the goods, Rs. 100 for cartage and Rs. 200 for godown rent. Mr. Patil sold half of the goods for Rs. 30,000 on credit, of which it recovered Rs. 29,500, allowed discount of Rs. 200 and incurred a bad debts of Rs. 300. Half of the remaining goods were sold for cash at Rs. 12,000. Mr. Patil is entitled to commission of 5% on gross sale and delcredere commission on credit sales at 2%. Balance due to Samarth was remitted along with account sales by draft.

Prepare consignment a/c and consignee's a/c in the books of consignor.

OR

- B) From the following Receipts and Payments account of Solapur Sports Club for the year ending 31 Mar. 2015, prepare Income and Expenditure Account for the year ending 31. Mar. 2015 and Balance Sheet as on that date. **10**

Receipts and Payments A/c

Receipts	Rs.	Payments	Rs.
To Balance of cash		By Wages	6,500
(1-4-2014)	1,820	By Printing and Stationery	2,100
To Donations	10,000	By Postage	500
To subscriptions	11,200	By Insurance	250
To Entrance fees	345	By General Expenses	3,000
To Interest	350	By Sports material purchased	5,750
To Sundry Receipts	385	By Balance of cash (31-3-2015)	6,000
	24,100		24,100

Adjustments :

- 1) As on 31st March 2015 sports material valued at Rs. 10,000.
 - 2) As on 31st March 2014 the book values of the fixed assets were :
Premises Rs. 20,000, Investments Rs. 10,000 sports material Rs. 5,000 and furniture Rs. 7,500 .
 - 3) Capitalise Donations.
 - 4) Subscription Rs. 2,000 is outstanding for 2015.
 - 5) Provide 10% Depreciation on furniture,
 - 6) Insurance prepaid up to 30th Sept. 2015 Rs.125.
-

Seat No.	
----------	--

**B.Com. – I (Sem. – II) (Old) Examination, 2015
BUSINESS ECONOMICS (Paper – I)**

Day and Date : Monday, 26-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right shows full marks.*
3) *Draw diagram wherever necessary.*

1. Choose correct alternative given below. 10
- 1) I _____ market producer is price taker.
a) Perfect competition b) Monopoly
c) Monopolistic competition d) None of these
 - 2) Innovation Theory of profit was propounded by _____
a) Prof. Knight b) Prof. Schumpeter
c) Prof. J. B. Clark d) None of these
 - 3) No profit no loss analysis is useful in _____
a) Short Period b) Medium Period
c) Long Period d) All above
 - 4) Price discrimination is the feature of _____ market.
a) Perfect competition b) Monopoly
c) Monopolistic competition d) None of these
 - 5) The functional relationship between input and output is called as _____
a) Production Function b) Utility Function
c) Cost Function d) None of these
 - 6) Product differentiation is done by the producer in _____ market.
a) Perfect competition b) Monopoly
c) Monopolistic competition d) None of these

- 7) The concept of transfer earning is introduced by _____
a) Recardo b) Keynes
c) Mrs. John Robinson d) None of these
- 8) Total cost of production \div No. of production _____
a) Average cost of production
b) Fixed cost of production
c) Marginal cost of production
d) None of these
- 9) _____ introduced the liquidity preference theory of interest.
a) J. B. Say b) Marshal c) Keynes d) None of these
- 10) The law of variable proportion assumes _____ situation.
a) Short run b) Medium run c) Long run d) All above
2. Write short answer of the following questions.
- A) Explain the features of perfect competition. **5**
- B) Explain the innovation theory of profit. **5**
3. Write short notes.
- A) Internal economics. **5**
- B) Quasi rent. **5**
4. Answer **any one** of the following. **10**
- A) Explain the law of returns to scale.
- B) Explain the features of monopolistic competition.
5. Answer **any one** of the following. **10**
- A) Explain the wage determination under Perfect competition.
- B) Explain the importance of break even analysis.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) योग्य तेथे सुबक आकृती काढा.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ बाजारात उत्पादक हा किंमत स्विकारणारा असतो.
अ) पूर्णस्पर्धा ब) मक्तेदारी
क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा ड) यापैकी नाही
- २) नफ्याचा नवप्रवर्तन सिद्धांत _____ यांनी मांडला.
अ) प्रा. नाईट ब) प्रा. शुंपीटर
क) प्रा. जे. बी. क्लार्क ड) यापैकी नाही
- ३) 'ना नफा ना तोटा' हे विश्लेषण _____ या काळात उपयुक्त आहे.
अ) अल्पकाल ब) मध्यमकाल क) दीर्घकाल ड) वरील सर्व
- ४) मुल्यभेद हे _____ बाजाराचे वैशिष्ट्य आहे.
अ) पूर्णस्पर्धा ब) मक्तेदारी
क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा ड) यापैकी नाही
- ५) आदान व प्रदान यांच्यातील कार्यात्मक संबंध म्हणजे _____ होय.
अ) उत्पादन फलन ब) उपयोगिता फलन
क) खर्च फलन ड) यापैकी नाही
- ६) _____ या बाजारात उत्पादकाकडून वस्तुभेद केला जातो.
अ) पूर्णस्पर्धा ब) मक्तेदारी
क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा ड) यापैकी नाही
- ७) बदली उत्पन्नाची संकल्पना _____ यांनी मांडली.
अ) रिकार्डो ब) केन्स
क) मिसिस जोन रॉबिन्सन ड) यापैकी नाही

८) एकूण उत्पादन खर्च ÷ एकूण उत्पादन = _____

- अ) सरासरी उत्पादन खर्च ब) स्थिर उत्पादन खर्च
क) सीमांत उत्पादन खर्च ड) यापैकी नाही

९) ब्याजाचा रोकड प्राधान्य प्रवृत्ती सिद्धांत _____ यांनी मांडला.

- अ) जे. बी. से ब) मार्शल क) केन्स ड) यापैकी नाही

१०) बदलत्या प्रमाणाचा नियम _____ काळात प्रचीतीस येतो.

- अ) अल्प ब) मध्यम क) दीर्घ ड) वरील सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) पूर्णस्पर्धेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. ५

ब) नफ्याचा नवप्रवर्तन सिद्धांत स्पष्ट करा. ५

३. थोडक्यात टीपा लिहा :

अ) अंतर्गत बचती. ५

ब) आभास खंड. ५

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०

अ) उत्पादन प्रमाण फलाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०

अ) पूर्णस्पर्धेतील वेतनदर निश्चिती स्पष्ट करा.

ब) समबिंदू विश्लेषणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

SLR-Y – 30

Seat
No.

B.Com. – I (Semester – II) (Old) Examination, 2015
HINDI (Compulsory)
Sahityadhara aur Vyavaharik Hindi

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

- सूचना :** i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
ii) दाईं ओर दिए अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

(बहुविकल्पी 10 प्रश्न)

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : 10

1) 'मलबे का मालिक' कहानी _____ कहानी संग्रह से ली गयी हैं।

- अ) अंतराल
ब) एक ओर जिंदगी
क) नये बादल
ड) अंधेरे बंद कमरे

2) 'रामवृक्ष बेनीपुरी' जी का जन्म सन _____ में हुआ।

- अ) 1902
ब) 1903
क) 1904
ड) 1905

3) _____ को 'आधुनिक मीरा' के नाम से जाना जाता हैं।

- अ) सुभद्राकुमारी चौहान
ब) महादेवी वर्मा
क) जगदेवी वर्मा
ड) रूपकुमारी चौहान

4) 'भूतपूर्व प्रेमिकाओं को पत्र' इस व्यंग्य रचना के लेखक _____ हैं।

- अ) मोहन राकेश
ब) शरद जोशी
क) हिंमाशु जोशी
ड) अरुण कमल

5) नीतिविशारद कवि _____ को कहा जाता है।

- अ) सूरदास
ब) अमीर खुसरो
क) रहीम
ड) जायसी

P.T.O.

- 6) 'भरी हुई बस में लाल साफे वाला आदमी' कविता के कवि _____ हैं।
 अ) इब्बार रब्बी
 ब) भगवत रावत
 क) कुमार अम्बुज
 ड) राजेश जोशी
- 7) आपने अपने शहरों में भी जरूर देखी होगी _____ बीननेवाली लड़कियाँ।
 अ) कपड़ा
 ब) कागज
 क) अनाज
 ड) कचरा
- 8) 'घना पक्षी विहार' कविता के कवि का नाम _____ रहा है।
 अ) वीरेन डंगवाल
 ब) भगवत रावत
 क) इब्बार रब्बी
 ड) ममता कालिया
- 9) 'मोबाईल पर उस लड़की की सुबह' कविता मानव के _____ जीवन का वर्णन करती है।
 अ) प्राचीन
 ब) मध्ययुगीन
 क) आधुनिक
 ड) अतित
- 10) हिंदी में कारकों की संख्या _____ हैं।
 अ) 5
 ब) 6
 क) 7
 ड) 8

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो या तीन पंक्तियों में लिखिए :

10

- 1) हिंदी में कर्ता कारक के कितने और कौन-कौन से रूप हैं ?
- 2) कर्म कारक का अर्थ बताकर कोई एक उदाहरण लिखिए।
- 3) करण कारक का अर्थ बताकर उसका वाक्य में प्रयोग कीजिए।
- 4) अपादान कारक की परिभाषा लिखिए।
- 5) संबंध कारक को उदाहरण द्वारा स्पष्ट कीजिए।
- 6) संबोधन कारक का प्रयोग कब किया जाता है ?

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या लिखिए :

10

- 1) "बिगरी बात बने नहीं, लाख करो किन कोय।
 रहिमान बिगरै दूध को, मथे न माखन होय ॥"
- 2) "ठसाठस भरी बस में वह आदमी
 कंबल में एक गठरी लिए चढ़ रहा है
 और बस में
 खड़े होने की जगह भी नहीं है।"

3) “झील के बीच पेड़ पर बैठे हैं
कुछ नहीं कर रहे
सुस्ता रहे हैं।”

4. ‘मलबे का मालिक’ कहानी आजादी के बाद के जातीय दंगों की विकृति को दर्शाती है। विशद कीजिए।

10

अथवा

‘मोबाईल पर उस लड़की की सुबह’ कविता में अभिव्यक्त मानव जीवन के आधुनिक अतिक्रमण के परिणामों को कविता के आधार पर स्पष्ट कीजिए।

5. ‘बलदेव सिंह’ रेखाचित्र के आधार पर रामवृक्ष बेनीपुरी के विचारों को स्पष्ट कीजिए।

10

Seat No.	
-------------	--

B.Com. I (Semester – II) (Old) Examination, 2015
PRINCIPLES OF MARKETING

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from given alternatives. **10**
- 1) _____ is a systematic collection, analysis of data about problems related to marketing of goods and services.
a) Marketing Environment b) Marketing Mix
c) Marketing Research d) Market Segmentation
 - 2) House Rent Allowance to salesman is _____ means of motivation.
a) Social b) Political
c) Economical d) Non-economical
 - 3) In a real sense, _____ is the mediator between manufacturer and consumer.
a) Buyer b) Trader c) Salesman d) None of these
 - 4) _____ is a personal service rendered to the community in connection with marketing of goods.
a) Sales Promotion b) Advertising
c) Salesmanship d) Distribution
 - 5) As per Consumer Protection Act, an appeal against District Forum Order can be made to the state commission within _____ days.
a) 15 b) 45 c) 30 d) 12
 - 6) _____ is created when the goods are made available to the customers as and when they are needed.
a) Place utility b) Ownership utility
c) Time utility d) None of these

- 7) In the year _____ Consumer Protection Act was passed in India.
a) 1996 b) 1998 c) 1986 d) 1988
- 8) 'Honesty' is an important _____ quality of a successful salesman.
a) Physical b) Mental c) Ethical d) Social
- 9) Credit facility to customers is _____ factor affecting consumer buying behaviour.
a) Non-economical b) Cultural
c) Economical d) Social
- 10) Movement of goods from the point of manufacture to the point of consumption is known as _____
a) Production b) Consumption
c) Distribution d) Promotion

2. Write short notes :

- A) Functions of a salesman. 5
B) Types of Distribution Channels. 5

3. Write short answers :

- A) State the financial methods of stimulating the salesman. 5
B) State the psychological and cultural factors affecting consumer behaviour. 5

4. Answer **any one** of the following questions : 10

- 1) Explain the grievance redressal machinery under Consumer Protection Act.
2) What do you mean by Sales Promotion ? Explain in brief the scope and importance of sales promotion.

5. Answer **any one** of the following questions. 10

- 1) Define the term Marketing Research. Explain in brief the steps involved in the process of marketing research.
2) Define salesmanship. State the importance of salesmanship.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा.

१०

१) वस्तु व सेवांच्या विपणन संदर्भात उद्भवणाऱ्या समस्या संबंधी माहितीचे शास्त्रशुद्ध संग्रहण, संकलन व पृथक्करण करणे म्हणजे _____

अ) विपणन पर्यावरण

ब) विपणन मिश्र

क) विपणन संशोधन

ड) बाजारपेठ विभाजन

२) विक्रेत्यांना घरभोडे देणे हे _____ प्रलोभनाचे साधन आहे.

अ) सामाजिक

ब) राजकीय

क) आर्थिक

ड) आर्थिकेत्तर

३) _____ हा खऱ्या अर्थाने उत्पादक व उपभोक्त्या मधील दुवा असतो.

अ) खरेदीदार

ब) व्यापारी

क) विक्रेता

ड) यापैकी कोणतेही नाही

४) वस्तुंच्या विपणासाठी समाजाला उपलब्ध करून दिलेली वैयक्तिक सेवा म्हणजे _____ होय.

अ) विक्रयवृद्धी

ब) जाहिरात

क) विक्रय कला

ड) वितरण

५) ग्राहक संरक्षण कायदानुसार जिल्हा न्यायमंचाच्या आदेशाविरुद्ध _____ दिवसांचे आत राज्य आयोगाकडे अपील करता येते.

अ) १५

ब) ४५

क) ३०

ड) १२

६) ग्राहकाला जेव्हा गरज असेल तेव्हाच ती वस्तू पुरविल्याने त्या वस्तूत _____ निर्माण होते.

अ) स्थल उपयोगिता

ब) स्वामित्व उपयोगिता

क) समय उपयोगिता

ड) यापैकी कोणतेही नाही

७) _____ साली भारतात ग्राहक संरक्षण कायदा संमत करण्यात आला.

अ) १९९६

ब) १९९८

क) १९८६

ड) १९८८

८) विक्रेत्याचा प्रामाणिकपणा हा महत्वाचा _____ गुण आहे.

अ) शारीरिक ब) मानसिक क) नैतिक ड) सामाजिक

९) उधारीची सवलत हा घटक उपभोक्त्याच्या खरेदीच्या वर्तणूकीवर परिणाम करणारा _____ घटक आहे.

अ) आर्थिकेत्तर ब) सांस्कृतिक क) आर्थिक ड) सामाजिक

१०) वस्तूची उत्पादन केंद्रापासून उपभोग केंद्रापर्यंत होणारी हालचाल म्हणजे _____ होय.

अ) उत्पादन ब) उपभोग क) वितरण ड) वृद्धी

२. टीपा लिहा :

अ) विक्रेत्याची कार्ये. ५

ब) वितरण मार्गाचे प्रकार. ५

३. थोडक्यात उत्तर लिहा :

अ) विक्रेत्यांना कार्यप्रवृत्त करणाऱ्या आर्थिक प्रलोभनाच्या पद्धती सांगा. ५

ब) उपभोक्त्यांच्या वर्तणूकीवर परिणाम करणारे मानसशास्त्रीय व सांस्कृतिक घटक सांगा. ५

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०

१) ग्राहक संरक्षण कायद्या अंतर्गत तक्रार निवारण यंत्रणा स्पष्ट करा.

२) विक्रय वृद्धी म्हणजे काय ? विक्रय वृद्धीची व्याप्ती स्पष्ट करून त्याचे महत्व सांगा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा : १०

१) विपणन संशोधन या संज्ञेची व्याख्या द्या. विपणन संशोधन प्रक्रियेतील अवस्था थोडक्यात स्पष्ट करा.

२) विक्रय कलेची व्याख्या द्या. विक्रय कलेचे महत्व सांगा.

Seat No.	
----------	--

**B.Com. – I (Semester – II) Examination, 2015
INSURANCE (Old)**

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select the appropriate alternative given below and rewrite sentence : **10**
- 1) The loss due to Jettison is compensated under a _____
a) Marine insurance Policy b) Life Insurance Policy
c) Fire Insurance Policy d) Fidelity Insurance Policy
 - 2) _____ is the oldest known Insurance in the history of insurance.
a) Fire insurance b) Marine insurance
c) Life insurance d) None of the above
 - 3) Mr. A has a property worth Rs. 5 lakhs, and he insured it for Rs. 3 lakhs, the property is damaged up to Rs. 2 lakhs according to average clause. The claim for damage shall be Rs. _____
a) 1,20,000/- b) 80,000/-
c) 2,50,000/- d) 1,50,000/-
 - 4) Which policy is compulsory in case of Motor Insurance Policy _____
a) Comprehensive policy b) Medical checkup policy
c) Third party policy d) Motor accessories policy
 - 5) The employer can take for the loss of salary interest, rent etc. of his is called _____ insurance.
a) Life b) Group
c) Fire d) Consequential loss insurance policy
 - 6) The head office of General Insurance Corporation of India is situated at _____
a) Mumbai b) Chennai c) Delhi d) Kolkatta

- 7) The principle of Causa Proxima is applies to _____
- a) Whole Life Policy b) Marine Insurance Policy
c) Fire Insurance Policy d) None of the above
- 8) The G.I.C. of India was formed on _____
- a) 1973 b) 1956
c) 1938 d) 1999
- 9) Ratio of risk in Crop Insurance Central Government and State Government are _____
- a) 2 : 1 b) 3 : 2
c) 1 : 2 d) 2 : 3
- 10) Fire insurance provides compensation for loss due to _____
- a) Productive fire b) Chemical fire
c) Volcano fire d) Accidental fire

2. Write short notes : **10**

- 1) Proof of interest in Marine Insurance Policy.
2) Procedure taking Fire Insurance Policy.

3. Write short notes : **10**

- 1) Procedure taking Marine Insurance Policy.
2) Cattle Insurance.

4. Explain the nature and cover of Fidelity Insurance. **10**

OR

Explain the conditions in Fire Insurance.

5. State and explain nature and cover of Personal Accident and Sickness Insurance. **10**

OR

Explain the organisational structure of G.I.C. of India.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्यायाची निवड करा आणि वाक्य पुन्हा लिहा।

10

- 1) जेटीसन (मालाचा त्याग) मुळे होणारी हानी _____ द्वारे भरून मिळते.
अ) सागरी विमा पत्र
ब) आयुर्विमा पत्र
क) अग्नि विमा पत्र
ड) प्रामाणिक पणाचा हमी विमा
- 2) _____ हा सर्वात जुना विमा प्रकार आहे.
अ) अग्नि विमा
ब) सागरी विमा
क) आयुर्विमा
ड) यापैकी नाही
- 3) मि. अ ने रु. ५ लाख किमंतीच्या संपत्तीचा (मालमत्तेसाठी) रु. ३ लाख किमंतीचा अग्निविमा घेतला त्याची आगी मूळे प्रत्यक्ष हानी रु. २ लाख झाली. त्या विमा पत्रा मध्ये सरासरी तत्वाचा समावेश असेल तर त्यास नुकसान भरपाई रु. _____ मिळेल.
अ) १,२०,०००/-
ब) ८०,०००/-
क) २,५०,०००/-
ड) १,५०,०००/-
- 4) मोटर विमा पत्राच्या बाबतीत _____ विमा धेणे अनिवार्य आहे.
अ) सर्व समावेशक विमा
ब) वैद्यकीय तपासणी विमा
क) तृतीय पक्ष विमा
ड) मोटार उपसाधने विमा
- 5) कर्मचाऱ्याच्या पगारासाठी, भांडे व्याज इत्यादी साठी मालक जो विमा घेतात त्यास _____ म्हणतात.
अ) आयुर्विमा
ब) सामूहिक विमा
क) अग्नि विमा
ड) अनुषंगिक हानि विमापत्र
- 6) सर्व साधारण विमा महामंडळाचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.
अ) मुंबई
ब) चेन्नई
क) दिल्ली
ड) कोलकत्ता
- 7) जवळचे करार मूल्य तत्व _____ विम्यास लागू पडते.
अ) आजीवन विमा
ब) सागरी विमापत्र
क) अग्नि विमा
ड) वरीलपैकी नाही

8) सर्वसाधारण विमा महामंडळाची स्थापना _____ साली करण्यात आली.

अ) १९७३

ब) १९५६

क) १९३८

ड) १९९९

9) पीक विम्याची जोखीम केंद्रसरकार व राज्य सरकार यानी _____ प्रमाणात वाटुन घेतली जाते.

अ) २ : १

ब) ३ : २

क) १ : २

ड) २ : ३

10) अग्नि विम्या द्वारे _____ मुळे होणाऱ्या हानीची भरपाई दिली जाते.

अ) उत्पादक आग

ब) रासायनिक आग

क) ज्वालामुखी आग

ड) अपघाती आग

२. टीपा लिहा :

10

१) सागरी विम्यातील विमेय हित तत्व.

२) अग्नि विमा उतरवण्याची कार्य पद्धती.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

10

१) सागरी विमा उतरवण्याची कार्य पद्धती.

२) पशुधन विमा.

४. प्रमाणिक पणाच्या विम्याचे स्वरूप व विमा संरक्षण स्पष्ट करा.

10

किंवा

अग्नि विम्यातील अटींचे स्पष्टीकरण करा.

५. वैयक्तिक अपघात व आजारपणाच्या विम्यांचे स्वरूप व विमा संरक्षण हे स्पष्ट करा.

10

किंवा

सर्वसाधारण विमा महामंडळाची संघटन रचना स्पष्ट करा.

	Seat No.
--	-------------

B. Com. II (Semester – III) (New CGPA Pattern) Examination, 2015
ENGLISH (Compulsory)
Staying Ahead

Max. Marks : 70

Day and Date : Friday, 20-11-2015
 Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

14 1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternatives :

- 1) _____, a prolific short story writer, was better known as O. Henry.
 (a) William Shakespeare
 (b) Henry James
 (c) William James
 (d) William Sydney Porter
- 2) 'The Last Leaf' is a story of _____, who was suffering from pneumonia.
 (a) Joanna
 (b) Sue
 (c) Behrman
 (d) John
- 3) The white man in charge of the coach was called the _____.
 (a) coolie
 (b) leader
 (c) coachman
 (d) agent
- 4) The lesson 'Hardships' is about MK Gandhi's experiences in _____, where he spent 21 years.
 (a) South Africa
 (b) South America
 (c) South Standeron
 (d) South Pretoria
- 5) _____ plays an important part in determining the average number of species.
 (a) Nature
 (b) Climate
 (c) Struggle
 (d) Health
- 6) The speaker of the poem 'If' expounds the virtues of stoicism and behaving in a manner that befits a _____.
 (a) Gentleman
 (b) Sportsman
 (c) God Man
 (d) Winner

- 7) The phrase 'walk with kinds', in the poem 'It means
 (a) to walk with different types of people
 (b) to keep company of kind people
 (c) to practice walking with different styles
 (d) to be with the elite of society
- 8) The bird's song is
 (a) a coral of joy
 (b) about scars
 (c) a prayer for others
 (d) a plea to heaven for freedom
- 9) In the poem 'Sympathy', the poet uses the metaphor of a caged bird to describe
 the plight of slaves in
 (a) America (b) Africa (c) India (d) Dublin
- 10) The lesson 'Struggle for Existence', is an extract from the book 'On the
 Origin of Species', written by
 (a) O. Henry (b) Charles Darwin
 (c) M.K. Gandhi (d) Rudyard Kipling
- 11) The child laughed merrily.
 The underline word is _____ verb.
 (a) regular (b) irregular (c) transitive (d) auxiliary
- 12) _____ on the computer for long causes eye strain. (use suitable
 non-finite form of verb 'work')
 (a) Work (b) Working (c) To work (d) He worked
- 13) I had spoken to my friend before I wrote to you. The underlined verb is in
 _____ tense.
 (a) past perfect (b) past perfect continuous
 (c) simple past (d) future perfect
- 14) The farmer _____ the fields since morning. (Use suitable tense form)
 (a) is watering (b) has been watering
 (c) has watered (d) will be watering

2. Answer **any seven** of the following questions in **two or three** sentences **each**. **14**

- (1) How is pneumonia personified in the story 'The Last Leaf'?
- (2) Describe the character of Joanna.
- (3) Describe the instances of racism encountered by Gandhi on his journey.
- (4) How did the agent of the Coach Company respond to Gandhi's complaint?
- (5) What are the things which an organism struggles against in order to survive?
- (6) What is the effect of new species on existing species in an environment?
- (7) Explain how Sue tries to convince Joanna not to give in to despair.
- (8) Describe the reaction of other Indians to insults and racial discrimination.

3. (A) Answer **any two** in about **50** words **each** : **8**

- (1) What, according to Rudyard Kipling, are some of the challenges that a person will have to face in life?
- (2) Describe the feelings of the caged bird, as discussed in the poem 'Sympathy'.
- (3) Explain the significance of the title of the poem 'If'.

(B) Attempt **any two** of the following : **6**

- (1) Write a temporary message for the voice mail of Mr. Yatin Sharma who is on a business tour and not in office for three days.
- (2) You are the Secretary of Maharashtra Sports Association and you have organized a teleconference of District Sports officers. Start the teleconference by introducing the participants and stating the agenda which is to discuss the dates and venue of Inter district indoor games competition. Write an imaginary draft of the teleconference.
- (3) Write a permanent message for your voice mail informing the caller that you are unable to attend the call. Request the caller to leave a message.

14

4. Attempt any one:

(A) As the Manager of Howrah Industries, Mirah Road, Nadpur, write a letter to Orient Fire and General Insurance Company, Nadpur, requesting them to settle your insurance claim for goods which have been damaged and destroyed by the fire in your godown.

(B) On behalf of Modern College, Pune, write a letter of order to Sethia Traders, M.G. Road, Pune, for notebooks, registers, box files and other stationery goods like ball pens, writing pads etc. asking for delivery of goods within 15 days. State that you require the goods for the State Level Conference organised by your college. Place the order in a tabular form and imagine the necessary details about quantity and catalogue code number.

5. Write a review on a new mobile phone launched by a popular brand. You can organize your review by giving details of features and specifications of the phone, opinions, comparison and recommendation.

14

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – II (Semester – III) (New – CGPA) Examination, 2015
BUSINESS ECONOMICS – II

Day and Date : Saturday, 21-11-2015
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 70

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right shows full marks.**
3) **Draw diagram wherever necessary.**

1. Choose the correct alternative :

14

- 1) Disposable Income = Personal Income – _____
a) Import
b) Direct Tax
c) Indirect Tax
d) Depreciation
- 2) $P = \frac{Mv}{\dots\dots}$
a) M^1
b) T
c) R
d) None of the above
- 3) Net National Income = _____ – Depreciation.
a) Gross National Income
b) Annual Income
c) Personal Income
d) None of the above

- 4) Every _____ creates its own demand.
- a) Utility
 - b) Supply
 - c) Money
 - d) None of the above
- 5) $P = \frac{KR}{M}$
- a) Marshall
 - b) Pigu
 - c) J. B. Say
 - d) Shumpeter
- 6) The Quantity Theory of money is related with the name of
- a) Shumpeter
 - b) Fisher
 - c) J. B. Say
 - d) Marshall
- 7) Average propensity to consume =
- a) $\frac{C}{Y}$
 - b) $\frac{A}{B}$
 - c) $\frac{P}{K}$
 - d) None of the above
- 8) Marginal propensity to consume =
- a) $\frac{\Delta Y}{\Delta C}$
 - b) $\frac{\Delta C}{\Delta Y}$
 - c) $\frac{\Delta C}{\Delta I}$
 - d) None of the above

- 9) Keynesian view employment level depends upon
- a) Marginal Demand
 - b) Average Demand
 - c) Total Demand
 - d) Effective Demand
- 10) Multiplier = $\frac{\text{.....}}{\Delta I}$
- a) ΔM
 - b) ΔY
 - c) ΔR
 - d) ΔS
- 11) Per Capita Income = $\frac{\text{.....}}{\text{Total population}}$
- a) Gross National Product
 - b) Net National Product
 - c) Total Expenditure
 - d) None of the above
- 12) When the value of money decreases the prices of goods.
- a) Decreases
 - b) Increases
 - c) Stable
 - d) None of the above
- 13) _____ presented the law of market.
- a) Keynes
 - b) J. S. Mill
 - c) J. B. Say
 - d) Fisher

- 14) Macro Economics means _____
- A study of economics as a whole
 - A study of the single unit in the economy
 - A study of single point equilibrium
 - None of the above
2. Answer the following questions briefly :
- Explain the importance of National Income data. 7
 - State the significance of Macro Economics. 7
3. Write short notes :
- Say's law of market 7
 - Causes of Inflation. 7
4. Answer **any one** of the following (long answer) : 14
- What is National Income ? Explain the difficulties of calculating the National Income.
 - Explain the Fishers Theory of value of money.
5. Answer **any one** of the following (long answer) : 14
- Explain the factors influencing consumption function.
 - Explain the causes and effects of deflation.

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३) आवश्यक तेथे आकृती काढा.

१. योग्य पर्याय निवडा : १४
- १) व्ययशक्य उत्पन्न = वैयक्तिक उत्पन्न _____
अ) आयात	ब) प्रत्यक्ष कर
क) अप्रत्यक्ष कर	ड) घसरा

२) $P = \frac{mv}{\dots}$

अ) M^1

ब) T

क) R

ड) वरीलपैकी एकही नाही

३) निव्वळ राष्ट्रीय उत्पन्न = _____ – घसरा.

अ) स्थूल राष्ट्रीय उत्पन्न

ब) वार्षिक उत्पन्न

क) व्यक्तिगत उत्पन्न

ड) वरीलपैकी एकही नाही

४) प्रत्येक _____ आपत्ती मागणी निर्माण करतो.

अ) उपयोगिता

ब) पुरवठा

क) पैसा

ड) वरीलपैकी एकही नाही

५) $P = \frac{KR}{M}$

अ) मार्शल

ब) पिगु

क) जे.बी.से.

ड) शुंपीटर

६) पैशाचा चलन संख्यामान सिद्धांत _____ शी संबधीत आहे.

अ) शुंपीटर

ब) फिशर

क) जे.बी.से.

ड) मार्शल

७) सरासरी उपभोग प्रवृत्ती =

अ) $\frac{C}{Y}$

ब) $\frac{A}{B}$

क) $\frac{P}{K}$

ड) वरीलपैकी एकही नाही

८) सीमांत उपभोग प्रवृत्ति =

अ) $\frac{\Delta Y}{\Delta C}$

ब) $\frac{\Delta C}{\Delta Y}$

क) $\frac{\Delta C}{\Delta I}$

ड) वरीलपैकी एकही नाही

९) केन्सच्या मतानुसार रोजगार पातळी ही _____ वर अवलंबून असते.

अ) सीमांत मागणी

ब) सरासरी मागणी

क) एकूण मागणी

ड) परिणामकारक मागणी

१०) गुणक = $\frac{\dots}{\Delta I}$

अ) ΔM

ब) ΔY

क) ΔR

ड) ΔS

११) दरडोई उत्पन्न = $\frac{\dots}{\text{एकूण लेकसंख्या}}$

अ) स्थूल राष्ट्रीय उत्पादन

ब) निव्वळ राष्ट्रीय उत्पादन

क) एकूण खर्च

ड) वरीलपैकी एकही नाही

१२) जेव्हा पैशाचे मूल्य घटते तेव्हा वस्तूच्या किंमती _____

अ) घटतात

ब) वाढतात

क) स्थिर

ड) वरीलपैकी एकही नाही

१३) _____ यांनी बाजारपेठेचा सिद्धांत मांडला.

अ) केन्स

ब) जे.एस.मिल

क) जे.बी.से

ड) फिशर

१४) समग्रलक्षी अर्थशास्त्र म्हणजे _____

- अ) संपूर्ण अर्थव्यवस्थेचा अभ्यास
- ब) अर्थव्यवस्थेतील एका घटकाचा अभ्यास
- क) एकबिंदू संतुलनाचा अभ्यास
- ड) वरीलपैकी एकही नाही

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

- अ) राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या आकडेवारीचे महत्त्व सांगा. ७
- ब) स्थूल अर्थशास्त्राचे महत्त्व सांगा. ७

३. टीपा लिहा :

- अ) 'से' चा बाजार नियम ७
- ब) चलनवाढीची कारणे. ७

४. खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा (दीर्घोत्तरी) : १४

- अ) राष्ट्रीय उत्पन्न म्हणजे काय ? राष्ट्रीय उत्पन्न मोजण्याच्या अडचणी स्पष्ट करा.
- ब) अर्थतज्ञ फिशर यांच्या पैशाच्या मूल्यविषयक सिद्धांताचे स्पष्टीकरण करा.

५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा (दीर्घोत्तरी) : १४

- अ) उपभोग फलनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
 - ब) चलनघटीची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – II (Semester – III) (New) (CGPA Pattern) Examination, 2015
CORPORATE ACCOUNTING**

Day and Date : Monday, 23-11-2015
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 70

N.B. : All questions are compulsory.

1. Choose the correct alternative :

14

- 1) Dividend is generally paid on
 - a) Authorised capital
 - b) Issued capital
 - c) Called up capital
 - d) Paid up capital
- 2) Goodwill is shown in the schedule of
 - a) Fixed Assets
 - b) Investments
 - c) Current Assets
 - d) Current liabilities and provision
- 3) Gross profit is divided in the ratio of
 - a) Time ratio
 - b) Sales ratio
 - c) Interest to vendor ratio
 - d) None of the above
- 4) Preliminary expenses is divided in the ratio of
 - a) sales ratio
 - b) uncommon ratio
 - c) time ratio
 - d) interest to vendor ratio
- 5) Premium on issue of shares can be used for writing of _____ expenses.
 - a) capital expenses
 - b) revenue expenses
 - c) preliminary expenses
 - d) none of the above
- 6) Loss prior to incorporation is debited to _____ account.
 - a) Trading Account
 - b) Profit and Loss Account
 - c) Goodwill Account
 - d) Manufacturing Account

- 7) Expenses which are payable but not paid up to the year end are known as _____ expenses.
- a) prepaid
 - b) outstanding
 - c) capital
 - d) revenue
- 8) Expenses related to _____ factor are apportion in the period ratio.
- a) sales
 - b) time
 - c) sales and time
 - d) none of the above
- 9) Accounting standard 10 is in respect of
- a) Depreciation
 - b) Fixed assets
 - c) Construction contracts
 - d) Changes in Financial position
- 10) Accounting standard - 6 is in respect of
- a) Inventories
 - b) Depreciation
 - c) Fixed assets
 - d) Changes in Financial position
- 11) Accounting standard _____ relates to disclosure of accounting policies.
- a) 1
 - b) 2
 - c) 3
 - d) 5
- 12) _____ shareholders are not real owners of the company.
- a) Equity
 - b) Preference
 - c) Equity and preference
 - d) None of them
- 13) Discount allowed on reissue of forfeited share is debited to
- a) Discount on Issue of Shares A/c
 - b) Profit and Loss Account
 - c) Forfeited Shares A/c
 - d) Share Capital Account
- 14) A _____ days notice of demand must be issued before forfeiture of shares.
- a) 30
 - b) 21
 - c) 14
 - d) 12

2. Write short notes : (7+7 = 14)

- a) Accounting standard – 10.
- b) Forfeiture of shares.

3. a) Ajit Limited made an issue of 30000 Equity shares of Rs. 10 each at a premium of Rs. 2 per share. Amounts were payable as under. 7

Application – 4, Allotment – 6 (Including premium), Call amount – 2

Applications were received for 42000 shares. No allotment was made for 2000 shares applied for and the amount received thereon was refunded. 30000 shares were allotted pro-rata amongst the applicants for 40000 shares ; excess application money being adjusted with the amount due on allotment.

All the amounts were received except the following :

- A) Mr. Raju holding 100 shares failed to pay allotment money.
- B) Mr. Nikhil holding 50 shares failed to pay call amount.

Pass journal entries.

b) X Ltd. was registered on 1st July 2001 by acquiring a business of M/s. Patil & Bros. as from 1st January 2001. The accounts for the year ended 31-12-01 disclosed as follows : 7

- 1) There was a gross profit of Rs. 3,00,000
- 2) The sales for the year amounted to Rs. 12,00,000 of which Rs. 4,00,000 was for the first six month.
- 3) The expenses debited to profit and Loss Accounts were

Director fees	15,000
Bad debts	3,600
Advertising	12,000
Salary	64,000
Preliminary expenses	2,000

4. Archana Traders Ltd. was incorporated on 1st January 2004 to acquired the business as from 1st October 2003. The accounts were closed on 30th September 2004.

Showed the following :

14

- 1) Total sales for the year amounted to Rs. 2,40,000 of which Rs. 40,000 related to the period from 1st October 2003 to 1st February 2004.
- 2) Trading Accounts showed a Gross profit of Rs. 96,000
- 3) Following expenses were debited to Profit and Loss Account

Salary	12,000
Rent	4,800
General expenses	1,800
Advertising	4,200
Printing and stationery	2,400
Travelling expenses	8,400
Bad debts	8,000
Directors fees	2,000
Audit fees	1,000
Depreciation	3,600
Commission on sales	3,600
Interest to vendor	4,000

(Upto 31st May 2004)

Find out profit made in the company prior to and after incorporation.

OR

4. ABC Ltd. having an authorised capital of 4,000 Equity shares of Rs. 20 each issued 3,000 Equity shares at Rs. 24 each. The applications were received for 4,000 shares. The amounts were called as under **14**

Application	–	5
Allotment	–	10 (Including premium)
First call	–	5
Final call	–	4

The directors refunded the application money on 600 shares and adjusted that on 400 shares towards the allotment money due. All amounts were received except the following :

- A) Mr. Rahul holding 200 shares failed to pay both call
- B) Mr. Sachin holding 100 shares failed to pay final call.

The director forfeited the shares held by Mr. Rahul and Mr. Sachin and reissued to Sunit at Rs. 18 per share as fully paid.

Pass journal entries in the books of ABC Ltd.

5. Following are the balances of Vijay Ltd. as on 31st March 2010. **14**

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
Stock (1-4-09)	3,00,000	Cash in hand	3,000
Furniture	28,800	Cash at bank	1,59,600
Sundry debtors	3,48,000	Wages	3,39,200
Goodwill	1,00,000	General expenses	67,600
Debenture interest	36,000	Salaries	58,000
Bills payable	1,52,000	Share capital (100 each)	18,40,000
Sales	16,60,000	Calls in arrears	30,000
Provision for bad debts	14,000	Plant & machinery	14,40,000
Premises	12,00,000	Preliminary expenses	20,000
Interim dividend paid	30,000	Freight	52,400
Purchase	7,40,000	Directors fees	22,960
Bad debts	8,440	Profit and Loss A/c (credit)	58,000
6 % debenture	12,00,000	General reserve	1,00,000
Sundry creditors	2,00,000		
Investment	2,40,000		

Adjustments :

- 1) Depreciate plant & machinery and furniture by 10 %
- 2) Write off 20 % of preliminary expenses
- 3) Provide final dividend at 5 %
- 4) Transfer Rs. 40,000 to general reserve
- 5) Stock on 31st March 2010 was Rs. 4,00,000
- 6) Make provision for Income tax to the extent of Rs. 1,00,000
- 7) Bad debts provision is made at 5 % on sundry debtors
- 8) Authorised capital of the company is 25000 Equity shares of Rs. 100 each.

Prepare Trading, Profit and Loss, P & L Appropriation Accounts and Balance Sheet (only in vertical form).

OR

5. The following Trial Balance was extracted from the books of Ajit Automobiles Ltd. Solapur as on 31-12-13.

14

Particulars	Rs. (Dr.)	Rs. (Cr.)
Share capital (Rs. 10 each)	–	80,000
Sundry Debtors and creditors	36,520	18,560
Cash in hand	2,730	–
Cash at Bank	20,000	–
Purchases and sales	1,46,430	1,71,320
Plant and machinery	25,600	–
Furniture	14,400	–
<u>Provision for depreciation</u>		
Plant and machinery	–	2,560
Furniture		1,440
Carriage inward	1,650	–
Factory wages	7,240	–
Repairs to machinery	1,850	–
Miscellaneous exp. ($\frac{3}{5}$ th factory)	1,650	–
Rent ($\frac{3}{5}$ th factory)	3,650	–

Staff salaries	4,320	–
Bad debts	540	–
Insurance	120	–
P & L Appropriation (1-1-2013)	–	500
R.D.D.	–	1,360
<u>Stock (1-1-2013)</u>		
Raw material	1,650	–
Work in progress	2,830	–
Finished goods	7,820	–
Reserve fund	–	760
6% debenture	–	2,500
	2,79,000	2,79,000

Adjustments :

- 1) Stock on 31-12-2013 : Raw material – 2,130, work in progress 1,923 and finished goods – 21,560
- 2) Provide depreciation on plant and machinery and furniture at 10 % p.a.
- 3) Provide for taxation Rs. 1,000
- 4) Provide R.D.D. at 5 % on debtors
- 5) Dividend proposed at 10 % p.a.
- 6) Transfer Rs. 3,000 to Reserve fund

Prepare Manufacturing Account, Trading, Profit and Loss Account and Balance Sheet (only in vertical form)

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – II) (Semester – III) (New CGPA) Examination, 2015
FUNDAMENTALS OF ENTREPRENEURSHIP**

Day and Date : Tuesday, 24-11-2015
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 70

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative :

14

- 1) According Frank H Knite _____ is a person who takes risk and takes decision in a uncertain period.
a) Entrepreneurship b) Entrepreneur
c) Trader d) Seller
- 2) The word entrepreneur is used in first _____ language.
a) Pali b) Urdu c) Marathi d) French
- 3) According J B Say an entrepreneur is the _____ agent.
a) Social b) Political c) Economic d) Traditional
- 4) According _____ entrepreneur is one who assumes the risk and management of business.
a) Shumpiter b) Webster c) J B Say d) Richard Cantilone
- 5) Entrepreneur is one of _____
a) Organization b) Process c) Trust d) Person
- 6) Women entrepreneurs association of Maharashtra is established in the year _____
a) 1981 b) 1985 c) 1975 d) 1972
- 7) In the year 1981 the first women conference organized at _____ in India.
a) Mumbai b) Hyderabad c) New Delhi d) Kanpur
- 8) _____ are methods used to generate Ideas.
a) Creativity b) Brain storming
c) Checklist d) All of above

P.T.O.

9) Idea Generation is _____ process.

- a) Physical
- b) Industrial
- c) Psychological
- d) Social

10) According Joseph Shumpiter entrepreneurship is _____ activity.

- a) Creative
- b) Decision
- c) Managerial
- d) Research

11) Entrepreneur is one who undertakes an enterprise acting as intermediary between _____ and labour.

- a) Building
- b) Capital
- c) Tools
- d) Goods

12) Entrepreneur is basically the concept of _____

- a) Economical
- b) Political
- c) Statistical
- d) Managerial

13) The first steps in project report is _____

- a) Project formulation
- b) Project Appraisal
- c) Project Selection
- d) Project Identification

14) These are obstacles of entrepreneurship

- a) Entry
- b) Environmental
- c) Internal
- d) All above

2. Write short note on : 14

- 1) Concept and nature of entrepreneurship.
- 2) Problems of agri entrepreneurship.

3. Write short note on : 14

- 1) Problems of women entrepreneurs.
- 2) Need of rural entrepreneurship.

4. Answer **any one** of the following : 14

- 1) Explain the functions of entrepreneurs for economics and social development in India.
- 2) Discuss in details methods used to Idea generation.

5. Answer **any one** of the following : 14

- 1) Explain in detail needs and opportunities of agricultural entrepreneurship.
- 2) Define the concept of project report and explain importance of Project report.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालील पर्यायातून योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा. १४
- १) फ्रँक एच. नाइट यांच्या मते, जी व्यक्ति जोखीम स्विकारते व अनिश्चिततेच्या परिस्थितीत निर्णय घेते ती व्यक्ती म्हणजे _____ होय .
अ) उद्योजकता ब) उद्योजक क) व्यापारी ड) विक्रेता
- २) उद्योजक हा शब्द प्रथम _____ भाषेमध्ये वापरण्यात आला.
अ) पाली ब) उर्दु क) मराठी ड) फ्रेंच
- ३) जे बी से यांच्या मते उद्योजक हा _____ मध्यस्थ आहे.
अ) सामाजिक ब) राजकीय क) आर्थिक ड) पारंपरिक
- ४) _____ यांच्या मते जोखमीची जबाबदारी स्वीकारणारी व व्यवसायाचे व्यवस्थापन सांभाळणारी व्यक्ती म्हणजे उद्योजक होय.
अ) शंपीटर ब) वेबस्टर क) जे बी से ड) रिचर्ड कॅटीलोन
- ५) उद्योजक ही एक _____ आहे.
अ) संघटना ब) प्रक्रिया क) संस्था ड) व्यक्ती
- ६) महाराष्ट्रातील महिला उद्योजकाची संघटना _____ मध्ये स्थापन करण्यात आली.
अ) १९८१ ब) १९८५ क) १९७५ ड) १९७२
- ७) भारतामध्ये १९८१ मध्ये पहिले महिला संमेलन _____ येथे आयोजित करण्यात आले होते.
अ) मुंबई ब) हैद्राबाद क) नवी दिल्ली ड) कानपूर
- ८) _____ कल्पना निर्मितीच्या पद्धती आहेत.
अ) सृजनशीलता ब) बौद्धिक चिंतन
क) तपासणी नोंद सूची ड) वरील सर्व
- ९) कल्पना निर्मिती ही एक _____ प्रक्रिया आहे.
अ) शारीरिक ब) औद्योगिक क) मानसिक ड) सामाजिक
- १०) जोसेफ शंपीटर यांच्या मते, उद्योजकता ही _____ क्रिया असते.
अ) सृजनात्मक ब) निर्णयात्मक
क) व्यवस्थापकीय ड) संशोधनात्मक
- ११) _____ व श्रम यामध्ये मध्यस्थी करून उद्योगाची स्थापना करणारी व्यक्ती म्हणजे उद्योजक होय.
अ) इमारत ब) भांडवल क) साधनसामुग्री ड) वस्तु

- १२) उद्योजक प्रामुख्याने _____ संकल्पना आहे.
- अ) अर्थशास्त्रीय ब) राज्यशास्त्रीय
क) संख्याशास्त्रीय ड) व्यवस्थापकीय
- १३) प्रकल्प अहवालातील पहिली पायरी म्हणजे _____ होय.
- अ) प्रकल्प निश्चिती ब) प्रकल्प मुल्यमापन
क) प्रकल्प निवड ड) प्रकल्प शोध
- १४) _____ उद्योजकतेतील अडथळे आहेत.
- अ) प्रारंभीचे अडथळे ब) पर्यावरणजन्य अडथळे
क) अंतर्गत अडथळे ड) वरील सर्व

२. टीपा लिहा : १४
- १) उद्योजकता संकल्पना व स्वरूप
२) कृषि उद्योजकांच्या समस्या.
३. टीपा लिहा : १४
- १) महिला उद्योजकांच्या समस्या
२) ग्रामीण उद्योजकतेची गरज.
४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर सविस्तर लिहा : १४
- १) भारताच्या आर्थिक व सामाजिक विकासासाठी उद्योजकाचे कार्य स्पष्ट करा.
२) कल्पना निर्मितीच्या पद्धती - सविस्तर चर्चा करा.
५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर सविस्तर लिहा : १४
- १) कृषि उद्योजकतेच्या गरजा आणि संधी सविस्तर स्पष्ट करा.
२) प्रकल्प अहवाल संकल्पना सांगून प्रकल्प अहवालाचे महत्व स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

**B.Com. (Part – II) (Semester – III) (New CGPA) Examination, 2015
BUSINESS STATISTICS**

Day and Date : Thursday, 26-11-2015
Time : 2.30. p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 70

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Each question carries equal marks.**
3) **Figures to the right indicate full marks.**
4) **Use of soundless calculators is allowed.**
5) **Graph papers will be supplied on request.**

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given for each question : **14**
- i) Direct personal observations or interview method is used to collect
 - a) primary data
 - b) secondary data
 - c) both a) and b)
 - d) none of these
 - ii) Publications of foreign governments and international bodies is taken as a source of
 - a) primary data
 - b) secondary data
 - c) both a) and b)
 - d) none of these
 - iii) If, instead of studying the entire population, a part of it is studied, it is called the
 - a) sampling method
 - b) census method
 - c) both a) and b)
 - d) none of these
 - iv) By classification, we mean arrangement of data in different.
 - a) groups according to similarities
 - b) rows and columns
 - c) paragraphs
 - d) none of these
 - v) Greater than cumulative frequency (c.f.) of a class is the number of observations having values more than
 - a) lower limit of that class
 - b) upper limit of that class
 - c) class mark of that class
 - d) none of these

- vi) Caption refers to the headings of
- a) rows
 - b) columns
 - c) numerical data
 - d) none of these
- vii) Which of the following averages has sampling stability at more or less level ?
- a) A.M.
 - b) Median
 - c) Mode
 - d) None of these
- viii) Deciles divide the given data into _____ equal parts after arranging the data in ascending or descending order.
- a) two
 - b) four
 - c) ten
 - d) none of these
- ix) Half of the ordered middle 50% observations is known as
- a) Range
 - b) Quartile Deviation (Q.D.)
 - c) Standard Deviation (S.D.)
 - d) None of these
- x) For a perfect negative correlation
- a) $r = -1$
 - b) $r = 0$
 - c) $r = +1$
 - d) none of these
- xi) If one regression coefficient is +ve, then the other regression coefficient is
- a) +ve
 - b) -ve
 - c) equal to zero
 - d) none of these
- xii) Square root of product of two regression coefficients is equal to
- a) b_{yx}
 - b) b_{xy}
 - c) r
 - d) none of these

- xiii) The concept of regression was introduced by
 - a) R. A. Fisher
 - b) Karl Pearson
 - c) Francis Galton
 - d) none of these
- xiv) Which one of the following measures of dispersion is based upon all the observations ?
 - a) Range
 - b) Quartile Deviation (Q.D.)
 - c) Standard Deviation (S.D.)
 - d) None of these

2. A) What do you mean by classification and tabulation ? With proper diagram state various parts of statistical table. 7

B) For the following data, construct histogram and locate mode from it. 7

Classes :	0 – 100	100 – 200	200 – 300	300 – 400	400 – 500
Frequencies :	5	13	21	35	20
	500 – 600	600 – 700	700 – 800	800 – 900	
	14	12	8	3	

3. A) What are the advantages of sampling over the census method ? Explain stratified random sampling method. 7

B) For the following data regarding marks of students obtained in a test, prepare a frequency distribution. 7

53, 42, 15, 19, 28, 39, 40, 45, 55,
62, 68, 03, 15, 09, 28, 30, 35, 48,
58, 59, 51, 16, 14, 18, 29, 31, 42,
45, 06, 03, 05, 18, 19, 29, 30, 38,
40, 48, 50, 52, 69, 70, 28, 58, 63,
61, 50, 42, 43, 52, 52, 16, 19, 20.

Also plot less than Ogive curve and determine the median marks of the data.

4. Attempt **any one** of the following :

A) Calculate mean, S.D. and C.V. for the following frequency distribution showing the weekly wages earned by workers in a certain factory. 14

Wages in (Rs.) :	55 – 65	65 – 75	75 – 85	85 – 95	95 – 105
No. of workers :	10	12	15	20	14
	105 – 115	115 – 125			
	7	2			

B) Define average. What are the requirements of a good average ? Define mean, median and mode with their merits and demerits. 14

5. Attempt **any one** of the following :

14

A) Define Karl Pearson's correlation coefficient. Interpret the following cases :

$$r = -1, r = 0, r = +1, r = 0.95$$

Following are the marks obtained by 10 students in statistics and mathematics.

Statistics : 25 19 29 30 40 59 60 62 50 49

Mathematics : 53 48 50 62 66 67 65 58 45 30

Calculate the value of Karl Pearson's correlation coefficient.

B) Define regression lines. For the following data find the regression lines of Y on X and X on Y.

X : 78 36 98 25 75 82 90 62 65 39

Y : 84 51 91 60 68 62 86 58 53 47

Estimate the value of Y when X = 50 and the value of X when Y = 90.

Seat No.	
----------	--

B.Com. – II (Semester – III) (CGPA Pattern) (New) Examination, 2015
MONEY AND FINANCIAL SYSTEM

Day and Date : Friday, 27-11-2015

Max. Marks : 70

Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Objective type question :

14

Choose the correct alternative and rewrite the sentences.

- 1) Money market is essentially a market for
 - a) short term funds
 - b) long term funds
 - c) medium term funds
 - d) all of the above
- 2) _____ is a secondary function of money.
 - a) Measure of value
 - b) Store of value
 - c) Medium of exchange
 - d) All of the above
- 3) The chief components of a financial system is
 - a) financial instruments
 - b) financial markets
 - c) financial institutions
 - d) all of the above
- 4) Which of the following is a selective instrument of monetary policy ?
 - a) open market operations
 - b) margin requirements
 - c) bank rate
 - d) cash reserve ratio
- 5) Indian money market are divided into _____ sector.
 - a) Two
 - b) Three
 - c) Many
 - d) None of the above
- 6) Neutral money is one objective of _____ policy.
 - a) Monetary
 - b) Trade
 - c) Fiscal
 - d) Population
- 7) M_3 is the _____ concept of supply of money.
 - a) Narrow
 - b) Broad
 - c) Limited
 - d) None of the above

- 8) Monetary policy is implemented by
a) Commercial Bank b) Central Bank
c) Urban Bank d) None of the above
- 9) “Money is what money does” this definition of money is given by
a) Walkar b) Cole c) Robertson d) Seligman
- 10) Hawala market is known as _____ market.
a) Illegal b) Legal
c) Governments d) None of the above
- 11) According to, Encyclopaedia Britannica _____ as the act of providing the means of payment.
a) Loan b) Interest c) Finance d) Bank rate
- 12) Central Bank _____ the bank rate to control inflation.
a) Increases b) Decreases
c) Keeps stable d) None of the above
- 13) The NABARD was established in the year
a) 1970 b) 1982 c) 1955 d) 1964
- 14) The money which possesses ability of creation of credit money is called as
a) High powered money b) Cheque
c) Draft d) Hundi

2. Give short answers :

- a) Explain the types of money. 7
b) Explain the objectives of the Monetary Policy. 7

3. Write short notes :

- a) Kinds of finance. 7
b) Call money market. 7

4. Answer **any one** :

- a) Explain the features of Indian money market.
b) Explain the functions of money. 14

5. Answer **any one** :

- a) Explain the role of finance in economy. 14
b) Explain the monetary policy in inflation period.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ नमुना प्रश्न :

योग्य पर्याय निवडून विधाने पून्हा लिहा :

१४

१) नाणेबाजार हा _____ साठी आवश्यक बाजार आहे.

अ) अल्पकालीन निधि

ब) दीर्घकालीन निधि

क) मध्यमकालीन निधि

ड) वरील सर्व

२) _____ हे पैशाचे दुय्यम कार्य आहे.

अ) मूल्यमापन

ब) मूल्यसंग्रह

क) विनिमय माध्यम

ड) वरील सर्व

३) _____ हे वित्तीय रचनेचे प्रमुख घटक आहेत.

अ) वित्तीय साधने

ब) वित्तीय बाजारपेठा

क) वित्तीय संस्था

ड) वरील सर्व

४) खालीलपैकी कोणते चलनविषयक धोरणाचे निवडक साधन आहे ?

अ) खुल्या बाजारातील व्यवहार

ब) कर्ज आणि तारण यातील अंतर

क) बँक दर

ड) रोख राखीव प्रमाण

५) भारतीय नाणेबाजार हा _____ भागात विभागला आहे.

अ) दोन

ब) तीन

क) अनेक

ड) यापैकी नाही

६) तटस्थ पैसा हे एक _____ धोरणाचे उद्दिष्ट आहे.

अ) चलनविषयक

ब) व्यापारी

क) राजकोषीय

ड) लोकसंख्या विषयक

७) पैशाच्या पुरवठ्याची M_3 ही _____ संकल्पना आहे.

अ) संकुचित

ब) व्यापक

क) मर्यादित

ड) यापैकी नाही

८) चलनविषयक धोरण _____ यांचेकडून राबविले जाते.

अ) व्यापारी बँक

ब) मध्यवर्ती बँक

क) नागरी बँक

ड) यापैकी नाही

९) “पैसा म्हणजे पैशाची कार्ये” ही पैशाची _____ व्याख्या यांची आहे.

अ) वॉकर

ब) कोल

क) रॉबर्टसन्

ड) सेलिंगमन

- 6) The poem "I, Too" is about the ill treatment given to African-Americans in _____
 a) Africa b) UNO
 c) America d) India
- 7) The poem 'Mending Wall' is about the relationship between two farmers living in the _____
 a) City b) Walled house
 c) Countryside d) Backyard
- 8) The patient screamed in pain. The underlined word is a _____ verb.
 a) Transitive b) Intransitive
 c) Irregular d) Stem
- 9) He had gone to bed at 11 p.m. The underlined verb is in _____ tense.
 a) Simple present b) Past perfect
 c) Simple present d) Simple past
- 10) I _____ regret hurting you.
 a) Deeply b) Heavily
 c) Slowly d) Diply

2. Answer **any five** of the following questions in **two** or **three** sentences **each** : **10**

- 1) Where did the old woman’s goats come from ? Describe them in brief.
- 2) What conditions did the landlord set for the suitors who wanted to marry his daughter ?
- 3) What is the difference between Gopal’s Indian classmates and his American peers ?
- 4) In the poem 'Mending Wall', what kind of relationship does the poet share with his neighbor ?
- 5) What is the theme which dominates the poem 'I, Too' ?
- 6) What are the positive points about the American system of Education, according to Gopal ?

3. A) Write short notes on **any two** of the following in about **fifty** words **each** : **6**
- 1) The pristine landscape of Ladakh.
 - 2) The treatment meted out to African-Americans, as seen in the poem 'I, Too'.
 - 3) Relationship shared by the poet with his neighbor in the poem 'Mending Wall'.
- B) Attempt **any two** of the following questions : **4**
- 1) Imagine that you are Mr. Hemant Patel, Manager of Chandan Chemicals, Pune. Draft a temporary message for your voice mail, informing the caller that you are busy with foreign delegates for three days.
 - 2) You are Asim Sen and you wish to inform the caller that you are not able to take the call. Draft a permanent message for your voice mail requesting the caller to leave a message.
 - 3) As the Chairperson of a teleconference of regional managers of your company, start the conference with suitable expressions. Invite opinions and suggestions from participants located in different regions about the advantages and disadvantages of shifting the central office of your company from Pune to Mumbai. Write the draft of the teleconference.
4. Attempt **any one** : **10**
- 1) As the Manager of Gorham fertilizers, draft an interview call letter to Mr. Promod Shinde, who had applied for the post of sales executive in your company.
 - 2) You are Rajesh Mishra, the Librarian of R.S. college of Arts and Science, Kanpur. Write a letter to Tele Publishing House, Patna, placing an order of 300 copies of text books titled 'Environment Studies', and 500 copies of 'Everyday Communication', a text for undergraduate classes.
5. Write a review of a new mobile phone launched in the market. You can organize your review in the following manner : details, your opinions, comparison with similar products, conclusion, and recommendation. **10**
-

Seat No.	
----------	--

B.Com. II (Semester – III) (Old) Examination, 2015
ECONOMICS
Business Economics – II

Day and Date : Saturday, 21-11-2015

Max. Marks : 50

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Objective type question. Answer the following questions by choosing the correct alternative given below. 10
- 1) Initially, the concepts of Micro Economics and Macro Economics was used by
 - a) Ragnar Frish
 - b) Prof. K. E. Boulding
 - c) Dr. J. M. Keynes
 - d) Milton Friedman
 - 2) Gross National Product (GNP) – Depreciation
 - a) Total National Income
 - b) Net National Product
 - c) Per Capita Income
 - d) Disposable Income
 - 3) The book “General Theory of Employment, Interest and Money” was written by
 - a) Dr. Marshall
 - b) Karl Marx
 - c) Adam Smith
 - d) Dr. J. M. Keynes
 - 4) $\frac{\text{Total Consumption Expenditure}}{\text{Total Income}} = \underline{\hspace{2cm}}$
 - a) Investment function
 - b) Consumption function
 - c) Marginal propensity to consume
 - d) Average propensity to consume
 - 5) The General price level in the nation is studied in
 - a) Micro Economics
 - b) Macro Economics
 - c) Classical Economics
 - d) None of the above
 - 6) Personal Income – Amount of direct taxes
 - a) Per Capita Income
 - b) Disposable Income
 - c) Net National Income
 - d) National Income at current prices

7) $P = \frac{M}{KT}$ this equation is propounded by

a) Dr. Marshall	b) Prof. Pigou
c) Prof. Robertson	d) Loard Keynes

8) According to Prof. Fisher the value of Money depends upon

a) Demand for Money	b) Supply of Money
c) Demand for Commodity	d) Supply of Commodity.

9) According to Keynesian Employment Theory level of employment depends upon

a) Average demand	b) Effective demand
c) Less demand	d) High demand

10) The equation $K = \frac{\Delta Y}{\Delta I}$ means

a) Transaction Approach	b) Cash Balance Approach
c) Investment Multiplier	d) Marginal Efficiency of Capital

2. Answer the following questions briefly :

A) Explain the nature and scope of Macro Economics.	5
B) Explain the Say's Law of Market.	5

3. Write short notes.

A) Marginal efficiency of Capital.	5
B) Transaction Approach of the value of Money.	5

4. Answer **any one** question of the following. 10

- 1) What is National Income ? Explain the various concepts of National Income.
- 2) Explain the Keynesian Employment Theory.

5. Answer **any one** question of the following. 10

- 1) What is Index Numbers ? Explain the construction of simple and weighted index numbers.
- 2) What is consumption function ? Explain the factors influencing on consumption function.

मराठी रूपांतर

- सूचना :- १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न.

योग्य पर्याय निवडून खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

१०

१) अंशलक्षी अर्थशास्त्र व समग्रलक्षी अर्थशास्त्र या संकल्पना सर्व प्रथम _____ यांनी वापरात आणल्या.

- अ) रॅनर फ्रिश
ब) प्रो. के. ई. बोलिडंग
क) डॉ. जे. एम्. केन्स
ड) मिल्टन फ्रिडमन

२) स्थूल राष्ट्रीय उत्पादन-घसारा= _____

- अ) एकूण राष्ट्रीय उत्पन्न
ब) निव्वळ राष्ट्रीय उत्पादन
क) दरडोई उत्पन्न
ड) व्ययशक्य उत्पन्न

३) “रोजगार, व्याज आणि पैसा विषयक सर्वसाधारण सिद्धांत” हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.

- अ) डॉ. मार्शल
ब) कार्ल मार्क्स
क) अँडम स्मिथ
ड) डॉ. जे. एम्. केन्स

४) एकूण उपभोग खर्च

_____ = _____

एकूण उत्पन्न

- अ) गुंतवणूक फलन
ब) उपभोग फलन
क) सीमांत उपभोग प्रवृत्ती
ड) सरासरी उपभोग प्रवृत्ती

५) देशातील सर्वसाधारण किंमतपातळीचा अभ्यास _____ मध्ये केला जातो.

- अ) अंशलक्षी अर्थशास्त्र
ब) समग्रलक्षी अर्थशास्त्र
क) सनातन अर्थशास्त्र
ड) वरीलपैकी नाही

६) व्यक्तीगत उत्पन्न-प्रत्यक्ष करांची रक्कम=

- अ) दरडोई उत्पन्न
ब) व्ययशक्य उत्पन्न
क) निव्वळ राष्ट्रीय उत्पन्न
ड) चालू किंमतीनुसार राष्ट्रीय उत्पन्न

७) $P = \frac{M}{KT}$ हे समीकरण _____ यांनी मांडले

अ) डॉ. मार्शल ब) प्रो. पिगू क) प्रो. रॉबर्टसन ड) लॉर्ड केन्स

८) प्रो. फिशरयांच्यामते पैशाचे मूल्य हे _____ वर अवलंबून असते.

अ) पैशाच्या मागणीवर ब) पैशाच्या पुरवठ्यावर
क) वस्तूंच्या मागणीवर ड) वस्तूंच्या पुरवठ्यावर

९) केन्सप्रणीत रोजगार विषयक सिद्धांतानुसार रोजगार पातळी ही _____ वर अवलंबून असते.

अ) सरासरी मागणी ब) प्रभावी मागणी
क) कमी मागणी ड) जास्त मागणी

१०) $K = \frac{\Delta Y}{\Delta I}$ हे सूत्र म्हणजे

अ) व्यवहार दृष्टिकोन ब) रोख शिल्लक दृष्टिकोन
क) गुंतवणूक गुणक ड) भांडवलाची सीमांत कार्यक्षमता.

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

अ) समग्रलक्षी अर्थशास्त्राची स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा. ५

ब) से यांचा बाजारपेठेचा सिद्धांत स्पष्ट करा. ५

३. टीपा लिहा.

अ) भांडवलाची सीमांत कार्य क्षमता. ५

ब) पैशाच्या मूल्यविषयकचा व्यवहार दृष्टिकोन. ५

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या. १०

१) राष्ट्रीय उत्पन्न म्हणजे काय ? राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या विविध संकल्पना स्पष्ट करा.

२) केन्स प्रणित रोजगार विषयक सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या. १०

१) किंमत निर्देशांक म्हणजे काय ? साधा किंमत निर्देशांक व भारान्वित किंमत निर्देशांक यांची रचना स्पष्ट करा.

२) उपभोग फलन म्हणजे काय ? उपभोग फलनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – II (Semester – III) (Old) Examination, 2015
CORPORATE ACCOUNTING

Day and Date : Monday, 23-11-2015
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**
iii) **Use of calculator's allowed.**

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) Accounting standard 3 relates to _____
a) Disclosure of Accounting Policies b) Valuation of Inventories
c) Changes in financial position d) Depreciation accounting
 - 2) Stock in trade is valued at _____
a) Cost price
b) Market price
c) Fair value price
d) Cost price or market price whichever is less
 - 3) The part of issued share capital which is agreed to take up by the public is known as _____ capital.
a) authorised b) issued c) subscribed d) paid up
 - 4) A _____ days notice of demand must be issued before forfeiture of shares.
a) 7 b) 14 c) 21 d) 30
 - 5) Discount on issue of shares is a _____ loss.
a) capital b) revenue c) actual d) preliminary
 - 6) Dividend are usually paid on _____ capital.
a) issued b) subscribed c) called up d) paid up
 - 7) Contingency reserve is created out of profit for the purpose of meeting _____ losses.
a) Capital b) Revenue c) Unforeseen d) All above
 - 8) Gross profit is divided in the ratio of _____
a) Time b) Sales c) Miscellaneous d) Default

- 9) Loss prior to incorporation is a _____ loss.
 a) Capital b) Revenue c) Income d) Expenditure
- 10) _____ expenses divided in Time Ratio.
 a) Advertisement b) Salary c) Bad-debts d) Discount

2. Write short notes (**any two**) : **10**
- a) AS-6 – Depreciation Accounting
 b) Valuation of inventories
 c) Issue of shares of premium.
3. A) A Ltd. Company issued equity shares of Rs. 100 each at a premium of Rs. 20 per share payable as follows :
 On application Rs. 20
 On allotment Rs. 50 (including premium) on first and final call Rs. 50
 Mr. X holding 200 shares did not pay first and final call money. Hence his shares were forfeited. The forfeited shares reissued @ Rs. 90 per share fully paid.
 Pass the journal entries to record the share forfeited and reissue transactions in the books of the company. **5**
- B) XYZ Ltd. was registered on 1st July 2013 to take over the business of Surya Ltd. as from 1st April 2013. The accounts of the company are prepared for the year ending on 31st March 2014.
 Sales are of the one commodity at a fixed price and the average of the monthly sales for the first two months was one half of the average of the monthly sales for remainder of the year.
 Calculate Time Ratio and Sales Ratio. **5**
4. The Directors of 'X' Ltd. invited applications for 15000 equity shares of Rs. 10 each at Rs. 11.50 per share payable as under :
 On application Rs. 7.50 per share
 On allotment Rs. 2 per share (including premium)
 On first and final call Rs. 2 per share
 Applications were received for 18000 shares and it was decided to deal with them as under –
- i) To refuse allotment to applicants for 800 shares.
 ii) To give full allotment to applicants for 2200 shares.

- iii) To allot the remainder of the available shares pro-rata among other applicants.
 iv) To utilise the surplus received on application in part payment of amount due on allotment.

An applicant to whom 40 shares has been allotted failed to pay the amount due on first and final call and hence his shares were forfeited. These shares were reissued as fully paid at Rs. 9.00 per share.

Pass the journal entries to record the above transactions in the books of the company.

10

OR

Solapur Industries Ltd. was formed on 1st April 2013 to taken over business as from 1st January 2013. The following is Profit and Loss A/c of the company for the year ending 31st December 2013.

Profit and Loss A/c

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To Salary	6,000	By Gross Profit	60,000
To Printing and Stationery	2,000		
To Bad-debts	6,000		
To Depreciation	12,000		
To Preliminary Exp.	3,000		
To Interest to Vendor (upto 31 st May 2013)	2,500		
To Provision for bad-debts	8,000		
To Advertising	5,000		
To Net Profit	15,500		
	60,000		60,000

Out of the Bad-debts Rs. 1,500 related to the directors taken over from the firm. The sales for the period upto 1st April 2013 were 2/3 of the sales for remaining period. The salary was evenly paid throughout the year.

Compute the Profit and Loss made by the company prior and after incorporation. 10

5. Following is the Trial Balance of ABC Ltd. as on 31st March 2014 :

Particulars	Dr. Rs.	Cr. Rs.
Land and building	2,50,000	–
Plant and machinery	4,00,000	–
Eq. share capital	–	3,75,000
Share premium	–	50,000
<u>Depreciation provision :</u>		
Land and building	–	50,000
Plant and machinery	–	60,000

General reserve	–	70,000
6% Debentures	–	25,000
Investment (at cost)	50,000	–
Stock as on 31 st March 2014	35,000	–
Cash at bank	11,500	–
Cash in hand	400	–
Profit and Loss A/c (Balance on 1 st April 2013)	–	12,500
S. Creditors	–	30,000
Income tax deducted at source	600	–
Establishment expenses	26,000	–
Rent and Rates	1,200	–
Debenture interest	750	–
Audit fees	1,500	–
Directors fees	3,000	–
S. Expenses	4,350	–
Dividend	–	5,600
Gross Profit	–	1,06,200
	7,84,300	7,84,300

Additional Information :

- 1) Authorised capital of the company is Rs. 5,00,000 divided into 5000 equity shares of Rs. 100 each.
- 2) Market value of the investment as on the date of Balance Sheet is Rs. 42,500.
- 3) Depreciation is to be provided on written down value of land and building at 5% and plant and machinery at 15%.
- 4) Provision for taxation is to be made at 50% of net profit.
- 5) Directors propose to transfer Rs. 5,000 to General Reserve.

You are required to prepare Profit and Loss A/c for the year ended 31st March 2014 in Verticle form.

10

OR

Prepare Balance Sheet of ABC Ltd. as on 31st March 2014 in verticle form the above Trail balance and adjustment. Surplus carried forward from Profit and Loss A/c to Balance Sheet for the year ended 31st March 2014 amounted to Rs. 14,125.

10

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – II) (Semester – III) (Old) Examination, 2015
FUNDAMENTALS OF ENTREPRENEURSHIP**

Day and Date : Tuesday, 24-11-2015

Max. Marks : 50

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives below each question : **10**
- 1) The word 'Entrepreneur' is first time used in _____ language.
a) Marathi b) English c) French d) Hindi
 - 2) A business owned by two or more person is called a _____
a) Sole Trader b) Partnership Firm
c) Co-operative d) Joint Stock Company
 - 3) Companies Act was passed in the year _____
a) 1947 b) 1956 c) 1974 d) 1965
 - 4) According to Joseph Schumpeter the important function of an entrepreneur is _____
a) Innovation b) Courage c) Controlling d) Serving
 - 5) _____ is the first stage in starting a new venture.
a) Registration b) Opening bank account
c) Selection of location d) Order of machinery
 - 6) Spontaneous discussion in search for new ideas means _____
a) Creativity b) Brain storming
c) Check list d) Experience in industry

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'उद्योजक' हा शब्द सर्व प्रथम _____ भाषेत वापरला.
अ) मराठी ब) इंग्रजी क) फ्रेंच ड) हिंदी
- २) दोन किंवा अधिक व्यक्तींनी एकत्र येऊन स्थापन केलेल्या व्यवसायास _____ म्हणतात.
अ) एकल व्यापारी ब) भागिदारी संस्था
क) सहकारी संस्था ड) संयुक्त भांडवली प्रमंडळ
- ३) कंपनी कायदा _____ साली संमत करण्यात आला.
अ) १९४७ ब) १९५६ क) १९७४ ड) १९६५
- ४) जोसेफ शंपिटरच्या मते उद्योजकाचे सर्वात महत्त्वाचे कार्य _____ आहे.
अ) नवनिर्मिती ब) धैर्य क) नियंत्रण ड) सेवा देणे
- ५) नवीन उपक्रमाची पहिली अवस्था म्हणजे _____ होय.
अ) नोंदणी ब) बँकेत खाते उघडणे
क) जागेची निवड ड) यंत्रसामुग्री खरेदी
- ६) नवीन कल्पनांचा शोध घेण्यासाठी केलेली उत्स्फूर्त चर्चा म्हणजे _____ होय.
अ) सर्जनशीलता ब) कल्पनाचे मुक्त प्रकटन
क) कल्पना तपासणी सुची ड) उद्योगातील अनुभव
- ७) उद्योजकाचे महत्त्वाचे वैशिष्ट्ये _____ आहे.
अ) धैर्य ब) आत्मविश्वास क) चारित्र्य ड) सर्व
- ८) उद्योजक हा नेहमी _____ च्या शोधात असतो.
अ) संधी ब) नफा क) भांडवल ड) कोणतेही नाही

९) राष्ट्रअभिमानपोटी व स्वदेशी या घटकामुळे भारतात _____ या व्यवसायाचा मोठ्या प्रमाणात विकास झाला.

अ) लोखंड व पोलाद ब) पेट्रोल क) सागरी वाहतूक ड) कापड

१०) माहिती महाजाल किंवा महास्रोत म्हणून _____ विचार केला जातो.

अ) इंटरनेट ब) आकाशवाणी क) दूरदर्शन ड) वरीलपैकी सर्व

२. टीपा लिहा :

१०

अ) सर्जनशीलता

ब) भागीदारी संस्था.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

अ) व्यवसाय संघटन प्रकार

ब) यशस्वी उद्योजकाचे गुण.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) उद्योजकाची व्याख्या करून उद्योजकाची गुणवैशिष्टे लिहा.

ब) ग्रामीण उद्योजकतेची व्याख्या स्पष्ट करून ग्रामीण उद्योजकतेची आवश्यकता/गरज स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) कृषी उद्योजकतेची व्याख्या स्पष्ट करून त्याची आवश्यकता/ गरज विशद करा.

ब) लघु उद्योगाचा प्रकल्प अहवाल तयार करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – II (Semester – III) (Old) Examination, 2015
BUSINESS STATISTICS

Day and Date : Thursday, 26-11-2015
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to right denote full marks of that question.**
3) **Graph papers will be supplied on request.**
4) **Use of soundless calculators is allowed.**

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given for **each** subquestion. **10**
- i) Checking sugar percentage in the blood, which method of data collection is used ?
 - a) Census method
 - b) Sampling method
 - c) Both a) and b)
 - d) None of these
 - ii) A method of sampling for homogeneous data in which every item of the population has an equal opportunity of being selected in the sample is called as
 - a) Simple Random Sampling
 - b) Stratified Random Sampling
 - c) Purposive Sampling
 - d) None of these
 - iii) Difference between upper limit and lower limit of a class is called as
 - a) class frequency
 - b) class interval
 - c) range
 - d) none of these
 - iv) Sum of all the observations divided by total number of items is called as
 - a) Arithmetic mean
 - b) Median
 - c) Mode
 - d) None of these
 - v) From histogram one can determine one of the following
 - a) Arithmetic mean
 - b) Median
 - c) Mode
 - d) None of these

- vi) Median of the 23, 15, 45, 13, 61, 75, 42, 58, 59, 78, 17 data is
 - a) 42
 - b) 45
 - c) 58
 - d) none of these
- vii) Which one of the measure of dispersion is based on all the observations of data ?
 - a) Range
 - b) Quartile deviation
 - c) Standard deviation
 - d) None of these
- viii) The difference between the largest value and the smallest value of the data is called as
 - a) Range
 - b) Quartile deviation
 - c) Standard deviation
 - d) None of these
- ix) When correlation between two variables X and Y is perfect positive, then $r = \dots$?
 - a) 1
 - b) - 1
 - c) 0
 - d) none of these
- x) If one regression coefficient is positive, then other regression coefficient must be
 - a) positive
 - b) negative
 - c) equal to zero
 - d) none of these

2. A) What are the advantages of sampling over the census method ? 5

B) Following are the marks of students in statistics . 5

43, 21, 28, 29, 30, 31, 38, 39, 45, 38, 39, 40, 07, 16, 23, 42, 18, 25, 31, 36, 40, 38, 29, 30, 32, ,33, 48, 29, 28, 42, 45, 09, 14, 12, 08, 29, 38, 33, 39, 28, 25, 22, 30, 27, 28, 30, 29, 33, 41, 20

Prepare frequency distribution.

3. A) Write a short note on Scatter diagram. 5

B) Plot histogram for the data given below and locate mode : 5

Class interval: 50 – 60 60 – 70 70 – 80 80 – 90 90 – 100

Frequency : 5 30 65 140 205

Class interval: 100 – 110 110 – 120 120 – 130 130 – 140 140 – 150

Frequency : 170 110 80 50 20.

4. Attempt **any one** of the following : **10**

A) What are the requirements of a good average ? Define Mean, Median and Mode. Compare their merits and demerits.

B) Calculate Mean, Median and Mode from the following data :

Monthly rent is Rs. :	20 – 40	40 – 60	60 – 80	80 – 100	100 – 120
No. of families :	6	9	11	14	20
Monthly rent is Rs.	120 – 140	140 – 160	160 – 180	180 – 200	
No. of families :	15	10	8	7	

5. Attempt **any one** of the following : **10**

A) Define standard deviation and coefficient of variation. compute standard deviation and coefficient of variation from the following data :

Marks	:	0 – 10	10 – 20	20 – 30	30 – 40	40 – 50	50 – 60	60 – 70
No. of students	:	8	20	32	50	42	28	20

B) Define Karl Pearson’s correlation coefficient. Calculate Karl Pearson’s coefficient of correlation for the following bivariate series :

X : 28, 45, 40, 38, 35, 33, 40, 32, 36, 33

Y : 23, 34, 33, 34, 30, 26, 28, 31, 36, 35

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा :

१०

१) _____ हे पैशाचे प्राथमिक कार्य आहे.

अ) पैशाचे स्थानांतरण ब) मूल्यमापन

क) राष्ट्रीय उत्पन्नाचे वाटप ड) सर्व

२) नाणे बाजारातील कर्जाचा जास्तीत जास्त कालावधी _____ इतका आहे.

अ) १५ दिवस ब) ३० दिवस क) ९० दिवस ड) ३६४ दिवस

३) _____ हा बेकायदेशीर बाजार आहे.

अ) मागणी देय बाजार ब) हवाला बाजार

क) हुंडी बाजार ड) वरील सर्व

४) चलन विषयक धोरण _____ राबविते.

अ) व्यापारी बँक ब) मध्यवर्ती बँक क) सहकारी बँक ड) यापैकी नाही

५) संकुचित पैशात _____ चा समावेश होतो.

अ) m_3 ब) m_2 क) m_1 ड) वरील सर्व

६) पतचलन नियंत्रणाचे _____ हे संख्यात्मक साधन आहे.

अ) रोख्यांची खुल्याबाजारातील खरेदी विक्री

ब) मागणी देय बाजार

क) हुंडी बाजार

ड) हवाला बाजार

७) वित्तीय बाजार हा _____ बाजारात विभागला आहे.

अ) एक ब) दोन क) तीन ड) चार

८) शेतीस वित्तपुरवठा करणारी _____ ही सर्वोच्चा बँक आहे.

अ) नाबार्ड ब) स्टेट बँक ऑफ इंडीया

क) सहकारी बँक ड) रिझर्व बँक ऑफ इंडीया

९) उच्च शक्ती पैसा _____ निर्माण करतो.

अ) पतपैसा ब) मुदत ठेवी क) काळा पैसा ड) वरील सर्व

१०) १४ व्यापारी बँकांचे राष्ट्रीयीकरण _____ साली झाले.

अ) १९५५ ब) १९८० क) १९६९ ड) २०००

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

१०

अ) पैशाचे प्रकार

ब) नाबार्डची कार्ये.

३. टीपा लिहा :

१०

अ) सावकार

ब) पैशाची प्राथमिक कार्ये.

४. कोणत्याही एका उत्तर लिहा :

१०

अ) मागणी देय बाजार म्हणजे काय ? मागणी देय बाजाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) चलनविषयक धोरणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) चलनवाढीच्या काळातील चलन विषयक धोरणाची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) वित्त म्हणजे काय ? वित्ताच्या आर्थिक विकासातील योगदानाची चर्चा करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Semester – IV) Examination, 2015
ENGLISH (Compulsory) (New)
Keeping Pace**

Day and Date : Thursday, 29-10-2015

Total Marks : 50

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with suitable words from the alternatives given below : 10
- 1) The name of the aunt in 'Uncle Podger Hangs a Picture' is _____
a) Martha b) Maria c) Mary d) Isabel
 - 2) While hanging the picture, Uncle Podger would slide on to _____
a) Guitar b) Harmonium c) Piano d) Drum
 - 3) Murthy met his wife Sudha Kulkarni in _____
a) Mumbai b) Delhi c) Bangalore d) Pune
 - 4) Narayan Murthy obtained his masters degree from IIT Kanpur in _____
a) 1969 b) 1947 c) 1977 d) 1990
 - 5) Raman spent his time on the deck _____
a) playing cards b) watching the sea
c) helping the beggars d) guiding Rayleigh
 - 6) Raman's ship reached a Aden on _____
a) September 18 b) July 21 c) August 15 d) April 13
 - 7) Tagore wants to let his country awake into _____
a) domestic walls b) hell of freedom
c) orthodox world d) heaven of freedom

- 8) Shakespeare compares the world with _____ in his poem,
‘The Seven Ages of Man’.
- a) a classroom b) a stage c) a pulpit d) an auditorium
- 9) All the crew rectified the mistakes of their operation. (Change the voice)
- a) The mistakes of their operation are rectified by all the crew
b) The mistakes of their operation was rectified by all the crew
c) The mistakes of their operation were rectified by all the crew
d) All the crew were rectified the mistakes of their operation
- 10) Admission will go on through the week.
(The underlined phrasal verb means)
- a) stop b) continue c) close d) cease

2. Answer **any five** of the following in **two** or **three** sentences **each** : **10**

- 1) How is the coat incident described in *‘Uncle Podger Hangs a Picture’*?
- 2) What happened when Uncle Podger tried to hammer a nail ?
- 3) How did Murthy start his career after completing master’s degree ?
- 4) Describe Murthy’s views on his assets.
- 5) How is the disembarking of Raman and other passengers compared ?
- 6) What are the observations of Lord Rayleigh regarding blue sea ?

3. A) Answer **any two** of the following in about **fifty** words **each** : **6**

- 1) What are the views of Tagore about reason and thought in the poem,
‘Where the Mind is Without Fear’ ?
- 2) How does Shakespeare describe the schoolboy stage of man in
‘The Seven Ages of Man’ ?
- 3) Give the details of last scene of life as given in *‘The Seven Ages of Man’* ?

B) Edit and rewrite **any two** of the following paragraphs : **4**

(Make necessary corrections in spellings, punctuations etc.)

- 1) accounting can be divided into several fields including financial accounting and tax accounting.
- 2) the door was flung open she saw marco and was little bit surprised. O god she screamed everything was new to her.
- 3) he roared is it necessary to be right.

4. Attempt **any one** of the following : **10**

- 1) Prepare a draft of interview of a successful sales manager.
- 2) Suppose you are an interviewer and write the question to ask the interviewee for appointing an accountant. You also have to write the responses.

5. Write the notice and agenda of the annual meeting of a cooperative society. The issues should include budget sanction, purchase of furniture, construction of new building, repairing of computers, appointment of security, etc. **10**

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – II (Sem. – IV) (New) Examination, 2015
BUSINESS ECONOMICS

Day and Date : Friday, 30-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Objective type questions : 10

Choose correct alternative from given below :

- 1) Who quoted that “Trade cycle is a purely monetary phenomenon” ?
a) Schumpeter b) Hayek c) Hanson d) Hawtray
- 2) The Public Finance deals with the income and _____ of public authority.
a) Expenditure b) Debt
c) Deficit Financing d) None of the above
- 3) _____ budget was one in which expenditure was greater than current revenue receipts.
a) Surplus b) Deficit c) Balanced d) Zero
- 4) _____ Tax is imposed on one person, but paid partly or fully by another.
a) Direct b) Indirect c) Wealth d) None of above
- 5) There are _____ phases of trade cycle.
a) three b) five c) four d) two
- 6) _____ is Indirect Tax.
a) Income Tax b) Wealth Tax
c) Capital gain Tax d) Sale Tax

- 7) _____ is only a price of one currency quoted in terms of another currency.
- a) Terms of trade b) Index Number
c) Rate of exchange d) Value of currency
- 8) The terms of trade are _____ for developed countries.
- a) Equal b) Favourable
c) Unfavourable d) None of the above
- 9) The principle of maximum social advantage is associated with _____
- a) Marshall b) Dalton
c) Malthus d) None of the above
- 10) Bottom point of Recession is called as _____
- a) Prosperity b) Depression
c) Revival d) None of the above

2. Give short answer :

- a) Structure of trade Cycle. 5
- b) Explain the disadvantages of international trade. 5

3. Write short notes on :

- a) Kinds of public budget. 5
- b) Principle of maximum social advantage. 5

4. Answer **any one** :

10

- a) Explain the Schumpeter's Theory of Business Cycle.
- b) Explain the Ricardian Theory of International Trade.

5. Answer **any one** :

10

- a) Explain the causes of growth in public expenditure.
- b) Explain the Purchasing Power Parity Theory.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

योग्य पर्याय निवडा :

- १) 'व्यापारचक्रे ही संपूर्णपणे चलनविषयक घटना आहे' हे विधान कोणाचे ?
अ) शुम्पीटर ब) हायेक क) हॅन्सन ड) हॉट्टे
- २) 'सार्वजनिक आयव्यय' ही संकल्पना सार्वजनिक सत्तेचे उत्पन्न व _____ यांच्याशी संबंधीत आहे.
अ) खर्च ब) कर्ज
क) तूटीचा अर्थभरणा ड) यापैकी नाही
- ३) एखाद्या आर्थिक वर्षात देशातील सार्वजनिक उत्पन्नापेक्षा जर सार्वजनिक खर्च अधिक असेल तर त्याला _____ अंदाजपत्रक असे म्हणतात.
अ) शिलकी ब) तूटीचे क) समतोल ड) शून्याधारित
- ४) जो कर देण्याची कायदेशीर जबाबदारी एकाची असते पण तो अंशता अथवा पूर्णतः दुसरीच व्यक्ती भरत असते असा कर म्हणजे _____ कर होय.
अ) प्रत्यक्ष ब) अप्रत्यक्ष क) संपत्ती ड) यापैकी एकही नाही
- ५) व्यापारचक्राच्या _____ अवस्था आहेत.
अ) तीन ब) पाच क) चार ड) दोन
- ६) _____ हा अप्रत्यक्ष कर आहे.
अ) आय कर ब) संपत्ती कर
क) भांडवली लाभ कर ड) विक्री कर
- ७) एका देशाच्या चलनाच्या मोबदल्यात दुसऱ्या देशाचे किती चलन मिळते हे मोजण्याचे साधन म्हणजे _____ होय.
अ) व्यापार शर्ती ब) निर्देशांक क) विनिमय दर ड) चलन मूल्य

- ८) विकसित देशांना व्यापारशर्ती या _____ असतात.
अ) सम ब) अनुकूल क) प्रतिकूल ड) वरीलपैकी एकही नाही
- ९) महत्तम सामाजिक लाभ तत्त्व हे _____ संबंधीत आहे.
अ) मार्शल ब) डाल्टन क) माल्थस ड) वरीलपैकी एकही नाही
- १०) घसरणीच्या तळबिंदूस _____ असे म्हणतात.
अ) तेजी ब) मंदी क) पूर्णजीवन ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

- अ) व्यापारचक्राची रचना. ५
ब) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे तोटे. ५

३. टीपा लिहा :

- अ) सार्वजनिक अंदाजपत्रकाचे प्रकार. ५
ब) महत्तम सामाजिक लाभाचे तत्त्व. ५

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

- अ) शुंपीटर यांचा व्यापारचक्राचा सिद्धांत स्पष्ट करा. १०
ब) रिकार्डो यांचा आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा :

- अ) सार्वजनिक खर्च वाढीची कारणे स्पष्ट करा. १०
ब) क्रयशक्ती समता सिद्धांत स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
----------	--

B.Com. (Part – II) (Semester – IV) (New) Examination, 2015
CORPORATE ACCOUNTING

Day and Date : Saturday, 31-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from the given below : 10
- 1) Debenture holders are _____
a) Creditors b) Owners c) Debtors d) None of these
 - 2) Increase in working capital is shown under _____ in fund flow statement.
a) Sources of funds b) Application of funds
c) Funds from operation d) Balance sheet
 - 3) When the term fund is taken as cash, the statement is called as _____
a) Fund flow statement b) Cash flow statement
c) Working capital d) Revenue
 - 4) Interest on debentures is charged to _____ account.
a) Profit and Loss A/c b) Balance Sheet
c) Profit and Loss Appropriation A/c d) None of these
 - 5) Profit on cancellation of non debentures is transferred to _____
a) Capital reserve b) Profit and loss A/c
c) Debentures A/c d) None of these
 - 6) Issue of shares is _____ of fund.
a) Source b) Application of fund
c) Transfer d) Reduction
 - 7) Unless otherwise stated debentures are presumed to be _____
a) Secured loan b) Unsecured loan
c) Current liabilities d) None of these
 - 8) Net assets mean _____
a) All assets b) Fixed assets – fixed liabilities
c) Assets – liabilities d) Fixed assets – liabilities

9) Fair value _____

- a) $\frac{\text{Market Value} + \text{Intrinsic Value}}{2}$ b) Market Value – Intrinsic Value
- c) $\frac{\text{Intrinsic Value}}{2}$ d) $\frac{\text{Market Value}}{2}$

10) In case of voluntary winding up a liquidator is appointed by the _____

- a) Government b) Court
- c) Board of Directors d) Members /Creditors

2. Write short note on (**any two**) :

10

- a) Fair value methods of shares valuation.
- b) Cash flow statement.
- c) Liquidators remuneration.

3. A) ABC Ltd, issued 1,000 6% Debentures of Rs. 100 each at a discount of 5% on 1st Jan. 2012, redeemable after 10 years. Amount was payable as :

On application on or before 31-1-2012 Rs. 20/-

On allotment on or before 31-3-2012 Rs. 25/-

On first and final call on or before 31-5-2012 Rs. 50/-

Issue was fully subscribed and paid for a write Journal entries and show treatment of discount for three years ending 31st Dec. 2014.

5

B) Following information pertains to X Ltd.

	Rs.
8% 1,000 preference shares of Rs. 10 each	1,00,000
25,000 equity shares of rs. 100 each	25,00,000
Average annual profits	5,00,000
Income Tax	50%
Transfer to reserve	25%
Normal return	10%

Mr. Black, the holder of 100 equity shares in the above company assigns you the work of valuing his share holding. Apply the market value method to make valuation and ascertain the value of his holdings.

5

4. From the following Balance Sheets of xyz Ltd. for the year ended 31st March 2013 and 2014. Were as follows prepare a schedule of changes in working capital and statement of sources and application of funds. 10

Liabilities	Balance Sheet as on 31 st March		Assets	2013		2014	
	2013	2014		2013	2014		
	Rs.	Rs.		Rs.	Rs.		Rs.
Share capital	4,50,000	4,50,000	Fixed Assets	4,00,000	3,20,000		
General Reserves	3,00,000	3,10,000	Investment	50,000	60,000		
Profit and loss A/c	56,000	68,000	(Non-current)				
			Inventories	2,40,000	2,10,000		
Creditors	1,68,000	1,34,000	Debtors	2,10,000	4,55,000		
Provision for tax	75,000	10,000	Bank	1,49,000	1,97,000		
Mortgage loan	–	2,70,000					
	10,49,000	12,42,000		10,49,000	12,42,000		

Additional information :

- 1) Investment costing Rs. 8,000 were sold during the year 2014 for Rs. 8,500.
- 2) Provision for Taxation made during the year was Rs. 9,000.
- 3) During the year, part of fixed assets having the book value of Rs. 10,000 was sold for Rs. 12,000. The profit was included in profit and loss account.
- 4) Dividend paid during the year amounted to Rs. 40,000.

OR

4. The comparative Balance Sheets of H Ltd. for two years are as follows; Prepare cash flow statement for the year ended 31st March 2014. 10

Liabilities	Balance Sheet as on 31 st March		Assets	2013		2014	
	2013	2014		2013	2014		
	Rs.	Rs.		Rs.	Rs.		Rs.
Share capital	1,00,000	1,50,000	Fixed Assets	80,000	1,00,000		
Profit and loss A/c	60,000	80,000	Addition	<u>20,000</u>	<u>30,000</u>		
Creditors	30,000	25,000		1,00,000	1,30,000		
Provision for tax	20,000	25,000	Less-Depr.	<u>9,000</u>	<u>12,000</u>		
Proposed Dividend	10,000	15,000		91,000	1,18,000		
			Investment	4,000	8,000		
			Stock	80,000	1,09,000		
			Debtors	30,000	40,000		
			Cash	15,000	20,000		
	2,20,000	2,95,000		2,20,000	2,95,000		

Additional information :

- 1) Tax and dividend were paid Rs. 22,000 and Rs. 12,000 respectively during the year ending 31-3-2014.
- 2) Profit for the year ended 31st March 2014 before charging depreciation amounted to Rs. 67,000.

5. Following is the Balance Sheet of ABC Ltd. as on 31-3-2014.

Balance Sheet			
Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Issued capital		Block capital	5,00,000
40,000 shares of 10 each	4,00,000	Current Assets	2,00,000
General Reserve	90,000	Goodwill	40,000
Profit and loss A/c	20,000		
5% Debentures	1,00,000		
Current liabilities	1,30,000		
	7,40,000		7,40,000

Additional information :

On 31st March 2014 the Block Capital was independently valued at Rs. 5,50,000 and Goodwill at Rs. 50,000. The net profit for the last three years were Rs. 51,600, Rs. 51,650 and Rs. 52,000 of which 20% was placed to reserve, this proportion being considered reasonable in the industry in which the company is engaged and where a fair investment return may be taken at 10%. Compute the value of company's share by a

- Net Assets Method
- Yield/Market Value Method
- Fair value of cash share.

10

OR

5. Sai Ltd. went into voluntary liquidation on July 31st 2014. On which date its position was as follows :

Balance Sheet as on 31st July 2014			
Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Equity share capital		Cash at Bank	1,700
2000 shares of Rs. 100 each	2,00,000	Machinery	40,000
Secured loan :		Furniture	10,000
(On machinery) – 30,000		Stock	1,00,000
Floating charge – <u>20,000</u>	50,000	Debtors	1,80,000
Creditors		Loans	5,000
(Including Rs. 1,000 Preferential)	1,51,000	Profit and loss A/c	64,300
	4,01,000		4,01,000

The secured creditors holding charge over machinery realised it for Rs. 35,000. Other assets realised at par except there were bad debts of Rs. 10,000 while loans of Rs. 5,000 fetched nothing. The liquidators remuneration is 2% on assets realised by him.

10

SLR-Y – 52

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. II (Semester – IV) Examination, 2015
FUNDAMENTALS OF ENTREPRENEURSHIP (New)**

Day and Date : Tuesday, 17-11-2015

Max. Marks : 50

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*

2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from the given alternatives below each question. **10**
- 1) DIC scheme is implemented form
a) 1st May 1978 b) 1st June 1988
c) 15th August 1998 d) 26th January 1999
- 2) On 1st August 1962 _____ is established in Maharashtra.
a) DIC b) Small scale industry
c) Loan distribution centre d) MIDC
- 3) Prime Minister's Employment Generation Programme (PMEGP) is implemented in India from _____
a) 2nd October 1993 b) 21st October 1996
c) 15th August 1947 d) 26th January 2000
- 4) If capacity of the small scale industry is utilized less than 25% then that industry came under _____ industry category.
a) Undeveloped Industry b) Backward Industry
c) Sick Industry d) Developed Industry
- 5) MIDC provides land to the Industries on _____ years of lease.
a) 100 years b) 65 years
c) 95 years d) 55 years

P.T.O.

- 6) If the capital investment made on the industry is less than 5 crore then that industry is known as
- a) Big industry b) Middle industry
c) Small scale industry d) None of these
- 7) Which of the following is the role of government in promoting small scale industries.
- a) Providing the raw material b) Supply of finance
c) Establishing industrial areas d) All of these
- 8) Small Industries development bank of India is established in the year _____
- a) 1990 b) 1991 c) 1980 d) 1960
- 9) Biocon Limited Company is established by
- a) Dhirubhai Ambani b) JRD Tata
c) Kiran Muzumdar-Shaw d) Azim Premji
- 10) WIPRO stands for
- a) Western Coal Products Organisation
b) Western India Power Review Operation
c) Western India Vegetable Products
d) None of the above
2. Write short note : **10**
- 1) MIDC and its role.
2) Symptoms of Industrial sickness.
3. Write the answer in detail **(any one)** : **10**
- 1) Explain in detail the functions of DIC.
2) Explain the corrective measures to solve the problem of Industrial sickness
4. Write short notes : **10**
- 1) Need for promoting small scale industries.
2) Procedure of Allotment of plot of MIDC.
5. Write the answer in detail **(any one)** : **10**
- 1) Dhirubhai Ambani a successful entrepreneur.
2) Explain the financial institutions which supports the small scale industries.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

1. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) जिल्हा उद्योग केंद्राचा अंमल _____ पासून झाला.
अ) १ मे १९७८
ब) १ जून १९८८
क) १५ ऑगस्ट १९९८
ड) २६ जानेवारी १९९९
- 2) १ ऑगस्ट १९६२ रोजी महाराष्ट्रात _____ ची स्थापना झाली.
अ) जिल्हा उद्योग केंद्र
ब) लघु उद्योग
क) कर्ज वाटप केंद्र
ड) एम. आय. डी. सी.
- 3) पंतप्रधान रोजगार योजना _____ पासून देशभरात कार्यान्वित करण्यात आली.
अ) २ ऑक्टोबर १९९३
ब) २१ ऑक्टोबर १९९६
क) १५ ऑगस्ट १९४७
ड) २६ जानेवारी २०००
- 4) जर एखाद्या उद्योगाच्या एकूण उत्पादन क्षमतेच्या २५% पेक्षा कमी क्षमता वापरली जात असेल तर त्या उद्योगाचा समावेश _____ उद्योगात होतो.
अ) अविकसित उद्योग
ब) मागासलेले उद्योग
क) आजारी उद्योग
ड) विकसित उद्योग
- 5) एम.आय. डी.सी. जमिनीचे भूखंड उद्योगकांना लीजवर _____ वर्षांच्या कराराने देते.
अ) १०० वर्षे
ब) ६५ वर्षे
क) ९५ वर्षे
ड) ५५ वर्षे
- 6) जर एखाद्या उद्योगात केलेली भांडवल गुंतवणूक ही ५ कोटीपेक्षा कमी असेल तर त्या उद्योगाला _____ उद्योग असे म्हणतात.
अ) मोठे उद्योग
ब) मध्यम उद्योग
क) लघु उद्योग
ड) यापैकी नाही
- 7) खालीलपैकी कोणते लघु उद्योग वाढीत सरकारच्या कार्यात समावेश होतो.
अ) कच्चा मालाचा पुरवठा
ब) भांडवल पुरवठा
क) औद्योगिक वसाहतींची स्थापना
ड) वरील सर्व

- 8) भारतीय लघु उद्योग विकास बँकेची स्थापना _____ साली झाली.
 अ) १९९० ब) १९९१ क) १९८० ड) १९६०
- 9) बायोकाॅन ही कंपनी _____ यांनी स्थापन केली.
 अ) धीरूभाई अंबानी ब) जे. आर.डी टाटा
 क) किरण मुझुमदार शॉ ड) अझीम प्रेमजी
- 10) विप्रोचा (WIPRO) अर्थ हा _____ आहे.
 अ) वेस्टर्न कोल प्रोडक्टस् संस्था ब) वेस्टर्न इंडीया पॉवर रिव्हीव्ह ऑपरेशन
 क) वेस्टर्न इंडीया व्हेजिटेबल प्रोडक्टस् ड) यापैकी नाही
२. टीपा लिहा : १०
- १) एम. आय.डी. सी. चे कार्ये.
 २) औद्योगिक आजारपणाची लक्षणे.
३. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर सविस्तर लिहा. १०
- १) जिल्हा उद्योग केंद्राची कार्ये सविस्तर लिहा.
 २) औद्योगिक आजारपण दूर करव्यासीच्या उपाययोजना कोणत्या ?
४. टीपा लिहा. १०
- १) लघु उद्योगांना प्रोत्साहन देण्याची गरज.
 २) एम.आय. डी.सी. भूखंड मिळविण्याची पद्धत.
५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर सविस्तर लिहा. १०
- १) धीरूभाई अंबानी एक यशस्वी उद्योजक.
 २) लघु उद्योगांना आर्थिक सहाय्य करणाऱ्या संस्थांचे थोडक्यात विवेचन करा.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – II (Semester – IV) (New) Examination, 2015
BUSINESS STATISTICS**

Day and Date : Wednesday, 18-11-2015

Max. Marks : 50

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Each question carries equal marks.**
3) **Use of soundless calculators is allowed.**
4) **Graph papers will be supplied on request.**

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given for each question. **10**
- i) The square root of product of Laspreye's price index number and Paache's price index number is known as
a) Kelly's price index b) Fisher's ideal price index
c) Dorbish Bowley price index d) None of these
- ii) A set of all possible outcomes is called as
a) Event b) Sample space
c) Probability d) None of these
- iii) Negligence of operator is a
a) Natural cause b) Assignable cause
c) Allowable cause d) None of these
- iv) For a binomial distribution
a) Mean < Variance b) Mean > Variance
c) Mean = Variance d) None of these
- v) For a normal distribution
a) Mean = Median b) Median = Mode
c) Both a) and b) d) None of these
- vi) A control chart consists of
a) Two control limits b) Three control limits
c) Four control limits d) None of these

- vii) Use of umbrella in rainy season is an example of
 - a) Secular trend
 - b) Seasonal variation
 - c) Cyclic variation
 - d) Irregular variation
 - viii) Base year’s quantity is used as weight in
 - a) Laspreye’s price index number
 - b) Paache’s price index number
 - c) Fisher’s price index number
 - d) None of these
 - ix) Increase in population of a country is an example of
 - a) Secular trend
 - b) Cyclic variation
 - c) Seasonal variation
 - d) None of these
 - x) Control chart has been developed by
 - a) R. A. Fisher
 - b) Walter A Schwartz
 - c) Karl Pearson
 - d) None of these
2. A) What is the probability of getting 53 Sundays in leap year ? 5
- B) Explain the construction of \bar{X} and R control charts. 5
3. A) For a binomial distribution mean is 2 and S.D. is 1. Find all the parameters of the distribution. 5
- B) Draw C-chart for the following data pertaining to the number of foreign coloured threads (considered as defects) in 15 pieces of cloth 2m × 2m of a certain make of synthetic fibre and state your conclusions.
- 7, 12, 3, 20, 21, 5, 4, 3, 10, 8, 0, 9, 6, 7, 20. 5
4. Attempt **any one** of the following questions. 10
- A) Calculate Laspreye’s, Paache’s and Fisher’s Ideal Price Index Numbers for the following data.

Commodity	Base year		Current year	
	Price	Quantity	Price	Quantity
A	6	50	10	56
B	2	100	2	120
C	4	60	6	60
D	10	10	12	24
E	8	40	12	36

B) What are the different components of time series ? Explain each of these in short.

Following are the infant mortality rates in a region from 1922 to 1931. Find the progressive averages from the following.

Year	:	1922	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Infant mortality	:	77	69	75	75	70	70	65	74	60	66

5. Attempt **any one** of the following :

10

A) The following data give readings for 10 samples of size 5 in the production of certain components.

Sample No.	:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Mean \bar{X}	:	383	508	505	582	557	337	514	614	707	753
Range R	:	95	128	100	91	68	65	148	28	37	80

(Given : for $n = 5$, $A_2 = 0.58$, $D_3 = 0$, $D_4 = 2.11$). Construct \bar{X} and R charts and comment.

B) What are the different properties of normal curve ?

Seat No.	
----------	--

B.Com. – II (Semester – IV) (New) Examination, 2015
MONEY AND FINANCIAL SYSTEM

Day and Date : Thursday, 19-11-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentences : 10
- 1) A customer may deposit cash in bank, such deposits are known as _____ deposits.
a) Primary b) Secondary
c) Derivative d) None of these
 - 2) _____ is the secondary function of commercial banks.
a) Accepting deposits b) Advancing loans
c) Credit creation d) Money transfer
 - 3) Society for World Interbank Financial Telecommunication (SWIFT) was established in the year _____
a) 1970 b) 1973 c) 1975 d) 1982
 - 4) Over draft facility is given only on _____ account.
a) Saving b) Current c) Fixed d) None of these
 - 5) ATM means _____
a) Automated Teller Machine
b) Automated Teller Money
c) Automatic Tailar Machine
d) None of these
 - 6) Generally banks pay low rate of interest on _____ deposits.
a) Current b) Saving c) Fixed d) None of these
 - 7) A _____ reveals how the account is being operated.
a) Cheque book b) Pay in slip
c) Pass book d) None of these

- 8) Credit creation increases _____
- a) Supply of money
 - b) Wealth
 - c) National income
 - d) None of these
- 9) The important mode of transferring funds from one place to another through banks is _____
- a) Mail transfer
 - b) Telegraphic transfer
 - c) Demand drafts
 - d) All the above
- 10) Liquidity of a bank implies _____
- a) To create credit
 - b) Capacity to produce cash on demand
 - c) Cash credit
 - d) None of these

2. Answer the following questions : 10
- A) Explain the process of closing bank account.
 - B) Explain the process of credit creation.
3. Write short notes : 10
- A) Net Banking
 - B) ATM Card.
4. Answer **any one** of the following : 10
- A) Explain the need and importance of technology in banking.
 - B) Explain the process of transfer of accounts.
5. Answer **any one** of the following : 10
- A) Explain the functions of commercial banks.
 - B) What is credit card ? Explain the merits and demerits of credit card.

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा :

१०

- १) ग्राहकाने बँकेत ठेवलेली ठेव _____ ठेव म्हणून ओळखली जाते.
अ) प्राथमिक ब) दुय्यम क) निर्मित ड) यापैकी नाही
- २) _____ हे व्यापारी बँकांचे दुय्यम कार्य आहे.
अ) ठेवी स्विकारणे ब) कर्ज देणे
क) पतनिर्मिती ड) पैशाचे स्थानांतर
- ३) विश्वस्तरीय आंतरबँकिंग वित्तीय दूरसंचार संस्थेची स्थापना _____ या वर्षी झाली.
अ) १९७० ब) १९७३ क) १९७५ ड) १९८२
- ४) अधिकर्ष सवलत ही _____ खात्यावर दिली जाते.
अ) बचत ब) चालू क) मुदत ड) यापैकी नाही
- ५) ATM म्हणजे _____
अ) Automated Teller Machine
ब) Automated Teller Money
क) Automatic Tailor Machine
ड) यापैकी नाही
- ६) सामान्यपणे बँका _____ या ठेवींवर कमी व्याज देतात.
अ) चालू ब) बचत क) मुदत ड) यापैकी नाही
- ७) बँक खात्यावरील व्यवहार कसे झालेत हे _____ वरून स्पष्ट होते.
अ) चेक बुक ब) भरणा पावती क) पास बुक ड) यापैकी नाही
- ८) पतपैशाची निर्मिती _____ वाढविते.
अ) पैशाचा पुरवठा ब) संपत्ती क) राष्ट्रीय उत्पन्न ड) यापैकी नाही

९) बँकेमार्फत एका ठिकाणातून दुसऱ्या ठिकाणी निधी पाठवण्याचे महत्त्वाचे साधन म्हणजे

अ) टपाल प्रेषण ब) तार प्रेषण क) मागणी धनाकर्ष ड) वरील सर्व

१०) बँकेची रोखता म्हणजे _____ होय.

अ) पतनिर्मिती ब) मागणीनुसार रोख पैसा देण्याची क्षमता
क) रोख कर्ज ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

१०

- अ) बँक खाते बंद करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
ब) पतानिर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

३. टीपा लिहा :

१०

- अ) नेट बँकिंग
ब) ए.टी.एम्. कार्ड.

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

- अ) बँकिंग क्षेत्रातील तंत्रज्ञानाची गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
ब) बँक खात्याचे स्थानांतर करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

- अ) व्यापारी बँकांची कार्ये स्पष्ट करा.
ब) क्रेडिट कार्ड म्हणजे काय ? क्रेडिट कार्डचे गुण-दोष स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – II (Semester – IV) (Old) Examination, 2015
ENGLISH (Compulsory)
Keeping Pace

Day and Date : Thursday, 29-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the right answer from the alternatives given below : 10
- 1) Raman proved that the sea is blue because molecules of water _____
light in the same way as molecules of air.
a) Stop b) Scatter c) Suspend d) Direct
 - 2) Uncle podger sent _____ to Mr. Goggles to borrow the spirit level.
a) Jim b) Tom c) Maria d) The girl
 - 3) Optics is the science of _____
a) Stars b) Eyes c) Light d) Colour
 - 4) In the fourth stage of life man is compared to a _____ full of strange
oaths and bearded like a pard.
a) Soldier b) Justice c) Pantaloon d) Philosopher
 - 5) In the poem 'Where the mind is without fear', the poet prays that his _____
will rise up and soar high above into a world of freedom.
a) Society b) Country c) Thoughts d) Household
 - 6) The phrase 'dead habit' in the poem 'Where the mind is without fear' means

a) Out dated practices b) Gloomy thoughts
c) Inaction d) Bad message

- 7) _____ helped Infosys to grow at a pace faster than its competitors.
- a) Low employee turnover b) Good infrastructure
c) High turnover d) Global clientele
- 8) The President and the Vice President of the company _____ coming to the meeting.
- a) is b) are c) was d) has been
- 9) The room _____ (clean) before the guest arrived. [Use correct form of verb in passive form]
- a) was cleaned b) is clean c) clean d) was clean
- 10) She has written many stories.
- (Choose the correct passive form of the sentence)
- a) Many stories have been written by her
b) She writes many stories
c) Many stories are written
d) She wrote many stories.

2. Answer **any five** of the following questions in **two** or **three** sentences **each** : **10**

- 1) What were some of the accidents that Uncle Podger has while he is hanging the picture ?
- 2) What was Lord Rayleigh's explanation of the blue colour of the sky ?
- 3) What was Narayan Murthy's special interest when he was in school ?
- 4) Write a short note on the character of C. V. Raman.
- 5) Write a note on the development of Infosys as a global company.
- 6) Describe the attitude of all family members to Uncle Podger's habits.

3. A) Answer **any two** of the following questions in about **fifty** words **each** : **6**

- 1) Explain the different qualities of a free country described in the poem 'Where the mind is without fear'.
- 2) What are the different parts played by man in the drama of life ?
- 3) Why do men and women have exits and entrances in the play of life ?

B) Edit the following paragraphs by making necessary corrections and rewrite the paragraph (**any two**) : **4**

- 1) The University offers many vocational courses network engineering fashion designing, kindergarten training and carpentry these courses are aimed at offering practical training to students.
- 2) Gopal compared the American and Indian education system. He wanted to join the Ph.D course in America. He found that the qualities of American education system, such as freedom of thought analysis and freedom to question made the student confident.
- 3) Machines were made to be mans servant he has grown so dependant on them that they have become his master.

4. Answer **any one** of the following question : **10**

- 1) As the editor of a magazine you have interviewed a well known social worker who has been honoured with the 'Samaj Seva' award. Write the transcript of the interview (questions and responses) to be published in the magazine.
- 2) You have applied for the post of Accounts Officer in a company. Think of the questions that could be asked to you by the interviewer along with your responses. Write the transcript of the interview.

5. Draft the transcript of the meeting of members of the 'college students' council which has been called to plan the farewell party for final year students. Include the chairman's opening remarks, purpose of the meeting, opinions, comments etc given by members, in your transcript. **10**

Seat No.	
----------	--

**B.Com. (Semester – IV) (Old) Examination, 2015
BUSINESS ECONOMICS**

Day and Date : Friday, 30-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Objective type question :

Answer the following questions by choosing correct alternative given below. **10**

- 1) Innovation theory of business cycle is related with _____
 - a) R. G. Hawtrey
 - b) J. B. Say
 - c) Schumpeter
 - d) Hayek
- 2) _____ advocated the principle of maximum social advantage of public finance.
 - a) Marshall
 - b) Keynes
 - c) Dr. Dalton
 - d) Ricardo
- 3) The concept of shifting of tax is related to the _____
 - a) Property tax
 - b) Gift tax
 - c) Income tax
 - d) Tax on goods and services
- 4) _____ is a indirect tax.
 - a) Income tax
 - b) VAT
 - c) Wealth tax
 - d) Capital gain tax
- 5) _____ budget was one in which expenditure was equal current revenue receipts.
 - a) Deficit
 - b) Zero
 - c) Balance
 - d) Surplus
- 6) The terms of trade unfavourable for _____ countries.
 - a) Small
 - b) Big
 - c) Developed
 - d) Underdeveloped

- 7) _____ propounded the general equilibrium theory of international trade.
 a) Marshall b) Dalton c) Ricardo d) Ohalin
- 8) _____ refers to the difference in value of import and exports of visible and invisible commodities and services.
 a) Balance of trade
 b) Balance of payments
 c) Favourable trade
 d) Unfavourable trade
- 9) The public finance deals with the income and _____ of public authority.
 a) Profit b) Debt
 c) Expenditure d) Tax
- 10) Rate of exchange is only a price of one currency quoted in terms of another _____
 a) Services b) Market
 c) Goods d) Currency

- 2. Answer the following questions briefly.
 - A) Causes of disequilibrium in balance of payments. 5
 - B) State the importance of VAT. 5
- 3. Write short notes.
 - A) Disadvantages of international trade. 5
 - B) Merits of direct tax. 5
- 4. Answer **any one** question of the following. 10
 - i) Explain the Schumpeter’s theory of business cycle.
 - ii) Explain the purchasing power parity theory.
- 5. Answer **any one** question of the following : 10
 - i) What is international trade ? Explain the advantages of international trade.
 - ii) Explain the remedies of correcting disequilibrium in balance of payments.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून पुढील प्रश्नाची उत्तरे द्या.

१०

१) व्यावसायचक्राचा नवप्रवर्तन सिद्धांत _____ यांचेशी संबंधीत आहे.

अ) आर. जी. हॉट्टे

ब) जे. बी. से

क) शुंपीटर

ड) हायेक

२) सार्वजनिक आयव्यया संबंधीचे महत्तम सामाजिक लाभाचे तत्त्व _____ यांनी मांडले.

अ) मार्शल

ब) केन्स

क) डॉ. डाल्टन

ड) रिकार्डो

३) कर संक्रमणाची संकल्पना _____ सी संबंधीत आहे.

अ) मालमत्ता कर

ब) देणगी कर

क) उत्पन्नकर

ड) वस्तू व सेवावरील कर

४) _____ हा अप्रत्यक्ष कर आहे.

अ) आयकर

ब) व्हॅट

क) संपत्तीकर

ड) भांडवली लाभकर

५) _____ अंदाजपत्रकात खर्च हा चालू उत्पन्नाबरोबर असतो.

अ) तुटीच्या

ब) शून्य

क) समतलीत

ड) शिलकी

६) _____ देशांना व्यापारशर्ती या प्रतिकूल असतात.

अ) लहान

ब) मोठ्या

क) विकसीत

ड) अविकसीत

७) _____ यांनी आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा सर्वसाधारण समतोल सिद्धांत विकसीत केला.

अ) मार्शल

ब) डाल्टन

क) रिकार्डो

ड) ओव्हलिन

८) दृश्य आणि अदृश्य वस्तू व सेवांच्या आयात-निर्यातीचे मूल्य ज्यामध्ये दर्शविले जाते असा ताळेबंद म्हणजे _____ होय.

अ) व्यापारतोल

ब) व्यवहारतोल

क) अनुकूल व्यापार

ड) प्रतिकूल व्यापार

- ९) सार्वजनिक आय-व्यय हा सार्वजनिक सत्तेचे उत्पन्न व _____ याच्याशी संबंधीत आहे.
 अ) नफा ब) कर्ज क) खर्च ड) कर
- १०) विनिमय दर म्हणजे एका चलनाची दुसऱ्या _____ मध्ये व्यक्त केलेली किंमत होय.
 अ) सेवा ब) बाजार क) वस्तू ड) चलन
२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या.
 अ) व्यवहार तोलाच्या असमतोलाची कारणे. ५
 ब) व्हॅटचे महत्त्व स्पष्ट करा. ५
३. टीपा लिहा :
 अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे तोटे. ५
 ब) प्रत्यक्ष कराचे गुण. ५
४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर द्या. १०
 १) शुंपीटरचा व्यावसाय चक्राचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
 २) खरेदीशक्ती समता सिद्धांत स्पष्ट करा.
५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर द्या. १०
 १) आंतरराष्ट्रीय व्यापार म्हणजे काय ? आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे फायदे सांगा.
 २) व्यवहारतोलातील असमतोल दूर करण्याचे उपाय स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

**B.Com. – II (Semester – IV) (Old) Examination, 2015
CORPORATE ACCOUNTING**

Day and Date : Saturday, 31-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Total Marks : 50

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**
iii) **Use of calculator is allowed.**

1. Choose the correct alternative from the followings : **10**
- 1) Increase in working capital is shown under _____ in funds flow statement.
 - a) Sources of fund
 - b) Application of fund
 - c) Adjusted P&L A/c
 - d) Balance sheet
 - 2) Intrinsic value method is also known as _____.
 - a) Market value method
 - b) Yield method
 - c) Net assets method
 - d) Fair value method
 - 3) A person appointed for liquidation of a company is called as _____.
 - a) Share holder
 - b) Liquidator
 - c) Director
 - d) Debtors
 - 4) Preference share holders rank for payment before payment of _____.
 - a) Debenture holders
 - b) Preferential creditors
 - c) Unsecured creditors
 - d) Equity share holders
 - 5) Unless otherwise stated debentures are presumed to be _____.
 - a) Current liability
 - b) Secured liability
 - c) Unsecured liability
 - d) Preferential liability
 - 6) Current assets – _____ = working capital.
 - a) Capital
 - b) Investment
 - c) All liabilities
 - d) Current liabilities
 - 7) Debenture is a type of _____ capital.
 - a) Borrowed
 - b) Owned
 - c) Equity
 - d) Preference

- 8) In case of preference shares, rate of dividend is _____
- a) Increasing
b) Decreasing
c) Fixed
d) Not fixed
- 9) Issue of shares is _____ of fund.
- a) Profit
b) Loss
c) Application
d) Source
- 10) When the term fund is taken as cash, the statement is called as _____
- a) Cash flow statement
b) Funds flow statement
c) Adjusted profit and loss A/c
d) Balance sheet

2. Write short notes (**any two**) : **10**

- a) Liquidators remuneration
b) Cash flow statement
c) Necessity of valuation of shares.

3. a) From the following information prepare Sinking Fund A/c for first two years :
A Ltd. issued on 1st April 2005, Rs, 2,00,000, 8% debentures repayable at the end of ten years. The sinking fund was created by transferring Rs. 20,000 per year and it was invested in 7%. Government securities. Accounts are closed on 31st March each year. **5**

b) Following information pertains to X Ltd. :

10,000 12% preference shares of Rs. 10 each	1,00,000
25,000 equity shares of Rs. 10 each	2,50,000
Average annual profit before tax	2,00,000
Income tax	30%
Transfer to reserve	20%
Normal rate of return in similar business	25%

Mr. Ram holds 200 equity shares of the company. He has requested you to value his share holding on the basis of above information. **5**

4. From the following information prepare a statement showing sources and application of funds for the year ended 31st December, 2014 :

Balance Sheets as on 31st Dec.

Liabilities	2013	2014	Assets	2013	2014
	Rs.	Rs.		Rs.	Rs.
Share capital	4,50,000	4,50,000	Fixed assets	4,00,000	3,20,000
G. Reserve	3,00,000	3,10,000	Investment	50,000	60,000
Profit and loss A/c	56,000	68,000	(non current)		
Creditors	1,68,000	1,34,000	Inventories	2,40,000	2,10,000
Provision for tax	75,000	10,000	Debtors	2,10,000	4,55,000
Mortgage loan	–	2,70,000	Bank	1,49,000	1,97,000
	10,49,000	12,42,000		10,49,000	12,42,000

Additional information :

- i) Investment costing Rs. 8,000 were sold during the year 2014 for Rs. 8,500
- ii) Provision for taxation made during the year was Rs. 9,000
- iii) During the year part of fixed assets having book value of Rs. 10,000 was sold for Rs. 12,000. The profit was included in profit and loss A/c
- iv) Dividend paid during the year amounted to Rs. 40,000. **10**

OR

XYZ Ltd. issued on 1st April, 2003 Rs. 2,00,000, 6% debentures at 5% discount and repayable at the end of 5th year at a premium of 4%. The sinking fund was created by transferring Rs. 40,000 per year from profit and it was invested in 10%. Government securities. Accounts are closed on 31st March.

You are require to prepare sinking fund A/c and sinking fund investment A/c for first three years. **10**

5. Calculate the fair value of equity shares of Hindustan Ltd. as the basis of following Balance sheet and information :

Balance sheet			
Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share capital		Sundry assets	9,80,000
2000, 15% preference shares		Preliminary expenses	20,000
of Rs. 100 each	2,00,000		
5000 equity shares of			
Rs. 100 each	5,00,000		
Reserve and surplus	1,50,000		
12% debentures	1,00,000		
Current liabilities	50,000		
	10,00,000		10,00,000

Additional information :

- i) Normal rate of return is 20%
- ii) Average profit of the company before tax is Rs. 3,00,000
- iii) The rate of tax is 30%
- iv) Transfer to reserve is Rs. 25,000 per year.

10

OR

The following particulars relate to Hero Ltd. which has gone into voluntary liquidation.

The assets realised as follows :

Property rs. 60,000, Plant Rs. 40,000, Patents Rs. 7,000, Investment Rs. 10,000, Debtors Rs. 13,000.

The liabilities were as follows :

Preferential creditors Rs. 14,000, unsecured creditors Rs. 2,00,000, debentures Rs. 20,000

The cash and bank balance amounted to Rs. 2,000

The expenses of liquidation amounted to Rs. 1,000

The liquidators remuneration was agreed at 3% on the assets realised and 2% on amount paid to unsecured creditors.

Prepare liquidators final statement of accounts.

10

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – II (Semester – IV) Examination, 2015
FUNDAMENTALS OF ENTREPRENEURSHIP (Old)**

Day and Date: Tuesday, 17-11-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from given below : **10**
- 1) District Industrial Center functions under the control of
 - a) General Manager
 - b) Director
 - c) Secretary
 - d) None of these
 - 2) For formation of large capital _____ business form is suitable.
 - a) Partnership
 - b) Sole trader
 - c) Hindu undivided family business
 - d) Joint stock company
 - 3) Prime Minister Employment Generation Programme is declared on
 - a) 15th August 1993
 - b) 2nd October 1993
 - c) 26th January 1993
 - d) None of these
 - 4) The type of Bank Account for new business venture is
 - a) Saving Account
 - b) Current Account
 - c) Fixed Deposit Account
 - d) All of these
 - 5) The factors considers for location of the Industry
 - a) Labour
 - b) Raw material
 - c) Transportation
 - d) All of these
 - 6) Small industries gets the _____ year for holiday in free trade zone.
 - a) 5 years
 - b) 2 years
 - c) 4 years
 - d) 3 years

- 7) Miss Ekta Kapoor deals with _____ industry.
- a) Fast food
 - b) Advertisement and Publicity
 - c) Shipping
 - d) Entertainment
- 8) Founder of Reliance industries
- a) Mukesh Ambani
 - b) Anil Ambani
 - c) Dhirubhai Ambani
 - d) All of these
- 9) Rural industrialisation is main purpose of _____ industries.
- a) M.I.D.C.
 - b) District Employment Office
 - c) Insurance Company
 - d) None of these
- 10) Memorandum of Association is required for registering
- a) Sole trader
 - b) HUF
 - c) Joint Stock Company
 - d) None of these

2. Write short note : 10
- 1) Incentives given to small scale units.
 - 2) MIDC.
3. Write answers in brief : 10
- 1) Women entrepreneurship in India.
 - 2) Registration procedure of Joint Stock Company.
4. Answer **any one** : 10
- 1) Write success story of Mr. Azim Premji.
 - 2) Discuss in details problems of women entrepreneurs.
5. Answer **any one** : 10
- 1) Which factors should be consider while selecting the business location ?
 - 2) Explain in detail the functions of DIC.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) जिल्हा उद्योग केंद्राचा कारभार _____ यांच्या नियंत्रणाखाली चालतो.
अ) महाव्यवस्थापक ब) संचालक क) सचिव ड) यापैकी नाही
- २) मोठ्या प्रमाणावर भांडवल कसे करण्यासाठी _____ व्यवसाय प्रकार उद्योगी आहे.
अ) भागीदारी संस्था ब) एकल व्यापारी
क) हिंदू एकत्र कुटुंब व्यवसाय ड) संयुक्त भांडवली संस्था
- ३) पंतप्रधान रोजगार निर्मिती कार्यक्रमाची घोषणा _____ रोजी करण्यात आली.
अ) १५ ऑगस्ट १९९३ ब) २ ऑक्टोबर १९९३
क) २६ जानेवारी १९९३ ड) कोणतेही नाही
- ४) नव्या व्यवसायासाठी बँकेत _____ प्रकारचे खाते उघडावे लागते.
अ) बचत खाते ब) चालू खाते क) मुदत ठेव खाते ड) वरील सर्व
- ५) व्यवसायाची जागा निवडताना _____ घटक विचारात घ्यावेत.
अ) कामगार ब) कच्चा माल क) वाहतुक ड) वरील सर्व
- ६) मुक्त व्यापार क्षेत्रामध्ये लघुउद्योगीना _____ वर्षासाठी करसवलत मिलते.
अ) ५ वर्षे ब) २ वर्षे क) ४ वर्षे ड) ३ वर्षे
- ७) कु. एकता कपूर ह्या _____ उद्योगाशी संबंधीत आहेत.
अ) फास्ट फुड ब) जाहीरात व प्रसिद्धी
क) जहाज बांधणी ड) मनोरंजन
- ८) रिलायन्स उद्योग समूहाची सुरवात _____ यांनी केली.
अ) मुकेश अंबानी ब) अनिल अंबानी क) धिरूभाई अंबानी ड) वरील सर्व

९) ग्रामीण औद्योगिकीकरण हे _____ संस्थेचे प्रमुख उद्दिष्टे आहे.

अ) एम.आय.डी.सी.

ब) जिल्हा उद्योग केंद्र

क) विमा महामंडल

ड) यापैकी नाही

१०) _____ संस्थेची नोंदणी करण्यासाठी घटनापत्रक सादर करावेच लागते.

अ) एकल व्यापारी

ब) हिंदू एकत्र कुटुंब व्यवसाय

क) संयुक्त भांडवली संस्था

ड) यापैकी नाही

२. टिपा लिहा :

१०

१) लघुउद्योगांना दिली जाणारी प्रोत्साहनपर महत.

२) संयुक्त भांडवली संस्थेची नोंदणी पद्धत.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

१) भारतीय महीला उद्योजकता.

२) संयुक्त भांडवली संस्थेची नोंदणी पद्धत.

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

१) श्री. अझीम प्रेमजी यांची यशोगाथा लिहा.

२) महीला उद्योजकांच्या विविध समस्या स्पष्ट करा.

५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

१) व्यवसायाची जागा निवडताना तुम्ही कोणत्या गोष्टी विचारात घ्याल.

२) जिल्हा उद्योग केंद्राची कार्ये सविस्तर लिहा.

Seat No.	
----------	--

B.Com. – II (Semester – IV) (Old) Examination, 2015
BUSINESS STATISTICS

Day and Date : Wednesday, 18-11-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Each question carries equal marks.**
3) **Figures to the right indicate full marks.**
4) **Use of soundless calculators is allowed.**
5) **Graph papers will be supplied on request.**

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given for **each** question : **10**

I) Probability of any event always lies in between

- a) -1 to $+1$ b) 0 to $+1$ c) -1 to 1 d) none of these

II) Probability of getting a black card, when a card is drawn from a pack of cards is

- a) $\frac{1}{13}$ b) $\frac{1}{2}$ c) $\frac{4}{13}$ d) none of these

III) ${}^{10}C_8 = ?$

- a) 40 b) 45 c) 50 d) none of these

IV) Variance of a binomial distribution is given by

- a) np b) nq c) npq d) none of these

V) For a normal distribution $Q_3 - Q_1 = ?$

- a) $\frac{2}{3}\sigma$ b) $\frac{4}{3}\sigma$ c) $\frac{4}{5}\sigma$ d) none of these

VI) Control chart contains how many horizontal lines ?

- a) 4 b) 3 c) 5 d) none of these

VII) In Laspreye's price index number, what is used as a weight ?

- a) Price in base year b) Quantity in a base year
c) Quantity in a current year d) None of these

VIII) Fisher’s price index number is _____ of product of Laspreye’s price index number and Paachels price index number.

- a) Square
- b) Square root
- c) Cube root
- d) None of these

IX) More demand for umbrella in a rainy season is due to

- a) Secular trend
- b) Seasonal variation
- c) Irregular variation
- d) None of these

X) Variations due to unpredictable causes such as wars earthquakes etc. are called as _____

- a) Secular trend
- b) Seasonal variation
- c) Irregular variation
- d) None of these

- 2. A) State various components, with explanation of each of these of a time series. **5**
- B) Find the parameters of binomial distribution whose mean is 16 and variance is 4. **5**

3. A) State the addition and multiplication laws of probability. **5**

B) For the data given below :

Sheet no.	:	1	2	3	4	5	6	7	8
No. of defects	:	8	9	5	8	5	9	9	11
		9	10	11	12	13	14	15	
		8	7	6	4	7	6	14	

Construct C-chart and comment on it. **5**

4. Attempt **any one** of the following : **10**

- A) State various properties of Normal distribution.
- B) Compute Laspreye’s, Paache’s, Fisher’s price index numbers from the data given below :

Commodity	Base year		Current year	
	Price	Quantity	Price	Quantity
A	5	50	8	60
B	6	40	10	30
C	4	25	5	30
D	12	20	10	25

5. Attempt **any one** of the following :

10

A) Find out the trend in the following time series by assuming 3-yearly cycle :

Year	:	1971	72	73	74	75	76	77	78	79	80
Values	:	20	24	22	25	28	30	33	30	36	37

B) The following data give readings for 10 samples each of size 5 in the production of certain component.

Sample no.	:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Mean \bar{X}	:	383	508	505	582	557	337	514	614	707	753
Range R	:	95	128	100	91	68	65	148	28	37	80

Draw the control chart for \bar{X} and R from the above data. Given for $n = 5$, $A_2 = 0.58$, $D_3 = 0$, $D_4 = 2.11$.

SLR-Y – 60

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – II (Semester – IV) Examination, 2015
MONEY AND FINANCIAL SYSTEM (Old)**

Day and Date : Thursday, 19-11-2015

Max. Marks : 50

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

Objective type question.

10

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentence.

1) Overdraft facility is given on

a) Saving Account	b) Current Account
c) Fixed Deposits	d) Recurring Deposit Account

2) _____ by a bank is primary function.

a) safe deposit vaults	b) traveller's cheque
c) issue of credit card	d) accepting deposit

3) For withdrawing cash from saving or current account _____ is used.

a) Pass book	b) Cheque or withdrawal slip
c) Only cheque	d) None of the above

4) Commercial banks creates _____ money.

a) legal	b) black	c) white	d) credit

5) _____ is/are the main principle of commercial bank.

a) security	b) profitability
c) liquidity	d) all of the above

P.T.O.

- 6) Demand draft is always
a) bearer b) crossed c) clear d) none of above
- 7) _____ system is depend on computer system.
a) core banking b) traditional banking operating
c) lending system d) none of the above
- 8) No frills account is used for
a) non resident Indian citizen b) bank employee
c) agricultural labour d) all of the above
- 9) SWIFT initially registered at
a) London b) Brussels c) New York d) Mumbai
- 10) A customer of a bank is one who
a) has account with banks
b) frequently visits the banks
c) has transactions with banks
d) none of these
2. Answer the following questions : 10
a) Time deposit.
b) Procedure for opening bank account.
3. Write short notes : 10
a) Demand draft.
b) Credit card.
4. Answer **any one** : 10
a) State the types of account holder.
b) Role of commercial banks in economic development.
5. Answer **any one** : 10
a) Explain the procedure and limitation of credit creation.
b) Explain the profitability, safety and liquidity banking principles and balancing of profitability and liquidity.

- 8) मुललाभा रहित खाते हे _____ यांच्यासाठी वापरले जाते.
 अ) अनिवासी भारतीय ब) बँक कर्मचारी
 क) शेत मजूर ड) वरील सर्व
- 9) 'स्विफ्ट' ही संस्था _____ येथे नोंदणी आहे.
 अ) लंडन ब) ब्रुसेल्स क) न्यूयार्क ड) मुंबई
- 10) बँकेचा ग्राहक तोच असतो ज्याचे _____.
 अ) बँकेत खाते असते ब) बँकेत वारंवार भेटी देतो
 क) ज्याचे बँकेशी व्यवहार होतात ड) यापैकी नाही
2. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या : 10
 अ) मुदत बंद ठेवी
 ब) बँकेत खाते उघडण्याची प्रक्रिया
3. टीपा लिहा : 10
 अ) डिमांड ड्राफ्ट ब) क्रेडिट कार्ड
4. खालीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा. 10
 अ) खाते दाराचे प्रकार सांगा.
 ब) आर्थिक विकासातील व्यापारी बँकांची भूमिका स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा. 10
 अ) पतचल निर्मितीची प्रक्रिया सांगून तिच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
 ब) लाभता, सुरक्षिता आणि रोखता या बँकेच्या तत्वांची चर्चा करा. आणि लाभता व रोखता या तत्वात बँका कसा समन्वय साधतात स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. III (Semester – V) Examination, 2015
BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK (New)

Day and Date : Tuesday, 20-10-2015

Total Marks : 50

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to right indicate full marks of questions.**

1. Choose the correct alternative from given alternative : 10
- 1) Set of rules governing human behaviour is known as
 - A) Agreement
 - B) Law
 - C) Contract
 - D) None of these
 - 2) Indian Contract Act was passed in the year
 - A) 1972
 - B) 1930
 - C) 1872
 - D) 2005
 - 3) Agreement without consideration is
 - A) Valid
 - B) Unlawful
 - C) Void
 - D) Voidable
 - 4) Due to coercion contract become
 - A) Void
 - B) Voidable
 - C) Valid
 - D) Unlawful
 - 5) Stipulation essential to main purpose of contract of sale of goods is known as
 - A) Warranty
 - B) Guarantee
 - C) Condition
 - D) Primary
 - 6) Unpaid seller has right against
 - A) Buyer
 - B) Goods
 - C) Buyer and Goods
 - D) None of these

- 7) Sale of Goods Act is applicable to
- A) Immovable Property only
 - B) Movable Property only
 - C) Both Immovable and Movable property
 - D) None of these
- 8) The Right to Information Act was passed in the year
- A) 1956
 - B) 2003
 - C) 2005
 - D) 1872
- 9) Chief Information Commissioner of State Information Commission is appointed by
- A) Chief Minister
 - B) Prime Minister
 - C) President
 - D) Governor
- 10) Minor's agreement is
- A) Void
 - B) Valid
 - C) Unlawful
 - D) Voidable

2. Write short notes : **10**

- A) Sources of Business Law.
- B) Coercion.

3. Write short notes : **10**

- A) Procedure of getting information.
- B) Essentials of contract of sale of goods.

4. Define contract. What are the essentials of a valid contract ? **10**

OR

Who is unpaid seller ? Explain his rights.

5. Explain powers and functions of Central Information Commission. **10**

OR

Discuss various modes in which contract is discharged.

9) राज्य माहिती आयोगाच्या मुख्य माहिती आयुक्ताची नियुक्ती _____ द्वारे होते.

अ) मुख्य मंत्री ब) प्रधान मंत्री क) राष्ट्रपती ड) राज्यपाल

10) अज्ञान व्यक्तित्ते ठराव _____ असतात.

अ) व्यर्थ ब) वैध क) बेकायदेशीर ड) वर्जनीय

2. थोडक्यात टिपा लिहा :

10

अ) व्यावसायिक कायद्याचे स्रोत.

ब) बलप्रयोग.

3. थोडक्यात टिपा लिहा :

10

अ) माहिती मिळविण्याची कार्य पद्धती.

ब) मालविक्रिच्या करारासाठी आवश्यक घटक.

4. कराराची व्याख्या द्या. कायदेशीर वैध करारासाठी आवश्यक घटक कोणते ते स्पष्ट करा ?

10

किंवा

अदत्त विक्रेता म्हणजे काय ? त्याचे हक्क स्पष्ट करा.

5. केंद्रिय माहिती आयोगाचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

10

किंवा

करार समाप्तीच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

7) Parallel economy is concerned with the _____

- a) Black Money
- b) Credit Money
- c) Legal Tender Money
- d) Foreign Money

8) India has adopted LPG in the year _____

- a) 1991
- b) 1981
- c) 1990
- d) 1985

9) Thomas Malthus is famous for his _____

- a) Theory of Population
- b) Theory of Rent
- c) Theory of Development
- d) None of these

10) _____ poverty is the result of unequal distribution of national income and wealth.

- a) Absolute
- b) Relative
- c) Comparative
- d) None of these

2. Write short notes : 10

- a) Principles of Business Economics
- b) Types of unemployment.

3. Write short notes : 10

- a) Impact of globalization on Indian economy.
- b) Major ideas in the Adam Smith's Theory of Economic Growth and Development.

4. Answer **any one** : 10

- a) Critically explain a neo-classical theory of Economic Growth and Development by Harrod-Domar.
- b) Define the term 'Privatization' and explain the methods of privatization.

5. Answer **any one** : 10

- a) What are the causes of industrial sickness ? Discuss about the measures taken by the government to reduce the problem of industrial sickness.
- b) Critically explain the Rostow's theory of Economic Growth and Development.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न.

१. योग्य पर्यायांची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

१०

१) व्यावसायिक अर्थशास्त्राचा संबंध प्रामुख्याने _____ मिळविणाऱ्या संस्थाशी आहे.

अ) उत्पन्न ब) नफा क) बचत ड) गुंतवणूक

२) डब्लू. डब्लू. रोस्टो यांच्या मते भारत _____ या वर्षापासून उड्डाणावस्थेत आहे.

अ) १९५२ ब) १९४२ क) १९६२ ड) १९४०

३) हॅरॉड-डोमर यांनी आपल्या सिद्धान्तात _____ ला आर्थिक विकासाच्या/वृद्धीच्या प्रक्रियेत जास्त महत्त्व दिले आहे.

अ) उत्पादन ब) गुंतवणूक क) विभाजन ड) उपभोग

४) उत्पन्नातील विषमता _____ वक्राने मोजली जाते.

अ) मागणी ब) पुरवठा क) लॉरेन्ज ड) यापैकी नाही

५) _____ यांनी भारतातील प्रादेशिक विषमतेबद्दल विस्तृत विश्लेषण केले आहे.

अ) अँडम स्मिथ ब) माल्थस

क) डॉ. एन. जे. कुरियन ड) रिकार्डो

६) रिकार्डोच्या आर्थिक विकास व वाढीच्या सिद्धान्तानुसार वेतन आणि नफा यांच्यातील संबंध _____ असतो.

अ) धनात्मक ब) ऋणात्मक क) तटस्थ ड) स्थिर

७) समान्तर अर्थव्यवस्था ही _____ शी संबंधित आहे.

अ) काळा पैसा ब) पत पैसा क) विधीग्राह्य पैसा ड) विदेशी पैसा

८) भारताने एल.पी.जी. धोरणाचा स्वीकार सन् _____ मध्ये केला आहे.

अ) १९९१ ब) १९८१ क) १९९० ड) १९८५

९) थॉमस माल्थस हा त्याच्या _____ सिद्धान्ताबाबत प्रसिद्ध आहे.

अ) लोकसंख्या ब) खंड क) विकास ड) यापैकी नाही

१०) _____ दारिद्र्य हे राष्ट्रीय उत्पन्न आणि संपत्ती यांच्यातील विषमतेचा परिणाम आहे.

अ) निरपेक्ष ब) सापेक्ष क) तुलनात्मक ड) यापैकी नाही

२. टीपा लिहा : १०
अ) व्यावसायिक अर्थशास्त्राची तत्त्वे
ब) बेकारीचे प्रकार.
३. टीपा लिहा : १०
अ) जागतिकीकरणाचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील परिणाम.
ब) अॅडम स्मिथच्या आर्थिक विकास व वाढीच्या सिद्धान्तातील प्रमुख विचार/कल्पना.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा : १०
अ) हॅरॉड-डोमर यांच्या नवसनातन आर्थिक विकास व वाढीच्या सिद्धान्ताचे टीकात्मक परीक्षण करा.
ब) 'खाजगीकरण' या शब्दाची व्याख्या देऊन खाजगीकरणासाठी/अंमलबजावणीसाठी वापरलेल्या पद्धती स्पष्ट करा.
५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा : १०
अ) औद्योगिक आजारपणाची कारणे सांगून ही समस्या दूर करण्यासाठी सरकारने अवलंबलेल्या उपायांची चर्चा करा.
ब) रोस्टोच्या आर्थिक वाढ व विकासाच्या सिद्धान्ताचे टीकात्मक परीक्षण करा.
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. III (Semester – V) (New) Examination, 2015
CO-OPERATIVE DEVELOPMENT

Day and Date : Friday, 23-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative. 10
- 1) All functions regarding agricultural sector are implemented in _____ co-operative society.
a) Service b) Labour c) Housing d) Processing
 - 2) Co-operative marketing societies are established by the _____
a) Trader b) Consumer c) Farmer d) Government
 - 3) _____ gives crop loan to the farmers.
a) PACS b) DCC c) LD B's d) NABARD
 - 4) _____ bank is leader of State Co-operative Movement.
a) District Central Co-operative b) State Co-operative
c) NABARD d) State Bank of India
 - 5) The World Co-operative Movement started in the year _____
a) 1844 b) 1904 c) 1948 d) 1960
 - 6) National Federation of Industrial Co-operatives established in the year _____
a) 1904 b) 1912 c) 1966 d) 1972
 - 7) The structure of Indian Co-operative Marketing is of _____ nature.
a) two tire b) federal c) branch d) unit
 - 8) _____ is the owner of co-operative society.
a) Director b) Member c) Chairman d) Government

- 9) National Co-operative Consumers Federation is situated at _____
 a) Delhi b) Mumbai c) Kolcutta d) Nagpur
- 10) _____ Committee was formed by NABARD for recommendations in respect of PACS.
 a) A.D. Gorwala b) Baidyanathan
 c) D.G. Karve d) Mahajan
2. Write short notes :
 A) Features of Co-operation. 5
 B) Kinds of Co-operative farming. 5
3. Write short answers :
 A) Explain the problems of Dairy co-operatives. 5
 B) Explain the merits of service co-operative societies. 5
4. Answer **any one** of the following : 10
 A) Explain the problems of District Central Co-operative Bank.
 B) Discuss on the functions of industrial Co-operative Societies.
5. Answer **any one** of the following. 10
 A) Discuss on the problems and remedies of co-operative processing societies.
 B) Discuss on the principles of the co-operation.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा. १०
- १) _____ सहकारी संस्थेत कृषिविषयक सर्व कार्य चालतात.
 अ) सेवा ब) श्रमीक/मजूर
 क) गृहनिर्माण ड) प्रक्रिय

- २) सहकारी खरेदी विक्री संस्थाची स्थापना _____ कडून केली जाते.
अ) व्यापारी ब) ग्राहक क) शेतकरी ड) शासन/सरकार
- ३) _____ संस्था शेतकऱ्यांना पीक कर्ज देते.
अ) पी.ए.सि.एस्. ब) डी.सी.सी. क) एल्.डी.बी.एस् ड) नाबॉर्ड
- ४) राज्यात सहकारी चळवळीचे नेतृत्व _____ बँक करते.
अ) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी ब) राज्य सहकारी
क) नाबॉर्ड ड) स्टेट बँक ऑफ इंडिया
- ५) जागतिक सहकारी चळवळीची सुरुवात _____ यावर्षी झाली.
अ) १८४४ ब) १९०४ क) १९४८ ड) १९६०
- ६) राष्ट्रीय औद्योगिक सहकारी संस्थेची स्थापना _____ यावर्षी झाली.
अ) १९०४ ब) १९१२ क) १९६६ ड) १९७२
- ७) भारतातील सहकारी विपणन संस्थाची रचना _____ स्वरूपाची आहे.
अ) द्विस्तरीय ब) संघीय क) शाखीय ड) एकावयवी
- ८) _____ हा सहकारी संस्थेचा मालक असतो.
अ) संचालक ब) सभासद क) चेअरमन ड) सरकार/शासन
- ९) राष्ट्रीय ग्राहक संघाचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.
अ) दिल्ली ब) मुंबई क) कोलकत्ता ड) नागपूर
- १०) पी.ए.सि.एस्. च्या संदर्भात शिफारशी करणेसाठी नाबॉर्डने _____ समिती स्थापन केली.
अ) ए.डी. गोरवाला ब) बैद्यनाथन्
क) डी.जी.कर्वे ड) महाजन

२. टीपा लिहा.

अ) सहकाराची वैशिष्ट्ये.

५

ब) सहकारी शेतीचे प्रकार.

५

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा.
- अ) सहकारी दुग्ध संस्थाच्या समस्या स्पष्ट करा. ५
- ब) सेवा सहकारी संस्थाचे गुण स्पष्ट करा. ५
४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकाच्या समस्या स्पष्ट करा.
- ब) औद्योगिक सहकारी संस्थाची कार्ये स्पष्ट करा.
५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) सहकारी प्रक्रिया संस्थाची समस्या आणि उपायावरती चर्चा करा.
- ब) सहकाराच्या तत्वांची चर्चा करा.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) (New) Examination, 2015
MODERN MANAGEMENT PRACTICES**

Day and Date : Monday, 26-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from the given alternatives : **10**
- 1) _____ has developed and analysed the concept of knowledge management at first time.
 - a) Hubert Saint
 - b) Prof. Ikujiro
 - c) Prof. Davenport
 - d) None of the above
 - 2) Natural environment is a factor of _____
 - a) Internal Environment
 - b) Micro Environment
 - c) Macro Environment
 - d) None of the above
 - 3) _____ are the main elements of human capital.
 - a) Knowledge
 - b) Skills
 - c) Creativity
 - d) All of the above
 - 4) For analysing internal and external environment of an business organization, uses the techniques of _____
 - a) Bench marking
 - b) SWOT technique
 - c) Cost leadership
 - d) None of the above
 - 5) The managers, who have a strong belief about the management practices of their home country than the other countries are known as _____
 - a) Ethnocentric managers
 - b) Polycentric managers
 - c) Geocentric managers
 - d) None of the above
 - 6) World Trade Organization is established in the year _____
 - a) 1948
 - b) 1986
 - c) 1995
 - d) 2005

- 7) The concept of Bench marking is developed by _____
 - a) F. W. Taylor
 - b) Henry Fayol
 - c) C. K. Prahlad
 - d) Dr. Robert Comp
- 8) Human Resource Management is a _____ process.
 - a) Traditional
 - b) Dynamic
 - c) Economical
 - d) None of the above
- 9) Due to _____ strategy, protection receives from new competitors.
 - a) Status Quo Strategy
 - b) Differentiation strategy
 - c) Cost leadership strategy
 - d) None of the above
- 10) _____ are the methods of organizational environment analysis.
 - a) Quest Technique
 - b) SWOT technique
 - c) Statistical technique
 - d) All of the above

2. Write short notes : **10**

- a) Types of Benchmarking
- b) Features of Globalization.

3. Write short answers : **10**

- a) Explain the importance of Human Resource Management.
- b) Explain the advantages and disadvantages of Focused Strategy.

4. Define the concept of strategic management. Explain the process of strategic management. **10**

OR

Define the term 'Quality of Work Life'. Explain the scope of Quality of Work Life.

5. Explain the role of Multinational Enterprises. **10**

OR

Define Human Capital. Explain the elements of Human Capital.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा : 10
- 1) _____ यांनी सर्वप्रथम ज्ञान व्यवस्थापन संकल्पना विकसित करून विश्लेषण केले.
अ) ह्युबर्ट सेंट ब) प्रा. इकुजीरो
क) प्रा. डवेनपोर्ट ड) वरीलपैकी नाही
 - 2) नैसर्गिक पर्यावरण हा _____ या पर्यावरणाचा घटक आहे.
अ) अंतर्गत पर्यावरण ब) सूक्ष्म पर्यावरण क) स्थूल पर्यावरण ड) वरीलपैकी नाही
 - 3) मानवी भांडवलाचे मुख्य घटक हे _____ आहेत.
अ) ज्ञान ब) कौशल्ये क) क्रियाशिलता ड) वरील सर्व
 - 4) अंतर्गत व बाह्य पर्यावरणाचे विश्लेषण करण्यासाठी व्यवसाय संघटना _____ या तंत्राचा उपयोग करते.
अ) बेंचमार्किंग ब) स्वॉट तंत्र क) खर्च नेतृत्व ड) वरीलपैकी नाही
 - 5) ज्या व्यवस्थापकांचा विश्वास दुसऱ्या देशाच्या व्यवस्थापन पद्धतीपेक्षा आपल्याच देशाच्या व्यवस्थापन पद्धतीवर असतो. त्यास _____ म्हणून ओळखले जाते.
अ) इथनोसेंट्रीक व्यवस्थापक ब) पॉलीसेंट्रीक व्यवस्थापक
क) जीओसेंट्रीक व्यवस्थापक ड) वरीलपैकी नाही
 - 6) जागतिक व्यापार संघटनेची स्थापना _____ वर्षी करण्यात आली.
अ) 1948 ब) 1986 क) 1995 ड) 2005
 - 7) बेंचमार्किंगची संकल्पना _____ यांनी विकसित केली.
अ) एफ. डब्ल्यु. टेलर ब) हेन्री फेयॉल
क) सी. के. प्रह्लाद ड) डॉ. रॉबर्ट कॉम्प
 - 8) मानव संसाधन व्यवस्थापन ही _____ प्रक्रिया आहे.
अ) पारंपारिक ब) गतिमान
क) आर्थिक ड) वरीलपैकी नाही

9) _____ या व्युहरचनेमुळे नई स्पर्धकापासून संरक्षण मिळते.

अ) जैसे थे व्युहरचना

ब) भेदकरण व्युहरचना

क) खर्च नेतृत्व व्युहरचना

ड) वरीलपैकी नाही

10) _____ या संघटनात्मक पर्यावरण विश्लेषणाच्या पद्धती आहेत.

अ) क्वेस्ट तंत्र

ब) स्वाॅट तंत्र

क) संख्यात्मक तंत्रे

ड) वरील सर्व

2. थोडक्यात टीपा लिहा :

10

अ) बेंचमार्किंगचे प्रकार

ब) जागतिकीकरणाची वैशिष्ट्ये.

3. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

10

अ) मानव संसाधन व्यवस्थापनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) लक्षकेंद्रीत व्युहरचनेचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.

4. व्युहरचनात्मक व्यवस्थापन या संकल्पनेची व्याख्या द्या. व्युहरचनात्मक व्यवस्थापनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

10

किंवा

कार्यजीवन गुणवत्ता या संज्ञेची व्याख्या द्या. कार्यजीवन गुणवत्तेची व्याप्ती स्पष्ट करा.

5. बहुराष्ट्रीय उद्योगसंस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.

10

किंवा

मानवी भांडवलाची व्याख्या द्या. मानवी भांडवलाचे घटक स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

**B.Com. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2015
ADVANCED BANKING (New) (Paper – I)
Law and Practice of Banking in India**

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

Objective Type Questions :

1. Answer the following questions by choosing the correct alternatives given below : **10**

- 1) A Banker is a _____ debtor.
 - a) Privileged
 - b) Legal
 - c) Rich
 - d) None of these
- 2) Indian Contract Act is passed in the year _____
 - a) 1881
 - b) 1872
 - c) 1930
 - d) 1947
- 3) A Banker's lien is always a _____ lien.
 - a) General
 - b) Special
 - c) Legal
 - d) Personal
- 4) We can withdraw money any number of times from _____ account.
 - a) Current
 - b) Saving
 - c) Fixed
 - d) Recurring
- 5) The ability of an asset to convert into cash is called _____
 - a) Liquidity
 - b) Profitability
 - c) Loan
 - d) Pledge
- 6) _____ is the name of first commercial bank of India.
 - a) SBI
 - b) RBI
 - c) Indian Bank
 - d) Hindusthan Bank

7) The Booklet which contains the copy of a customer's account in the banker's ledger is called _____

- a) Pass-book
- b) Credit-book
- c) Debit-book
- d) Account-book

8) An order cheque can be converted into a bearer cheque by means of _____

- a) Sans recourse endorsement
- b) Special endorsement
- c) Blank endorsement
- d) Sansfrais endorsement

9) The Imperial Bank of India is converted into _____, in 1955.

- a) The State Bank of India
- b) Bank of India
- c) Indian Bank
- d) Baroda Bank

10) The Banking Regulation Act is passed in the year _____

- a) 1949
- b) 1947
- c) 1950
- d) 1960

2. Write short notes : 10

- a) Scope of Banking Laws in India.
- b) Types of endorsement.

3. Write short notes : 10

- a) The salient features of promissory note.
- b) Garnishee order.

4. Answer **any one** : 10

- a) Define the terms, 'Banker' and 'Bank Customer' and bring about the special relationship between them.
- b) Define the term, 'Bills of Exchange' and explain its characteristics.

5. Answer **any one** : 10

- a) What do you understand by a 'Crossing of a cheque' ? Explain the different kinds of a cheque.
- b) Explain the different types of Bank customers.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१. योग्य पर्यायांची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

१०

- १) बँकर हा _____ कर्जदार असतो.
अ) सन्माननिय
क) श्रीमंत
ब) कायदेशीर
ड) यापैकी नाही
- २) भारतीय करार कायदा सन् _____ मध्ये पास करण्यात आला.
अ) १८८१
क) १९३०
ब) १८७२
ड) १९४७
- ३) बँकेचा धारणाधिकार हा नेहमी _____ धारणाधिकार असतो.
अ) सर्वसाधारण
क) कायदेशीर
ब) विशेष
ड) वैयक्तिक
- ४) _____ खात्यावर कितीही वेळेस पैसे काढता येतात.
अ) चालू
क) मुदत
ब) बचत
ड) आवर्ती
- ५) मालमत्तेची रोख पैशात रूपांतर करण्याची क्षमता म्हणजेच _____ होय.
अ) रोखता
क) कर्ज
ब) लाभप्रदना
ड) तारण
- ६) _____ हे भारतातील पहिल्या व्यापारी बँकेचे नाव आहे.
अ) एस.बी.आय.
क) इंडियन बँक
ब) आर.बी.आय.
ड) हिंदुस्थान बँक
- ७) ज्या पुस्तिकेत बँक लेजर मधील बँक ग्राहकाच्या खात्याची नक्कल केली जाते त्याला _____ असे म्हणतात.
अ) पास बुक
क) डेबिट बुक
ब) क्रेडीट बुक
ड) अकाऊंट बुक
- ८) आदेश देश धनादेशाचे रूपांतर वाहकदेय धनादेशात करण्यासाठी _____ ची गरज असते.
अ) सॅनस् रिकोर्स पृष्ठांकन
क) कोरे पृष्ठांकन
ब) विशेष पृष्ठांकन
ड) सॅनस्फॅरीस पृष्ठांकन

९) १९५५ मध्ये इंपिरिअल बँकेचे रूपांतर _____ त करण्यात आले.

अ) स्टेट बँक ऑफ इंडिया

ब) बँक ऑफ इंडिया

क) इंडियन बँक

ड) बरोडा बँक

१०) बँकिंग नियमन कायदा सन् _____ मध्ये पास करण्यात आला.

अ) १९४९

ब) १९४७

क) १९५०

ड) १९६०

२. टीपा लिहा :

१०

१) भारतातील बँकिंग कायद्यांची व्याप्ती.

२) पृष्ठांकनाचे प्रकार.

३. टीपा लिहा :

१०

१) वचनचिठ्ठीची ठळक वैशिष्ट्ये.

२) गारनिशी ऑर्डर.

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

१) 'बँकर' आणि 'बँक ग्राहक' यांची व्याख्या देवून त्यांच्यातील विशेष परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

२) 'हुंडी/विपत्र' या शब्दाची व्याख्या देवून तीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

१) 'धनादेशाचे रेखांकन' म्हणजे काय ? धनादेश च्या रेखांकनाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

२) बँक ग्राहकाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

B.Com. – III (Sem. – V) Examination, 2015
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – I)
Accountancy (New)

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015

Max. Marks : 50

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

1. 1) Average clause in the case of loss of stock is applicable when the value of stock is _____ than the amount of policy. **10**
- A) Less
B) More
C) Equal
D) None of the above
- 2) Insurance means a contract of _____
- A) Indemnity
B) Average Clause
C) Short sales
D) All of the above
- 3) _____ is the science, art and practice of a cost account.
- A) Costing
B) Cost Accountancy
C) Cost Accounting
D) None of the above
- 4) Outsiders are interested in _____ Accounting.
- A) Cost
B) Management
C) Financial
D) All of the above
- 5) Loans repayable by a notice of _____ days are termed as 'Money at Short Notice'.
- A) 9 days
B) 10 days
C) 8 days
D) 7 days

- 6) Rebate on bills discounted is _____
- A) An accrued income
 - B) An income
 - C) Income received in advance
 - D) None of above
- 7) In deciding value of Goodwill future performance is more important than the _____
- A) Past Performance
 - B) Present Performance
 - C) Current Performance
 - D) All of above
- 8) The average profit earned by similar concerns is taken as _____
- A) Average Profit
 - B) Expected profit
 - C) Normal rate of return
 - D) Capital employed
- 9) Minority interest is shown on the _____ side of a consolidated Balance-sheet of holding company.
- A) Asset
 - B) Liability
 - C) P and L Dr. side
 - D) All of above
- 10) _____ amount of unrealised profit from internal purchases/sales is deducted from P and L A/c and Stock.
- A) Half
 - B) Full
 - C) Twice
 - D) None of above

2. Write short notes on (**any two**).

10

- a) Limitations or disadvantages of cost accounting.
- b) Distinguish between cost accounting and financial accounting.
- c) Super profit method of valuation of Goodwill.

3. A) The following particulars are available in respect of the business earned on by Bankey Lal. 5
- 1) Profit earned : 2000 – Rs. 50,000 : 2001 – Rs. 48,000 and 2002 – Rs. 52,000.
 - 2) Profit of 2001 is reduced by Rs. 5,000 due to stock destroyed by fire and profits of 2000 included a non-recurring income of Rs. 3,000.
 - 3) Profits of 2002 include Rs. 2,000 income on investment.
 - 4) The stock is not insured and it is thought prudent to insure the stock in future. The insurance premium is estimated at Rs. 500 p.a.
 - 5) Fair remuneration to the proprietor (not taken in the calculation of profits) is Rs. 10,000 p.a.

You are required to compute the value of goodwill on the basis of 2 years purchase of average of the last three years.

3. B) Fire occurred in the premises of Shri Kavi on 1-4-2011. All the stock with exception of Rs. 56,000 were destroyed by fire. Shri Kavi had taken a policy for Rs. 3,42,000 and there was an average clause in the policy. You are required to ascertain the claim. The following particulars are available. 5

	Rs.
A) Purchases for the year 2010	– 18,76,000
B) Sales for the year 2010	– 23,20,000
C) Purchase from 1-1-2011 to 1-4-2011	– 3,64,000
D) Sales from 1-1-2011 to 1-4-2011	– 4,80,000
E) Stock on 1-1-2010	– 2,88,000
F) Stock on 31-12-2010	– 4,84,000

G) Wages paid during – 2010 – 2,00,000

H) Wages paid during 1-1-2011 to 1-4-2011 – 36,000

Shri Kavi had in June, 2010 consigned goods worth Rs. 1,00,000 which were lost in an accident. The goods were not insured and the loss was borne by him.

Stock at the end of each year for and till the end of calendar year 2009 had been valued at cost less than 10%. From 2010, however, there was a change in the valuation and closing stock was ascertained by adding 10% to cost.

Answer **any one** :

10

4. A) Mr. Kajol holds a loss of profit policy. From the following information calculate the amount of claim under a loss of profit policy.

a) The accounts are prepared annually on 31st December.

b) The net profit plus insured standing charges for the year ended 31st Dec. 1985 Rs. 2,00,000.

c) Fire occurred on 30th April 1986; the period of indemnity is 6 months.

d) The sales for the year ended 30th April, 1986 were Rs. 5,24,000 and for the year ended 31st Dec, 1985 were Rs. 5,00,000.

e) The sales during the period of dislocation were Rs. 80,000 and for the corresponding period in the preceding year were Rs. 1,80,000.

f) The expenses incurred to mitigate loss were Rs. 8,000.

g) The saving in standing charges due to fire amounted to Rs. 2,000.

h) The amount of policy was Rs. 1,57,200.

OR

B) Following are the summarised Balance Sheet of H. Ltd. and S. Ltd. as on 31-3-2000.

Balance Sheets as on 31-3-2000					
Liabilities	H. Ltd.	S. Ltd.	Assets	H. Ltd.	S. Ltd.
	(Rs.)	(Rs.)		(Rs.)	(Rs.)
Share Capital :			Land and Buildings	50,000	40,000
Shares of			Plant and Mch.	80,000	20,000
Rs. 10 each	1,80,000	1,00,000	Furniture	60,000	20,000
Sundry Creditors	40,000	20,000	Debtors	50,000	25,000
Bills Payable	20,000	10,000	Investments :		
Bank Overdraft	20,000	–	(8,000 shares in S. Ltd)	55,000	–
Profit and Loss A/c	35,000	–	Profit and Loss Account	–	25,000
	2,95,000	1,30,000		2,95,000	1,30,000

- 1) Debtors of H Ltd. include Rs. 10,000 due from S Ltd.
- 2) H Ltd. acquired shares of S Ltd. on 1-4-99 when S Ltd. had debit balance of Rs. 40,000 in Profit and Loss A/c.

Prepare Consolidated Balance Sheet.

Answer **any one** :

10

5. A) From the following figures taken from the books of Vijay Bank Ltd. You are required to draft as on 31-3-2003.

Balance Sheet with necessary working in prescribed schedule :

Particulars	Rs.
Share Capital	5,00,000
Reserve Fund	3,50,000

Fixed Deposit Account	9,50,000
Savings Bank Deposits	30,00,000
Current Account	80,00,000
Investments	30,00,000
Interest accrued and paid (Dr.)	2,00,000
Salaries	80,000
Rent	20,000
General Expenses	10,000
Money at call and short notice	3,00,000
Profit and Loss A/c (Credit) on 1-4-2002	2,10,000
Dividend for the year – 2001-2002	50,000
Premises	12,00,000
Cash-in-hand	60,000
Cash with – R.B.I.	15,00,000
Cash with – C.B.I.	13,00,000
Borrowed from – S.B.I.	7,00,000
Interest and Discount (Credit)	7,50,000
Bills-discounted and Purchased	6,00,000
Bills Payable	8,00,000
Loans, Overdrafts and Cash-Credit	70,00,000
Unclaimed Dividend	30,000
Sundry Creditors	40,000

Silver	10,000
Bills for Collection	1,40,000
Acceptances and Endorsement on behalf of Customers	2,00,000

Adjustments :

- 1) Rebate on bills discounted and purchased amounted to Rs. 8,000.
- 2) Allow 5% Depreciation on premises.
- 3) A provision of Rs. 40,000 for Doubtful Debts is to be made.
- 4) A provision of Rs. 1,20,000 for taxation is to be made.
- 5) Accrued interest on investment amounted to Rs. 20,000.
- 6) Balance carried over to Sc. No. 2 Rs. 3,92,000.

OR

- B) Draft Profit and Loss Account with necessary working in prescribed schedules from above problem and adjustments.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – III) (Semester – V) (New) Examination, 2015
ADVANCED COST ACCOUNTING (Paper – I)**

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015

Max. Marks : 50

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

- Instructions :** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Use of calculator is allowed.*

1. Choose the correct alternatives from the given below : **10**
- 1) The technique and process of ascertaining the cost is called _____
A) Cost
B) Costing
C) Cost Sheet
D) Apportionment
 - 2) Bin Card is maintained by the _____
A) Cost Accountant
B) Audit Department
C) Time Keeper
D) Store Keeper
 - 3) _____ method is based on the assumption that the goods which are received last are issued first.
A) FIFO
B) LIFO
C) Simple Average
D) Specific Price
 - 4) Direct Material plus Direct Labour plus Direct Expenses is equal to _____
A) Factory cost
B) Prime cost
C) Cost of production
D) Total cost
 - 5) Factory Cost is also called as _____
A) Factory overheads
B) Works on Cost
C) Works Cost
D) Cost of Production
 - 6) E.O.Q. is also called as _____
A) Reorder Quantity
B) Re-order Level
C) Order Point
D) Minimum Level

P.T.O.

- 7) _____ is a convenient unit for which cost may be ascertained.
A) Cost Centre
B) Total Cost
C) Cost Control
D) Cost Manual
- 8) _____ expenses are neither fixed nor variable.
A) Variable
B) Semi Variable
C) Fixed
D) Revenue
- 9) _____ materials are those materials which can be conveniently identified with and can be directly allocated to a particular product, job or process.
A) Indirect
B) Direct
C) Raw
D) Finished
- 10) Maximum rate of consumption multiply by Maximum Re-order Period = _____ stock level.
A) Maximum
B) Minimum
C) Re-order
D) Average

2. Write short notes on **any two** :

10

- A) Material Control.
B) Levels of Stock.
C) Objectives of Cost Accounting.

3. A) From the following calculate cost of raw material consumed and prime cost for the year ended 31-12-2015.

5

Stock of Raw Material on 31-12-2014	Rs. 33,280
Purchase of Raw Materials	Rs. 7,59,200
Productive Wages	Rs. 5,16,880
Works Overheads	Rs. 78,000
Stock of Raw Materials on 31-12-2015	Rs. 35,360

B) Prepare Store Ledger Account by using FIFO method for the month September 2015.

5

Opening stock of Material on 1-9-2015	2,000 Units @ Rs. 5.00
Purchased on 10-9-2015	1,500 Units @ Rs. 5.10
Issued to Production on 11-9-2015	1,900 Units
Issued to Production on 21-9-2015	1,100 Units
Purchase from Market on 25-9-2015	4,000 Units @ Rs. 5.00
Issued to Production on 30-9-2015	900 Units

4. From the following information, prepare a statement showing cost and profit. **10**
- 1) Cost of material @ Rs. 13 per unit.
 - 2) Labour cost @ Rs. 7.50 per unit.
 - 3) Factory overheads are absorbed @ 60% of labour cost.
 - 4) Administration overheads are absorbed @ 20% of factory cost.
 - 5) Selling overheads are charged @ Rs. 2.50 per unit sold.
 - 6) Opening stock of finished goods 500 units @ Rs. 19.75.
 - 7) Closing stock of finished goods 250 units.
 - 8) Sales 10250 units at profit of 20% on sales.

OR

Prepare Store Ledger Account on the basis of FIFO method : **10**

September 1 st	Opening Stock	220 units @ Rs. 9.00 each
September 4 th	Purchased	540 units @ Rs. 9.10 each
September 5 th	Issued	280 units
September 10 th	Purchased	180 units @ 8.90 each
September 16 th	Issued	160 units
September 18 th	Purchased	340 units @ Rs. 10.20 each
September 25 th	Issued	200 units

5. Two Companies A and B are usages materials as follows :

Normal usage 50 units per week

Minimum usage 25 units per week

Maximum usage 75 units per week

Re-order quantity – A 300 units, B 500 units

Re-order period – A 4 to 6 weeks, B 2 to 4 weeks

Calculate :

- 1) Re-order Level
- 2) Minimum Level
- 3) Maximum Level
- 4) Average Stock Level.

10

OR

The particulars obtained from the records of Electronics Ltd. For the year 2014 are given below, from which you are required to prepare cost sheet.

Opening stock :

Raw materials	Rs. 1,40,000
Finished products	Rs. 20,000
Purchases	Rs. 2,10,000
Factory wages	Rs. 3,80,000
Factory fixed expenses	Rs. 70,000
Overhead expenses	Rs. 40,000

Closing Stock :

Raw Materials	Rs. 19,600
Finished products	Rs. 1,60,000
Sales	Rs. 7,56,000

At the end, the number of units produced including the closing stock and the number of units sold was 4,000.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – III (Sem. – V) (New) Examination, 2015
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – I)

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternatives from the given below. 10
- 1) The situation where the workers works in the Factory is called as _____
A) Working condition B) Plant Layout
C) Work load D) Building structure
 - 2) Central Government has passed the Factory Act in _____ year.
A) 1956 B) 1986 C) 1948 D) 1999
 - 3) _____ is called Father of Scientific Management.
A) Henry Fayol B) Peter Drucker
C) Fedrick Taylor D) Elton Mayo
 - 4) Common man can bear the noise intensity up to _____ decible.
A) 370-380 B) 270-280 C) 170-180 D) 70-80
 - 5) Which of the following factors are important in selection of factory location ?
A) Region B) Locality C) Site D) All of these
 - 6) From which of the following year industrial revolution took place ?
A) 1760 B) 1860 C) 1960 D) 1947
 - 7) _____ type of layout is preferred for using huge and bulky machinery.
A) Stationary Layout B) Line Layout
C) Line and Staff D) Functional Layout
 - 8) In organisation existing rules are followed means _____
A) Order B) Discipline C) Authority D) Responsibility

- ३) शास्त्रीय व्यवस्थापनाचे जनक म्हणून _____ यांना संबोधले जाते.
अ) हेन्री फेयॉल ब) पीटर ड्रकर क) फेडरीक टेलर ड) एल्टन मेयो
- ४) सामान्य व्यक्ति _____ डेसिबल आवाज सहन करू शकते.
अ) ३७०-३८० ब) २७०-२८० क) १७०-१८० ड) ७०-८०
- ५) कारखान्याचे स्थान निवडताना खालीलपैकी कोणते घटक महत्त्वाचे आहेत ?
अ) प्रदेश ब) स्थान क) जागा ड) वरील सर्व
- ६) खालीलपैकी कोणत्या वर्षापासून औद्योगिक क्रांती घडून आली ?
अ) १७६० ब) १८६० क) १९६० ड) १९४७
- ७) अवजड यंत्रसामुग्रीसाठी _____ पद्धतीची यंत्ररचना केली जाते.
अ) स्थिर रचना
ब) रेखा यंत्ररचना
क) रेखा व कर्मचारी यंत्ररचना
ड) कार्यात्मक यंत्ररचना
- ८) संघटनेतील प्रस्थापीत नियमांचे पालन करणे म्हणजे _____ होय.
अ) आदेश ब) शिस्त क) अधिकार ड) जबाबदारी
- ९) वातानुकुलीन यंत्राचा वापर अमेरिकेत सर्वप्रथम _____ साली करण्यात आला.
अ) १९०४ ब) २००४ क) १८०४ ड) १८४०
- १०) आवाजाची तिब्रता _____ मध्ये मोजली जाते.
अ) लिटर ब) किलो वॉट क) हॉर्स पॉवर ड) डेसिबल

२. टीपा लिहा :

१०

- १) शास्त्रीय व्यवस्थापन
२) कारखाना स्थान निवडीतील अवस्था.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०

१) यंत्ररचनेची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.

२) कार्यवातावरणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

४. इमारत रचना करताना विचारात घ्यावे लागणारे घटक स्पष्ट करा. १०

किंवा

औद्योगिक व्यवस्थापन म्हणजे काय ? औद्योगिक व्यवस्थापनाचे महत्त्व सांगा.

५. कार्यवातावरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. १०

किंवा

यंत्ररचना प्रकाराचे मूल्यमापन करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. III (Semester – V) Examination, 2015
ADVANCED INSURANCE (Paper – I) (New)**

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015

Max. Marks : 50

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

N.B. : 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

Choose correct alternatives :

10

1. 1) The head office of Life Insurance Corporation of India is situated at
A) Mumbai B) Pune C) Bhopal D) Delhi
- 2) _____ days of grace are allowed for yearly premium policy.
A) 15 B) 30 C) 60 D) 45
- 3) _____ is the oldest insurance in the history of insurance.
A) Life insurance B) Marine insurance
C) Fire insurance D) Accident insurance
- 4) The amount received by the insurance company from the insured is called
A) Profit B) Loan C) Premium D) Interest
- 5) _____ is paid by the insurance company when policy holder is decided to discontinue the policy before maturity.
A) Insurance premium B) Loan
C) Sum assured D) Surrender value
- 6) According to principle of utmost good faith the insured should disclose the
A) National information B) Economic condition information
C) Social information D) Material facts information

7) _____ is not a contract of indemnity.

- A) Marine insurance B) Fire insurance
C) Life insurance D) Accident insurance

8) The person who sends proposal form for taking an insurance policy is called _____

- A) Agent B) Proposer
C) Beneficiary D) Insurance company

9) Life Insurance Corporation of India has come into existence on

- A) 1st September 1956 B) 1st September 1961
C) 1st September 1947 D) 1st September 1950

10) Insurance Act was passed in the year

- A) 1999 B) 1948 C) 1956 D) 1938

2. Write short notes on : **10**

- 1) Need and nature of insurance.
2) Cover note.

3. Write short answer : **10**

- 1) Settlement of Life Insurance claim on date of maturity.
2) Importance of principles of Insurance.

4. Explain in brief the various principles of insurance. **10**

OR

Explain Social and Economic significance of Insurance.

5. Explain the procedure for taking Life Insurance Policy. **10**

OR

Explain the role of Life Insurance corporation in social and economic development.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्यायाची निवड करा :

१०

- १) भारतीय आयुर्विमा महामंडळाचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.
अ) मुंबई ब) पुणे
क) भोपाळ ड) दिल्ली
- २) विमा हप्ता भरण्याचा कालावधी वार्षिक असेल तर हप्ता भरण्यास ठि _____ दिवस सवलत दिली जाते.
अ) १५ ब) ३० क) ६० ड) ४५
- ३) _____ हा सर्वात जुना विमा प्रकार आहे.
अ) आयुर्विमा ब) सागरी विमा
क) अग्नी विमा ड) अपघात विमा
- ४) विमेदाराकडून विमा कंपनीचे घेतलेल्या रकमेस _____ म्हणतात.
अ) नफा ब) कर्ज क) विमा हप्ता ड) व्याज
- ५) जेव्हा विमेदार मुदतीपूर्वी विमापत्र बंद करण्याचा निर्णय घेतो तेव्हा त्यास विमा कंपनीकडून _____ दिली जाते.
अ) विमहप्ता ब) कर्ज
क) विमा रक्कम ड) सोड किंमत
- ६) परमोच्च विश्वास तत्वानुसार विमेदाराने _____ देणे अपेक्षित असते.
अ) राष्ट्रीय माहिती ब) आर्थिक स्थिती माहिती
क) सामाजिक माहिती ड) वस्तुनिष्ठ माहिती
- ७) _____ हा नुकसान भरपाईचा करार नाही.
अ) सागरी विमा ब) अग्नी विमा
क) आयुर्विमा ड) अपघात विमा

८) विमापत्र घेण्यासाठी विम्याचा प्रस्ताव सादर करणाचा व्यक्तीय _____ असे म्हणतात.

- अ) विमाप्रतिनिधी ब) प्रस्तावकर्ता
क) लाभार्थी ड) विमा कंपनी

९) भारतीय आयुर्विमा महामंडळ _____ रोजी अस्तित्वात आले.

- अ) १ सप्टेंबर १९५६ ब) १ सप्टेंबर १९६१
क) १ सप्टेंबर १९४७ ड) १ सप्टेंबर १९५०

१०) विमा कायदा _____ साली संमत करण्यात आला.

- अ) १९९९ ब) १९४८ क) १९५६ ड) १९३८

२. टिपा लिहा :

१०

१) विम्याची गरज व स्वरूप.

२) कच्चे विमा पत्र.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

१) आयुर्विम्यात मुदतीनंतर विमा रक्कम मिळविण्याची कार्यपद्धती.

२) विम्याचा तत्वांचे महत्त्व.

४. विम्याची विविध मुलतत्वे थोडक्यात स्पष्ट करा.

१०

किंवा

विम्याचे सामाजिक व आर्थिक महत्त्व स्पष्ट करा.

५. आयुर्विमा घेण्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

१०

किंवा

आयुर्विमा महामंडळाची सामाजिक व आर्थिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Semester – V) (New) Examination, 2015
ADVANCED STATISTICS (Paper – I)

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All** questions are **compulsory**.
2) **Each** question carries **equal** marks.
3) Figures to the **right** indicate **full** marks.
4) **Use** of soundless calculators is **allowed**.

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given for **each** question. **10**

i) ${}^{22}C_2 = ?$

- a) 230 b) 231 c) 462 d) none of these

ii) ${}^{10}P_4 = ?$

- a) 210 b) 5040 c) 5030 d) none of these

iii) The number of terms in the expansion of $(x + y)^n$ is

- a) $n - 1$ b) $n + 1$ c) n d) none of these

iv) Probability of an impossible event is

- a) 1 b) -1 c) 0 d) none of these

v) A single letter is selected at random from the word, "probability". The probability that it is a vowel is

- a) $\frac{3}{11}$ b) $\frac{2}{11}$ c) $\frac{4}{11}$ d) none of these

vi) The probability of drawing any one king card from a pack of cards is

- a) $\frac{13}{52}$ b) $\frac{4}{52}$ c) $\frac{26}{52}$ d) none of these

vii) If K is a constant, then $E(K) = ?$

- a) 0 b) K c) $K + 1$ d) None of these

- viii) If $V(X) = 25$, then $V(3X + 25) = ?$
 - a) 75
 - b) 100
 - c) 225
 - d) none of these
- ix) $P[X.Y] = P[X].P[Y]$, holds good
 - a) If X and Y are identical
 - b) For all X and Y
 - c) X and Y are identical
 - d) None of these
- x) In any term of the expansion $(x + y)^n$, the sum of powers of x and y is
 - a) n
 - b) n + 1
 - c) n – 1
 - d) none of these

2. A) Prove that ${}^n C_r = {}^n C_{n-r}$. 5

B) Find the term independent of x in the expansion of $\left(x + \frac{4}{x^2}\right)^9$. 5

3. A) If $P(A) = 0.3, P(B) = 0.6, P(A \cap B) = 0.2$ find $P(A \cup B), P\left(\frac{A}{B}\right), P\left(\frac{B}{A}\right), P(A^c)$. 5

B) A random variable X has the following probability function : 5

X	:	-2	-1	0	1	2	3
P[X = x]	:	0.1	k	0.2	2k	0.3	k

Find k, Calculate Mean and Variance.

4. Attempt **any one** of the following : 10

A) Define joint probability distribution of bivariate random variable (X, Y). State it's various properties. Also define marginal probability functions of r.v. X and r.v. Y. How can you obtain conditional probability function of r.v. Y for the given value of r.v. X = x ?

B) X_1 and X_2 have a bivariate distribution given by $P[X_1 = x_1 \cap X_2 = x_2] = \frac{x_1 + 3x_2}{24}$;

$$x_1 = 1, 2$$

$$x_2 = 1, 2$$

Find the marginal probability distributions of r.v. X_1 and X_2 . Also find the conditional mean and variance of X_1 , given $X_2 = 2$.

5. Attempt **any one** of the following :

10

A) Define mathematical expectation of a r.v. X. State and prove the additive law of expectation. The joint probability distribution of a pair of random variables is given by the following table.

X \ Y	1	2	3
1	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{6}$	0
2	0	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{5}$
3	$\frac{1}{18}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{15}$

Compute $E(X + Y)$, $E(X)$ and $E(Y)$.

B) A bivariate r.v. (X, Y) have a bivariate distribution given as

$$f_{x,y}(x,y) = k(4 - x - y), 0 \leq x \leq 2$$
$$= 0 \quad 0 \leq y \leq 2$$

otherwise

find : I) K

II) Marginal probability distributions of r.v. X and r.v. Y.

III) $V(X)$, $r(Y)$

IV) $E(X.Y)$

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – III (Semester V) Examination, 2015
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – II) (New)
Auditing

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternative : 10
- 1) Intentional misrepresentation means
A) Errors of Duplication B) Frauds
C) Errors of Commission D) None of the above
 - 2) The first auditor of the company shall be appointed by directors within _____ month of the registration of the Company.
A) Three B) Four C) One D) Two
 - 3) Balance Sheet audit is different from _____ Audit.
A) Final B) Interim C) Statutory Audit D) Internal Audit
 - 4) Under _____ Section of Companies Act, auditor has right to visit the branches of the Company.
A) Under- Section 221 B) Under Section 226
C) Under Section 228 D) Under Section 231
 - 5) _____ is a part of verification.
A) Vouching B) Valuation C) Internal Check D) Internal Audit
 - 6) The principles of _____ is applied in internal control system.
A) Unity of Command B) Division of Labour
C) Authority and responsibility D) None of the above

7) _____ means systematic recording of day to day business transactions in the books of Accounts.

- A) Accountancy B) Auditing C) Vouching D) Book-keeping

8) The term 'Audit' is derived from a _____ word Audire, which mean to hear.

- A) Latin B) Urdu C) China D) All of above

9) Examination of books of accounts and statements is done by

- A) Accountant B) Auditor C) Clerk D) Manager

10) Scope of Internal Audit work is determined or fixed by the

- A) Management B) Act C) Auditor D) Accountant

2. Write short notes :

A) Difference between internal check and Internal Audit. 5

B) Compensating errors and errors of omission. 5

3. Write short notes.

A) How would you verify the following : 5

i) Goodwill

ii) Patents

B) Removal of Auditor. 5

4. Answer **any one** : 10

A) What is meant by Auditing ? What are its advantages ?

OR

B) Explain what do you mean by Continuous Audit. State its advantages and disadvantages.

5. Answer **any one** : 10

A) "Vouching is the essence of Auditing". Comment.

OR

B) State the points to be noted by an auditor while carrying out an audit of a charitable trust.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण.

1. खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

१०

1) जाणुनबुजून केलेल्या चुका म्हणजे _____ होय.

अ) पुनरावृत्तीच्या चुका

ब) अपहार, लबाडी किंवा अफरातफर

क) भरपाईच्या चुका

ड) वरीलपैकी नाही

2) कंपनीच्या पहिल्या लेखापरीक्षकाची नेमणूक कंपनी स्थापन झाल्यापासून _____ महिन्यांच्या आत केली पाहिजे.

अ) तीन

ब) चार

क) एक

ड) दोन

3) ताळेबंदपत्रक लेखापरीक्षण हे _____ लेखापरीक्षणापासून वेगळे आहे.

अ) अंतिम

ब) मध्यावधी

क) वैधानिक

ड) अंतर्गत लेखापरीक्षण

4) कंपनी कायद्याच्या _____ कलमान्वये कंपनीच्या शाखांना भेटी देण्याचा अधिकार लेखापरीक्षकाला आहे.

अ) कलम २२९

ब) कलम २२६

क) कलम २२८

ड) कलम २३९

5) _____ हा सत्यापनाचा एक भाग आहे.

अ) प्रमाणन

ब) मूल्यांकन

क) अंतर्गत नियंत्रण

ड) अंतर्गत लेखापरीक्षण

6) अंतर्गत नियंत्रण पद्धतीमध्ये _____ तत्वाचा वापर केला जातो.

अ) आदेशातील एकवाक्यता

ब) श्रम विभागणी

क) अधिकार व जबाबदारी

ड) वरीलपैकी नाही

7) _____ म्हणाजे धंद्याची दैनंदिन व्यवहारांची शास्त्रशुद्ध पद्धतीने हिशेब पुस्तकांमध्ये नोंद करणे.

अ) लेखाकर्म

ब) लेखापरीक्षण

क) प्रमाणन

ड) पुस्तक-पालन

8) 'लेखापरीक्षण' हा शब्द _____ शब्द ऑडीयर या शब्दापासून घेण्यात आला.

अ) लॅटिन

ब) उर्दू

क) चायना

ड) वरीलपैकी सर्व

9) हिशेब पुस्तकाची व पत्रकाची तपासणी _____ मार्फत केली जाते.

अ) लेखापाल ब) लेखापरीक्षक क) कारकून ड) व्यवस्थापक

10) अंतर्गत लेखापरीक्षण कामाची व्याप्ती _____ कडून ठरविली जाते.

अ) व्यवस्थापन ब) कायदा क) लेखापरीक्षक ड) लेखापाल

2. थोडक्यात-उत्तरे लिहा :

अ) अंतर्गत नियंत्रण व अंतर्गत लेखापरीक्षण मधील फरक स्पष्ट करा. ५

ब) भरपाईच्या चुका आणि विसर चुका. ५

3. थोडक्यात-उत्तरे लिहा :

अ) खालील बाबींचे सत्यापन कसे कराल ? ५

i) गुडविल

ii) पेटंटस्

ब) लेखापरीक्षकाला काढून टाकणे. ५

4. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे लिहा. १०

अ) लेखापरीक्षण म्हणजे काय ? त्याचे फायदे कोणते ?

किंवा

ब) सतत-लेखापरीक्षण म्हणजे काय ? त्याचे फायदे व तोटे विशद करा .

5. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे लिहा : १०

अ) 'प्रमाणन हे लेखापरीक्षणाचे सार आहे' - चर्चा करा.

किंवा

ब) धर्मदाय विश्वस्त संस्थेचे लेखापरीक्षण कसे कराल किंवा कोणत्या बाबींकडे लक्ष द्यावे ?

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – III) (Semester – V) (New) Examination, 2015
ADVANCED COST ACCOUNTING (Paper – II)**

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015

Max. Marks : 50

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right full marks.**
3) **Use of calculator is allowed.**

1. Choose correct alternatives from the given below : **10**
- 1) Use of Uniform Costing System creates _____ markets.
A) Monopolistic
B) Competitive
C) Local
D) Open
 - 2) Operating Costing method is used in the _____ providing industries.
A) Products
B) Service
C) Goods
D) Process
 - 3) The _____ clause in contracts are often provided as safeguard against any likely changes in price or utilization of material and labour.
A) Sub-contract
B) Cost plus contracts
C) Escalation
D) Retention money
 - 4) In which costing system production is made against customers order and not for stock ?
A) Process Costing
B) Operating Costing
C) Job Costing
D) Historical Costing
 - 5) Losses due to Machine break down or accidents are called as _____
A) Normal loss
B) Abnormal loss
C) Natural loss
D) Revenue loss
 - 6) In process costing output of the final process is transferred to the _____ account.
A) Finished goods
B) WIP
C) Raw material
D) Any process

P.T.O.

- 7) In Chemical Industries _____ Costing method is used for ascertaining the cost.
 A) Job B) Process C) Contract D) Operating
- 8) _____ Costing is a practice of using same costing principles in the number of firms in same industries.
 A) Uniform B) Standard C) Operating D) None of these
- 9) Operating Costing is also known as _____ Costing.
 A) Contract B) Uniform C) Service D) Operating
- 10) When actual loss is less than the anticipated loss, the difference between these two is considered _____
 A) Abnormal Loss B) Abnormal Gain
 C) Capital Loss D) Normal Loss

2. Write short notes **any two** : 10

- A) Uniform Costing
 B) Batch Costing
 C) Features of Contract Costing.

3. A) From the following information, prepare process I account : 5

Input of raw materials 950 units @ Rs. 20 per units
 Direct Materials Rs. 3,960
 Direct Wages Rs. 2,000
 Production overheads 200% of direct wages
 Actual output transferred to process II 840 units
 Normal loss 10%
 Value of scrap per unit Rs. 8

B) From the following information compute Notional Profit and Profit to be transferred to Profit and Loss Account for the year on a contract which has been completed 80%. 5

Total expenditure for the year	Rs. 1,70,000
Estimated further expenditure to complete the contract	Rs. 34,000
Contract price	Rs. 3,06,000
Work certified	Rs. 2,00,000
Work not certified	Rs. 17,000
Cash received	Rs. 1,63,200

4. The following is the direct costs incurred on Job No. 9999 of Standard Radio Company.

Materials Rs. 13,600

Wages : Dept. A 120 hours @ Rs. 6 per hour

Dept. B 80 hours @ Rs. 4 per hour

Dept. C 40 hours @ Rs. 10 per hour

Overhead expenses for these three departments were estimated as follows :

a) Variable Overheads : Dept. A Rs. 10,000 for 10,000 labour hours

Dept. B Rs. 6,000 for 3,000 labour hours

Dept. C Rs. 2,000 for 1,000 labour hours

b) Fixed overheads estimated Rs. 40,000 for 20,000 normal working hours.

Calculate cost of Job No. 9999 and the price to give profit of 25% on selling price.

10

OR

From the following information, you are required to prepare Process A and Process B account.

Particulars	Process A	Process B
Material consumed Rs.	12,000	6,000
Direct Labour Rs.	14,000	8,000
Manufacturing expenses Rs.	4,000	4,000
Input in Process A (units)	10,000	
Input in Process A (value) Rs.	10,000	
Output (units)	9,400	8,300
Normal wastage percentage of input	5%	10%
Value of Normal Wastage (per 100 units) Rs.	8	10

10

5. Poona Construction Ltd. Furnishes you with following information for the years ended 31st March 2013 and 31st March 2014.

Particulars	31-3-2013	31-3-2014
Material issued	13,000	24,700
Sub-contract charges	4,500	20,000
Value of work certified during the year	20,000	80,000
Closing stock of materials	3,000	—

Total contract price is Rs. 1,00,000. The entire amount was received by 31st March 2014. As per the accounting policy adopted by the company no profit is to be considered unless the value of the work certified at the year and exceeds 25% of the contract price.

Prepare Contract Account for the year 31st March 2013 and 31st March 2014. **10**

OR

Union Transport Company supplies the following details in respect of a truck of five tones capacity :

Cost of truck	Rs, 90,000
Estimated life	10 years
Diesel, oil etc.	Rs. 15 per trip each way
Repairs and maintenance	Rs. 500 per month
Drivers wages	Rs. 500 per month
Cleaners wages	Rs. 250 per month
Insurance	Rs. 4,800 per month
Tax	Rs. 2,400 per year
General Supervision Charges	Rs. 4,800 per year

Truck carries goods to and from city covering a distance of 50 miles each way. While going to the city, freight is available to the extent of full capacity and on return 20% of capacity. Assuming that truck runs on an average 25 days a month, work out : operating cost per tone-mile.

10

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Sem. – V) (New) Examination, 2015
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – II)**

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives. **10**
- 1) _____ is concerned with the obtaining and the maintaining of satisfactory and satisfied work force.
 - a) Management
 - b) Control
 - c) Human Resource Management
 - d) Co-ordination
 - 2) The study of matters related to manpower such as Labour Legislation, Union Activities, Labour Welfare etc. in the organisation is the responsibility of _____ Department.
 - a) Human Resource Management
 - b) Management
 - c) Control
 - d) Co-ordination
 - 3) The process of determining manpower requirements and the means for meeting those requirement is called as _____.
 - a) Controlling
 - b) Manpower Planning
 - c) Management
 - d) Co-ordination
 - 4) For Job Analysis _____ methods can be used.
 - a) Questionnaire
 - b) Interview
 - c) Observation
 - d) All of the above
 - 5) Employment Exchange Act was passed in the year _____.
 - a) 1947
 - b) 1951
 - c) 1956
 - d) 1960

- 6) _____ is the art of increasing the knowledge and skill of an employee for doing a particular job.
 a) Selection b) Training c) Promotion d) All of the above
- 7) The need for employee training is required for _____
 a) To increase the efficiency of manpower
 b) To increase the productivity
 c) To increase the confidence of workers
 d) All of the above
- 8) The method in which the worker is given training where he actually working is called as _____ training.
 a) Virtual b) Apprenticeship
 c) On-the Job d) None of the above
- 9) The evaluation of the relative worth to the company, of a man's services on his job is called as _____
 a) Training b) Performance Appraisal
 c) Manpower Planning d) None of the above
- 10) Straight Ranking Method, Grading Method are the techniques of _____ Method of Performance Appraisal.
 a) Traditional b) Modern c) Future d) All of the above

2. Write short notes on. **10**
 a) Human Resource Development
 b) Need for training.

3. Answer in brief. **10**
 a) State various sources of recruitment of workers.
 b) State the functions of Human Resource Management.

4. What is Performance Appraisal ? Explain various methods of Performance Appraisal. **10**

OR

What is Human Resource Management ? State the importance and objectives of Human Resource Management.

5. Explain in detail the various methods of Training. **10**

OR

Explain the steps in scientific selection procedure.

८) _____ प्रशिक्षण प्रकारात मनुष्यबळाला कामाच्या ठिकाणी प्रत्यक्ष काम करीत असताना प्रशिक्षण दिले जाते.

अ) प्रतिकृतीद्वारे

ब) उमेदवारी

क) प्रत्यक्ष कामावर

ड) वरील कोणतेही नाही

९) विशिष्ट कार्यावर काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांच्या सेवापासून उपक्रमाला किती सापेक्ष लाभ प्राप्त होतो, याचे मूल्यांकन म्हणजे _____ होय.

अ) प्रशिक्षण

ब) कृती मूल्यमापन

क) मनुष्यबळ नियोजन

ड) वरील कोणतेही नाही

१०) सरळ श्रेणी पद्धती, श्रेणी पद्धती ही कृती मूल्यमापनाची _____ पद्धती म्हणून ओळखली जाते.

अ) परंपरागत

ब) आधुनिक

क) भविष्यकालीन ड) वरील सर्व

२. टीपा लिहा.

१०

अ) मानवी संसाधन विकास

ब) प्रशिक्षणाची आवश्यकता.

३. थोडक्यात उत्तरे द्या.

१०

अ) कामगार भरतीचे मार्ग सांगा.

ब) मानवी संसाधन व्यवस्थापनाची कार्ये सांगा.

४. कृती मूल्यांकन म्हणजे काय ? कृती मूल्यामापनाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

१०

किंवा

मानवी संसाधन व्यवस्थापन म्हणजे काय ? मानवी संसाधन व्यवस्थापनाचे महत्त्व व उद्दिष्टे सांगा.

५. कामगार प्रशिक्षणाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

१०

किंवा

शास्त्रीय निवड पद्धतीतील पायऱ्या स्पष्ट करा.

SLR-Y – 75

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – III (Semester – V) (New) Examination, 2015
ADVANCED INSURANCE (Paper – II)

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives : **10**

- 1) _____ must present in Fire Insurance Policy at the time of taking insurance policy.
 - a) Indemnity
 - b) Co-operation
 - c) Insurable Interest
 - d) Fire
- 2) Crop Insurance Scheme was started by Govt. of India in _____ for rural farmers.
 - a) 1971
 - b) 1979
 - c) 1985
 - d) 1991
- 3) _____ Insurance Act passed in the year 1991.
 - a) Crop
 - b) Cattle
 - c) Public Liabilities
 - d) Accident
- 4) The type of insurance that an employer can take for the benefit of all his employees is called as _____ insurance.
 - a) liability
 - b) third party
 - c) group
 - d) public liability
- 5) Crop Insurance risk is distributed in Central Govt. and State Govt. in the ratio of
 - a) 1 : 1
 - b) 1 : 2
 - c) 2 : 1
 - d) none of the above

P.T.O.

- 6) Floating policy, Reinstatement valued policy, Declaration policy are the types of _____ Insurance.
a) Accident b) Marine c) Fire d) Motor
- 7) Which of the following policy is compulsory in case of Motor Insurance Policy ?
a) Motor Accessories Policy b) Comprehensive Policy
c) Third Party Insurance Policy d) Motor Owners Insurance Policy
- 8) General Insurance corporation of India started Cattle Insurance from _____ for rural farmers for their cattle.
a) 1956 b) 1969 c) 1974 d) 1985
- 9) If policyholder insures the same risk with more than one insurer, it is called as _____ insurance.
a) special b) separate c) double d) private
- 10) In Fire Insurance, according to the principle of Utmost Goodfaith the insured should disclose the
a) personal information b) monetary information
c) material information d) social information

2. Write short notes on : 10

- a) Cattle Insurance.
b) Nature of Public Liability Insurance.

3. Write short answer : 10

- a) Explain in brief the nature and cover given in Crop Insurance.
b) Explain Employer's Liability Insurance.

4. Explain the various types of Fire Insurance Policy. 10

OR

Explain the meaning and types of Motor Insurance Policy. 10

5. Define 'Fire Insurance'. Explain the procedure of taking Fire Insurance Policy. 10

OR

Explain the importance and principles of Fire Insurance. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा :

१०

१) अग्नि विमा प्रकारात विमा घेताना _____ असले पाहिजे.

अ) नुकसानभरपाई ब) सहकार्य क) विमेय हित ड) अग्नि

२) ग्रामीण शेतकऱ्यांसाठी भारत सरकारने पीक विमा योजना _____ मध्ये सुरू केली.

अ) १९७१ ब) १९७९ क) १९८५ ड) १९९१

३) _____ विमा कायदा १९९१ साली संमत करण्यात आला.

अ) पीक ब) पशुधन
क) सार्वजनिक जबाबदारीचा ड) अपघात

४) आपल्या कर्मचाऱ्यांच्या हितासाठी मालक जो विमापत्र घेतात त्यास _____ विमा म्हणतात.

अ) जबाबदारीचा ब) तृतीय पक्ष
क) समुह/गट ड) सार्वजनिक जबाबदारीचा

५) पीक विम्याची जोखिम केंद्र सरकार आणि राज्य सरकार यांच्यात _____ या प्रमाणात वाटुन घेतली जाते.

अ) १ : १ ब) १ : २ क) २ : १ ड) वरीलपैकी नाही

६) तरते विमापत्र, पूर्णस्थापनामूल्य विमापत्र, घोषित विमापत्र हे _____ विम्याचे प्रकार आहेत.

अ) अपघात ब) सागरी क) अग्नि ड) मोटार

७) मोटार विमापत्रांतर्गत खालीलपैकी कोणते विमापत्र घेणे अनिवार्य आहे ?

अ) मोटार उपसाधने विमा ब) सर्वसमावेशक विमा
क) तृतीय पक्ष विमा ड) मोटार मालकाचा विमा

८) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाने पशुधन विमा _____ सालापासून ग्रामीण रोजकऱ्यांच्या पशुधनासाठी सुरू केला.

अ) १९५६ ब) १९६९ क) १९७४ ड) १९८५

९) जर, विमेदाराने एकसारख्या धोक्याचा विमा एकापेक्षा जास्त विमाकंपन्याकडे उतरविल्यास त्यास _____ विमा असे म्हणतात.

अ) विशेष ब) स्वतंत्र क) दुहेरी ड) खाजगी

१०) अग्नि विम्यात विमेदाराने परमोश्च विश्वास तत्वानुसार _____ देणे अपेक्षित असते.

अ) वैयक्तिक माहिती ब) आर्थिक माहिती
क) सत्य/वस्तुनिष्ठ माहिती ड) सामाजिक माहिती

२. टीपा लिहा : १०

अ) पशुधन विमा
ब) सार्वजनिक जबाबदारीच्या विम्याचे स्वरूप.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०

अ) पीक विम्याचे स्वरूप आणि दिलेजाणारे संरक्षण थोडक्यात स्पष्ट करा.
ब) मालकाच्या जबाबदारीचा विमा स्पष्ट करा.

४. अग्नि विमा पत्राचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. १०

किंवा

मोटार विम्याचा अर्थ सांगून मोटार विमापत्राचे विविध प्रकार सांगा. १०

५. 'अग्नि विम्याची' व्याख्या द्या. 'अग्नि विमा' घेण्याच्या कार्यपद्धतीचे वर्णन करा. १०

किंवा

'अग्नि विम्याचे' महत्त्व व तत्वे स्पष्ट करा. १०

Seat No.	
----------	--

B.Com. (Part – III) (Semester – V) (New) Examination, 2015
ADVANCED STATISTICS (Paper – II)

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Max. Marks : 50

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Each question carries equal marks.**
3) **Figures to the right indicate full marks.**
4) **Use of soundless calculators is allowed.**

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given for **each** question : **10**
- Rejecting a null hypothesis, when it is correct is a
 - Correct decision
 - Type I error
 - Type II error
 - None of these
 - Probability of Type I Error is called as
 - Power of test
 - Critical region
 - Level of significance
 - None of these
 - When sample size n is more than 30, then to test equality of means of two normal populations, i.e. $H_0 : \mu_1 = \mu_2$, one may use
 - Z-test
 - t-test
 - χ^2 -test
 - None of these
 - To test independence of attributes with contingency table 4×3 , a test statistic χ^2 , carries d.f. equal to
 - 11
 - 12
 - 6
 - None of these
 - For the applications of t-test the sample size should be
 - More than 30
 - Less than 30
 - Equal to 30
 - None of these
 - Ratio of variances of two independent samples divided by their respective d.f. is called as
 - t-statistic
 - F-statistic
 - Z-statistic
 - None of these
 - To test goodness of fit, one may use
 - t-test
 - Normal test
 - χ^2 -test
 - None of these

- viii) To test equality of means of two normal populations based on two samples of sizes 21 and 18; test statistic carries d.f. equal to
 - a) 35 b) 36 c) 37 d) None of these
- ix) To test equality of means of several populations, one may use
 - a) t-test b) χ^2 -test c) F-test d) None of these
- x) For the comparison of proportion of two populations for large samples, one may use
 - a) Normal test b) t-test c) F-test d) None of these

2. A) Define : 5

- a) Null hypothesis
- b) Alternative hypothesis
- c) Type II error.

B) In a year there are 956 births in a town A, of which 52.5% were males, while in towns A and B combined, this proportion in a total of 1406 births was 0.496. Is there any significant difference in the proportion of male births in the two towns ? 5

3. A) Write a short note on paired t-test. 5

B) A sample of 900 members has a mean 3.5 cms, and s.d. 2.61 cms. Is the sample from a large population of mean 3.25 cms and s.d. 2.61 cm ? 5

4. Attempt **any one** of the following : 10

A) Derive a test statistic to test equality of means of two normal populations for large samples.

B) Define students t-statistic. State various applications of t-distribution. In a certain experiment to compare two types of pig foods A and B, the following results of increase in weights were observed in pigs.

Pig No.		1	2	3	4	5	6	7	8	Total
Increase in weight in lbs	Food A	49	53	51	52	47	50	52	53	407
	Food B	52	55	52	53	50	54	54	53	423

- i) Assuming that the two samples of pigs are independent, can we conclude that food B is better than food A ? (Given, $t_{14, 0.05} = 2.15$).
- ii) Also examine the case when the same set of pigs were used in both the foods. (Given, $t_{7, 0.05} = 2.37$).

5. Attempt **any one** of the following :

10

A) For a 2×2 , contingency table

a	b	a + b
c	d	c + d
a + c	b + d	a + b + c + d = N

, show that

a χ^2 -test statistic to test independence of attributes is given by

$$\chi^2 = \frac{N(ad - bc)^2}{(a + b)(c + d)(a + c)(b + d)}$$

B) For the data in the following table, test for independence between Person's ability in Mathematics and interest in Economics.

		Ability in Mathematics		
		Low	Average	High
Interest in Economics	Low	63	42	15
	Average	58	61	31
	High	14	47	29

(Given $\chi^2_{4, 0.05} = 3.357$).

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) (Old) Examination, 2015
BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK**

Day and Date : Tuesday, 20-10-2015

Max. Marks : 50

Time : 2.30 pm. to 4.30 p.m.

N. B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives : 10
- 1) The agreement to which minor is a party is _____
a) Valid b) Voidable c) Void d) Legal
 - 2) The stipulation which is essential to the main purpose of the contract is called _____
a) Condition b) Warranty
c) Primary d) Important
 - 3) Indian Contract Act is passed in the year _____
a) 1972 b) 1872 c) 1857 d) 1986
 - 4) An agreement without consideration become _____
a) Valid b) Void c) Voidable d) Illegal
 - 5) The Chief Information Commissioner of State Information Commission is appointed by _____
a) Prime Minister b) Chief Minister
c) Governor d) President
 - 6) Set of rules governing human behaviour is known as _____
a) Contract b) Law
c) Agreement d) All the above

7) Proposal when accepted becomes _____

- a) Promise
- b) Contract
- c) Agreement
- d) Consideration

8) Due to coercion contract becomes _____

- a) Void
- b) Voidable
- c) Valid
- d) Illegal

9) Unpaid seller has rights against

- a) Buyer only
- b) Goods only
- c) Both goods and buyer
- d) Contracting party

10) An auction sale is completed by _____

- a) Delivery of goods
- b) Payment of price
- c) Fall of hammer
- d) Acceptance of goods

2. Write short notes on : 10
- A) Sources of business law.
 - B) Conditions in contract of sale.
3. Write short notes on : 10
- A) Coercion
 - B) Procedure of getting information.
4. Answer **any one** of the following questions : 10
- A) Explain the functions of the Central Information Commission.
 - B) Who is unpaid seller ? Explain his rights.
5. Answer **any one** of the following questions : 10
- A) Define contract. What are the essentials of a valid contract ?
 - B) Explain difference between contract of sale of goods and agreement to sell.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्यायाची निवड करा :

१०

- १) अज्ञान व्यक्तीने केलेले करार _____ असतात.
अ) वैध ब) वर्जनीय क) वर्ज ड) कायदेशीर
- २) कराराच्या उद्देशपूर्तीसाठी आवश्यक असणाऱ्या अटीस _____ म्हणतात.
अ) प्रमुख अट ब) दुय्यम अट
क) प्राथमिक अट ड) महत्त्वाची अट
- ३) भारतीय करार कायदा _____ साली संमत झाला.
अ) १९७२ ब) १८७२ क) १८५७ ड) १९८६
- ४) प्रतिफलाशिवाय होणारे करार _____ असतात.
अ) वैध ब) व्यर्थ क) वर्जनीय ड) बेकायदेशीर
- ५) राज्य मुख्य माहिती आयुक्ताची नियुक्ती _____ कडून केली जाते.
अ) पंतप्रधान ब) मुख्यमंत्री
क) राज्यपाल ड) राष्ट्रपती
- ६) मानवी वर्तनाचे नियमन करणाऱ्या नियमांचा संच म्हणजे _____ होय.
अ) करार ब) कायदा
क) ठराव ड) वरीलपैकी सर्व
- ७) प्रस्ताव स्वीकारल्यास त्याचे रूपांतर _____ मध्ये होते.
अ) वचन ब) करार क) ठराव ड) प्रतिफल
- ८) धाक किंवा बलप्रयोग यामुळे करार _____ बनतो.
अ) वर्ज ब) वर्जनीय
क) वैध ड) बेकायदेशीर

९) अदत विक्रेत्यास _____ विरुद्ध हक्क प्राप्त होतात.

- अ) फक्त खरेदीदार
ब) फक्त माल
क) माल व खरेदीदार दोन्ही
ड) करारातील पक्ष

१०) लिलावाने मालाच्या विक्रीची प्रक्रिया _____ ने पूर्ण होते.

- अ) मालाची पाठवणी
ब) मालाची किंमत देऊन
क) हातोड्याचा ठोका मारून
ड) मालाची स्वीकृती करून

२. थोडक्यात टीपा लिहा :

१०

- अ) व्यावसायिन कायद्याचे स्रोत
ब) मालविक्रीच्या करारातील प्रमुख अट.

३. थोडक्यात टीपा लिहा :

१०

- अ) धाक किंवा बलप्रयोग
ब) माहिती मिळविण्याची कार्यपद्धती.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

- अ) केंद्रीय माहिती आयोगाची कार्ये स्पष्ट करा.
ब) अदत विक्रेता म्हणजे काय ? त्याचे हक्क स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

- अ) कराराची व्याख्या द्या. वैध करार तयार होण्यासाठी कोणत्या बाबी आवश्यक असतात ?
ब) मालविक्रीचा करार आणि मालविक्रीचा ठराव यातील फरक स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) (Old) Examination, 2015
BUSINESS ECONOMICS**

Day and Date : Wednesday, 21-10-2015

Max. Marks : 50

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose correct alternative :

10

- 1) Business economics deals primarily with _____ making firms.
a) Profit b) Income c) Saving d) Investment
- 2) Business economics is known as _____
a) Managerial economics b) Industrial economics
c) Welfare economics d) Agricultural economics
- 3) According to Ricardo the rate of profit is _____
a) Increasing b) Decreasing
c) Constant d) None of the above
- 4) Thomas Malthus gave emphasis on _____
a) Effective supply b) Effective demand
c) Effective capital accumulation d) None of the above
- 5) Parallel economy refers to _____ working of an economy.
a) Accounted b) Optimum c) Legal d) Illegal
- 6) Privatisation means _____
a) Importance to private sector
b) Co-existence of private and public sector
c) Importance to public sector
d) None of the above

- 7) Globalization means _____
- a) Abolishment of import control b) Reducing the rate of import duty
c) Privatising d) All of the above
- 8) _____ on a large scale, causes, loss of manpower.
- a) Recession b) Unemployment
c) Deflation d) Depression
- 9) Implementation of globalization policy was introduced in India in the year _____
- a) 1991 b) 1999 c) 2005 d) 2009
- 10) _____ is known as father of Economics.
- a) Malthus b) Ricardo
c) Adam Smith d) None of the above

2. Write a short answers :

- a) Which factors are responsible for industrial sickness ? **5**
b) Discuss the scope of Business Economics. **5**

3. Write short notes on :

- a) Explain the impact of privatization on Indian Economy. **5**
b) Malthusian theory of Economic Development. **5**

4. Answer **any one** of the following : **10**

- a) What is unemployment ? Explain the various causes of unemployment.
b) Explain W. W. Rostow's stages of economic growth.

5. Answer **any one** of the following : **10**

- a) Discuss the impact of globalization on Indian Economy.
b) What is regional imbalance ? Explain the various causes of regional imbalances.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) व्यावसायिक अर्थशास्त्राचा संबंध मुख्यतः _____ मिबणाच्या संस्थांशी आहे.
अ) नफा ब) उत्पन्न क) बचत ड) गुंतवणूक
- 2) व्यावसायिक अर्थशास्त्र _____ म्हणून ओळखले जाते.
अ) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र ब) उद्योगाचे अर्थशास्त्र
क) कल्याणाचे अर्थशास्त्र ड) कृषीचे अर्थशास्त्र
- 3) रिकार्डो यांच्या मते नफ्याचा दर _____ असतो.
अ) वाढता ब) घटता क) स्थिर ड) वरीलपैकी नाही
- 4) थॉमस माल्थसने _____ ला महत्त्व दिले.
अ) प्रभावी पुरवठा ब) प्रभावी मागणी
क) प्रभावी भांडवलसंचय ड) वरीलपैकी नाही
- 5) समांतर अर्थव्यवस्था _____ व्यवहाराशी संबंधित कार्य करते.
अ) हिशेबी ब) पर्याप्त क) कायदेशीर ड) बेकायदेशीर
- 6) खाजगीकरण म्हणजे _____
अ) खाजगी क्षेत्रास महत्त्व ब) खाजगी व सार्वजनिक क्षेत्राचे सह अस्तित्व
क) सार्वजनिक क्षेत्रास महत्त्व ड) यापैकी नाही
- 7) जागतिकीकरण म्हणजे _____
अ) आयातीवरील निर्बंध नष्ट करणे ब) आयात शुल्क कमी करणे
क) खाजगीकरण ड) वरील सर्व
- 8) _____ मुळे मोठ्या प्रमाणात मनुष्य बलाचा अपव्यय होतो.
अ) घसरण ब) बेकारी क) चलनघट ड) मंदी

9) जागतिकीकरणाच्या धोरणाची भारतात _____ वर्षी सुरुवात झाली.

अ) 1991 ब) 1999 क) 2005 ड) 2009

10) _____ यांना अर्थशास्त्राचा जनक म्हणून ओळखले जाते.

अ) माल्थस ब) रिकार्डो क) अँडम स्मिथ ड) यापैकी नाही

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) औद्योगिक आजारपणास कोणते घटक कारणीभूत ठरतात ?

5

ब) व्यावसायिक अर्थशास्त्राच्या व्याप्तीची चर्चा करा.

5

3. टीपा लिहा :

अ) खाजगीकरणाचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील परिणाम.

5

ब) माल्थसचा आर्थिक विकासाचा सिद्धांत.

5

4. खालीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा :

10

अ) बेकारी म्हणजे काय ? बेकारीची विविध कारणे स्पष्ट करा.

ब) डब्ल्यू. डब्ल्यू. रोस्टोच्या आर्थिक वृद्धीच्या अवस्था स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा :

10

अ) जागतिकीकरणाचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील परिणामांची चर्चा करा.

ब) प्रादेशिक असमतोल म्हणजे काय ? प्रादेशिक असमतोलची कारणे स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – III) (Semester – V) (Old) Examination, 2015
CO-OPERATIVE DEVELOPMENT

Day and Date : Friday, 23-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative :

10

- 1) The co-operative movement in India started in _____ year.
a) 1844 b) 1904 c) 1960 d) 1991
- 2) _____ is known as the father of co-operation.
a) Dr. Gadgil b) Robert Owen
c) William King d) Dr. Dandekar
- 3) Three tier system operated in co-operative credit for _____ term loan.
a) Short and long b) Short and medium
c) Short d) Long
- 4) The first consumer co-operative society established in _____ country.
a) Israil b) India
c) Germany d) England
- 5) The chairman of the co-operative society be selected from
a) Members b) Directors
c) Employee d) Monarchy
- 6) Cooperative marketing societies established by the _____
a) Consumers b) Traders
c) Farmers d) Government
- 7) Head office of National Co-operative consumers federation is located at _____
a) Delhi b) Mumbai c) Lucknow d) Nagpur

8) The India's first Co-operative Housing Society established in _____ year.

- a) 1905
- b) 1907
- c) 1910
- d) 1912

9) The processing factories started in India _____ year.

- a) 1917
- b) 1921
- c) 1930
- d) 1933

10) _____ society is known as cooperative farming society of landless labours.

- a) Tenant Cooperative Farming
- b) Joint Cooperative Farming
- c) Collective Cooperative Farming
- d) Kibbutz

2. Write short notes :

- a) Explain features of co-operation. 5
- b) Explain types of co-operative farming. 5

3. Write short answer :

- a) Explain the objectives of co-operatives processing industries. 5
- b) Explain the objectives of consumers co-operatives. 5

4. Answer **any one** of the following : 10

- a) Explain the importance of co-operative marketing and give the reasons of slow development in India.
- b) What is meant by service co-operatives ? Explain the problems of service co-operatives.

5. Answer **any one** of the following : 10

- A) Discuss on the progress and the problems of Primary Agriculture Co-operative Credit Societies in India.
- B) State the functions of Industrial Co-operative Societies. Explain problems and their remedies.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) भारतात सहकारी चळवळीची सुरुवात _____ साली झाली.
अ) १८४४ ब) १९०४ क) १९६० ड) १९९१
- २) _____ यांना सहकाराचा जनक म्हणतात.
अ) डॉ. गाडगीळ ब) रॉबर्ट ओवेन क) विलियम किंग ड) डॉ. दांडेकर
- ३) सहकारी पतपुरवठ्यासाठी त्रिस्तरीय रचना _____ मुदत कर्जासाठी वापरली जाते.
अ) अल्प आणि दीर्घ ब) अल्प व मध्यम
क) अल्प ड) दीर्घ
- ४) पहिली ग्राहक सहकारी संस्था _____ या देशात स्थापन झाली.
अ) इस्त्राईल ब) भारत क) जर्मनी ड) इंग्लंड
- ५) सहकारी संस्थेचा चेअरमन _____ मधून निवडला जातो.
अ) सभासदा ब) संचालका क) सेवका ड) हुकुमशाही
- ६) सहकारी खरेदी-विक्री संस्थाची स्थापना _____ कडून केली जाते.
अ) ग्राहक ब) व्यापारी क) शेतकरी ड) सरकार
- ७) राष्ट्रीय ग्राहक संघाचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.
अ) दिल्ली ब) मुंबई क) लखनौ ड) नागपूर
- ८) भारतात पहिली सहकारी गृह संस्था _____ वर्षी स्थापन झाली.
अ) १९०५ ब) १९०७ क) १९१० ड) १९१२
- ९) भारतात सह-प्रक्रिया संस्थाची स्थापना _____ या वर्षी झाली.
अ) १९१७ ब) १९२१ क) १९३० ड) १९३३
- १०) _____ संस्था ही भूमिहीन मजुरांची सह-शेती संस्था म्हणून ओळखली जाते.
अ) कुळ सहकारी शेती ब) संयुक्त सहकारी शेती
क) सामुदायिक सहकारी शेती ड) किबुत्झ

२. टीपा लिहा :

अ) सहकाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५

ब) सहकारी शेतीचे प्रकार स्पष्ट करा.

५

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) सहकारी प्रक्रिया उद्योगाची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५

ब) सहकारी ग्राहक संघाची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) सहकारी विपणनाचे महत्त्व विषद करून भारतातील सहकारी विपणन संस्थांच्या मंदगतीची कारणे द्या.

ब) सेवा सहकारी संस्था म्हणजे काय ? सेवा सहकारी संस्थांच्या समस्या स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) भारतातील ग्रामीण कृषी सहकारी पतपुरवठा संस्थांची प्रगती व समस्याची चर्चा करा.

ब) औद्योगिक सह-संस्थांची कार्ये सांगून, औद्योगिक सह-संस्थांच्या समस्या व त्यावरील उपाय स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. III (Semester – V) (Old) Examination, 2015
MODERN MANAGEMENT PRACTICES**

Day and Date : Monday, 26-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) _____ is set of managerial decisions and actions that determines the long-term performance of an organisation.
 - a) Strategic management
 - b) Marketing management
 - c) Production management
 - d) Personnell management
 - 2) Obtaining competitive advantage on the basis of special features in the product or service is known as
 - a) Differentiation
 - b) Centralisation
 - c) Integration
 - d) Diversification
 - 3) The concept of Benchmarking is given by
 - a) C.K. Pralhad
 - b) Dr. Deming
 - c) Peter Drucker
 - d) Dr. Robert Camp
 - 4) An organisation uses _____ technique to analyse the internal and external environment.
 - a) SWOT
 - b) Cost leadership
 - c) Benchmarking
 - d) None of these
 - 5) Prof. C.K. Pralhad introduced concept core competencies in
 - a) 2005
 - b) 1990
 - c) 1995
 - d) 2010
 - 6) The World Trade Organisation (WTO) commenced on
 - a) 1st Jan. 1995
 - b) 1st Jan. 2005
 - c) 1st April 1991
 - d) 5th Nov. 2006

7) An important element of human capital is

- a) Knowledge
- b) Skill
- c) Creativity
- d) All of these

8) _____ is remedial measures to cope with organisation stress.

- a) Meditation
- b) Job enrichment
- c) Physical exercise
- d) Muscle relaxation

9) _____ is basically the process by which the company can delegate certain functions to a specialised organisation who can get it done more cheaply, quickly and efficiently.

- a) Globalisation
- b) Business process outsourcing
- c) Joint venture
- d) Combination

10) _____ is important step in going global.

- a) Exporting
- b) Licensing
- c) Global strategic management
- d) All of these

2. Write short note on :

- a) Advantage of Benchmarking. 5
- b) SWOT Analysis. 5

3. Write short answer :

- a) Explain in brief role of multinational enterprises. 5
- b) Explain the remedial measures to cope with individual stress. 5

4. Answer **any one** of the following :

- 1) Explain process of strategic management. 10
- 2) Explain the concept of Business Process Outsourcing (B.P.O.) and give the benefits of Business Process Outsourcing. 10

5. Answer **any one** of the following :

- 1) What is Human Resource Development ? Explain the need of Human Resource Development. 10
- 2) What is global business ? Explain steps in going global. 10

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) संघटनेची दिर्घकालीन कामगिरी ठरविणाऱ्या व्यवस्थापकीय निर्णयांच्या आणि कृतींच्या संचास _____ असे म्हणतात.
- अ) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापन ब) विपणन व्यवस्थापन
क) उत्पादन व्यवस्थापन ड) कामगार व्यवस्थापन
- २) वस्तूमध्ये किंवा सेवेमध्ये सामावलेल्या खास वैशिष्ट्यांच्या अधारे स्पर्धात्मक लाभ मिळविणे म्हणजे _____ होय.
- अ) भेदकरण ब) केंद्रीकरण
क) एकात्मीकरण ड) वैविध्यता
- ३) बेंचमार्कींग ही संकल्पना _____ यांनी मांडली.
- अ) सी.के. प्रल्हाद ब) डॉ. डेमिंग
क) पिटर ड्रकर ड) डॉ. रॉबर्ट कॅम्प
- ४) अंतर्गत व बाह्य पर्यावरणाचे विश्लेषण करण्यासाठी संघटना _____ तंभाचा उपयोग करते.
- अ) स्वाट ब) खर्च नेतृत्व
क) बेंचमार्कींग ड) यापैकी नाही
- ५) प्रो.सी.के. प्रल्हाद यांनी 'गाभाभूत सक्षमता' ही संकल्पना _____ मध्ये मांडली.
- अ) २००५ ब) १९९०
क) १९९५ ड) २०१०
- ६) जागतिक व्यापार संघटनेची स्थापना _____ रोजी झाली.
- अ) १ जानेवारी १९९५ ब) १ जानेवारी २००५
क) १ एप्रिल १९९१ ड) ५ नोव्हेंबर २००६
- ७) _____ हा मानवी भांडवलाचा महत्वपूर्ण घटक होय.
- अ) ज्ञान ब) कौशल्य
क) क्रियाशिळता ड) वरील सर्व
- ८) _____ ही संघटनात्मक ताण नियंत्रणाची उपाययोजना होय.
- अ) ध्यानधारणा ब) कार्यसमृद्धीकरण
क) शारीरिक व्यायाम ड) स्नायु शिथिलन

१) मूलभूत अर्थाने _____ ही अशी प्रक्रिया आहे की, ज्याद्वारे एक कंपनी आपली कांही खास कार्ये तज्ञ अशा अशा दुसऱ्या संस्थेकडे सुपूर्द करते की ज्यामुळे तो कार्ये कमी खर्चात, वेगाने आणि कार्यक्षमपणे पूर्ण होतात.

अ) जागतिकीकरण

ब) बाह्य स्रोत व्यवसाय प्रक्रिया (बी.पी.ओ.)

क) संयुक्त उपक्रम

ड) संयोगिकरण

१०) जागतिकीकरण प्रवेश प्रक्रियेतील _____ हा महत्वाचा टप्पा/अवस्था होय.

अ) निर्यात

ब) परवाना पद्धत

क) जागतिक व्यूहरचनात्मक भागीदारी

ड) वरील सर्व

२. टीपा लिहा :

अ) बेंचमार्किंगचे फायदे

५

ब) स्वाट विश्लेषण

५

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) बहुराष्ट्रीय उद्योगसंस्थांची भूमिका थोडक्यात स्पष्ट करा.

५

ब) वैयक्तिक ताण नियंत्रणाच्या उपाययोजना स्पष्ट करा.

५

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

१०

२) बाह्यस्रोत व्यवसाय प्रक्रियेची संकल्पना स्पष्ट करून बाह्यस्रोत व्यवसाय प्रक्रियेचे फायदे/लाभ विशद करा.

१०

५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१) मानव संसाधन विकास म्हणजे काय ? मानव संसाधन विकासाची आवश्यकता स्पष्ट करा.

१०

२) जागतिक व्यवसाय म्हणजे काय ? जागतिकीकरण प्रवेश प्रक्रियेतील अवस्था/टप्पे स्पष्ट करा.

१०

- 9) _____ is a document used to deposit money into the bank account.
- a) Withdrawal slip b) Bill of exchange
c) Pay-in-slip d) None of these
- 10) _____ cheque is a dead cheque.
- a) Stale b) Fresh c) Old d) None of these
2. Write short notes : 10
- a) The salient features of a bill of exchange.
b) Types of bank customers.
3. Write short notes : 10
- a) General relationship between the 'banker' and 'customer'.
b) Types of Bank Accounts.
4. Answer **any one** : 10
- a) What do you understand a negotiable instrument ? Explain the salient features of a promissory note.
b) Define the term 'Endorsement'. Explain the different types of endorsement.
5. Answer **any one** : 10
- a) What is crossing ? Explain the different kinds of crossing.
b) Explain the nature and scope of Banking Laws in India.

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे सर्व गुण दर्शवितात.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१. खालीलपैकी योग्य पर्यायांची निवड करा. १०
- १) ज्या दस्तऐवजाचा वापर केवळ स्थानिक रक्कम देण्यासाठीच केला जातो, त्याला _____ म्हणतात.
- अ) धनादेश ब) हुंडी
क) बँकेचा धनादेश ड) ड्राफ्ट

२. टीपा लिहा. १०
- अ) हुंडीची ठळक वैशिष्ट्ये.
ब) बँक खातेदाराचे प्रकार.
३. टीपा लिहा. १०
- अ) 'बँक' आणि 'ग्राहक' यांच्यातील सर्वसाधारण परस्परसंबंध.
ब) बँक खात्याचे प्रकार.
४. खालीलपैकी **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) चलनक्षम दस्तऐवज म्हणजे काय ? वचनचिठ्ठीची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
ब) 'पृष्ठांक' या शब्दाची व्याख्या द्या. पृष्ठांकनाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
५. कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) रेखांकन म्हणजे काय ? रेखांकनाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
ब) भारतातील बँकिंग कायद्यांचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) (Old) Examination, 2015
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – I)**

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Max. Marks : 50

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) Attempt **any one** question from Q. No. 4 (A) and Q. No. 4 (B).
3) Attempt **any one** question from Q. No. 5 (A) and Q. No. 5 (B).
4) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose the correct alternative : 10

- 1) Banking companies are governed by the Banking Regulation Act _____
- 1956
 - 1949
 - 1961
 - 1936
- 2) The assets acquired by the Banking Company but are not required by it for its own use are called _____ assets.
- Non banking
 - Fixed assets
 - Current assets
 - None of these
- 3) Excess price paid by a holding company to acquire 'controlling interest' in the subsidiary company is transferred to _____
- Capital reserve
 - Reserve
 - Goodwill
 - None of these

2. Answer the following :

A) Write a short note on 'minority interest'. 5

B) The following particulars are available in respect of the business carried on by Mr. Big Bee : 5

1) Profits earned by 'Z' :-

2012 – Rs. 50,000

2013 – Rs. 48,000

2014 – Rs. 52,000

2) Profits of 2013 is reduced by Rs. 5,000 due to stock destroyed by fire and profit of 2012 included a non-recurring income of Rs. 3,000.

3) Profit of 2014 include Rs. 2,000 income on investment.

4) The stock is not insured and it is through prudent to insure the stock in future. The insurance premium is estimated at Rs. 500 p.a.

5) Fair remuneration to the proprietor (not taken in the calculation of profits) is Rs. 10,000 p.a.

You are required to compute the value of goodwill on the basis of 2 year's Purchase of average profits of the last three years.

3. Answer the following :

A) Write a note on 'Super profit method of valuation of goodwill'. 5

B) H Ltd. purchased 200 shares in S Ltd. at a total cost of Rs. 24,000 on 31st December, 2014, on which date their balance sheets were as follows : 5

Liabilities	H Ltd.	S Ltd.	Assets	H Ltd.	S Ltd.
	Rs.	Rs.		Rs.	Rs.
Share capital :			Sundry assets	1,36,000	40,000
1000 shares of			Shares in 'S' Ltd;		
100 each	1,00,000	–	200 shares of		
300 shares of			Rs. 100 each at		
Rs. 100 each		– 30,000	Rs. 120 per share	24,000	

General reserve	20,000	1,800		
Profit and loss A/c	10,000	1,200		
Sundry creditors	30,000	7,000		
	1,60,000	40,000	1,60,000	40,000

Prepare a consolidated Balance sheet.

4. Answer **any one** of the following : 10

A) Following are the summarised Balance sheets of H Ltd., and S Ltd. on 31-03-2014.

Liabilities	H Ltd.	S Ltd.	Assets	H Ltd.	S Ltd.
	Rs.	Rs.		Rs.	Rs.
Share capital			Sundry assets	1,90,000	80,000
Shares of Rs.			Debtors	50,000	25,000
10 each	1,80,000	1,00,000	Investments		
Profit and Loss A/c	35,000	–	Shares in S Ltd.		
Creditors	80,000	30,000	(8,000) shares	55,000	–
			Profit and Loss A/c	–	25,000
	2,95,000	1,30,000		2,95,000	1,30,000

'H' Ltd. acquired the shares in 'S' Ltd. on 1st August, 2013. The balance sheet of 'S' Ltd. as on 31st March 2013 showed a debit balance on profit and loss A/c Rs. 40,000.

The debtors of H Ltd; include Rs. 10,000 due from S Ltd. whereas the creditors of S Ltd. include Rs. 5,000 due to H Ltd. as a cheque of Rs. 5,000 remitted by S Ltd. to H Ltd. being in transit.

Prepare a consolidated balance sheet.

- B) A fire occurred in the business premises of M/s Salunkhe on 15th October, 2014. From the following particulars ascertain the loss of stock and prepare a claim for insurance.

Particulars	Rs.
Stock on 1-1-2013	30,600
Purchases from 1-1-2013 to 31-12-2013	1,22,000
Sales from 1-1-2013 to 31-12-2013	1,80,000
Stock on 31-12-2013	27,000
Purchases from 1-1-2014 to 14-10-2014	1,47,000
Sales from 1-1-2014 to 14-10-2014	1,50,000

The stock were always valued at 90 percent of cost. The stock saved was worth Rs. 18,000. The amount of the policy was Rs. 63,000. There was an average clause in the policy.

5. Answer **any one** of the following :

10

- A) The following figures are extracted from the books of Janata Bank as at 31-3-2014. You are required to prepare profit and loss account with necessary schedules.

Particulars	Rs.
Interest on loans	3,10,000
Interest on cash credits	2,90,000
Interest on overdrafts	2,00,000
Interest on balances with RBI	40,000
Interest on investments	10,000
Interest on fixed deposits	2,60,000
Interest on saving account	80,000

Interest on current account	30,000
Discount on bills discounted	1,90,000
Interest on borrowing from other bank	10,000
Profit on sale of investment	40,000
Loss on sale of investment	5,000
Income from joint ventures	25,000
Profit on revaluation of investment	35,000
Loss on revaluation of investment	10,000
Dividends received from joint stock companies	25,000
Salaries to staff	65,000
Rent and taxes	8,000
Depreciation on bank assets	21,000
Sundry income	18,000
Printing and stationary	17,000
Repairs and maintenance	14,000
Advertisements	6,000
Directors fees and allowances	9,000
Audit fees	6,000
Law charges	8,000
Postage and telephone charges	11,000
Other expenses	4,000
Profit on 1-4-2013	1,20,000

Adjustments :

- 1) Write off Rs. 19,000 for bad doubtful debts.
- 2) Provide 40% for taxation.
- 3) Rebate on bill discounted is to be provided for Rs. 20,000.

B) Abhay has a loss of profit policy of Rs. 90,000 under which the period of indemnity is three months. His accounts for the year ended 31-3-2014 show the sales at Rs. 7,00,000 and a net profit of Rs. 70,000. The standing charges debited in the accounts to arrive at the profit figures amounted to Rs. 3,500. On 01-07-2014 a fire occurred which resulted in part suspension of his business activities. He presents the following data regarding sales.

Year	July	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.
2013 (Rs.)	65,000	70,000	68,000	72,000	80,000
2014 (Rs.)	15,000	25,000	30,000	45,000	60,000

The sales for the twelve months ended 30-6-2014 are Rs. 7,50,000. It is estimated that improved methods of production since April, 2014 would increase the profitability by 2.5% on sales.

Find out the claim under the loss of profit policy.

- 8) _____ type of layout is preferred for using huge machines.
 A) Functional Layout B) Combined Layout
 C) Stationary Layout D) Production Layout
- 9) The situation where the worker works in the factory is called as _____
 A) Work load B) Work environment
 C) Plant layout D) Factory location
- 10) First airconditioning machine was used in Indian Industrial Sector in the year _____
 A) 1940 B) 1930 C) 1956 D) 1965

2. Write short notes on : 10

- A) Scientific management.
 B) Objectives of plant layout.

3. A) Explain different types of factory building. 5
 B) Explain the importance of industrial management. 5

4. Explain the factors affecting work environment. 10

OR

Explain factors determining location of factory.

5. Explain the elements of industrial sanitation. 10

OR

State the different types of layout.

मराठी भाषांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करून वाक्ये पूर्ण करा. १०

१) शास्त्रीय व्यवस्थापनाचे जनक म्हणून _____ यांना संबोधले जाते.

- अ) मॅक्स वेबर ब) पिटर ड्रुकर क) एल्टन मेयो ड) एफ. डब्ल्यू. टेलर

- २) सामान्य व्यक्ती _____ डेसीबल आवाज सहन करू शकते.
अ) १६०-१७० ब) २६०-२७० क) ७०-८० ड) १७०-१८०
- ३) औद्योगिक क्रांती _____ शतकात घडून आली.
अ) १७ व्या ब) १८ व्या क) १९ व्या ड) २० व्या
- ४) आवाजाची तीव्रता ज्या परीमाणात मोजली जाते त्यास _____ म्हणतात.
अ) डेसीबल ब) किलोवॉट क) किलोग्रॅम ड) किलोमीटर
- ५) औद्योगिक कामगारांच्या आरोग्याचे संरक्षण करण्याचे शास्त्र म्हणजे _____ होय.
अ) कारखाना रचना ब) मालसाठा व्यवस्थापन
क) उत्पादकता ड) औद्योगिक आरोग्यरक्षण
- ६) घनकचऱ्यामध्ये खालीलपैकी कोणत्या घटकाचा समावेश होतो ?
अ) भाजीपाला ब) नासलेले अन्न क) रद्दी कागद ड) वरील सर्व
- ७) कारखाना कायदा _____ साली संमत करण्यात आला.
अ) १९८४ ब) १९६१ क) १९४८ ड) १९५८
- ८) अवजड यंत्रसामुग्रीसाठी _____ पद्धतीच्या यंत्ररचनेस प्राधान्य दिले जाते.
अ) प्रक्रियेनुसार यंत्ररचना ब) मिश्र रचना
क) स्थिर यंत्ररचना ड) वस्तुनुसार यंत्ररचना
- ९) कारखान्यामध्ये कामगार ज्या परिस्थितीत काम करीत असतो त्याला _____ असे म्हणतात.
अ) कार्यभार ब) कार्य वातावरण क) यंत्ररचना ड) कारखान्याचे स्थान
- १०) भारतीय औद्योगिक क्षेत्रामध्ये सर्वप्रथम वातानुकूलन यंत्राचा वापर _____ साली करण्यात आला.
अ) १९४० ब) १९३० क) १९५६ ड) १९६५

२. टिपा लिहा. १०
- अ) शास्त्रीय व्यवस्थापन
- ब) यंत्रसामुग्री रचनेची उद्दिष्ट्ये.
३. अ) कारखाना इमारतीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. ५
- ब) औद्योगिक व्यवस्थापणाचे महत्व स्पष्ट करा. ५
४. कार्यवातावरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. १०
- किंवा
- कारखाण्याचे स्थान निश्चित करणारे घटक सांगा.
५. औद्योगिक आरोग्य रक्षणाचे घटक स्पष्ट करा. १०
- किंवा
- यंत्रसामुग्री रचनेचे प्रकार सांगा.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) (Old) Examination, 2015
INSURANCE (Paper – I)**

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015

Max. Marks : 50

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from given alternatives : 10
- 1) The amount payable against contingency loss is _____ by Insurance Company.
a) Profit b) Income c) Contribution d) Indemnity
 - 2) The financial interest of the insured in the subject matter of insurance called as _____
a) Public interest b) National interest
c) Insurable interest d) Insurance co's. interest
 - 3) For taking life insurance, first _____ is essential form.
a) Nomination form b) Proposal form
c) Acceptance form d) Renewal form
 - 4) The collective bearing of risk is _____
a) Insurance b) Accident c) Contribution d) Co-operation
 - 5) Life Insurance Corporation of India is autonomous and separate identified _____
a) Person b) Business c) Institute d) Organisation
 - 6) What is paid by Insurance Company when the policy holder decides to discontinue the policy ?
a) Cash discount b) Sum assured
c) Surrender value d) Death claim

- 7) In the year 1938 _____ Act passed in India.
a) Marine Insurance b) Insurance
c) IRDA d) Crop Insurance
- 8) The _____ office of Life Insurance Corporation of India is situated at Mumbai.
a) Branch b) Divisional c) State level d) Head
- 9) In the event of suicide life insurance amount received after _____ insurance taking from LIC.
a) Six months b) Three year
c) One year d) Five year
- 10) _____ means the right of one person to stand in place of another against third party.
a) Subrogation b) Contribution
c) Mitigation of loss d) Causa proxima
2. Write short notes : **10**
a) Nature of Insurance
b) Nomination of policy.
3. Write answer in brief : **10**
a) Write a note on surrender value.
b) Explain the organisational structure of Life Insurance Corporation of India.
4. a) Define 'Insurance'. State the purpose and need of 'Insurance'. **10**
OR
b) State the role of Life Insurance Corporation of India. **10**
5. a) Explain the various primary principles of 'Insurance'. **10**
OR
b) Explain in detail 'Proposal Form' and 'Cover Note'. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालील दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा : १०
- १) विमा कंपनीने विमेदारास देऊ केलेल्या नुकसान भरपाईस _____ म्हणतात.
अ) नफा ब) उत्पन्न क) वर्गणी ड) हानीभरण
- २) विमेदाराच्या विमित मालमत्तेतील आर्थिक हित संबंधास _____ असे म्हणतात.
अ) लोक हित ब) राष्ट्रीय हित क) विमेय हित ड) विमा कंपनीचे हित
- ३) विमा उतरविण्यासाठी _____ हा फॉर्म सर्व प्रथम आवश्यक आहे.
अ) वारसनोद अर्ज ब) प्रस्ताव अर्ज क) स्विकृती अर्ज ड) नूतनीकरण अर्ज
- ४) जोखिम संयुक्तरित्या सहन करणे म्हणजे _____ होय.
अ) विमा ब) अपघात क) वर्गणी ड) सहकार्य
- ५) भारतीय आयुर्विमा महामंडळ ही एक स्वायत्त आणि स्वतंत्र अस्तित्व असणारी _____ आहे.
अ) व्यक्ती ब) व्यवसाय क) संस्था ड) संघटना
- ६) जेव्हा विमेदार विमा पत्र बंद करण्याचा निर्णय घेतो तेव्हा त्यास विमा कंपनीकडून काय दिले जाते ?
अ) रोख सवलत ब) विमा रक्कम क) समर्पण मुल्य ड) मृत्युदावा रक्कम
- ७) भारतात १९३८ साली _____ हा कायदा संमत झाला.
अ) सागरी विमा ब) विमा क) ईर्डा (IRDA) ड) पीक विमा
- ८) भारतीय आयुर्विमा महामंडळाचे _____ कार्यालय मुंबई येथे आहे.
अ) शाखा ब) विभागीय क) राज्यस्तरीय ड) मुख्य
- ९) आयुर्विमा घेतल्यापासून आत्महत्या कलमाअंतर्गत विमा रक्कम _____ नंतर विमा कंपनीकडून मिळते.
अ) सहा महिने ब) तीन वर्षे क) एक वर्षे ड) पाच वर्षे
- १०) तृतीय पक्षाविरुद्ध असणारे अधिकार दुसऱ्या व्यक्तीकडून प्राप्त करणे म्हणजे _____ होय.
अ) मालकी हक्क बदल/अधिकार समर्पण ब) वर्गणी
क) नुकसान कमी करणे ड) नजिकचे कारण

२. टीपा लिहा : १०
- अ) विम्याचे स्वरूप
ब) विमापत्र वारसनोद.
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०
- अ) सोड किंमत/समर्पण मुल्य यावर टीपा लिहा.
ब) भारतीय आयुर्विमा महामंडळाची संघटन रचना स्पष्ट करा.
४. अ) 'विम्याची' व्याख्या द्या. 'विम्याचे' हेतू आणि आवश्यकता सांगा. १०
- किंवा
- ब) भारतीय आयुर्विमा महामंडळाची भूमिका सांगा. १०
५. अ) 'विम्याची' विविध प्राथमिक मुलतत्त्वे स्पष्ट करा. १०
- किंवा
- ब) 'प्रस्ताव अर्ज' आणि 'कच्चेविमापत्र' सविस्तर स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – III) (Semester – V) (Old) Examination, 2015
ADVANCED BANKING (Paper – II)
Banks and Financial System

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

Objective type questions :

10

1. Choose the correct alternatives from given alternatives :

- 1) Indian Money Market is divided into _____ Parts.
a) 2
b) 3
c) 4
d) 5
- 2) The Imperial Bank of India was established in the year _____
a) 1920
b) 1921
c) 1940
d) 1991
- 3) Monetary Policy is framed and implemented by _____
a) Central Bank
b) State Bank
c) Co-operative Bank
d) Private Bank
- 4) Presently, _____ is the Governor of Reserve Bank of India.
a) Dr. Subbarao
b) Dr. Bimal Jalan
c) Raghuram Rajan
d) Dr. Rama Reddy
- 5) Industrial Development Bank of India was established in the year _____
a) 1964
b) 1955
c) 1950
d) 1920
- 6) The Land Development Co-operative Bank provides _____ loan to agriculture.
a) Short term
b) Long term
c) Middle term
d) None of these

P.T.O.

7) _____ is the First Development Bank in India.

a) IFCI

b) IDBI

c) ICICI

d) SBI

8) The Reserve Bank of India is established in _____

a) 1970

b) 1935

c) 1934

d) 1940

9) 'Note-Issue' is the monopoly of _____

a) Reserve Bank of India

b) State Bank of India

c) Bank of India

d) Baroda Bank

10) _____ Money market is the first organised money market in the world

a) London

b) Indian

c) Japan

d) USA

2. Write short notes : 10

a) Indigenous Bankers

b) Recommendations of Narasimhan Committee.

3. Write short notes : 10

a) Regional Rural Banks

b) Capital Adequacy Norms.

4. Answer **any one** : 10

a) Explain the main features of London Money Market.

b) Explain the role of RBI in the development of India.

5. Answer **any one** : 10

a) Explain the role of State Bank of India in the development of Indian Agriculture.

b) Explain the main features of Indian Money Market.

९) 'चलन छपाई' ही _____ बँकेची मक्तेदारी आहे.

अ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया

ब) स्टेट बँक ऑफ इंडिया

क) बँक ऑफ इंडिया

ड) बरोडा बँक

१०) _____ नाणेबाजार हा जगातील पहिला संघटित नाणेबाजार आहे.

अ) लंडन

ब) भारतीय

क) जपान

ड) यु.एस.ए.

२. टीपा लिहा :

१०

अ) एतद्देशिय बँका

ब) नरसिंहम समितीच्या शिफारशी.

३. टीपा लिहा :

१०

अ) प्रादेशिक ग्रामीण बँका

ब) भांडवल पर्याप्तता निकष.

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) लंडन नाणेबाजाराची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) भारताच्या आर्थिक विकासातील रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाची भूमिका स्पष्ट करा.

५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) स्टेट बँक ऑफ इंडियाची भारताच्या कृषी विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

ब) भारतीय नाणेबाजाराची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) (Old) Examination, 2015
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – II)
Auditing**

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Total Marks : 50

Instructions : 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose the correct alternatives : 10

- 1) Vouching is the essence of auditing or _____ of auditing.
A) Backbone B) Verification
C) Enquiry D) None of the above
- 2) The main object of auditing is detection and prevention of _____ in earlier day.
A) Vouching B) Recording
C) Errors and Frauds D) None of above
- 3) Cash received from a certain debtor is neither recorded in the cash book nor to that debtors account but it is misappropriated by the cashier is known as _____
A) Errors of omission B) Errors of Commission
C) Compensating errors D) Teaming and lading
- 4) The first auditor of the company shall be appointed by Directors within _____ month of the registration of the company.
A) Two B) Three C) One D) Four
- 5) Chartered Accountant Act was passed by the Indian Institute of chartered Accountant in _____
A) 1949 B) 1932 C) 1880 D) 1945
- 6) Intentional misrepresentation means _____
A) Errors of commission B) Errors in duplication
C) Frauds D) None of the above

- 7) A voucher is any _____ evidence by which the accuracy of the entries in the books of accounts may be proved.
- A) Documentary B) Undocumentary
C) Registered D) None of these
- 8) Statutory Audit is compulsory to _____
- A) Sole trader B) Joint stock company
C) Partnership firm D) All of the above
- 9) Which of the following audit is compulsory under Companies Act, 1956 ?
- A) Internal Audit B) Interim Audit
C) Continuous Audit D) Statutory Audit
- 10) Which of the following person is not appointed as Auditor by the Companies Act U/S 226 (3) ?
- A) Any Registered Company B) Officer of the Company
C) Director of the Company D) All of the above
2. Write short answers :
- A) Define vouching and verification. **5**
B) Importance of valuation of Assets and Liabilities. **5**
3. Write short answers/notes :
- A) Internal audit. **5**
B) Contents of Audit Report. **5**
4. Give long answers (**any one**) : **10**
- i) State special points considering the audit of Banks.
- OR
- ii) What is meant by Auditing ? Explain the objects of Auditing.
5. Give long answers (**any one**) : **10**
- i) State the points to be considered while carrying out an audit of a co-operative society.
- OR
- ii) Explain the qualification and disqualification of a company auditor.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) प्रमाणन हे लेखापरीक्षणाचा सार किंवा _____ आहे.
अ) कणा ब) सत्यापन क) चौकशी ड) वरीलपैकी नाही
- 2) _____ शोधून काढणे व त्यांना प्रतिबंध करणे हा लेखापरीक्षणाचा अलीकडच्या काळातला मुख्य उद्देश आहे.
अ) प्रमाणन ब) नोंदणी
क) चुका व अफरातफर ड) वरीलपैकी नाही
- 3) रोख रक्कमेचे अपहरण करण्यासाठी रोखपाल एखाद्या ऋणकोकडून मिळालेली रोख रक्कम रोकड किर्दीत अथवा त्या ऋणकोच्या खात्यामध्ये न नोंदविता तिचे अपहरण करतो. त्यास _____ असे म्हणतात.
अ) विसर चुका ब) नजर चुका
क) भरपाईच्या चुका ड) टीमिंग अॅन्ड लेडिंग
- 4) कंपनीच्या पहिल्या लेखापरीक्षकाची नेमणूक कंपनी स्थापन झाल्यापासून _____ महिन्यांच्या आत केली पाहिजे.
अ) दोन ब) तीन क) एक ड) चार
- 5) चार्टर्ड अकौंटंट अॅक्ट _____ साली इंडीयन इंस्टीट्यूट ऑफ चार्टर्ड अकौंटंटने संमत केला.
अ) 1949 ब) 1932 क) 1880 ड) 1945
- 6) जाणूनबुजून केलेल्या चुका म्हणजे _____ होय.
अ) भरपाईच्या चुका ब) पुनरावृत्तीच्या चुका
क) अपहार, लबाडी किंवा अफरातफर ड) वरीलपैकी नाही
- 7) प्रमाणक हा _____ पुरावा आहे, ज्यामुळे पुस्तकातील नोंदी अधिकृत आहेत याची खात्री होते.
अ) कागदोपत्री ब) बिगर कागदोपत्री
क) नोंदलेला ड) वरीलपैकी नाही

8) वैधानिक लेखापरीक्षण _____ ला बंधनकारक असते.

अ) एकल व्यापारी

ब) भागीदारी संस्था

क) कंपनी

ड) वरीलपैकी नाही

9) खालीलपैकी कोणते लेखापरीक्षण हे कंपनी कायदा 1956 नुसार सक्तीचे आहे ?

अ) अंतर्गत लेखापरीक्षण

ब) मध्यावधी लेखापरीक्षण

क) सतत लेखापरीक्षण

ड) नियामक लेखापरीक्षण

10) कंपनी कायदा कलम 226(3) नुसार खालीलपैकी कोणाला कंपनीचा लेखापरीक्षण म्हणून नेमता येत नाही ?

अ) कोणतेही नोंदणीकृत प्रमंडळ

ब) कंपनीचा अधिकारी

क) कंपनीचा संचालक

ड) वरीलपैकी सर्व

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) प्रमाणन व सत्यापनाची व्याख्या द्या. 5

ब) मालमत्ता व देयतेच्या मुल्यांकनाचे महत्त्व स्पष्ट करा. 5

3. थोडक्यात उत्तरे लिहा/टीपा लिहा :

अ) अंतर्गत लेखापरीक्षण. 5

ब) लेखापरीक्षण अहवालातील मुद्दे किंवा मजकूर. 5

4. सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक) : 10

i) बँकेचे लेखापरीक्षण करताना विचारात घ्यावे लागणारे विशेष मुद्दे स्पष्ट करा.

किंवा

ii) लेखापरीक्षण म्हणजे काय ? लेखापरीक्षणाचे उद्देश स्पष्ट करा.

5. सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक) : 10

i) सहकारी संस्थेच्या हिशेब तपासणीच्या वेळी हिशेब तपासणीसाठी कोणत्या गोष्टींकडे विशेष लक्ष पुरवावे ?

किंवा

ii) कंपनीच्या लेखापरीक्षकाच्या पात्रता व अपात्रता स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. III (Semester – V) Examination, 2015
INSURANCE (Paper – II) (Old)**

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015

Max. Marks : 50

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Select the appropriate alternatives and rewrite the following sentences : **10**
- 1) Insurable interest must be present in _____ policy at the time of taking insurance policy.
a) Life b) Marine c) Accident d) Fire
- 2) Which insurance provides compensation for loss due to accident fire ?
a) Accident Insurance b) Marine Insurance
c) Fire Insurance d) Motor Insurance
- 3) _____ Insurance policy covers protection to the workers or employees.
a) Accident b) Employer's liability
c) Fire d) Life
- 4) According to Motor Vehical Act 1939, every motor owner has to take _____ Insurance policy.
a) Third party liability b) Comprehensive
c) Medical check-up d) Motor Accessories
- 5) _____ Insurance Scheme was started by the Govt. of India in the year 1985.
a) Motor b) Life c) Fire d) Crop
- 6) Cattle Insurance is mainly started for _____ for their cattles.
a) Labours b) Workers
c) Rural formers d) Crop

- 7) Re-instalment value policy is a type of _____ Insurance policy.
a) Group b) Fire c) Marine d) Motor
- 8) Which type of Insurance that an employer can take for the benefit of all his employees ?
a) Group Insurance b) Motor Insurance
c) Life Insurance d) Fire Insurance
- 9) If policy holder insures the same risk with more than one insurer, it is called as _____ insurance.
a) special b) separate c) private d) double
- 10) First step to taking Fire Insurance Policy is
a) payment of Insurance Premium
b) to fill proposal form
c) selection of Insurance company
d) survey of property
2. Write short notes on : **10**
a) Scope of Fire Insurance.
b) Cattle Insurance.
3. Answer the following : **10**
a) Explain the nature of Crop Insurance.
b) State the nature of Employer’s Liability Insurance.
4. State the meaning and risk cover in Motor Insurance. **10**
OR
Define ‘Fire Insurance’ – Explain the various types of Fire Insurance. **10**
5. Explain the importance and procedure of taking Fire Insurance Policy. **10**
OR
Explain in detail the different types of Public Liabilities Insurance. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्यायाची निवड करा :

१०

- १) _____ विमा प्रकारात विमा घेताना विमेय हित असले पाहिजे.
अ) जीवन ब) सागरी क) अपघात ड) अग्नी
- २) अपघाती अग्निपासून होणाऱ्या नुकसानीची भरपाई कोणत्या विम्याद्वारे मिळते ?
अ) अपघाती विमा ब) सागरी विमा
क) अग्नी विमा ड) मोटार विमा
- ३) _____ विमापत्र कामगार किंवा कर्मचाऱ्यांना विमा संरक्षण देते.
अ) अपघात ब) मालकाच्या जबाबदारीचा
क) अग्नि ड) आयुर्विमा
- ४) मोटार वाहन कायदा १९३९ नुसार प्रत्येक वाहन मालकास _____ विमा पत्र घेणे सक्तीचे आहे.
अ) तृतीय पक्ष जबाबदारीचा ब) सर्व समावेशक
क) वैद्यकिय तपासणी ड) मोटार उपसाधने
- ५) _____ विमा योजना भारत सरकारने १९८५ साली सुरु केली.
अ) मोटार ब) जीवन क) अग्नि ड) पीक
- ६) _____ च्या पशुधनासाठी पशुधन विमा योजना सुरु करण्यात आली.
अ) मजूर ब) कामगार
क) ग्रामिण शेतकरी ड) पीक
- ७) पूनर्स्थापना मूल्य विमापत्र _____ विम्याचा प्रकार आहे.
अ) समूह ब) अग्नि क) सागरी ड) मोटार
- ८) आपल्या कर्मचाऱ्यांच्या हितासाठी मालक जो विमा काढतात त्यास _____ म्हणतात.
अ) समूह विमा ब) मोटार विमा क) आयुर्विमा ड) अग्नि विमा

- ९) जर विमेदाराने एक साख्या धोक्याचा विमा एकापेक्षा जास्त विमेकऱ्याकडे उतरविल्यास त्यास _____ विमा म्हणतात.
 अ) विशेष ब) स्वतंत्र क) खाजगी ड) दुहेरी
- १०) अग्नि विमा उतरविण्यामध्ये _____ ही पहिली अवस्था/पायरी होय.
 अ) विमाहप्ता भरणे ब) प्रस्ताव अर्ज भरणे
 क) विमा कंपनीची निवड करणे ड) मालमत्तेचे सर्वेक्षण
२. टीपा लिहा : १०
 अ) अग्नि विम्याची व्याप्ती.
 ब) पशुधन विमा.
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा १०
 अ) पीक विम्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 ब) मालकाच्या जबाबदारीच्या विम्याचे स्वरूप सांगा.
४. मोटार विम्याचा अर्थ सांगून मोटार विम्यातील जोखीम स्पष्ट करा. १०
किंवा
 अग्नि विम्याची व्याख्या द्या. अग्नि विम्याचे विविध प्रकार सांगा. १०
५. अग्निविम्याचे महत्व आणि अग्नि विमा घेण्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा. १०
किंवा
 सार्वजनिक जबाबदारीच्या विम्याचे विविध प्रकार सांगा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Semester – VI) Examination, 2015
BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK

Day and Date : Tuesday, 20-10-2015

Max. Marks : 50

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

N.B : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative. 10

- 1) The Jurisdiction of District Forum is Rs.
A) Upto 5 Lakh B) Above 5 Lakh C) Upto 20 Lakh D) Above 20 Lakh
- 2) National Commission consists of a President and _____ other members.
A) Two B) Three C) Four D) Five
- 3) Annual general meeting notice should be issued before _____ days.
A) 21 B) 15 C) 7 D) 30
- 4) The Head Office of the National Commission situated at
A) Pune B) Solapur C) Delhi D) Mumbai
- 5) The liability of the share holders of the company is generally
A) Limited B) Unlimited
C) Limited and Unlimited D) None of the above
- 6) Joint Stock Company's _____ meeting held in their wholelife.
A) Statutory B) Annual general
C) Ordinary D) None of the above
- 7) SEBI Act passed in
A) 2000 B) 2005 C) 1956 D) 1992
- 8) National Consumer Day is celebrated on
A) 24th December B) 14th November
C) 15th March D) 1st May

9) The minimum _____ members are necessary to form the public company.

- A) Seven B) Two C) Ten D) Twenty

10) The East India Company was established in

- A) 1600 B) 1900 C) 1700 D) 1800

2. Write short notes. 10

- A) Functions SEBI.
B) The Artical of Association.

3. Write short notes. 10

- A) Types of Company.
B) District Forum.

4. A) What is Memorandum of Association ? State the clauses of Memorandum ? 10

OR

B) Explain the stages in the formation of the Joint Stock Company.

5. A) State functions of Stock Exchanging in capital market. 10

OR

B) State salient features of Consumer Protection Act, 1986 and mention various rights of consumers.

मराठी रूपांतर

सूचना : - 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

1. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा. 10

1) जिल्हा ग्राहक मंचाचे अधिकार क्षेत्र _____ रूपये आहे.

- अ) रु . पाच लाखा पर्यंत ब) रु . पाच लाखापेक्षा जास्त
क) रु. वीस लाखा पर्यंत ड) रु . वीस लाखापेक्षा जास्त

- 2) राष्ट्रीय आयोगा मध्ये एक अध्यक्ष आणि इतर _____ सदस्य असतात.
अ) दोन ब) तीन क) चार ड) पाच
- 3) वार्षिक सर्वसाधारण सभेची सूचना _____ दिवस अगोदर देणे आवश्यक असते.
अ) 21 ब) 15 क) 7 ड) 30
- 4) राष्ट्रीय आयोगाचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.
अ) पुणे ब) सोलापुर क) दिल्ली ड) मुंबई
- 5) सर्वसाधारणपणे कंपनीच्या भागधारकीची जबाबदारी _____ असते.
अ) मर्यादीत ब) अमर्यादीत
क) मर्यादीत आणि अमर्यादीत ड) यापैकी नाही
- 6) संयुक्त भांडवली संस्थेच्या/कंपनीच्या आयुष्यात एकदाच जी सभा घेतली जाते त्या सभेस _____ म्हणतात.
अ) नियामक सभा ब) वार्षिक सभा
क) विशेष सर्व साधारण सभा ड) यापैकी नाही
- 7) सेबी कायदा _____ साली संमत झाला.
अ) 2000 ब) 2005 क) 1956 ड) 1992
- 8) राष्ट्रीय ग्राहक दिवस _____ रोजी साजरा केला जातो.
अ) 24 डिसेंबर ब) 14 नोव्हेंबर क) 15 मार्च ड) 1 मे
- 9) सार्वजनिक कंपनीच्या स्थापनेसाठी कमीत कमी _____ सदस्यांची गरज असते.
अ) सात ब) दोन क) दहा ड) वीस
- 10) ईस्ट इंडिया कंपनीची स्थापना _____ साजी झाली.
अ) इ.स. 1600 ब) इ.स. 1900 क) इ.स. 1700 ड) इ.स. 1800

2. टिपा लिहा.

- अ) सेबीची कार्ये
ब) नियमावळी

3. टिपा लिहा. 10

अ) कंपनीचे प्रकार.

ब) जिल्हा ग्राहक मंच.

4. अ) घटनापत्रक म्हणजे काय ? घटनापत्रकाची विविध कलमे स्पष्ट करा. 10

किंवा

ब) सार्वजनिक कंपनी स्थापन करण्याच्या विविध टप्पे स्पष्ट करा.

5. अ) शेअर बाजार पेटेची कार्ये स्पष्ट करा. 10

किंवा

ब) ग्राहक संरक्षण कायदा, 1986 ची वैशिष्टे सांगून ग्राहकीच विविध हाक सांगा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2015
BUSINESS ECONOMICS**

Day and Date : Wednesday, 21-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative given below : **10**
- 1) India's 10th Five Year Plan was started in the year _____
a) 2002
b) 2005
c) 2007
d) None of these
 - 2) _____ is high Human development index country in world.
a) India
b) Norway
c) Pakistan
d) None of these
 - 3) _____ was established at Bretton Woods Conference in 1944.
a) SAARC b) IDBI c) I.M.F. d) None of these
 - 4) Concept of _____ was introduced by Human Development Report of 1997.
a) Human Poverty Index
b) Human Development Index
c) Price Index
d) None of these
 - 5) International Bank for reconstruction and development is also known as _____ Bank.
a) State b) World
c) Regional d) None of these
 - 6) World Trade Organization was established in the year.
a) 1970 b) 1986
c) 1995 d) None of these

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालील योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) दहाव्या पंचवार्षिक योजनेची सुरुवात _____ साली झाली.
अ) २००२ ब) २००५ क) २००७ ड) यापैकी नाही
- २) जगात सर्वात जास्त मानवी विकास निर्देशांक _____ देशात आहे.
अ) भारत ब) नॉर्वे क) पाकिस्तान ड) यापैकी नाही
- ३) ब्रिटन वुड परिषदेमध्ये (१९४४) _____ ची स्थापना झाली.
अ) सार्क ब) आय.डी.बी.आय.
क) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी ड) यापैकी नाही
- ४) मानवी विकास अहवाल (१९९७) यांनी _____ ही संकल्पना मांडली.
अ) मानवी दारिद्र्य निर्देशांक ब) मानवी विकास निर्देशांक
क) किंमत निर्देशांक ड) यापैकी नाही
- ५) आंतरराष्ट्रीय पुनर्रचना व विकास बँक _____ बँक म्हणून ओळखली जाते.
अ) राज्य ब) जागतिक क) प्रादेशिक ड) यापैकी नाही
- ६) जागतिक व्यापार संघटनेची स्थापना _____ साली झाली.
अ) १९७० ब) १९८६ क) १९९५ ड) यापैकी नाही
- ७) सार्कची स्थापना _____ साली झाली.
अ) १९८५ ब) १९९१ क) १९९० ड) यापैकी नाही
- ८) विदेशी भांडवल गुंतवणूकीचे उदारीकरणाचे धोरण _____ सालाच्या धोरणानुसार स्वीकारले.
अ) १९९२ ब) १९९१ क) १९९३ ड) यापैकी नाही
- ९) सार्कची सुरुवात _____ देशांनी करण्यात आली.
अ) ५ ब) ८ क) ७ ड) यापैकी नाही
- १०) सामान्यतः अविकसित देशात _____ ची कमतरता असते.
अ) श्रम ब) भांडवल क) नैसर्गिक साधन ड) यापैकी नाही

२. टीपा लिहा :
- अ) सार्क ५
- ब) दहाव्या पंचवार्षिक योजनेची उद्दिष्ट्ये. ५
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :
- अ) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची उद्दिष्ट्ये सांगा. ५
- ब) आर्थिक विकासातील विदेशी भांडवलाचे महत्त्व सांगा. ५
४. कोणत्याही एकाचे उत्तर लिहा :
- अ) जागतिक बँकेची उद्दिष्ट्ये व कामगिरी सांगा. १०
- ब) भारतीय नियोजनाची उद्दिष्ट्ये सांगा. १०
५. कोणत्याही एकाचे उत्तर लिहा :
- अ) जागतिक व्यापार संघटनेची उद्दिष्ट्ये व कामगिरी सांगा. १०
- ब) भारतीय नियोजनाचे मुल्यमापन करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2015
CO-OPERATIVE DEVELOPMENT**

Day and Date : Friday, 23-10-2015

Max. Marks : 50

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives : **10**
- 1) For the study of co-operative sugar industry _____ committee was formed by the Central Government.
a) Gorwala b) Mahajan c) Karve d) Khusro
 - 2) _____ State has implemented “Dudh Mahapur Yojna”.
a) Gujarat b) Rajastan c) Karnataka d) Maharashtra
 - 3) Worlds first consumer co-operative society was established in _____
a) India b) Denmark c) England d) Germany
 - 4) Maharashtra co-operative societies rules was passed in _____
a) 1961 b) 1960 c) 1904 d) 1912
 - 5) _____ has taken lead for establishment of Urban Co-operative Credit Societies in Germany.
a) C. R. Fay b) Robert Owen
c) Schultze d) William King
 - 6) Vaikunthlal Mehta National Co-operative Management Institute established for _____
a) Planning b) Control c) Finance d) Training
 - 7) Banking Regulation Act was applied to Urban Co-operative Bank’s from _____
a) 1966 b) 1949 c) 1960 d) 1969

P.T.O.

8) According to Co-operative Act, 1960, minimum _____persons of different family are came together for formation of Co-operative Society.

- a) Five b) Six c) Ten d) Eleven

9) _____ country is famous for Dairy Co-operative Societies in the world.

- a) Italy b) India c) France d) Denmark

10) _____ means to develop economic transactions beyond nations political border.

- a) Co-operation b) Globalisation
c) Privatisation d) None of these

2. Write short notes on :

- A) Functions of co-operative sugar factories in rural development. **5**
B) “Dudh Mahapur Yojna”. **5**

3. Write short answers on :

- A) Give reasons of success of Co-operative Movement in England. **5**
B) Explain need of co-operative education. **5**

4. Answer **any one** of the following : **10**

- A) What is globalisation ? State the impact of globalisation on Co-operative Movement in India.
B) Explain the problems and remedies on Dairy Co-operatives in Maharashtra.

5. Answer **any one** of the following : **10**

- A) Explain main provisions of Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960.
B) Review the progress of Dairy Co-operatives in Denmark.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) केंद्र सरकारने साखर उद्योगाचा अभ्यास करण्यासाठी _____ समिती स्थापन केली होती.
अ) गोरवाला ब) महाजन क) कर्वे ड) खुस्रो
- २) “दूध महापुर योजना” _____ राज्याने राबविली.
अ) गुजरात ब) राजस्थान क) कर्नाटक ड) महाराष्ट्र
- ३) जगातील पहिली ग्राहक सह-संस्था _____ देशामध्ये स्थापन झाली.
अ) भारत ब) डेन्मार्क क) इंग्लंड ड) जर्मनी
- ४) महाराष्ट्र सह-संस्था कायद्याचे नियम _____ साली संमत करणेत आले.
अ) १९६१ ब) १९६० क) १९०४ ड) १९१२
- ५) जर्मनीमध्ये नागरी सह-पतपुरवठा संस्था स्थापन करणेसाठी _____ यानी पुढाकार घेतला.
अ) सी. आर. फे ब) रॉबर्ट ओवेन क) सुल्झ ड) विल्यम किंग
- ६) वैकुंठलाल मेहता राष्ट्रीय सह-व्यवस्थापन संस्थेची स्थापना _____ साठी करणेत आली.
अ) नियोजन ब) नियंत्रण क) अर्थपुरवठा ड) प्रशिक्षण
- ७) नागरी सह-बँकाना बँकींग नियमन कायदा _____ पासून लागू करणेत आला.
अ) १९६६ ब) १९४९ क) १९६० ड) १९६९
- ८) सहकार कायदा १९६० प्रमाणे वेगवेगळ्या कुटुंबातील किमान _____ व्यक्ती एकत्र येवून सह. संस्था स्थापन करू शकतात.
अ) पाच ब) सहा क) दहा ड) अकरा
- ९) _____ हा देश दुग्ध सह-संस्थासाठी जगप्रसिद्ध आहे.
अ) इटली ब) भारत क) फ्रान्स ड) डेन्मार्क
- १०) राष्ट्राच्या राजकिय सिमेबाहेर आर्थिक व्यवहारांचा विस्तार करणे म्हणजे _____ होय.
अ) सहकार ब) जागतिकीकरण
क) खाजगीकरण ड) यापैकी नाही

२. टीपा लिहा :
- अ) सह-साखर कारखान्यांचे ग्रामीण विकासातील कार्य. ५
- ब) “दूध महापूर योजना”. ५
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा:
- अ) इंग्लंडमधील सह-चळवळीच्या यशाची कारणमिमांसा करा. ५
- ब) सह-शिक्षणाची आवश्यकता स्पष्ट करा. ५
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- अ) जागतिकीकरण म्हणजे काय ? जागतिकीकरणाचे भारतीय सह-चळवळीवरील परिणाम स्पष्ट करा.
- ब) महाराष्ट्रातील दुग्ध सह-संस्थांच्या समस्या व त्यावरील उपाय स्पष्ट करा.
५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- अ) महाराष्ट्र सह-संस्था कायदा १९६० मधील प्रमुख तरतुदी स्पष्ट करा.
- ब) डेन्मार्कमधील दूध सह-संस्थांच्या प्रगतीचा आढावा घ्या.
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2015
MODERN MANAGEMENT PRACTICES

Day and Date : Monday, 26-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the *right* indicate full marks.**

1. Select suitable alternative from given alternatives : 10
- 1) _____ is used to describe a standard deviation.
 - a) ISO standards
 - b) Six Sigma
 - c) SWOT Technique
 - d) Quality Circle
 - 2) People who place a high value on money and material possessions may
 - a) Not have strong ethical standards
 - b) Have strong ethical standards
 - c) Have excellent ethical standards
 - d) Can't tell
 - 3) The Head Office of International Organisation for standards is at _____
 - a) Geneva
 - b) Tokyo
 - c) London
 - d) Mumbai
 - 4) It is generally agreed that the corporation must be so _____ that its stakeholders should feel it to be rational and honest.
 - a) Checked
 - b) Controlled
 - c) Governed
 - d) Audited
 - 5) Individual Ethics is formed by the factors like _____
 - a) Family influence
 - b) Life Experience
 - c) Personal values
 - d) All of the above
 - 6) Loss of human life or damage to property of such a nature as to be beyond the capacity of community of the affected area is called _____
 - a) Accident
 - b) Hazards
 - c) Disaster
 - d) None

- 7) The _____ is established to develop common international standards for goods and services and award certificates about quality
- Indian Standards Institute
 - International Organisation for Standardisation
 - World Trade Organisation
 - World Health Organisation
- 8) Quality _____
- Has several different attributes
 - Is a relative term
 - Is relevant for both products and services
 - All of the above
- 9) _____ means a commitment of a company to run its business in a legal, ethical and transparent manner.
- Corporate Competence
 - Corporate Audit
 - Corporate Governance
 - None
- 10) _____ suggested that with a view to achieve high level of excellence quality must be maintained at each stage of processing the product.
- Deming
 - Juran
 - Crosby
 - None

2. Write short notes :

- 1) Major ingredients of Total Quality Management. **5**
- 2) Types of disasters. **5**

3. Write answer in brief :

- 1) Representation based Corporate Governance. **5**
- 2) Levels of Six Sigma. **5**

4. What is 'Event Management' ? Explain various types of events. **10**

OR

State the fundamental principles of Corporate Governance.

5. Explain Japanese Management Practices. **10**

OR

Explain importance and role of ISO Quality Standards.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा :

१०

१) प्रमाण विचलनाचे वर्णन करण्यासाठी _____ चा उपयोग होतो.

अ) आंतरराष्ट्रीय मानके ब) सिक्स सिग्मा

क) स्वॉट तंत्र ड) गुणवत्ता मंडळ

२) ज्या व्यक्ती पैसा आणि भौतिक वस्तू जमा करण्यावर अधिक भर किंवा महत्त्व देतात त्या असतात.

अ) उच्च नीतिमत्ता नसलेल्या ब) उच्च नीतिमत्ता असलेल्या

क) उच्चतम नीतिमत्ता असलेल्या ड) सांगू शकत नाही

३) आंतरराष्ट्रीय मानक संघटनेचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.

अ) जिनिव्हा ब) टोकियो क) लंडन ड) मुंबई

४) निगमचे _____ असे केले पाहिजे की निगमशी संबंधीत सर्व घटकांना संस्था ही वाजवी आणि प्रामाणिक आहे असे वाटले पाहिजे.

अ) तपासणी ब) नियंत्रण क) नियमन/संहिता ड) हिशेबतपासणी

५) वैयक्तिक नीतिमत्ता _____ घटकांमुळे बनते/निर्माण होते.

अ) कुटुंब प्रभाव ब) जीवनानुभव

क) वैयक्तिक मूल्ये ड) वरील सर्व

६) संकटग्रस्त प्रदेशातील लोक समुदायाच्या सहनशीलतेहून अधिक होणारे व्यक्ती आणि मालमत्तेचे नुकसान म्हणजे.

अ) अपघात ब) धोका क) आपत्ती ड) कोणतेही नाही

७) _____ ची स्थापना आंतरराष्ट्रीय पातळीवर वस्तू व सेवांचे प्रमाणिकरण करून गुणवत्ता प्रमाणपत्र देण्यासाठी झालेली आहे.

अ) भारतीय मानक संस्था ब) आंतरराष्ट्रीय मानक संघटना

क) जागतिक व्यापार संघटना ड) जागतिक आरोग्य संघटना

८) गुणवत्ता ही _____

- अ) विविध गुणवैशिष्ट्ये असलेली असते ब) सापेक्ष संकल्पना आहे
क) वस्तू व सेवांशी संबंधीत आहे ड) वरील सर्व

९) _____ म्हणजे कंपनी आपला व्यवसाय कायदेशीर दृष्ट्या, नैतिकदृष्ट्या व पारदर्शीपद्धतीने चालविण्याची वचनबद्धता होय.

- अ) निगम सक्षमता ब) निगम हिशेबतपासणी
क) निगम संहिता/नियमन ड) कोणतेही नाही

१०) वस्तूमध्ये उच्च गुणवत्ता येण्यासाठी वस्तू निर्माण प्रक्रियेतील प्रत्येक टप्प्यांवर गुणवत्ता ठेवली गेली पाहिजे असे _____ यांनी सुचविले आहे.

- अ) डेमिंग ब) जुरॅन
क) क्रॉसबी ड) वरील कोणतेही नाही

२. टीपा लिहा :

- १) संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापनातील प्रमुख घटक. ५
२) आपत्तींचे प्रकार. ५

३. थोडक्यात उत्तर लिहा :

- १) प्रतिनिधीत्व आधारीत निगम संहिता/नियमन. ५
२) सिक्स सिग्माच्या पातळ्या. ५

४. 'समारंभ व्यवस्थापन' म्हणजे काय ? समारंभाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. १०

किंवा

निगम संहिता/नियमनाची मुलभूत तत्त्वे सांगा.

५. जपानी व्यवस्थापन पद्धती (वैशिष्ट्ये) स्पष्ट करा. १०

किंवा

आय.एस.ओ. गुणवत्ता मानकांचे महत्त्व आणि भूमिका स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2015
ADVANCED BANKING (P – I)
Law and Practice of Banking in India

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015

Max. Marks : 50

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Objective Type Question :

1. Answer the following questions by choosing correct alternative given below : **10**
- 1) A paying banker can get protection only when he makes payment
a) in due course b) by cheque c) in cash d) by DD
 - 2) To honour the _____ cheque is always risky for a paying bank.
a) ante-dated b) post dated
c) crossed cheque d) open cheque
 - 3) The first Banking Regulation Act is passed in _____
a) 1940 b) 1948 c) 1949 d) 1950
 - 4) When garnishee order is issued by the court attaching the account of a customer, the banker is called _____.
a) Judgement debtor b) Judgement creditor
c) Garnishee d) Garnishor
 - 5) A collecting banker is given protection only when he collects _____.
a) A crossed cheque b) An order cheque
c) A bearer cheque d) A multilated cheque
 - 6) As soon as a banker receives a Garnishee order absolute he should _____.
a) Close the A/c of the customer
b) Stop the operation of the account
c) Give the reminder to the customer
d) None of the above

- 7) The ability of an asset to convert into cash is called _____.
a) Liquidity b) Profitability c) Loan d) Pledge
- 8) When loans and advances may be made on the security of tangible asset, it is called as
a) unsecured loans b) secured loans
c) over-draft d) long-term loan
- 9) Transfer of an existing or future right, property or debt by one person to another person is called _____.
a) Pledge b) Mortgage c) Assignment d) Loan
- 10) The right of a creditor to retain the properties belonging to the debtor until the debt due to him is repaid is known as _____.
a) Lien b) Pledge
c) Mortgage d) Hypothecation
2. Write short answer : **10**
- 1) What is meant by 'payment in due course' ?
2) What is Conversion ?
3. Write short notes : **10**
- 1) Forms or types of advances.
2) Organisation of modern banks.
4. Answer the following (**any one**) : **10**
- 1) Discuss in detail the statutory protection granted to a collecting banker in India.
2) Define the term 'Mortgage'. Explain its characteristics.
5. Answer the following (**any one**) : **10**
- 1) Explain the duties and liabilities of a paying banker.
2) Explain the main differences between pledge and hypothecation.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न.

१. योग्य पर्यायाची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १०
- १) प्रदायी बँकेने कायदेशीर संरक्षण मिळविण्यासाठी धनादेशाचे _____ केले पाहिजे.
अ) यथाविधी प्रदान
ब) चेकने प्रदान
क) रोख प्रदान
ड) डी.डी. ने प्रदान
- २) _____ चेकचे प्रदान करणे हे नेहमीचे प्रदायी बँकेच्या दृष्टीने जोखमीचे असते.
अ) पूर्वदिनांकित
ब) उत्तरदिनांकित
क) रेखांकित
ड) मुक्त
- ३) भारतात पहिला बँकिंग नियमन कायदा सन् _____ मध्ये पास करण्यात आला.
अ) १९४०
ब) १९४८
क) १९४९
ड) १९५०
- ४) ज्या बँकेला कोर्टाकडून ग्राहकाच्या खात्या-संदर्भात गारनिशी ऑर्डर दिली जाते, त्या बँकेला _____ म्हणतात.
अ) जजमेन्ट ऋणको
ब) जजमेन्ट धनको
क) गारनिशी
ड) गारनिशर
- ५) वसूली बँकेने वसूलीसाठी _____ धनादेश स्वीकारले तरच कायदेशीर संरक्षण मिळते.
अ) रेखांकित धनादेश
ब) आदेशदेय धनादेश
क) साधा धनादेश
ड) बहुउद्देशी धनादेश
- ६) जेव्हा बँकेला गारनिशी अंतिम आदेश मिळतो तेव्हा बँकेने _____ केले पाहिजे.
अ) ग्राहकाचे खाते बंद
ब) खात्यावरील व्यवहार स्थगित
क) ग्राहकांना रिमायंड
ड) यापैकी काहीही नाही
- ७) मालमत्तेची रोख पैशात रूपांतर होण्याची क्षमता म्हणजेच _____ होय.
अ) रोखता
ब) लाभता
क) कर्ज
ड) तारण

Seat No.	
----------	--

**B.Com. – III (Semester – VI) Examination, 2015
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – I)**

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) Attempt **any one** question from Q. No. 4 (A) and Q. No. 4 (B).
3) Attempt **any one** question from Q. No. 5 (A) and Q. No. 5 (B).
4) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose corrective alternative :

10

- 1) There are _____ types of reconstruction.
 - a) Two
 - b) Three
 - c) Four
 - d) Eight
- 2) Depreciation is charged by the hire-purchaser on _____.
 - a) Hire-purchase price
 - b) Full cash price
 - c) Market price
 - d) Part cash price
- 3) Under _____ method, the purchase consideration is required to be calculated on the basis of intrinsic value of share.
 - a) Lump – Sum
 - b) Net Asset
 - c) Net Payment
 - d) Share Exchange
- 4) Buying goods for cash would _____.
 - a) Increase in current ratio
 - b) Decrease in current ratio
 - c) Have no effect on current ratio
 - d) None of the above

- 5) When the expenses of liquidation are to be borne by the purchasing company the purchasing company debits _____
- Goodwill Account
 - Capital Reserve Account
 - Old Co. Account
 - Bank Account
- 6) In case of instalment system interest to be received by the seller is credited to _____
- Interest Account
 - Sales Account
 - Interest Suspense Account
 - All of the above
- 7) Decision making is the primary function of _____
- Management Accountant
 - Top Management
 - Middle Management
 - Lower Management
- 8) Collection of book-debts _____
- Increase in quick ratio
 - Decrease in quick ratio
 - Has no effect on quick ratio
 - None of these
- 9) Share holders funds = Equity share capital + Preference share capital + Reserves and surplus less _____
- Fixed assets
 - Current assets
 - Quick assets
 - Losses and fictitious assets
- 10) When interest becomes due hire vendor credits _____
- Hire Purchasers Account
 - Interest Account
 - Interest Suspense Account
 - Cash Account

2. Write short answers :

10

- a) Meaning of the concepts of Amalgamation, Absorption and External Re-Construction.
- b) Functions of management accounting.

3. A) The following is the Balance-sheet of a limited company on 31st March, 2012.

Balance Sheet

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share capital	2,00,000	Land & Building	1,40,000
Profit & loss A/c	30,000	Plant and Machinery	3,50,000
General Reserves	40,000	Stock in trade	2,00,000
12% Debentures	4,20,000	Sundry Debtors	1,00,000
Sundry Creditors	1,00,000	Bills Receivable	10,000
Bills payable	50,000	Cash at Bank	40,000
	8,40,000		8,40,000

Calculate :

- i) Current Ratio
 - ii) Quick Ratio
 - iii) Inventory to working capital
 - iv) Proprietary Ratio
 - v) Current assets to fixed assets.
- B) Laxmi Co. Ltd. purchased Wagons from Texmo Co. Ltd. under instalment payment system on 1st January 2009 (1-1-2009). It was agreed that Rs. 15,000 was to be paid on signing the agreement and a sum of Rs. 15,000 was to be paid annually (at the end of the year) for 03 years. The cash price of the Wagons was Rs. 52,300 and the rate of interest was 10%. Depreciation is charged @ 20% on the straight line method.
- You are required to give journal entries in the books of Laxmi Co. Ltd. for the year 2009 only.

10

4. A) On 1st January 2009 S.K.P. Ltd. purchased a Bus on hire purchase from Japan Motor Co. Ltd. for Rs. 5,60,000. Payment to be made Rs. 1,50,000 down payment and three installments of Rs. 1,50,000 each at the end of each year. Rate of interest is charged at 5% p.a. S.K.P. Ltd. depreciates the bus at 10% p.a. on written down value method.

Because of financial difficulties S.K.P. Ltd. after having paid the down payment and 1st instalment at the end of the first year could not pay the 2nd instalment and Japan Motor Co. Ltd. took possession of the bus on 31.12.2010 and sold it for Rs. 3,01,100 on the same date.

You are required to prepare

- i) S.K.P. Ltd. Account and Goods Repossessed Account in the books of the Japan Motor Co. Ltd., and
 - ii) Bus Account in the books of S.K.P. Ltd.
- B) From the following information, makeout a statement of proprietors funds with as many details as possible.
- i) Current ratio 2.5
 - ii) Liquid ratio 1.5
 - iii) Proprietary ratio 0.80
(Fixed Assets : Proprietary funds)
 - iv) Working capital Rs. 90,000
 - v) Reserves and surplus Rs. 1,25,000
 - vi) Bank overdraft Rs. 25,000
 - vii) There is no long-term loan or fictitious assets.

5. A) The summarised balance sheets of Ajay Ltd. and Atul Ltd. as at 01.01.2012 are as follows :

Liabilities	Ajay Ltd.	Atul Ltd.	Assets	Ajay Ltd.	Atul Ltd.	Rs.
	Rs.	Rs.		Rs.	Rs.	
Equity Shares of Rs.10 each	3,00,000	2,50,000	Plant and machinery	3,50,000	4,00,000	
11% Pref.Shares of Rs. 10 each	–	1,50,000	Stock	1,00,000	30,000	
12% debentures	50,000	1,00,000	Sundry Debtors	1,25,000	70,000	
Profit & Loss A/c	1,00,000	–				
Reserves	1,20,000	–	Cash at Bank	25,000	50,000	
Sundry creditors	30,000	50,000				
	6,00,000	5,50,000		6,00,000	5,50,000	

The above two companies agree to amalgamate and form a new company Ajay-Atul Ltd. on the following conditions :

Ajay Ltd. :

- i) For every 5 equity shares, 6 shares of Ajay-Atul Ltd. of Rs.10 each will be issued at par.
- ii) Debenture holders will be issued 12% debentures of Ajay-Atul Ltd. of the same amount and denomination.

Atul Ltd. :

- i) The holders of 11% preference shares will be allotted 4(four), 13% pref. shares of Rs. 10 each of Ajay-Atul Ltd. for every 5 preference shares held.
- ii) For every 5 equity shares, 6 shares of Ajay-Atul Ltd. of Rs. 10 each will be issued at par.
- iii) Debenture holders will be issued 12% debentures of Ajay-Atul Ltd. of same amount and denomination.

You are required to show :

- a) The calculation of purchase consideration.
 - b) Realisation Account and Preference Share holders Account in the books of Atul Ltd. and
 - c) Opening Balance-Sheet of Ajay-Atul Ltd.
- B) The Balance-Sheet of Bad Luck Ltd. as on 31st December 2011 was as follows :

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share capital 5000 equity shares of Rs. 100 each	5,00,000	Building	2,00,000
Reserves	10,000	Plant	1,60,000
9% Debentures	1,00,000	Stock	30,000
Creditors	90,000	Debtors	1,20,000
		Bank	25,000
		Preliminary Expenses	35,000
		Profit and Loss account	1,30,000
	7,00,000		7,00,000

On 1st January 2012 Good Luck Ltd. was formed to takeover the business of Bad Luck Ltd. on the following terms.

- i) Debentures will be discharged by the issue of sufficient number of 12% Debentures of Good Luck Ltd. as would bring the same amount of interest.
- ii) Share holders will be issued 2400 equity shares of Rs.100 each of Good Luck Ltd.
- iii) Liquidation expenses of Rs. 2,000 will be paid by Good Luck Ltd.

Prepare :

- a) Realisation Account and Equity Shareholders Account in the books of Bad Luck Ltd. and
- b) Pass the opening journal entries in the books of Good Luck Ltd. assuming that the assets of Bad Luck Ltd. are takeover at 25% discount.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) कारखान्यामध्ये सतत _____ असेल तर त्यामूळे कामगाराना रक्तदाब व डोकेदुखी होण्याची शक्यता असते.
अ) संरक्षण ब) यंत्र रचना क) प्रक्रिया ड) गोंगाट
- 2) मोठ्या उत्पादन संस्थेमध्ये गोदामामध्ये साठवलेल्या मालासाठी _____ विश्लेषण सूत्र वापरले जाते.
अ) अबई ब) अडब क) अबक ड) अबड
- 3) ज्या पातळीला/बिंदुला नवीन मालसाठा खरेदी विषयी आदेश देवून मालसाठा नियंत्रण केले जाते त्या पातळीला काय म्हणतात ?
अ) वस्तु धोका पातळी ब) न्यूनतम वस्तुसाठा पातळी
क) पुनरादेश बिंदु/पातळी ड) महत्तम वस्तुसाठा पातळी
- 4) “सामान्यतः उत्पादन व उत्पादनाच्या साधन सामग्रीपैकी एखादे साधन (घटक) यांच्या मधील गुणोत्तर (प्रमाण) म्हणजे त्या संबंधित घटकांची _____ होय.
अ) उत्पादन ब) उत्पादकता
क) संघटनेची उत्पादकता ड) श्रम उत्पादकता
- 5) एस. डी. ई. वर्गीकरणातील $S =$ उपलब्धता दूर्मिळ, $D =$ उपलब्धता अवघड तर $E =$ _____ चे स्पष्टीकरण करा.
अ) सहज उपलब्ध ब) आवश्यक उपलब्ध
क) योग्य उपलब्ध ड) यापैकी कोणतेही नाही
- 6) उत्पादन क्रियेस प्रारंभ करण्यापूर्वी _____ नियोजन केले जाते.
अ) कार्य ब) विक्री क) अचूकता ड) उत्पादन
- 7) सामान्य व्यक्ती _____ डेसीबल आवाज सहन करू शकतो.
अ) 70 - 80 ब) 170 - 180
क) 270 - 280 ड) 370 - 380

8) उत्पादन प्रक्रिया सातत्याने चालु राहावी म्हणून _____ चा ठराविक प्रमाणात साठा करावा लागतो.

अ) कच्चा माल

ब) चक्कामाल

क) विक्रीचा माल

ड) प्रक्रिया चालु असलेला माल

9) एकूण उत्पादन ÷ वापरलेल्या यंत्र तासाची संख्या = _____.

अ) यंत्राची उत्पादकता

ब) संघटनेची उत्पादकता

क) कामगाराची उत्पादकता

ड) राष्ट्रीय उत्पादकता

10) संघटनेतील प्रस्थापित नियमांचे पालन करणे म्हणजे _____ होय.

अ) आदेश

ब) वेळापत्रक

क) शिस्त

ड) कोणतेही नाही

2. टीपा लिहा :

10

1) उत्पादन नियोजनाचे महत्त्व

2) महत्तम माल साठा पातळी.

3. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

10

1) औद्योगिक प्रदूषण कमी करण्यासाठीचे उपाय.

2) उत्पादकता वाढविण्यासाठीचे मार्ग/पद्धती.

4. माल साठा यादी व्यवस्थापन व नियंत्रणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

10

किंवा

औद्योगिक प्रदूषणाची कारणे सविस्तर स्पष्ट करा.

10

5. उत्पादन नियोजन व नियंत्रणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

10

किंवा

माल साठा यादी नियंत्रणाची तंत्रे थोडक्यात सांगा.

10

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – VI) Examination, 2015
INSURANCE (Paper – I)**

Day and Date : Tuesday, 27-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate alternative from given : **10**
- 1) Life Insurance _____ begins when insurance premium paid to the company.
a) Contract
b) Type
c) Selection of company
d) Information
 - 2) Life Insurance Agent should complete the training _____
a) At least 100 hours
b) At least 150 hours
c) At least 50 hours
d) At least 200 hours
 - 3) The _____ is ready to carry an insurance business consideration of commission.
a) Insurance agent
b) Proposer
c) Policy holder
d) Insurance company
 - 4) House Insurance, Medical Insurance and Travel Insurance are the _____ of Insurance.
a) Principles
b) Methods
c) Techniques
d) Types
 - 5) In the body of IRDA there are _____ members as a directors.
a) 5
b) 7
c) 9
d) 10
 - 6) The Govt. of India opened insurance business to private sector in the year _____
a) 1951
b) 1969
c) 1979
d) 1991

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्यायाची निवड करा : १०
- १) आयुर्विम्याचा _____ विमाहप्ता कंपनीला दिल्यानंतर सुरु होतो.
अ) करार ब) प्रकार
क) कंपनीची निवड ड) माहिती
- २) आयुर्विमा प्रतिनिधीने _____ व्यावहारिक प्रशिक्षण पूर्ण केले पाहिजे.
अ) कमीत कमी १०० तासाचे ब) कमीत कमी १५० तासाचे
क) कमीत कमी ५० तासाचे ड) कमीत कमी २०० तासाचे
- ३) _____ ही व्यक्ती दलालीच्या मोबदल्यात विमा व्यवसाय करण्याचे मान्य करते.
अ) विमा प्रतिनिधी ब) प्रस्ताव कर्ता
क) विमाधारक ड) विमा कंपनी
- ४) घराचा विमा, वैद्यकीय विमा आणि प्रवासी विमा हे विम्याची _____ आहेत.
अ) तत्त्वे ब) पद्धती क) तंत्रे ड) प्रकार
- ५) विमा नियमन आणि विकास प्राधिकरणाच्या (IRDA) संचालक मंडळात _____ सदस्य असतात.
अ) ५ ब) ७ क) ९ ड) १०
- ६) _____ साली भारत सरकारने विमा व्यवसाय खाजगी क्षेत्रासाठी खुला केला.
अ) १९५१ ब) १९६९ क) १९७९ ड) १९९१
- ७) आयुर्विमा हा हानीभरण तत्त्वाला _____ आहे.
अ) महत्त्वाचा ब) अपवाद क) चांगला ड) वाईट
- ८) आयुर्विम्यात विमेदार व्यक्तीस कराराची मुदत संपण्यापूर्वी मृत्यु आला तर कराराची रक्कम त्याच्या _____ दिली जाते.
अ) विमा कंपनीस ब) नातेवाईकास
क) वारसास ड) मित्रास

९) पहिला विमा हप्ता भरल्यानंतर विमेदाराला मिळणारी पावती _____ या नांवाने ओळखली जाते.

अ) कच्चे विमा पत्र

ब) प्रस्ताव अर्ज

क) ओळख पत्र

ड) नूतनीकरण पावती

१०) विमा नियमन व विकास प्राधिकरणाचे (IRDA) मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.

अ) मुंबई

ब) हैद्राबाद

क) दिल्ली

ड) बंगलुरु

२. टीपा लिहा :

१०

अ) समूह विमा

ब) विमा प्रतिनिधीची कार्ये.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

अ) आरोग्य विम्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) विमा प्रतिनिधीसाठीची आचारसंहिता सांगा.

४. आयुर्विमा पत्राची मुदत संपल्यानंतर विमा रक्कम मिळण्याची पद्धती सांगा.

१०

किंवा

विमा नियमन व विकास प्राधिकरणाची (IRDA) कर्तव्ये स्पष्ट करा.

१०

५. आयुर्विम्याची व्याख्या द्या. आयुर्विमा घेण्याची कार्य पद्धती सांगा.

१०

किंवा

विमा व्यवसाय खाजगीकरणाच्या गुणदोषांची चर्चा करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – III (Semester – VI) Examination, 2015
ADVANCED BANKING (Paper – II)
Banks and Financial Institutions

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Objective type question :

1. Answer the following questions by choosing correct alternative given below : **10**

- 1) Industrial Development Bank of India is established in the year
a) 1949 b) 1935 c) 1955 d) 1964
- 2) Indian money market is divided into _____ parts.
a) 04 b) 03 c) 02 d) 05
- 3) American money market is called as _____ market.
a) New York b) Shikago c) USA d) Dollar
- 4) The credit goes to _____ for organising and developing London Money Market.
a) UK Bank b) Bank of England
c) Bank of London d) Barkless Bank
- 5) C.C.S. stands for
a) Complete Centralised Solution b) Commercial Credit Solution
c) Co-operative Credit Solution d) None of above
- 6) The market which provides short-term loans to the needy persons and institutions is called as _____ market.
a) Capital b) Money c) Credit d) Finance

7) _____ is the most organised money market in the world.

- a) Mumbai Money Market b) London Money Market
c) USA Money Market d) Tokyo Money Market

8) Bank of England is established in the year

- a) 1964 b) 1980 c) 1694 d) 1946

9) Federal Deposit Insurance Corporation is established in

- a) 1934 b) 1940 c) 1834 d) 1920

10) Federal Reserve System is the _____ bank of America.

- a) Commercial Bank b) Financial Bank
c) Central Bank d) Corporate Bank

2. Write short notes : 10

- a) The Role of Development Banking in India.
b) Constraints of E-Banking.

3. Write short notes : 10

- a) The functions of State Financial Corporations (SFCs).
b) Universal Banking.

4. Answer **any one** : 10

- a) Explain the present position and characteristics of Commercial Banks in United Kingdom.
b) Explain the structure, organisation and functions of ICICI in India.

5. Write short notes : 10

- a) Explain the nature and functions of Bank of England.
b) Explain the nature, organisation and functions of Industrial Development Bank of India.

९) संघ ठेवी विमा महामंडळाची स्थापना _____ मध्ये झाली आहे.

अ) १९३४ ब) १९४० क) १८३४ ड) १९२०

१०) संघ निधी पद्धती ही अमेरिकेची _____ बँक आहे.

अ) व्यापारी ब) वित्तीय क) मध्यवर्ती ड) कारपोरेट

२. टीपा लिहा :

१०

अ) भारतातील विकास बँकाची भूमिका.

ब) E-बँकिंग पद्धतीतील अडथळे.

३. टीपा लिहा :

१०

अ) राज्य वित्तीय महामंडळाची कार्ये.

ब) Universal बँकिंग पद्धती.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) ब्रिटन मधील व्यापारी बँकाची सद्यः स्थिती व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) भारतीय औद्योगिक पत व गुंतवणूक महामंडळाची रचना, संघटन व कार्ये स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) बँक ऑफ इंग्लंडचे स्वरूप व कार्ये स्पष्ट करा.

ब) भारतीय औद्योगिक विकास बँकेचे स्वरूप, संघटन व कार्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – III (Semester – VI) Examination, 2015
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – II)

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Total Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternatives : 10

- 1) Entertainment allowance in case of Government employee is _____
 - A) Fully exempt
 - B) Fully taxable
 - C) Exempt up to certain limits mentioned
 - D) First included in full in gross salary and thereafter deduction allowed from gross salary u/s, 16 (ii)
- 2) Residential status is to be determined for _____
 - A) Previous year
 - B) Assessment year
 - C) Accounting year
 - D) None of these
- 3) Any receipt by a member of HUF from the HUF shall be _____
 - A) Fully taxable
 - B) Fully exempt
 - C) Included in the total income of the member for rate purpose
 - D) None of these
- 4) Deduction u/s 80 G is hundred percent of the amount contributed in case of _____
 - A) Prime Minister's drought relief fund
 - B) National children's fund
 - C) National defence fund
 - D) All of the above

P.T.O.

- 5) Deduction u/s 80 D in respect of medical insurance premium is allowable if the premium is paid by _____
- A) Bearer cheque B) Crossed cheque
C) Account payee cheque D) Any of the above
- 6) Financial assets become capital assets if it is held for more than _____ months.
- A) 24 months B) 14 months
C) 12 months D) 36 months
- 7) The deduction allowable from the annual value of self occupied house is _____
- A) Unrealised rent B) Standard deduction
C) Interest on housing loan D) All of above
- 8) Every Indian company is considered _____
- A) Resident
B) Resident and ordinarily resident
C) Resident but not ordinarily resident
D) Non resident
- 9) Assessment year means the period of twelve months commencing on 1st day of _____ every year.
- A) July B) January
C) April D) March
- 10) _____ means a person by whom any tax or any other sum of money is payable under the provisions of the Income Tax Act.
- A) Assessee B) Person
C) Both D) None of above

2. Write short notes :

10

- A) Person [Section 2 (31)]
B) Previous year [Section 2 (34) and (3)]

3. A) Mr. Sankalp retires from a company in Sept. 2014 after having put in $42\frac{1}{2}$ years of service and received Rs. 60,000 by way of gratuity. His average monthly salary for 10 months preceding September, 2014 is Rs. 2,500 per month. Compute his taxable gratuity. **5**

B) Mr. Ajay, a practising Surgeon, earns Rs. 2,50,000 from his profession and Rs. 25,000 as interest on debentures of ABC Ltd. He repaid a loan of Rs. 35,000 along with the interest of Rs. 15,000 during the year to the Maharashtra Bank. The loan had been taken for his higher education and this is the fourth year of repayment. Also he spent Rs. 50,000 on medical treatment of his father who was senior citizen suffering from notified chronic disease and dependent on him.

Compute his taxable income for A.Y. 2015-16. **5**

4. i) Mr. Rajesh Salunkhe an employee in Telco Auto Ltd., Pune gives the following information for the previous year 2014-15 :

a) Basic pay Rs. 8,000 p.m.

b) Dearness allowance (which enters the retirement benefit) Rs. 2,000 p.m.

c) Bonus Rs. 15,000 p.a.

d) Entertainment allowance Rs. 1,000 p.m. (He was getting Rs. 500 p.m. from the same employer before 1-4-1955)

e) Employee's contribution to R.P.F. Rs. 20,000 with equal contribution made by the employer also.

f) Interest credited to the fund @ 13% p.a. Rs. 26,000.

g) House Rent Allowance received Rs. 3,500 p.m. (He paid rent Rs. 1,500 p.m.)

h) Free use of car of 1.6 cc. capacity both official and personal propose.

i) LIC premium paid by Mr. Rajesh Salunkhe Rs. 10,000 on Life Policy of Rs. 1,25,000.

j) Professional Tax paid is @ Rs. 400 p.m.

Compute the taxable salary of Mr. Rajesh Salunkhe for A.Y. 2015-16. **10**

OR

- ii) Mr. Yashwant Patil is a leading advocate at Pune. Following is the summary of cash book for the year ending 31-3-2015. Compute his income from profession for the assessment year 2015-16 :

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
Opening balance	25,000	Salary to assistants	25,000
Professional fees	1,60,000	Rent of chamber	18,000
Arbitration fees	40,000	Household expenses	1,20,000
Gifts	25,000	Membership fees	6,000
L.I.C. Policy amount		Car expenses	20,000
received on maturity		Fixed deposit in SBI	2,50,000
of policy	2,00,000	Books for profession	10,000
Interest on Bank		Annual publication	
Deposits	20,000	advance income tax	5,000
Agricultural Income	70,000	Donation to National	
		Relief Fund	4,000
		Bonus and Gift to staff	20,000
		Purchase of typewriter	10,000
		Telephone expenses	13,000
		Closing balance	39,000
	5,40,000		5,40,000

Additional Information :

- 1) Gifts included Rs. 7,000 received from friends and relatives on family function and balance from clients.
- 2) Depreciation allowable on assets as per income tax rules amounted to Rs. 16,000 including Rs. 5,000 on car but excluding that on cost of books purchased.

- 3) One fifth of the car expenses are related to personal use.
- 4) Membership fees included Rs. 2,000 to Bar Council and balance to Private Club.
5. i) Mr. Ram is the owner of house property at Pune. It has been let out for Rs. 1,29,000 p.a. The municipal ratable value of the house was Rs. 1,00,000 on which the local taxes payable by the owner were 10%. But as per the agreement between them the tenant has agreed to pay taxes direct to the municipality. However according to the agreement Mr. Ram has borne the following expenses on tenant amenities.

	Rs.
i) Extension of water connection	5,000
ii) Water charges	2,500
iii) Life maintenance	6,000
iv) Salary of Gardener	1,500
v) Lighting on stairs	2,000

The following deductions are claimed by Mr. Ram : Repairs Rs. 25,000, collection charges Rs. 8,000, Land Revenue Rs. 2,000, Stamp duty and registration charges towards lease agreement of the property Rs. 8,000, maintenance allowance @ Rs. 1,000 p.m. payable to mother as per the will of the father who transferred him this property, unrealised rent of past years Rs. 9,000 which satisfies all conditions for the deductions.

Compute the income of Mr. Ram from house property for A.Y. 2015-16.

10

OR

- ii) From the following profit and loss account of Mrs. Pratibha compute her total income for the assessment year 2015-16 :

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
Salary to staff	30,000	Gross profits	1,00,000
Salary to proprietor	6,000	Agricultural Income	2,560
General Expenses	5,000	Life Insurance Policy	
Interest on capital	4,000	amount received	10,000
Interest on husband's loan	1,000	Commission and Brokerage	2,000
Drawing	20,000	Interest on debentures	
Income-tax	3,800	(Gross)	3,000
Bad debts	2,000	Interest on deposits	
Provision for Bad debts	3,000	with ABC Co. Ltd. (gross)	1,450
Fire Insurance	500	Interest on Bank deposit	6,500
Life Insurance Premium	400	Interest on Post	
Legal expenses	2,700	Office S.B. Account	1,000
Furniture purchased	2,500	Miscellaneous receipts	490
Donations	1,600		
Charity to students	300		
Wealth tax	1,400		
Sales tax	8,000		

Repairs	800	
Depreciation	7,000	
Net profit	27,000	
	1,27,000	1,27,000

The information available was as under :

- a) General expenses included Rs. 1,000 being compensation paid to an employee on termination of his service in the interest of the business.
 - b) Legal expenses included Rs. 1,500 paid to a tax consultant in the course of income-tax proceedings.
 - c) The loan by Mrs. Pratibha is paid out of her earnings from salary.
 - d) Insurance premium paid is on her own life policy.
 - e) Donations were paid to Zilla Saksharta Samiti duly constituted.
 - f) Income of Rs. 6,000 earned in gold smuggling during the previous year has not been recorded in the books.
 - g) Depreciation allowable as per rules amounted to Rs. 6,000.
-

7) _____ budget shows anticipated sources and utilisation of cash.

- A) Master
B) Fixed
C) Capital
D) Cash

8) Difference between sales and marginal cost is called as _____

- A) Variable cost
B) Fixed cost
C) Profit
D) Contribution

9) Total _____ costs, the cost which do not vary with variation in output.

- A) Revenue
B) Marginal
C) Variable
D) Fixed

10) When total sales are Rs. 4,00,000 and P/V ratio is Rs. 60% then the variable cost is Rs. _____

- A) 16,000
B) 24,000
C) 2,40,000
D) 1,60,000

2. Write short notes on :

10

- 1) Objectives of marginal costing.
2) Types of budget.

3. A) A company producing a single article sells it at Rs. 10 each. The marginal cost of production is Rs. 6 and fixed cost is Rs. 400 p.a. Calculate :

5

- 1) P/V ratio
2) Break even sales.

B) Standard output	150 units
Standard time per unit	3 hrs.
Standard rate per hour	Rs. 4
Actual output	120 units
Total actual time taken	225 hrs.
Actual rate per hour	Rs. 5

5

Calculate direct labour cost variance.

4. The standard material cost to produce one tonne of chemical 'X' is 10
300 kg of material A at Rs. 10 per kg.
400 kg of material B at Rs. 5 per kg.
500 kg of material C at Rs. 6 per kg.
During the period 100 tones of chemical 'X' were produced from the wage of
35 tones of material A at a cost of Rs. 9,000 per tone.
42 tones of material B at a cost of Rs. 6,000 per tone.
53 tones of material C at a cost of Rs. 7,000 per tone.
Calculate Material Cost, Price, Usage and Mix Variance.

OR

- A company has contribution sales ratio of 40%. It maintains a margin of safety of 20%. If its annual fixed cost amount to Rs. 24,00,000. Calculate : 10
- 1) Break even sales.
 - 2) Margin of safety.
 - 3) Total sales.
 - 4) Total variable cost.
 - 5) Profit.

5. Prepare cash budget for three months ended 30th September 2013 based on the following information : 10

Particulars	June	July	August	September
Cash sales	–	1,40,000	1,52,000	1,21,000
Credit sales	1,00,000	80,000	1,40,000	1,20,000
Purchases	1,60,000	1,70,000	2,40,000	1,80,000
Other expenses	–	20,000	22,000	21,000

Credit sales are collected 50% in the month sales are made and 50% in the month following. Collections from credit sales are subject to 5% discount if payment is received during the month of purchase and $2\frac{1}{2}$ % if payment is received in the following month.

Creditors are paid either on prompt or 30 days basis. It is estimated that 10% of creditors are in the prompt category. Other expenses are paid regularly in the month. Cash balance on 1st July 2013 Rs. 25,000.

OR

The expenses budgeted for production of 10,000 units in a factory are furnished below :

10

Particulars	Per unit (Rs.)
Materials	70
Labour	25
Variable overheads	20
Fixed overheads (Rs. 1,00,000)	10
Variable expenses (Direct)	5
Selling expenses (10% fixed)	13
Distribution expenses (20% fixed)	7
Administrative expenses (Fixed Rs. 50,000)	5
Total cost per unit Rs.	155

(To make and sell)

Prepare budget for production of a) 8000 units b) 6000 units.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. III (Semester – VI) Examination, 2015
INDUSTRIAL MANAGEMENT (P. – II)**

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015

Max. Marks : 50

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

N.B. : 1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

1. Choose correct alternatives from the given alternatives : **10**
- 1) There are _____ basic methods for Payment of Wages.
A) 4 B) 3 C) 2 D) 1
 - 2) Differential wages plan developed by _____
A) Pigu B) Taylor C) Rowan D) Halsey
 - 3) _____ are the relationship between management and employees or among employees and their organisation that grows out of employment.
A) Industrial relation B) Owner relation
C) Labour relation D) None of these
 - 4) _____ is the extent to which an individual's needs are satisfied and extent to which the individual perceives that satisfaction are stemming from his total job situation.
A) Morale B) Employee welfare
C) Industrial relation D) Employee, employers relation
 - 5) Blom and Nelor suggested _____ ways/measures to increase employees Morales.
A) 2 B) 4 C) 3 D) 5
 - 6) According the Factory Act, 1948 number of employees are more than _____ canteen facilities should be provided.
A) 150 B) 500 C) 1,000 D) 250

P.T.O.

7) Maharashtra Government passed Bombay Labour Welfare Fund Act in _____

- A) 1953 B) 1963 C) 1985 D) 1961

8) _____ facilities are included in the employees welfare.

- A) Creches facilities B) Rest facilities
C) Canteens D) All of these

9) Responsibility of employees welfare is fully depend upon the _____

- A) Employer B) Government
C) Society D) None of these

10) In the method of remuneration to workers are not paid according to workdone by him

- A) Piece/job rate B) Time rate
C) Incentive wage plan D) None of these

2. Write short notes on : **10**

- 1) Importance of employees morale.
- 2) Essentials of sound wage policy.

3. Write short notes : **10**

- 1) Objectives of industrial relations.
- 2) Purpose of Wage and Salary Administration.

4. What is employees welfare ? Explain the need for employees welfare. **10**

OR

Explain the merits and demerits of time rate system.

5. What is industrial relation ? Explain the importance of industrial relation. **10**

OR

What is employees moral ? Explain methods of measuring moral.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) कामगाराना वेतन देण्याच्या मूलभूत पद्धती _____ आहेत.
अ) 4 ब) 3 क) 2 ड) 1
- 2) भेदात्मक मजूरी योजना _____ यांनी विकसित केली.
अ) पिगु ब) टेलर क) रोवन ड) हॉल्से
- 3) _____ म्हणजे व्यवस्थापन व कर्मचारी यांच्यातील संबंध किंवा कर्मचारी आणि त्याच्या उद्योग सेवामधुन निर्माण झालेल्या त्यांच्या संघटना यातील संबंध होत.
अ) औद्योगिक संबंध ब) मालक संबंध
क) कामगार संबंध ड) यापैकी नाही
- 4) व्यक्तीच्या गरजांचे ज्या प्रमाणात समाधान होते आणि हे समाधान त्याच्या एकूण कार्य व्यवस्थेतून निर्माण होत आहे, असे ज्या प्रमाणात व्यक्ती समजते त्याला _____ असे म्हणतात.
अ) मनोधैर्य ब) कर्मचारी कल्याण
क) औद्योगिक संबंध ड) कर्मचारी, मालक संबंध
- 5) ब्लम व नेलोर यानी कर्मचाऱ्यांचे मनोधैर्य उंचावण्याचे _____ मार्ग/उपाय सूचवले.
अ) 2 ब) 4 क) 3 ड) 5
- 6) कारखाना कायदा 1948 नुसार कारखान्यातील कामगारांची संख्या _____ जास्त असेल तर उपहार गृह सुविधा दिली पाहिजे.
अ) 150 ब) 500 क) 1,000 ड) 250
- 7) महाराष्ट्र शासनाने _____ साली बॉम्बे (मुंबई) लेबर वेलफेअर फंड कायदा पास केला.
अ) 1953 ब) 1963 क) 1985 ड) 1961
- 8) _____ घटकांचा कर्मचारी कल्याणकारी सुविधाचा कल्याण योजनेत समावेश होतो.
अ) पाळणागृह ब) निवास सुविधा क) उपहार गृह ड) वरिल सर्व

9) कर्मचारी कल्याणाची जबाबदारी _____ वर अवलंबून असते.

अ) मालक ब) सरकार क) समाज ड) यापैकी नाही

10) _____ पद्धतीनुसार कामगारानी पार पाडलेल्या कामाच्या आधारावर मोबादला दिल जात नाही.

अ) काम/कार्यवेतन ब) काल/समय वेतन
क) उत्तेजनात्मक वेतन योजना ड) यापैकी नाही

2. टीपा लिहा : 10

- 1) कर्मचारी मनोधैर्याचे महत्त्व.
- 2) समाधानकारक वेतन धोरणातील आवश्यक बाबी.

3. थोडक्यात उत्तरे लिहा : 10

- 1) औद्योगिक संबंधाचे उद्देश.
- 2) मजूरी व वेतन प्रशासनाचा हेतु.

4. कर्मचारी कल्याण म्हणजे काय ? कर्मचारी कल्याणाची गरज स्पष्ट करा. 10

किंवा

समय वेतन पद्धतीचे गुणदोष स्पष्ट करा. 10

5. औद्योगिक संबंध म्हणजे काय ? औद्योगिक संबंधाचे महत्त्व सांगा. 10

किंवा

कर्मचाऱ्याचे मनोधैर्य म्हणजे काय ? कर्मचाऱ्याचे मनोधैर्य मोजण्याच्या पद्धती स्पष्ट करा. 10

Seat No.	
----------	--

**B.Com. – III (Semester – VI) Examination, 2015
INSURANCE (Paper – II)**

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blank with correct alternatives given below : **10**

- 1) The Head Office of General Insurance of India is situated at _____
A) Delhi
B) Mumbai
C) Bhopal
D) Kolkatta
- 2) General Insurance Corporation of India was formed in _____ year.
A) 1948
B) 1973
C) 1999
D) 1938
- 3) In Marine Insurance Policy proof of interest is proof of _____
A) Creditor
B) Insurable interest
C) Insurer
D) Hull insurance
- 4) _____ is helpful to avoid the dispute between insurer and insured in Marine Insurance.
A) Voyage policy
B) Valued policy
C) Floating policy
D) Time Policy
- 5) Marine Insurance Act was passed in _____ year.
A) 1961
B) 1963
C) 1999
D) 2000
- 6) Burglary Insurance is a important type of _____ insurance.
A) Fire
B) Marine
C) Accident
D) Life

९) _____ धोक्यांना प्रत्यक्ष धोके असेही म्हणतात.

अ) शारीरिक

ब) फसवणुक

क) निष्कालजीपणा

ड) फसवणुक व निष्कालजीपणा

१०) _____ विमा ही अपघात विम्याची नवीन शाखा आहे.

अ) तृतीय पक्ष

ब) घरफोडीचा

क) सागरी

ड) प्रामाणिकपणाचा

२. टीपा लिहा :

१०

अ) सागरी विम्याचे प्रकार.

ब) सागरी धोके.

३. अ) वैयक्तिक अपघात व आजारपणाचा विम्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

५

ब) सागरी विम्याचे महत्व सांगा.

५

४. सागरी विम्याची तत्वे स्पष्ट करा.

१०

किंवा

भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाची कार्ये स्पष्ट करा.

५. सागरी विम्यातील कलमे स्पष्ट करा.

१०

किंवा

सागरी विमापत्र घेण्याची कार्य पद्धती स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

B.Com. – I (Semester – II) (New C.G.P.A.) Examination, 2015
GEOGRAPHY
Economic and Commercial Geography
Economic Geography (Paper – II)

Day and Date : Wednesday, 28-10-2015
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 70

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.**
3) **Figures to the right indicate full marks.**
4) **Use of stencils is allowed.**

1. Rewrite the following sentence by choosing appropriate words : 14

- 1) The area of truck farming is _____ according to other farming.
a) Very small b) Big c) Medium d) Largest
- 2) Marketing geography is a new branch of _____ geography.
a) Human b) Commercial c) Urban d) Political
- 3) Grand Trunk national highway connected between _____ two cities of India.
a) Mumbai-Delhi b) Pune-Solapur
c) Chennai-Mumbai d) Kolkata-Amritsar
- 4) Road transportation is more developed in _____ country.
a) India b) China c) U.S.A. d) Japan
- 5) _____ sea are connected by Keel canal.
a) Baltic-North Sea b) North-South Sea
c) Pacific-Atlantic Sea d) Arabian-Baltic Sea
- 6) _____ types of transportation is very costly.
a) Water way b) Rail way c) Road way d) Air way

- 7) _____ country is rank first in rice production in the world.
a) Russia b) U.S.A. c) China d) India
- 8) _____ is a home country of sugarcane production.
a) India b) China c) Brazil d) U.S.A.
- 9) The South Indian Regur soil is known as _____
a) Gold cotton soil b) Red cotton soil
c) White cotton soil d) Black cotton soil
- 10) Taj Mahal tourist place is located on _____ river bank of India.
a) Yamuna b) Ganga c) Godhavari d) Bhima
- 11) Simla is located on _____ state of India.
a) U.P. b) H.P. c) A.P. d) M.P.
- 12) O.P.E.C. is established in the year of _____
a) 14 Nov. 1960 b) 15 Nov. 1960
c) 16 Nov. 1960 d) 17 Nov. 1960
- 13) Trade is mainly divided into _____ types.
a) Two b) Four c) Six d) Eight
- 14) In E.E.C. organisation _____ permanent country member.
a) 09 b)10 c) 11 d) 12

2. Answer the following : **14**

- a) E.E.C. and O.P.E.C.
b) Simla a tourist place.

3. Answer the folloiwng : **14**

- a) Scope of commercial geography.
b) Air transportation in India.

4. 1) Explain types of tourism and the impact of physical and economic factors on them. **14**

OR

2) What is trade ? Explain the various factors influencing on international trade.

5. 1) Give an account of cotton production and its distribution in India. **14**

OR

2) Give an account of Railway transportation in India.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.

3) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

4) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

1. योग्य पर्याय निवडून गळलेल्या जागा भरा :

14

- 1) मंडई बागायती शेतीचा आकार इतर शेती प्रकारापेक्षा _____ असतो.
a) खूप लहाण b) मोठा c) मध्यम d) खूप मोठा
- 2) विपणन भूगोल ही _____ या भूगोलाची एक नवीन शाखा आहे.
a) मानवी b) व्यापारी c) नागरी d) राजकीय
- 3) भारतातील _____ ही दोन शहरे ग्रँड ट्रंक राष्ट्रीय महामार्गाने जोडलेली आहे.
a) मुंबई-दिल्ली b) पुणे-सोलापूर
c) चेन्नई-मुंबई d) कोलकत्ता-अमृतसर
- 4) जगातील सर्वात अधिक रस्ते वाहतूक _____ या देशात विकसित झालेली आहे.
a) भारत b) चीन c) यु.एस.ए. d) जपान
- 5) कील कालव्यामूळे _____ हे दोन समुद्र एकमेकाना जोडलेली आहेत.
a) बाल्टिक-उत्तर समुद्र b) उत्तर-दक्षिण समुद्र
c) प्रशांत-अटलांटिक समुद्र d) अरबी-बाल्टिक समुद्र
- 6) _____ ही वाहतूक सर्वात खर्चिक आहेत.
a) जल मार्ग b) रेल्वे मार्ग c) रस्ते मार्ग d) हवाई मार्ग
- 7) भात उत्पादनात _____ हा देश जगात प्रथम क्रमांकाचा आहे.
a) रशिया b) यु.एस.ए. c) चीन d) भारत
- 8) _____ हा देश ऊस उत्पादनाचे मूलस्थान म्हणून ओळखला जातो.
a) भारत b) चीन c) ब्राझिल d) यु.एस.ए.
- 9) दक्षिण भारतातील रेगूर मृदा ही _____ मृदा म्हणून प्रसिद्ध आहे.
a) सोनेरी कापसाची मृदा b) लाल कापसाची मृदा
c) पांढरी कापसाची मृदा d) काळी कापसाची मृदा

- 10) ताजमहल हे पर्यटन केंद्र भारतातील _____ या नदी किनारी वसलेले आहे.
 a) यमुना b) गंगा c) गोदावरी d) भिमा
- 11) सिमला हे पर्यटन स्थळ भारतातील _____ या राज्यात आहेत.
 a) यु.पी. b) एच.पी. c) ए.पी. d) एम.पी.
- 12) OPEC ची स्थापना _____ या वर्षी झाली.
 a) 14 नोव्हें. 1960 b) 15 नोव्हें. 1960 c) 16 नोव्हें. 1960 d) 17 नोव्हें. 1960
- 13) व्यापाराचे प्रमुख _____ प्रकार पडतात.
 a) दोन b) चार c) सहा d) आठ
- 14) E.E.C. या संघटनेत कायम सदस्य _____ देश आहेत.
 a) 09 b) 10 c) 11 d) 12

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा : 14

- a) E.E.C. आणि O.P.E.C.
 b) सिमला एक पर्यटन स्थळ.

3. थोडक्यात उत्तरे लिहा : 14

- a) व्यापारी भूगोलाची व्याप्ती.
 b) भारतातील हवाई वाहतूक.

4. 1) पर्यटन प्रकार सांगून पर्यटनावर परिणाम करणाऱ्या प्राकृतिक व आर्थिक घटक सांगा. 14

किंवा

- 2) व्यापार म्हणजे काय ? ते सांगून आंतरराष्ट्रीय व्यापारावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.

5. 1) भारतातील कापूस उत्पादनाविषयी आणि त्याच्या वितरणाचा सविस्तर वृत्तांत द्या. 14

किंवा

- 2) भारतातील रेल्वे वाहतूकीविषयी सविस्तर वृत्तांत द्या.